DEN ÆLDRE EDDA.

EN SAMLING
AF DE NORDISKE FOLKS
ÆELDSTE SAGN OG SANGE,

VED

SÆMUND SIGFUSSÖN
KALDET HIN FRODE.

OVERSAT OG FORKLARET

VED

FINN MAGNUSEN,
PROFESSOR OG MEDLEM AF DEN KONGELIGE COMMISSION FOR OLDSAGERS OPBEVARING.

ANDET BIND.

KJÖBENHAVN.
FORLAGT AF DEN GYLDENDALSKE BOGHANDLING.
TRYKT I DET SCHULTZISKE OFFICIN.

1822.

FORERINDRING.

En bekjendt Forfatter har, i et mod mig og Flere stilet Stridsskrift, lagt mig det til Last, at jeg har fremsat adskillige Sætninger og Meninger i Fortale og Anmærkninger til denne Oversættelses 1ste *Deel uden at meddele Beviser derfor. Jeg har erindret derimod: »at en Kommentar af den Natur ikke tillod en Vidtlöftighed, som vilde give Værket en uforholdsmæssig Störrelse. Ved at jævnföre Texten med Anmærkningerne, saavel som de forskjellige oldnordiske Myther med hinanden indbyrdes, vil mine Hovedsætningers Rigtighed indlyse enhver opmærksom og fordomsfri Læser. At jeg imellem har fremsat Formodninger og syndsynlige Gisninger til nöjere Prövelse af Andre, kan vel ikke fortænkes mig som Kommentator.» Ved dette Forsvar lader jeg Sagen beroe, og maa kun beklage at Værkets bestemte Störrelse ikke fremdeles tillader mig at meddele mine Læsere saa udförlige Oplysninger som jeg gjerne vilde.*

Til 1ste Deels Fortale föjer jeg her, at jeg siden har nöje gjennemgaaet en gammel Pergaments-Afskrift af Valas Spaadom, *forvaret blandt de magnæanske Haandskrifter paa Universitets-Bibliotheket under No. 544 i Qvart, som ikke var bleven benyttet ved de forrige Udgaver eller Oversættelser. Den omtales af Hr. Dr.* Scheving *i hans Undersögelse angaaende förnævnte Digt i det scandinaviske Literatur-Selskabs Skrifter for* 1810. *Hr. Justitsraad og Profesſor* Werlauff, *som benyttede den ommeldte Codex ved literære Arbeider af en anden Art, ansaa Afskriften for meget mærkværdig, og jeg confererede den derfor nöjagtigen med de övrige bekjendte. Derved erfarede jeg at den afviger i Strophernes Orden m. m. saavel fra de bedste Kjöbenhavnske som Stockholmske, men bekræfter adskillige af Papirs-Afskrifternes vigtigste Varianter, endog den meget omtvistede næstsidste Strophe, samt tillige mine i 1ste D. S. 69 yttrede Formodninger. De fuldstændige Resultater af denne kritiske Undersögelse meddeles i den nu under Trykken værende* 3die *og sidste Tome af den ældre Eddas store Kjöbenhavnske Udgave med latinsk Oversættelse og Kommentar. Vi see saaledes, at Digtet* Valas Spaadom *er allerede i Mid-*

delalderen nedskrevet af forskjellige Skrivere, efter trende forskjellige ældgamle Afskrifter eller mundtlige Overleveringer, hvoraf den i vor saakaldte Codex regius *er den fuldstændigste, samt tillige den rigtigste i Henseende til Strophernes Orden.*

Siden den nordiske Mythologie atter begyndte at blive nogenledes bekjendt i den læsende Verden, have dens Modstandere stedse beraabt sig paa Lokes Ordstrid *som et Digt, hvori Asaguderne udskjeldes for uteerligt Forhold o. s. v. Da disse Beskyldninger tillagdes* Loke, *agtede vistnok de fleste Hedninger ikke synderlig derpaa. At den græske Oldtid omtalte og undertiden betragtede sine Guddomme paa lignende Maade, sees tydelig nok af* Aristophanes, Lucian o. fl., *hvorhos vi og vide af* Laërtius, *at den berömte Philosoph* Chrysip *(som ellers forsvarede* Blodskam *og* Menneskeæden *i sine Skrifter) har skrevet mange skjændige Ting som ingen burde udtale, især i hele* 600 *Linier, om de höjeste Guddomme* (Jupiter *og* Juno) *i en höjst afskyelig Fortælling, som bedre passede til Skjöger end til Guder o. s. v. Dog kunne vi slutte os til, at dette Digt, ligesaavel som det ommeldte og flere lignende nordiske, var grundet paa en physisk Allegorie. Desuden er*

de græske Guders Moral alt for bekjendt til, at deres Forsvarere kunde have de nordiske noget at bebrejde i den Henseende. Dette er dog ingenlunde sagt for at nedsætte den sindrige græsk-romerske Gudelære, hvis höje Værd jeg villig erkjender; kun bör dens Beundrere ikke fordömme og forbyde den nordiske, fordi de finde Lyder ved denne, som ogsaa findes i hin, og formodentlig i alle muelige mythologiske Systemer.

Mod min Formodning er denne Deels Udgave bleven noget forsinket, ved Forlæggerens Reise til Udlandet og Trykkeriets Beskjæftigelse med andre Værker. Dette önsker og haaber jeg at de ærede Subscribenter behageligst ville undskylde.

Kjöbenhavn, den 4de Octbr. 1821.

Indhold af andet Bind.

Anden Afdeling.

[Fortællende og dramatiske Mythe-Digte.]

ALVISMAAL.

Indledning.

Ogsaa denne Sang synes, ligesom de foregaaende, at kunne henföres til de eddiske Læredigte, der oprindelig havde været affattede i Form af en, tildeels dialogisk eller dramatisk Fortælling, for at bibringe dem, der skulde opdrages til Præster eller Digtere, Religionens Hemmeligheder og Skjaldenes Sprog, men ligesom hine trende *(Valas Spaadom, Vafthrudnersmaal* og *Grimnersmaal)* handle mest om *theosophiske Æmner*, Verdens og Gudernes Oprindelse, Beskaffenhed og forestaaende Skjæbne m. m. saa beskjæftiger *Alvismaal* sig med *forskjellige Benævnelser for nogle af de vigtigste Natur-Gjenstande.* For des lettere at fængsle Tilhörernes Opmærksomhed, og for des fastere at kunne bevares i Hukommelsen, ere disse törre Benævnelser indklædte i fölgende Fabel:

Dvergen *Alvis* (hvis Navn endnu har den gamle uforandrede Lyd og Betydning i det Ny-Danske Sprog) hörende til Mörkalfeslægten,

havde paa en eller anden Maade vidst at tilliste sig Löfte eller Tilladelse til at maatte tage en Datter eller Fosterdatter af *Thor*, her stedse kaldet *Ving-Thor* (om *Thrude* eller en anden, vide vi ikke) til AEgte. Da han i en Hast vil afhente Bruden, og opfordrer hende til at fölge med sig, kommer *Thor* uformodentlig over ham og forbyder ham at före hende bort, da han ingenlunde vil give sit Samtykke til deres ægteskabelige Forbindelse. Dvergen paaberaaber sig sikkre Löfter, formodentlig givne ham af andre Vedkommende i *Thors* Fraværelse, hvorved han lader sig formilde for saa vidt, at han lover Dvergen sin Datter, dersom denne fortæller ham alt hvad han vil vide fra *alle Ni Verdener*. Da Beileren underkaster sig dette Vilkaar, fremsætter *Thor* for ham adskillige Spörgsmaal, hvilke Dvergen besvarer, angaaende Jordens, Himlens, Maanens, Solens, Stjernernes, Vindens, den stille Lufts, Havets eller Vandets, Ildens, og flere naturlige Tings Navne i *Guders*, *Dæmoners* og *Menneskers* Sprog.

Disse saakaldte forskjellige Tungemaal tilhöre nemlig de *Guder*, *Genier*, *Dæmoner* og *Mennesker* som beboe de otte överste Verdener (da den 9de og underste kun befolkes af uhyre Slanger, indtil de Fordömte samles did efter vor Verdens Undergang) og som findes saaledes betegnede i Digtet:

I 1. *Lys-Alfeheim* og - 2. *Muspelheim* } boe	1-2. De *överste* ell. *höjeste Magter*; UPPREGIN, GIN-REGIN *).
- 3. *Asgaard* el. *Godheim* (Gude-Verdenen)	3. *Aser* eller *Stjernehimmelens* Guder.
- 4. *Vana-heim*	4. *Vanerne* eller *Skyluftens* Guder.
- 5. *Mannheim* eller *Jorden*	5. Menneskene.
- 6. *Jotunheim* (*Udgaard* eller de Jorden og Oceanet omgivende vilde Fjelde)	6. *Jætterne*, ogsaa kaldede *Suttungs* Sönner.
- 7. *Sortalfeheim*	7. *Sortalfer* og mythiske *Dværge*.
- 8. *Helheim*	8. *Haler* eller Död-ninge.

*) Nemlig *Surtur*, med de overhimmelske Lys- og Flamme-Aander, 1) *Lys-alferne* og 2) *Muspels* Sönner. Jeg anmærker ellers her, at jeg uden at tage noget Hensyn til dette Qvad, havde, af de ældste nordisk-mythiske Digte og Skrifter sögt at udfinde den formeentlige Beliggenhed af deres Ni Verdener; da dette var lykkedes mig, fik jeg paa en Gang en klar Anskuelse af det hele System, og jeg er overbevist om at en saadan Fremgangsmaade bör fölges af enhver Gransker, som vil orientere sig i de gamle Folks Forestillinger om Verdens- Gude- og Aande-Læren. Har man först lært de mythiske Regioner at kjende, bliver de dem beboende Væseners Beskaffenhed aldeles ikke vanskelig at forklare. Forfædrenes *ni mythiske Verdener* omhandles udförlig i min systematiske *Eddalære*.

[9. *Niflheim* forbigaaes som ubeboet efter det foranförte, skjönt den i visse Maader og kan henregnes til *Helheim* eller Dödens Verden.]

Vi finde at de ældste Folk have antaget at *Guderne* havde et andet Sprog end *Menneskene.* At Grækerne meente dette see vi af adskillige Steder i *Homer* og hos flere af deres Forfattere. *) At Inderne kalde en Dialekt af deres gamle Sprog *Gudernes Tungemaal* er nu almindelig bekjendt, ligesom vi vide at Nordens gamle Digtersprog kaldes endnu i Island *Asernes* eller *Gudernes Tale.* Flere Nationer have deres hellige, skjöndt nu for det meste ellers uddöde Mundarter som *Inderne* f. Ex. *Sanskrit* og *Bali* Sprogene, Perserne det ellers ligeledes uddöde *Zend*, *Israeliterne* Hebraisk, *Russerne* Slavonisk**) o. s. v. Saaledes ere maaskee de Ord her især tillagde Guderne og Dæmonerne, hvilke Digteren ansaae for de ældste, hidkomne med *Gudernes Afkom* fra Asien eller det jordiske *Asgaard.* Dog synes

*) See herom *Münter de occulto urbis Romæ nomine* — hvor denne vor store Lærde ej har glemt at anföre *Alvismaal*, med Hensyn til vore nordiske Forfædres Meninger. (Antiqvar. Abh. Kopenh. 1816. S. 39. o. f.)

**) Selv de vilde Grönlændere, visse Negerfolk i Africa o. fl. slige have forskjellige Sprog, dog tilhörende den samme Nation. Den *höjere Mundart* (tildeels ene bestaaende i Ordenes Gaade- eller Charade-agtige Indklædning) tales kun af de *Vise* eller *Store* (for at de naar de lyste, kunne tale sammen uden at forstaaes af deres Undermænd) *den lavere* er derimod det *daglige* og *alle Stænder lige bekjendte* Modersmaal.

disſe Benævnelser, især de i *Vanernes* Sprog, at være lempede efter Væsenernes og deres Boligers formeentlige Forhold til vor Verden i det hele.

Endskjönt *Thor* intet har at udsætte paa Dvergens Svar, der stedse gives uden Henstand, tager dennes Sag dog tilsidst en sörgelig Vending, da han, bedaaret af sin hæftige Længsel efter Bryllupsglæderne og maaskee tillige ved stolt Selvfölelse af sin overvættes Visdom, udöst til *Thors* Tilfredshed og Beundring, glemmer sin usle Dverge- eller Sort-Alfe-Natur, da Dagens Frembrud og Solens Straaler overraske ham her oppe paa Jorden, saa at han derved pludseligen *forstenes* eller tilintetgjöres*) hvorved Tordenguden fritages for at holde sit nylig givne Löfte, ved hvis Opfyldelse hans höjbaarne Datter vilde have kommet i ægteskabelig Forbindelse med en ſæl underjordisk Sort-Alf.

Det gjör mig meget ondt at jeg ikke, som jeg havde ventet, har kunnet benytte den höjst fortjente, lærde og sindrige *Gräters* hele Bearbeidelse af nærværende Digt, da kun dens Begyndelse findes, indklædt i en Skrivelse til

*) Ligesom Menneskene ikke kunne leve i *Vandet*, *Jorden* eller *Ilden* saa digtede de gamle at der gaves Væsener i Jorden og Stenene, som ikke kunde taale *Solens Lys*. Ogsaa *Luft*, *Vand* og *Ild* tillagde de levende og besjælede Beboere, af en anden Art end Dyr og Mennesker.

mig af 8de Febr. 1817.*) Her ere de 9 förste Strophier af Digtet oversatte for förste Gang i det tydske, men Resten har jeg hidindtil forventet med megen Utaalmodighed, paa egne og mine Læseres Vegne, da *Gräter* har lovet at give sine Tanker tilkjende om de fölgendes væsentlige Indhold og Tendenz. Selv mener han at Hovedgaaden er en *Oedipus* værdig. I dette Tilfælde kan Oplösningen ikke snarere ventes fra Nogen, end fra ham:

Qvi verum explorat Caro subtilius ipso
*Dogmata mellifluа promens abstrusa camoena***)

Meget skulde det glæde mig engang at kunne erholde hans lovede *andet Brev* over *Alvismaal*, skjöndt jeg imidlertid lever i det Haab, at vore Tanker herom, i det væsentlige, ikke ville være meget afvigende fra hinanden.

Sandsynligst er det, efter min Mening, at de i dette Digt indeholdte forskjellige besynderlige Benævnelser for den samme Ting, have skullet bruges efter den Stilling, hvori et Menneske var, som enten skulde bede til Guder eller Alfer, eller ogsaa udfrie sig fra Jætters eller andre onde Væseners Vold. Her viser Spiren

*) I *Idunna und Hermode, eine Alterthums Zeitung auf das Jahr* 1816. No. 44.

**) Det har *Gräter* allerede viist i sine *Nordische Blumen* 1789. Med frelst Samvittighed kan han igjen modtage; hvad han, altfor gavmild, har tilegnet mig, som imod ham at regne er kun en Novitz i den eddiske Exegetik.

sig til en i alle de nordiske Riger udbredt Almue-Overtroe, som har, paa den selvsamme Maade, hjemlet visse Benævnelser for adskillige af de Mennesket nyttigste eller skadeligste Gjenstande, der især maae bruges, paa en hemmelighedsfuld Maade, ved visse Begivenheder og Tilfælde.

Ihre og Westerdahl have givet udförlige Efterretninger om denne Skik i Sverrig, som f. Ex. Kjökken-Ilden maae stundum ikke kaldes *Ell* eller *Eld* men *Hetta;* det *Vand* som hentes eller bruges til Brygning, maa da ikke kaldes saaledes, men derimod *Lag* eller *Löu,* som aabenbare kommer af det oldnordiske *Lögr (Lagar),* og vi see af selve Alvis-Maal *(Str. 25)* at vore Forfædre havde Benævnelsen *Laga-staf* for Havet, som Vandets eller Vædskernes Udspring, samt for *Byg* eller *Malt* som indeholdende Öllets vigtigste Stof.*) Skadelige Dyr maae ei heller kaldes med deres rette Navne af Bönder, Jægere eller Fiskere, men derimod med andre bestemte, f. Ex. *Björnen* maae ei nævnes saaledes, men derimod *Naskus, Gubbe, Gammeln, Storfar* (Bestefar); *Ulven* ikke *Varg* men *Guldfot, Gråtofse* — thi man siger, at dengang de nu umælende Dyr kunde tale lige-

*) Saaledes oplyser den endnu vedvarende nordiske Folketroe os om Aarsagen til de hemmelighedsfulde Benævnelser, som man i forrige Tider har givet *Ild, Vand, Öl* o. s. v.

som Menneskene, gav Ulven dem dette tilkjende:

Kallar du mig Varg så blir jag dig arg,
Men kallar du mig af Guld så blir jag dig huld.

Den samme Slags Overtroe findes i Norge, Island og Danmark. Saaledes siger Thiele (Danske Folkesagn III. 121) om vor Almue: "Naar man taler om skadelige Dyr da maa man ikke nævne deres rette Navn, men omskrive det, og saaledes kalde Rotterne *de langrumpede*, Musene *de smaa graa* o. s. v." Endvidere maa *Guldet* ved visse Leiligheder kun nævnes *det Skinnende* (som det synes i Jætters, Kjæmpers eller Dödningers Sprog), da det ogsaa ofte kan være farligt at nævne slige Ting ved det rette Navn (Sstds. II. 154).

I det Ström i sin klasſiske Sondmörs Beskrivelse 1ste D. taler om den Norske Almues hemmelige Sprog, hvori hverken Mennesker eller Dyr overhoved maa nævnes med de sædvanlige Ord,*) lægger han Mærke til de samme Slags Skikke hos adskillige Folkeslag i Amerika. Saaledes hedder det f. Ex. i en Beskrivelse over *Guiana:* "De overtroiske Indianere iagttage

*) Saaledes skal man f. Ex. naar man er paa Söen, kalde en Præst *Sidkofte*, en Koe *Sidhale*, en Hest *Firfötting*, en Örn *Væsu* o. s. v. — "hvilket" — siger *Ström* — "kommer overeens med den i Danmark, og ventelig paa flere Steder, brugelige Skik paa Jagten."

paa sine Reiser visse Sædvaner paa det helligste. Fornemmelig vogte de sig for at nævne en eller anden Ting ved sit rette Navn. Naar de saaledes tale om en *Klippe*, sige de: *det som er haardt*; en *Ögle*, *den som har en lang Svands*. Ogsaa Floder, Öer m. m. maae omskrives; ellers frygte de for Uveir, Skibbrud o. s. v., ja endog at et frygteligt Udyr kunde opkomme af Dybet og æde dem op." Alt sligt har uden Tvivl sin Oprindelse fra de ældste Tiders Natur- og Dyr-Dyrkelse, hvorom vi især tydelig overbevises ved de ægyptiske Mindesmærker.

Jeg kjender ingen særskilt, fuldstændig Oversættelse af dette Digt i noget Sprog, foruden dem som findes i de forskjellige för oversatte Samlinger af den ældre Eddas mythologiske Digte.

Udsigt over Indholdet af Alvismaal.

I. Dvergen *Alvis* opfordrer sin forlovede Brud til i störste Hast at forlade hendes Jomfrubuur, og fölges hjem med ham (1). Förend dette skeer overrumpler *Ving-Thor* Dvergen, bebreider ham hans fæle Udseende og Herkomst, samt lader ham vide, at hans Byrd ingenlunde berettiger ham til en slig Brud (2). *Alvis* tilkjendegiver sit Navn og Bolig — siger sig være kommen for at besöge Vognenes Herre — samt antyder et givet Löfte, hvorpaa hans Ret til Fæstemöen grunder sig (3). *Ving-Thor* modsiger denne Paastand, som Brudens Fader (eller Værge) med det Tillæg, at han selv ej var hjemme da Löftet blev givet, skjöndt han allene af alle Guder var berettiget til at give et sligt (4). *Alvis* vredes, og spör hvem han er, som troer at raade over den klartskinnende Mö — samt lader ham vide, at kun faa vil kjendes ved ham som en fjærnt-træffende Skytte (5). *Ving-Thor* fremsiger dette sit Navn, tilligemed sin Faders; ogsaa erklærer han paa ny, at Dvergen aldrig skal faae den unge Mö med hans gode Villie (6). *Alvis* önsker nu at forliges med *Ving-Thor* og naae hans Samtykke til det saa höjt attraaede Giftermaal (7). *Ving-Thor* lader sig da for saavidt bevæge, at han lover sin Gjæst Pigen, naar han kan fortælle alt det fra enhver Verden, som Guden önskede at vide (8). *Alvis* indgaaer dette Vilkaar, da han har gjennemreist *alle ni Verdener* og seet eller udforsket alle Væsener (9).

II. Denne Afdeling indeholder Gudens Spörgsmaal og Dvergens Svar, angaaende de forskjellige Elementers og andre Naturgjenstandes forskjellige Benævnelser i Guders, Vaners, Alfers, Menneskers o. fl. Sprog. Her handles da især om: Jorden (10. 11). Himmelen (12. 13). Maanen (14. 15). Solen (16. 17). Skyerne (18. 19). Vinden (20. 21). Vindstille (22. 23). Söen (24. 25). Ilden (26. 27). Skov eller Træ (28. 29). Natten (30. 31). Sæd eller Korn (32. 33). Öl eller stærk Drik (34. 35).

III. *Ving-Thor* giver sin store Beundring tilkjende over Dvergens Visdom — men lader ham med det samme vide, at han er bleven ilde narret, da Dagen havde overrasket ham, og Solens Straaler allerede indtrængte i Husene (36).

ALVISMAAL.

I.

ALVIS.

1. Bænkene de rede,[1])
Sig Bruden snart maa lave
til Reisen, hjem med mig;
Enhver maa troe jeg iler,
Snart mere end jeg kan;
Ej hjemme vor Ro skal forstyrres.

VING-THOR.

2. Hvad er det for en Fyr?
Hvi er du saa bleg om Næsen?
Laa du i Nat blandt Liig?
Lighed med Thurser
Tykkes du mig have,
Ei til (denne) Brud er du baaren.

ALVIS.

3. *Alvis* jeg heder,
Neden for Jorden jeg boer,

1) o: Lægge Hynder paa Bænkene (hjemme hos Dvergen).

Og haver under Stenen Sted;
Vognenes Herre [2]) .
Kommen jeg er at besöge;
Ingen faste Löfter bryde!

VING-THOR.

4. Jeg vil dem bryde,
Thi over Bruden jeg har
Större Magt som Fader;
Ej hjemme jeg var
Da Löftet du fik;
Kun jeg det blandt Guder kan give. [3])

ALVIS.

5. Hvo er den Mand
Som brouter af Magt
Over skinnende Mö?
Af fjerntreffende Skud [4])
Kun Faa dig ville kjende;
Hvo har vel til Arv dig avlet?

VING-THOR.

6. *Ving-Thor* jeg heder,
Jeg vidt omkring har faret
Og er af *Sidskjæg* [5]) en Sön.

---

2) See Anm. til denne Strophe.

3) Efter Ordene: Den ene (nemlig jeg) er (retmæsfig) Giver af (alle) Guderne o: Kun jeg har Ret til at gifte Bruden bort.

4) Egentlig: Pile eller Kiler.

5) o: Odin; see Anmærkningen hertil.

Aldrig uden min Villie
Den unge Mö du faar
Dig given til Ægte.

ALVIS.

7. Da dit Samtykke
Jeg snarlig vil naae
Og ægte den Brud;
Heller vil jeg eje
End undvære
Den sneehvide Mö.

VING-THOR.

8. Möens Elskov
Vil ej blive
Vise Gjæst! dig nægtet,
Hvis du fra enhver
Verden kan sige
Alt hvad jeg vide vil.

ALVIS.

9. Friste kan du Ving-Thor!
Da du vil saa gjerne
Dvergens Ævner pröve,
Alle Verdener ni
Har jeg omfaret
Og hvert et Væsen kjendt. [6])

---

[6]) Seet eller udforsket.

II.

VING-THOR.

10. Sig mig da *Alvis!*
Alle Væsners Art [7])
Kjende maa du, Dverg!
Hvad den *Jord* heder
Som ligger for Tidernes [8]) Sönner
I hver en Verden?

ALVIS

11. *Jord* heder blandt *Mænd* [9])
Blandt *Aserne Fold*
Vanerne kalde den *Veje,*
Jætterne Grönlig,
Alferne Groende,
Leer [10]) de *överste Magter.*

VING-THOR.

12. Sig du mig Alvis! —
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Himmel* heder
Som skues [11]) over
Hver en Verden?

---

7) El. Oprindelse.
8) El. de Födtes; Menneskenes.
9) El. Mennesker.
10) El. Grus, Dynd.
11) Egentlig: *som föles* ell. *hvis Virkninger föles i enhver Verden.*

ALVIS.

13. *Himmel* heder den blandt *Mænd*
Varmegiver [12]) blandt *Guder*
Vindvæver den Vanerne kalde,
Jætterne: Oververden
Alfer: skinnende Hvælving
Dværge: dryppende Sal.

VING-THOR.

14. Sig du mig det Alvis!
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Maane* heder
Hvem Mænd see
I hver en Verden.

ALVIS.

15. *Maane* heder blandt *Mænd*
Mylin [13]) blandt Guder
I *Helheim: svindende* [14]) *Klode*
Jætter kalde den *Skynder* [15])
Dværgene: Skin
Alfer: Aartæller. [16])

---

12) El. Lys-giver, Varmende eller Beskjærmende.

13) See Anmærkningen.

14) El. rullende.

15) El. den Ilende; jfr. Anm.

16) El. Aars-Udregner.

VING-THOR.

16. Sig du mig det Alvis! —
Alle Væsners Art,
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Sol* heder
Som Tiders [17]) Sönner see
I hver en Verden.

ALVIS.

17. *Sol* heder den blandt Mænd
Sunna blandt Guder
Dvalins Tryllerinde [18]) blandt Dverge
Evigglands [19]) *Jætter* den kalde
Alfe: *skinnende Klode*
Al-klar Asernes Sönner.

VING-HHOR.

18. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa Du Dverg!
Hvad de *Skyer* hede
Som Ilinger blande [20])
I hver en Verden.

ALVIS.

19. *Skye* heder blandt Mænd
Regn-spaaende blandt Guder

---

17) See Var. 9.
18) El. Forförerske. See Anm.
19) Enten: Stedse skinnende el. Aldrig skinnende; see Anm.
20) El. sammenblandes af Ilinger eller Byger.

Vindflaader [21]) dem Vanerne kalde
Ildsvangre [22]) — Jætter,
Stormvoldere — Alfer,
I *Helheim* de *Skjulende* [23]) kaldes.

VING-THOR.

20. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Vind* heder
Som videst farer
I hver en Verden.

ALVIS.

21. *Vind* heder blandt Mennesker
Vajende [24]) blandt Guder,
Vrinsker blandt de *höje* Magter,
Skraaler den kaldes af Jætter,
Drön-farer blandt Alfer,
I *Helheim: Hviner.*

VING-THOR.

22. Sig du mig det Alvis!
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad det *Lugn* [25]) heder

---

21) El. Flydende med Vinden; for Vinden.
22) See Anm.
23) Ligeledes.
24) Flagrende, Omsværmende.
25) Et got gammelt dansk Ord for Vindstille.

Som ligge [26]) skal
I hver en Verden.

ALVIS.

23. *Lugn* heder blandt Mænd
Lavt Væir [27]) blandt Guder,
Vindflugt [28]) det *Vanerne* kalde,
Alt for varmende: [29]) Jætter,
Alferne: *Dag-stiller*
Dverge: *Dagens Ro.* [30])

VING-THOR.

24. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad det *Hav* heder
Hvorover man roer
I hver en Verden.

ALVIS.

25. *Söe* heder blandt Mænd
Evigt Vand [31]) blandt Guder,
Vanerne kalde det *Vaag,* [32])
Aal-Verden [33]) Jætter,

---

26) El. hvile.
27) Egentlig: liggende el. lavt. Subst.
28) Vindens Flugt eller Aftagelse.
29) El. For lunt.
30) El. en Art af Dag.
31) El. Evig liggende eller stille.
32) El. *Vej.* See Anm.
33) El. Dyb-Verden; see Anm.

Alfer: *Vædskers Udspring*, [34])
Dverge det *dybe Hav*.

VING-THOR.

26. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Ild* heder
Som brænder for Tidernes Sönner
I hver en Verden.

ALVIS.

27. *Ild* heder blandt Mænd
Flamme blandt Aser,
Vanerne kalde den *Vaag*, [35])
Jætter kalde den *Fræk*, [36])
Dverge: *Forbrænder*,
Forstyrrer i *Helheim* den nævnes.

VING-THOR.

28. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den Skov [37]) heder
Som voxer for Tidernes Sönner
I hver en Verden.

---

34) Egentl. Stötte *(columen, fulcrum)* figurlig.
35) El. *Vej*. See Anm.
36) El. Heftig, Hidsig.
37) See Anmærkningen til 29de Str.

ALVIS.

29\. *Ved* heder blandt Mænd
Mark-manke blandt Guder,
Bjerg-Tang den Dödninge kalde,
Jætter: *Ildtænder*,
Alferne: *Faver-grenet,*[38])
Vaner nævne den *Vaand*,

VING-THOR.

30\. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Nat* heder
Som *Nörve's* (Datter) kaldes
I hver en Verden.

ALVIS.

31\. *Nat* heder blandt Mænd
Njola[39]) blandt Guder,
Tilhyllende blandt höjeste Magter,
U-Lys Jætter den kalde,
Alfe *Sövn-Gammen*,
Dröm-væverinde Dverge.

VING-THOR.

32\. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art

---

[38]) El. Skjönt-belövet.
[39]) Saaledes kaldes den og ellers i Digternes Sprog; Originalen har blot *Njol*.

Kjende maa du Dverg!
Hvad den *Sæd* heder
Som Tiders Sönner saae
I hver en Verden.

ALVIS.

33. *Byg* heder blandt Mænd
Bar blandt Guder,
Væxt det Vaner kalde,
Jætterne: *Æde*,
Alfe: *Drikkes Udspring*, [40])
I *Helheim Indkrympet* det nævnes.

VING-THOR.

34. Sig du mig det *Alvis!*
Alle Væsners Art
Kjende maa du Dverg!
Hvad det *Öl* [41]) heder
Som drikkes af Tidernes Sönner
I hver en Verden.

ALVIS.

35. *Öl* heder blandt Mænd
Bior [42]) blandt Aser,
Veig [43]) det Vanerne kalde,
Jætter den *klare Drik*,

---

40) El. Vædskers Udspring ɔ: Malt o. s. v. Humle o. s. v.
41) El. al stærk (nærende) Drik overhoved.
42) ɔ: *Bier* o. s. v. see Anm.
43) El. Kraft; see Anm.

Helheims Beboere *Miöd*,
Suttungs Sönner[44]) *Sumbl*[45]) det nævne.

III.

VING-THOR.

36. I et Bryst
Jeg aldrig fandt
Flere Fortids Sagn —
Listig Svig
Dig sveget har;
Dagen dig Dverg! har hildet
Og Solen alt straaler i Sale.

---

44) See Anm.
45) Ligeledes.

ANMÆRKNINGER.

1. Dvergen kommer til Thors Datters Jomfrubur og raaber paa at hun, som hans forlovede Brud, maa i störste Hast begive sig paa Reisen for at fölges hjem med ham, da alt der var sat i Stand til Bryl-luppet. Han tilstaaer at han har stort Hastværk (for ikke at overrumples af den frygtelige *Thor* eller og det farlige Dags-Lys) "men" — lægger han til — "ere "vi alt hjemme, skal ingen forstyrre vor Hvile."

2. *Thor* overrumpler Dvergen förend han kan före Bruden hjem, bebreider ham hans Dödningblege og Thurse-agtige (fæle og kluntede) Udseende, samt lader ham vide, at hans Herkomst ingenlunde berettiger ham til at attraae en saadan Kone.

3. Dvergen tilstaaer at han hörer til de *Underjordiske* og har sin Bolig under en Klippe — men tilkjendegiver at han er kommen for at besöge *Vognenes Herre* ɔ: den *agende Thor* — eller, efter en anden Oversættelse *Vognenes Land* eller *Hav*, nemlig enten a) *Himmelen* (saaledes kaldet af Stjernebilledet *Karls-Vognen* o. fl.) eller b) *Jorden* — i Anledning af et ham (Dvergen) givet Löfte (om Giftermaalet) hvis Oprindelse vi nu ikke mere kjende.

4. *Thor* siger sig at ville og kunne sætte disse Löfter ud af Kraft, da han, som Brudens Fader (eller Værge) tilkommer störste Rettighed over hendes Person, med de Tillæg: at han ikke var hjemme da Löftet skete, og at ingen anden Gud end han kunde bortgive Brudens Haand. — *G. Magnæus* mener at Udtrykket "som Fader" vil sige: "ligesaa fuldt som "han var hendes Fader" — at Bruden altsaa ikke var *Thors* Datter, men hans Fosterdatter (som *Roskva* eller *Hlora, Lora,* der stode saaledes under hans Formynderskab).

5. *Alvis* synes endnu ikke at kjende den Person ret, med hvem han vexler Ord, og spörger sig for hvem han er, og hvad Ret han har til slig Tale. — De *ſjerntræffende Pile* eller *Kile* sigte vistnok til *Tordenen*, hvis Bestyrer Dvergen altsaa endnu ikke anseer sin Vederpart for at være. I den sidste Linie lader det endog til at han tvivler om at han er ægtebaaren.

6. Navnet *Ving-Thor* er af uvis Oprindelse. At det tillægges den nordiske Tordengud, ellers mest bekjendt under det simple Navn af *Thor*, see vi, blandt andet, af *Thrymsqvida* eller Hammerens Hentelse 1ste Str. Maaskee betegner det en *vinget*, ɔ: i Luften farende Guddom.

Sid-skjæg (i Orig. *Sid-grane*) er et af *Odins* Navne. Himmelguden kaldes saa af Nordboer, Inder o. ſl. enten af de lange Lysſtraaler, som ere blevne sammenlignede med Haar, eller af visſe skydannede og lignende Luftsyner. Jfr. Indledningen til *Harbards Sang*.

8. Ordet *Elskov* sættes her uden Tvivl allene i physisk Forstand; — om Bruden virkelig *elskede* Dvergen eller ej, kunne vi ikke slutte os til af Digtet, skjöndt det förste, efter deres saa forskjellige Herkomst, neppe er at formode.

9. Om *de ni Verdener* kan Indledningen eftersees. *G. Magnæus's* Gisninger i Anmærkningen ere tildeels rigtige, deels urigtige. Efter min Mening er den ældre *John Olafsen*, i hans Anmærkninger til Vala's Spaadom, kommet Sandheden meget nærmere. Dette vil nöjere oplyses og mine Grunde fuldstændig udvikles i min *Edda-Lære*.

10. *Tidernes* (Sönner) bör maaskee hede de *Födtes* eller *Skabtes* (da Ordet *alda* for saavidt er tvetydigt) Her kan det ogsaa simpelt hen betyde *Menneskenes*, for saavidt *Jorden* er deres Bopæl.

Fir oversætter Magnæus her ved *Levende* (Væsen) (uden Tvivl af *Fiör*, Liv). Ellers betyder *Fir* en *Mand (vir)*, hvoraf det nydanske *Fyr* (Jfr. Str. 2).

11. Her (og paa flere Steder i Digtet) synes den omhandlede Gjenstands Benævnelser at være lempede efter de forskjellige Væseners egen Beskaffenhed og Forhold. Saaledes kaldes Jorden:

Jörd (Jord) af *Menneskene* (da det er det almindelige Navn som de give den (Tydsk *Erde* o. s. v.); rimeligvis kaldes den saaledes af *eria* plöje. Begge Ord ere ældgamle i Europas og Asiens vigtigste Sprog, som kan erfares af mit Glosfarium til den store Udgaves 2den Tome S. 690. 564.

Fold af *Aserne* eller *Stjernehimmelens* Guder. Ordet betyder *den skjulende*, (af *fela* fjæle, skjule) enten fordi den (betragtet fra den höje Himmel) mentes at see ud som *fuld af Folder* (ved Bjerge, Dale og Vande) eller fordi den troedes at *skjule* Underverdenen for Asagudernes Blik.

Veie af *Vanerne* eller *Skyeluftens* Guder. Det vare dem især som foere over Jorden, hvorfor de vel og gave den denne Benævnelse.

Grönlig af *Jætter*. Disse Væsener mentes helst at boe ved Jordens Udkanter og i Polar-Egnene, hvor Marken kun bliver *grönlig*, ikke *grön*, da Væxterne der qvæles af Is og Kulde.*)

Den Groende af *Alferne* (ɔ: voxende, blomstrende, organisk) da *Alferne* netop vare de Væsener, som befordrede denne Jordens Tilstand. *Lysalferne* (forsaavidt de virke paa vor Verden) fremavle

*) Da *Jætterne* höre til de *onde Dæmoner* er det mærkeligt at disse, i nogle af de gamle indiske Digtninger og Skuespil, tale, ligesom *Guderne*, deres eget Sprog. *Colebrooke on the Sanscrit and Pracrit languages. As. Res. T. VII.*

Planterne ved Lys og Varme, og selve *Sortalferne* eller *Dvergene* mentes at give Jordens Inderste en organisk Virksomhed ved Metallers og Mineraliers Frembringelse og Uddannelse, maaskee ogsaa at medvirke til Natteduggen, som er saa gavnlig for Planteriget.

Leer eller *Dynd* — af *de höjeste Magter*, nemlig: de *overhimmelske Lysalfer* og *Muspells Flamme-Aander*; mod *det höjeste Lys* var vor skjönne Jord kun at ansee som en Leerklump.

Paa samme Maade synes de fleste övrige Benævnelser at være relative til de Væsener, hvem de tilegnes. Aarsagen er os dog nu ikke allevegne tydelig, fordi det er os umueligt at sætte os ganske ind i de Gamles Ideer, da saamange af deres Myther, Digtninger, Læresætninger og Talemaader nu ere ganske forsvundne.

12. Skjöndt man egentlig maatte oversætte at Himmelen *föles* (hvorfor Magnæus mener at den her sættes i *Luftens* Sted) saa var vel den oprindelige Mening: *sees, skues.* See *Kenna, Kunna* i mit anförte eddiske *Glosfarium*. Ogsaa *Himmelen* kan siges at *föles* forsaavidt dens *Lys* virker paa Synets finere Sands.

13. *Himin* i *Menneskenes* Sprog betyder vel egentlig det samme som *Himna* (Gr. ὑμην) *Hinde*, da den forekommer Öjesynet som en klar gjennemsigtig Hinde. Ogsaa skrives Ordet *Hifin* (Engl. *Heaven* o. s. v.) da det betyder *den Oplöftede, Ophöjede*. Det tydske og danske *Himmel* nærmer sig mere til *Himala, Himaleh*, det indiske Navn for dette Gudebjerg og formeentlige jordiske Himmel.

Varmegiver o. s. v. i *Gudernes* Sprog. Menes her de *höjeste Guder*, saa vare deres Himle Varmens

Udspring. Ogsaa Asernes Himmel har man forestilt sig som varm, da dens Egne vare eviggrönne.

Vindvæver i *Vanernes* Sprog. Deres Sphære kaldes ogsaa *Vindheim* eller *Vindenes Verden*. *Njord*, den ypperste Vaner, beherskede især Vindene.

Oververden i *Jætternes* Sprog — da *Underverdenen* i det hele ansaaes som beboet af Væsener af Jættearten.

14. *Skinnende Hvælving* i *Alfernes* Sprog. Især maatte dette pasſe paa Lysalfernes overætheriske Himmel; *Sortalferne* havde og deres (af Guld, Sölv og AEdelstene) undertiden skinnende Himmel. Dette m. m. sluttede man sig til af visſe yderst glimrende Grotter.

Dryppende Sal i *Dvergenes* Sprog — da Regnen neddryppede derfra til deres underjordiske Boliger.

15. *Maane* blandt *Mennesker* (*Máni*) er et Ord som vore Forfædre havde tilfælles med Latinere, Græker, Perser, Inder o. fl. Vil man dog söge efter en Sprogrod dertil hos os, findes den i Ordet *má* (*mái*) *udslette*, *formindske*, thi en saadan Skjæbne forekommer Maanen os at være underkastet.

Mylin blandt *Guder*. Da *n* i vore ældste Ord undertiden afvexler med *d* og þ eller *th*, saa bliver det maaskee mærkeligt, at *Mylith* eller *Mylitta* var et Navn for Asſyriernes Maane- og Kjærligheds-Gudinde. Af vort gamle Sprog kan Ordet forklares for *hornbærende* (*rostrata*, *cornuta*), da det saaledes sigter til denne Maanens Skikkelse.

Svindende Klode blandt *Helheims Beboere*. De see Maanen kun i Næ; altsaa er den snarest *svindende* for dem.

Skynder blandt *Jætterne*. Formodentlig af lignende Aarsager. (Et af Maanens Indiske Navne er *Scanda*, *Tschanda*.)

Skin blandt *Dvergene*. I deres Huler see de ofte *Maanens Skin*, uden at kunne see den selv. Dens Lys kunde de i Almindelighed taale, men Solens ikke.

Aartæller eller *Aarsudregner* blandt *Alfer*. Jfr. *Vafthrudnersmaal* 25. om *Ny* og *Næ* (til Aarsudregning) men netop disse Væsener (eller de dem bestyrende Aander) kaldes Dverge (eller Alfe) i *Valas Spaadom*.

17. *Sol* blandt *Menesker*. Latinernes *Sol*, Lith. *Saule* o. s. v. (l. c. p. 791).

Sunna blandt *Guder*. Ligeledes i de gamle tydske Dialekter o. fl. (p. 792). Heraf vort *Söndag*, nemlig *Solens Dag* (ogsaa endnu til i Indien). *Guder* kan ellers oversættes: *Gudernes Præster*.

Dvalins Tryllerinde blandt *Dverge*. *Leika* betyder egentlig et qvindeligt Væsen som leger (har sit Spil) med Andre; ogsaa *narrer*, *bedaarer* o. s. v. *Dvalin* er Navnet paa en vis Dverg, formodentlig den som forestaaer Sövnen eller Natten. Solens Skin narrer ham, da det fordriver Sövnen. Ogsaa anvendes hint Navn paa Dverge overhoved, men dem *forstener* eller *ödelægger* Solen efter den gamle Mythe.

Skinnende Klode blandt *Alfer*, at sige Lysalferne; dem maae Solen forekomme mere skinnende, end Jordboerne, da hine ere den saa meget nærmere.

Evigglands blandt *Jætter*. Ordet *Eyglands (Eigló)* er dog meget tvetydigt, men kan, i begge Tilfælde passe særdeles godt paa Solen for Nordpolens Jætter, som 1) *Bestandigskinnende* (nemlig om

Sommeren), eller 2) *Ikkeskinnende* (om Vinteren).

Al-klar blandt *Asernes Sönner*. Disse nævnes ikke tiere i Digtet, og sættes vel isteden for selve Aserne — eller ogsaa *Vanerne* menes derved som Asernes Frænder og nærmeste Undermænd.

19 Herved har jeg at bemærke, at *Sky* synes nærmest beslægtet med de ASax. *Scuia*, Gr. σκια, Dansk *Skygge* o. s v. (l. c. p. 786), samt kaldes saaledes fordi den *skjuler* Himmelen eller Himmellegemerne. Dette kunde ikke være Tilfældet ved vor Jords Skyer i Gudernes Verden. *Vanernes* Benævnelse er atter taget af *Vinden*. *Jætternes* udleder jeg af *Úr*, Funke, Ild, da Ordet ellers vilde have samme Bemærkning som et foranfört i samme Strophe (Regn- eller Snee-spaaende). Jætterne frygtede især for *Tordnerens* fra Skyerne frembrydende Flammekiler. *Stormvolder* kan og oversættes *Veirets* eller *Vindens Kraft*. *Skjulende* er her egentlig efter Ordet *skjulende Hjelm* eller *Dække*; I *Helheim* maatte naturligvis Skyernes formörkende Virkning yttre sig mest.

21. *Vind (Vindr)* kommer vel af Gjernings-Ordet *Vinde (Vinda)*. Det svarer dog til Lat. *Ventus*. Tilnavnet *Vrinsker* sigter maaskee til *Odins* Hest *Sleipner*, betragtet som Storm- eller Orkanskyer.

22-23. Det svenske og olddanske *Lugn*, *Logn* (hvoraf *luun*, *lun*) kommer af Gjernings-Ordet *lega*, *liggia* (ligge). Deraf ogsaa Originalens *Lægi* o. fl. Endnu siger man, naar Stormen aftager: Veiret *lægger* sig. For Jætterne er det alt for *luunt*, da de elske *Storm* og *Kulde*. I de to sidste Linier henföres det til *Dagens* eller Lysets Natur.

25. *Siár* (ellers *Siór*, *Sær*) Sö, Hav — menes at være draget af *siá* (see) da Vandet er gjennemsigtigt og speilklart. Ellers findes Ordet, med ubetydelige Forandringer, i meget mange europæiske og asiatiske Sprog (l c. pag. 811). Dette samme kan siges om *Mar* (Lat. *Mare*, Tydsk *Meer* o. s. v. Sammest. p. 721). *Silægia*, det blandt Guderne brugelige Navn, sigter maaskee til Himmelvandene, som man ansaae for at være stedse rolige og uoprörte. *Vagr* (blandt Vanerne) kan antages for at være det samme som *Vegr*, Vei (da *Vanerne* foere baade gjennem Luft og Vand), men det er, forsaavidt det betegner Vand, endnu tilovers i det Isl. *Vogr*, Norske *Vaag*, Dansk *Vove*, og er uden Tvivl af asiatisk Oprindelse (l. c. p. 822). *Áll* hvoraf Textens *Álheimr* betyder baade en *Aal* (oprindelig vistnok og en *Vandslange*), og en lang Fordybning i Floder, Söer eller Havbund. Her sigtes da vel især til *Oceanet* og den deri boende *Verdensflange*, thi det var egentlig *Jætternes Hav*, ubefarligt for Menneskene.

27. *Ild* kaldes *Eldr* af Gjernings-Ordet *El* (jeg föder, nærer). Alt er ogsaa oprindelig fremavlet af den overhimmelske Ild, efter *Edda*-Læren. *Funi* har rimeligvis en lignende Oprindelse (l. c. p. 610. 631). Her forekommer endnu Ordet *Vagr* i *Vanernes* Sprog. Betyder det her *Vei*, vilde *Vand*, *Jord* og *Ild* have det samme Navn i deres Tungemaal. See foran Str. 11 og 25. Ellers bruge Latinerne Ordet *Æstus* baade om *Hav* og *Ild*, ligesom de Danske sige om begge Dele at de *brænde* (ved *Brand* og *Brænding*). Saaledes kommer og det isl. *Brim* (Havets Brænding) af det oldnord. *Brimi*, Ild o. s. v. De hos *Jætter*, *Dverge* og *Helheims Indvaanere* brugelige Benævnelser, sigte sikkerlig især til den underjordiske Ild.

29. *Vidr (Veed, Ved)* er et af de ældste og i forskjellige Sprog meest udbredte Ord, hvoraf det Engl. *Wood* o. s. v. (l. c. S. 838). At *Vanerne* kalde et Træe eller Skoven i det hele *Vöndr (Vaand)* er mærkeligt nok, da Ordet kommer af *Vinda* (vinde), men *Vindene* (Luftaanderne, som staae under *Vanernes* Herredömme) virkeligen *vinde* Træerne. *Jætterne* kalde Skoven *Ildens Tænder* eller *Nærer*, da det var fra deres Slægt at den underjordiske Ild kom, og de intet heller attraaede end at forstyrre derved den hele beboede Jord. Derimod gave *Alferne* den Navn af *Favergrenet* eller *Skjöntbelövet*, da de droge Omsorg for Træers og Planters Væxt og Fremblomstren.

30. Natten er en Datter af Jætten *Nörve*. See foran Vafthrm. 25de Str. med Anm.

31. Ordet *Nótt (Nat)* udleder *G. Magnæus* ikke usandsynlig af det Gr. νυξ Væde, skjönt det fuldt saa godt kan henföres til Gr. νυξ, Lat. *nox (noctis)* o. s. v. (alt af asiatisk Oprindelse, l. c. pag. 742.) *Nióli* betyder en höi og tyk Plantestængel, altsaa er Fæmininet *Niól*, *Niola* ikke usandsynlig en lignende Væxt. *Mörket* og *Sövnen* antydes flere Gange i den nordiske Mythologie ved Billeder af denne Art. At *Alfernes* Benævnelse især sigter til Sövnens eller Nattetidens Vellyst, kommer vel deraf, at man tænkte sig dem som virkende ved alle forborgne Naturkræfter, ogsaa især ved de dertil hörende. Dette sidste vil vises tydeligere ved en anden Leilighed i nærværende Værk. Ogsaa *Dvergene* (en Art af Alferne) havde meget med Sövnen og Drömmene at gjöre.

33. *Byg (Bygg)* kommer neppe, som *G. Magnæus* vil, af det Gr. φαγω, men er snarere beslægtet med Gr. βυνη og adskillige nyere kaukasiske Ord. *Bar*

(i det Moesogoth. *Byg*) er endnu til i ligelydende persiske og andre österlandske Ord, samt det engl. *Barley.* *) Da *Vanerne* raade for Sædens *Væxt*, kalde de den især med dette Navn. De Alt saa gjerne fortærende Jætter kaldte det derimod *Æde*. *Alferne*, disse kunstige Chemister og Destillateurer nævnte det Vædskernes eller Drikkenes Udspring. *Alfer* og *Diser* dyrkedes flittig af Hedenolds nordiske Huusmödre, uden Tvivl tildeels for at give Lykke til *Ölbrygning* og sligt. Derom vidne endnu adskillige overtroiske Skikke.

35. *Öl* kommer af *El* (*ala*, Lat. *alere*, nære, föde). Det Tydske *Oel* betyder vel i Almindelighed *Olie* (ogsaa en nærende Plantevædske) men Ordet bruges, ligesom det Danske, for den bekjendte Drik, paa Öen *Rügen*. Af samme Oprindelse er ogsaa det Engl. *Ale* o. a. v. *Bior*, *Beor* er endnu til i det Tydske *Bier*, Engl. *Beer*, Kymr. *Bir*, Irske *Beoir* o. s. v. *Veigr*, *Veig* (*Veigur*, *Vigor*) betyder Kraft, Saft (jfr. det Lat. *Vigor*). *Lögur* er beslægtet med Lat. *liqvor* o. s. v. *Miödr* (*Mjöd*, *Möd*) er öjensynlig af asiatisk Oprindelse, som vises udförlig i mit edd. Gloss. l. c. S. 728 (og om *Vin* ligeledes S. 840). At *Baldur* ogsaa drak Mjöd i *Helheim* sees af *Vegtamsqvida* 12te Strophe (jfr. Mythen om Jætten *Mi-*

*) Da det kommer af det ældgamle Ord *bera* (impf. *bar*), Dansk *bære*, *give af sig* (et Ord som med smaa Afvigelser er tilfælles for de ældre og nyere europæiske, græske, persiske, Indiske o. fl. Sprog) — saa anmærkes herved, at fölgende Ord vel ere af samme Oprindelse: *Bær*, *Bark*, *Barn* o. fl. See mit edd. Gloss. l. c. ved Ordene *Bar*, *Barn* og *Ber* (i sine trende Hoved-Bemærkelser). Alle höre de til en Sprogstamme som forbinde Oldtiden med Nutiden, Indien med vort Norden. Ogsaa Ordet *Korn* kommer af det kaukasisk-asiske *Kor*.

mers Mjöd, som muelig er af samme Natur). Denne Vin-lignende Drik, kaldet i Sanscrit *Mud*, *Myd* (ligesom ogsaa *Mid* m. m. af Skandinaverne) overlode de indiske Guder til de onde (eller underjordiske) Aander, medens de selv bemægtigede sig Udödelighedsdrikken. *) Ved *Suttungs* eller *Suptungs* Sönner menes vel her de i selve Jordmassens Huler boende og virkende Jætter (forskjellige fra de egentlige i *Udgaard*). De sögto ofte at rane *de stærke Drikke*, eller rettere deres endnu uudviklede Stof, fra Himmelguden. See herom min hertil hörende Forklaring over *Havamaal*. Om adskillige af de her anförte mystiske Benævnelser eller Omskrivninger af Elementerne o. s v. jfr. Oehlenschlägers Bearbeidelse i Nordens Guder S. 273-75.

35. Den Overtroe, hvortil Digteren her sigter om Dverge eller Sortalfe, Jætter og Trolde, som forvandledes til Steen ved Dagens eller Solens Skin (ogsaa Guders eller Helgenes Kraft) forekommer endnu i hele Nordens Folkesagn. Ei heller var den Græker og Inder ubekjendt. Jfr. 1ste D. S. 78. Thors store List, som var Aarsag til den heromtalte Hændelse af denne Art, see vi lettelig har bestaaet deri, at han opholdt Dvergen (som fandt Behag i at udkramme sin store Lærdom) med Spörgsmaal og Snak indtil han overrumpledes af Lysets for ham dödelige Pile Saaledes opnaaede Guden sin Hensigt uden at bryde det Dvergen givne Löfte.

*) *Polier Mythologie des Hindous* T. I. pag. 257.

HYMISQVIDA

ELLER

QVAD OM HYMER.

Indledning.

For at kunne giöre os rigtige Begreber om Indholdet af dette Digt, maa vi kortelig betragte dets Hovedpersoner:

Æger er, som vi vide, Havets Dæmon eller Naturaand, egentlig hörende til Jætteslægten, og forskjellig fra *Niord*, der havde Magt over de jordiske Vande i det hele, som *Vanaheims* Behersker, optaget i Asagudernes Selskab. *Æger* siger her at have været ganske ung da Tildragelsen skete, derfor er ogsaa *ár*, ɔ: *Fordum* eller *i Begyndelsen*, Digtets förste Ord.

Thor er, som bekjendt, *Tordenguden*. Han kaldes og *Hlódride*, *Hlórride*, ɔ: *Ildfarer* eller *svævende over Altrene*.

Hymer, ogsaa kaldet i den yngre Edda *Ymer*, var en af de ypperste Jætter i *Udgaard*. Man seer lettelig, at han var forskjellig fra den kosmogoniske Urjætte af dette Navn. Denne *Hymer* herskede ved og over *Elivaga*, Underverdenens Floder, der ogsaa ligge imellem *Udgaard* og *Jorden*, som det store (for Men-

nesker) usejlbare Ocean, hvori *Midgaards-ormen* eller Verdensslangen opholder sig. Jeg troer at Sangens Fabel skal billedlig forestille enten *det jordiske Havs* eller og en *stor Malströms* Opkomst, hvori en af disse Gjenstande omtales som *en uhyre Kjedel*, der nu tilhörer *Æger*, forhen *Ymer* (eller *Hymer*) frataget denne af Tordenguden, paa samme Tid som han optrak Verdensslangen af Oceanets Dyb, samt foraarsagede derved en stor Jordrystelse og Natur-Revolution. Dette fölger, som vi nærmere ville see, af Digtets egne Udtryk. Ordet *Hver*, der för betegnede en *stor Kjedel*, tillægges endnu i *Island* de bekjendte kaagende Kilder, der tildels ere af betydelig Omfang.*) Ogsaa kaldes Afgrundens underste Dyb i Edda *Hvergelmer* eller *den gamle Kiedel;* over den har man forestilt sig Havets yngre Kjedel eller Vandkumme. Hvad det *Gilde* angaaer, som *Æger*, efterat have faaet *Havets Kjedel* eller Afgrund i Eje, skulde give Guderne (ligesom *Okeanos* til *Zeus* i Iliaden) aarlig i hver *Hörhöst*, sigter vel til *Havets Rasen* og Overströmmelser paa den Tid, sammenlignet med en sydende Kjedels Kaagen over Bredderne. Hertil

---

*) Ogsaa i *Valas Spaadom* 32te Strophe. Jfr. 1ste D. S. 63. Mærkeligt er det, at de ældste Græker kaldte de varme Kilder *Kjedler* (*Herodot* VII. 176). Deres Frembringelse tilskrives *Vulkan*, eller en anden af Ildens Dæmoner. See *Creutzers Symbolik* 2den Udg. II. 407. samt III. 404-407.

lagdes den Överflod af *smaa guldskinnende Lys*, som da især lod sig see i Dybet, og som omtales siden i Beskrivelsen over *Ægers* Gjestebud (jfr. I, 232). Tillige havde Gudernes, nemlig Himmellysenes, glimrende Forsamling, igjen indfundet sig paa Himmelen, i de mörkere Nætter, og besögte nu Havgudens dybe Boliger. Alt dette lod Nordboernes Digtere og Præster ane Gudernes Nærværelse der. Hertil kom den Omstændighed at Skandinavernes *store Höstfest* indtraf paa den samme Tid, og det er bekjendt, at de gamle Folk indrettede Gudernes Hofstat og Skikke efter dem som de kjendte her paa Jorden (som tildels de jordiske, i omvendt Forhold, efter de formeentlig himmelske). Af samme Aarsag have vi Grund til at formode, at nærværende Digt er forfattet til at afsynges ved den ovennævnte Höstfest.

Tyr (eller *Tir*) er vel den Asagud som vi kjende under dette Navn, skiönt han her siges at nedstamme fra Jætter. Alle Guderne nedstammede og oprindelig fra Jætterne, ligesom Natten sagdes at være ældre end Dagen, Vinteren ældre end Sommeren o. s. v. Af flere Grunde, som det her vilde blive for vidtlöftigt at udvikle, troer jeg at han oprindelig betyder *den hornbærende Maane*, saaledes som vi see den i förste og sidste Qvarteer. I Digtersproget kan han med Föje kaldes Nattens eller Mörkets Sön, og saaledes antages for at tilhöre

Jætteslægten paa Mödrenesiden, skjönt *Mundilfare*, *Odin* eller *Himmelen* ellers var hans Fader. Muligen har man anseet Tyrs Moder for at være en Asynie, bortranet af *Hymer* lige som *Idunna* engang af *Thiasfe*. Han siges at være *eenarmet* (mangle den ene Haand eller Side) paa Grund af sit Udseende, og Mythen siger, at *Fenris-Ulven*, ɔ: den i Afgrundens mörke Dyb fængslede *Underjords-Ild*, har tilföjet ham dette Tab, da han vovede at stikke Armen ind i hans aabnede Gab. Maanens Reiser til Underverdenens Dybder ere ogsaa bekjendte nok. Det er vel paa Grund heraf at den yngre Edda kalder *Tyr*: *Ulvens Fostersön*, aller (i en anden Betydning) *Fostrer*, *Nærer*, da et saadant Uhyre engang skulde opsluge Maanen. I en anden Forstand kan det saaledes personificerede *Mörke* eller *Dyb* virkelig siges at have fostret, næret eller opdraget den spæde Maane. Germanerne og mange andre Folk ansaa *Nymaanen* for at være det heldigste Tegn til et Krigstogs Begyndelse, og saaledes blev da *Tyr* til en af de ypperste Krigsguder. At han især, i dette Digt, tog sig af *Ægers* eller Havgudens Kjedel, er let forklarligt af Maanens bekjendte periodiske Indflydelse paa Havet. I övrigt henviser jeg, angaaende *Tyr*, til den mythologiske Ordbog.

I den yngre *Edda* findes fölgende Fortælling om *Thors* og *Ymers* (eller Hymers) Fiske-

rie. "*Thor* biede ikke længe hjemme, för han "lavede sig til en ny Reise, i saa stor en Hast "at han ikke havde sin Vogn, Bukke eller (sæd- "vanlige) Fölge med. I Skikkelse af en ung "Mand gik han ud af [eller over] *Midgaard*, "og kom en Aften sildig til en Jætte som kaldes "*Ymer*. *Thor* blev der Natten over. I Dag- "ningen stod *Ymer* op og gjorde sig færdig til "at roe ud paa Söen at fiske. *Thor* stod ogsaa "op, klædte sig paa i en Hast, og bad *Ymer* "at han maatte fölges med. *Ymer* svarede han "kunde kun have lidet Gavn af ham, da han "var saa liden og ung og, lagde han til, du vil "fryse dersom jeg roer saa langt ud og bliver "saa længe borte som jeg plejer. *Thor* sagde "at han kunde godt roe, og det vilde være "uvist hvo af dem der först vilde forlange at "söge Landet igjen; og blev *Thor* tillige saa "vred paa Jætten, saa det var nærved at han "strax havde ladet ham smage Hammeren; dog "lod han det beroe, fordi han agtede at pröve "sin Styrke paa et andet Sted. Han spurgte "derpaa *Ymer* hvad de skulde have til Mading "og fik til Svar, at det maatte han selv skaffe "sig. *Thor* gik da hen, hvor han saae en Flok "Oxer som tilhörte *Ymer*, hvoraf han tog den "störste som hed *Himinbriotr* (Himmelbryder, "Himmelbrækker), drejede Halsen om paa den "og förte Hovedet med sig til Söen. *Ymer* "havde allerede faaet Baaden ud i Vandet.

"*Thor* gik ombord, satte sig bag i Fartöjet, tog "en Aare i hver Haand og roede saaledes, at "*Ymer* maatte sande at det tog en god Fart. "*Ymer* roede tillige foran, saa at Roeningen "gik meget hurtig; og *Hymer* snart sagde, at "de nu vare komne til de Söestrækninger hvor "han plejede at fiske.*) *Thor* vilde derimod "roe meget længere, og roede de da endnu et "godt Tag. Da gav *Ymer* tilkjende at de vare "komne saa langt ud, at det var farligt at op- "holde sig der for *Midgaardsormen*. *Thor* "paastod at han endnu vilde roe en Stund, som "og skete. *Ymer* blev slet ikke vel til Mode "herved. *Thor* tog omsider Aarerne ind og "lavede en meget stærk Fiskesnor til, der var "forsynet med en ikke ringere eller svagere "Angel. Han satte Oxehovedet paa, kastede "det ud og Angelen gik til Bunds. Man maae "tilstaae, at *Thor* her ikke mindre narrede "Midgaardsormen, end *Udgaards-Loke* havde "spottet ham, da han med sin Haand skulde "löfte Ormen. Midgaardsormen gabede over "Oxehovedet, saa at Krogen gik dybt ind i dens "Kjæve. Da Slangen mærkede det, tog han "saa grumt af Sted at begge Thors Næver smak "mod Kanten af Baaden. Thor vrededes nu, "iförte sig sin Guddomsſtyrke og strittede imod

*) Egentlig at trække flade Fiske o: Helleflyndre, Rokker o. s. v.

"saa stærkt at begge hans Been gik igjennem "Baaden og bleve staaende paa Bunden. Der-"paa trak han Slangen op til Kanten, men det "kan man sige for sandt, at det var et rædsel-"fuldt Syn, da Thor saae bister paa Slangen, "men denne gloede og udspyede sin Gift mod "*Thor*. Man siger endog at Jætten *Hymer* "skiftede Farve og blegnede af Angest da han "saae Slangen, og den sorteblaae Söe ström-"mede gjennem Baaden. Lige i det samme "greb *Thor* Hammeren og löftede den i Vejret; "da famlede Jætten til med sin Kniv og skar "*Thors* Snor over, bvorved Slangen blev lös "og sank i Havet. *Thor* kastede Hammeren "efter den, og man siger at han saaledes slog "Hovedet af den mod Havbunden [eller Bræn-"dingerne]. Men jeg troer, det kan siges dig "for sandt at Midgaardsflangen lever endnu og "ligger i Havet. *Thor* hævede Armen og gav "*Ymer* en saa vældig Kindhest at han styrtede "overbord og vendte Fodsaallerne i Veiret — "men Thor vadede i Land."

Vi see at denne Fortælling stemmer i visse Dele med den Episode af nærværende Digt som handler om *Thors* Fiskerie, i andre derimod ikke. Opskriveren synes derfor ikke (eller i det mindste kun tildeels) at have benyttet det, hvorimod han mere har fulgt et andet Hedenoldsdigt kaldet *Husdrapa*, hvoraf vi desværre

kun have enkelte Brudstykker. *) Dette mærkelige Qvad blev til paa fölgende Maade: *Olaf Höskuldsen*, kaldet af sin Pragtlyst *Paa* eller *Paafugl*, var en Hövding i *Dalene* i Island i det 10de Aarhundrede. Han lod opföre en större Sal til Gilder (eller store Gjæstebud) end Nogen havde seet til den Tid, uagtet der til hans Faders ved ham foranstaltede Arveöl have være 900**) Gjæster, som dog have fordret et anseeligt Huusrum. Det Indvendige af Væggene og Loftet eller Taghvælvingen var allevegne ziret med ophöjet Billedhuggerarbeide, som deels forestilte virkelige Begivenheder, og tildeels Tildragelser eller Scener af den nordiske Mythologie. Dette Arbeide var af en saa fortrinlig Skjönhed, at Alle syntes Salen saae bedre ud naar Tapetserierne ikke vare ophængte.***) I et Bryllup, den förste Sammenkomst der holdtes her efter Bygningens Fuldförelse,

*) Indförte i *Skalda*. Stockholmske Udgave S. 96, 97, 100, 102, 104, 106, 162, 178, 204, og maaskee 176.

**) Eller 1080, da de gamle Nordboers Hundrede egentlig bestod af 120.

***) See *Laxdælasaga* 26de Cap., Rahbeks nordiske Fortællinger 2den D. S. 245, *Snorra Edda* med *Skalda* S. 103-105, Saga-Bibilothekets 2den D. S. 386 o. f., samt mine Bidrag til nordisk Archæologie S. 29 o. f. At hine Billedværker have været overmalede og forgyldte (ligesom de ægyptiske, indiske og ældste græske, samt siden de Vendiske og Middelalderens övrige europæiske Billedhugger-Arbeider) — sees tydelig af flere Udtryk i det Digt, hvori de bleve beskrevne.

reciterte en berömt Skjald og ivrig Dyrker af de hedenske Guder, *Ulf Uggasön*, det förommeldte Digt, hvori de Fortællinger besanges, som vare blevne forestilte af Kunstneren. Af dets faa og adspredte Levninger see vi at nogle af Stykkerne have forestilt 1) *Baldurs* Ligbegjængelse ved Dödningbaalet, og Gudernes Procesfion dertil; 2) En ellers næsten ubekjendt Strid mellem *Heimdall* og *Loke* om *Freyas* berömte Smykke, *Brisinga-men;* og 3) Thors Kamp med Midgaards Slangen samt med Jætten *Hymer* eller *Ymer.* Af Digterens Beskrivelse herover have vi fire smaa Brudstykker, som vi her maae betragte noget nærmere.

I det förste siges der "at den glatte eller "spraglede Slange saae stivt paa Guden (der "sad i Baaden) og udsprudede Giftströmme "(mod ham)," og i det andet "at Gudens vrede "flammende Blik, udskydende frygtelige Straa-"ler, igjen forfærdede Dragen." Det tredie bevidner "at Thor slog Hovedet af Slangen, "saaledes at det trykkedes imod Brændingerne "eller Bölgerne" (*hrönnunum*, et Udtryk, som ogsaa bruges i en Codex af den yngre Edda). Endelig beskriver det 4de Fragment hvorledes "Thor gav Jætten det vældige Dödsdrag." Ogsaa her forekommer Eddaskriverens Udtryk *vid eyra.* Disse og flere Kriterier overbevise mig om, at den yngre Eddas Fortælling især er

taget af *Husdrapa*, eller ældre Digtninger, hvorefter Kunstværket var udfört. Dog har dens Forfatter ogsaa benyttet flere af de gamle Skjaldeqvad, som jeg nu strax kommer til at ommelde.

Der gives nemlig endvidere i Skalda Fragmenter af en halv Snes andre Digte til Guden *Thors* AEre, hvoraf i det mindste de fire udtrykkelig have tildeels handlet om hans vidtberömte Kamp med Verdens-Slangen.

Af *Brage* den Gamles Lovsang, findes her i det mindste 7 Brudstykker (ethvert bestaaende af en halv Strophe) om denne Tildragelse. Det förste (*Skalda* S. 98) antyder Begyndelsen til Episoden, af dette Indhold:

1. Mig blev fortalt at fordum
Den Sön af Tiders Fader.
Med Jord-Omspænderen, af Uvæir hærdet,
Sin Styrke pröve vilde.

De fölgende omtale de af Fortællingen bekjendte Omstændigheder ved Fangsten, efter at Slangen havde bidt paa Krogen.

(S. 101.)

2. Ej for Væirgiverens Arving
Laa Fiskersnoren slap,
Da Verdensflangen droges
Ved den paa Skib til Strand.*)

*) Eller: efter Ordene, til *Sandet*, *Sandstrækningen*.

(S. 102.)

3. Han greb til Hammeren
Med höjre, da han öjned Dragen,
Som stærk mon knuge alle Lande.
Og Maalet for sit Tog.

(S. 145.)

4. Fra Krogen som udkastet blev
Af ham som kjæk udfordrer Trolde,
Da hængte bugtet Slange-Aal,
Hvis AEdder krydred Volsung-Gildet.

(S. 102.)

5. Og halet nær til Baadens Kant
Den fæle Snog, som Land indslutter
Fra Dybet stirred, haard i Hu,
Paa *Hrungners* Pandes Sönderknuser.

Endvidere forekommer der et Vers (S. 102) som synes at omhandle Jættens Forundring over Bukkenes Herres (nemlig *Thors)* farlige og uhyre Fiskedræt — samt endelig et andet (S. 186) hvori der tales om Jætten, "der sönderskar *Thors* Fiskesnöre," saa at dette Digt i det hele synes at have stemt overens med den yngre Eddas Fortælling. Af Skjalden *Einar Valdasöns* ellers tabte Digt forekommer 3de Vers (eller halve Stropher) S. 101. I det förste siges: "at *Sifs* Mand tillavede sine Fiskeredskaber, i Selskab med den gamle (Jætte)." I det andet "at *Thrudes* Fader saae med skarpe Ojne paa Slangen; i det Söen oprörtes rundt om Fartöjet" — og i det tredie "at (Torden)-

Flammen udsendte svære Kiler, og at *Ullers* Slægtnings (Stedfaders) Næver stödte mod Jordens Udkant (Udgaards Fjeldstrækning som omgiver Oceanet)." Af det 3die Digt, forfattet af *Ölver Hnufa*, findes her blot to Linier (S. 101) af det Indhold: "at Jordens Sön og alle Landes Omgiver stædtes i rasende Kamp mod hinanden." Endelig omtaler Fragmentet af det 4de, ved Skjalden *Gamle* (S. 102) "Bilskirners Herskers List (ved Fiskefangsten) hvorved Slangen saaredes svarlig." Neppe kan man paatvivle, at denne *Thors* Daad ogsaa er besjungen i Thiodolfs *Höstlöng* og Eilifs *Thorsdrapa;* hvorvidt det er skeet i de övrige i Skalda nævnte Lovsange til Tordengudens Ære af *Veturlide*, *Völustein*, *Kormak* og *Thorbiörn Disarskald* vide vi ikke for vist, skjönt vi ogsaa tildels have Grund til at formode det. *)

*) Mærkeligt er det, at de hedenske Ideer om *Thor* og *Midgaardsormen* ere blevne overförte af Katholikerne til *Christus* eller *Michael* paa den ene og Djævelen paa den anden Side, f. Ex. i det af mig paa Dansk oversatte Digt *Lilien* (Nordens ældste Mesiade — fra det 14de Aarhundrede) i *Dana* for 1820, hvor det hedder i 60de Strophe:

Ej bugtet Slange mon
Paa Krogen bidende sig fryde.

Ogsaa synes det at være vist, at *Erke-Engelen Michael, Dragens Overvinder*, er bleven anbefalet til de nordiske Folks Tilbedelse istedet for Tordneren *Thor*, som var berömt af den samme Bedrift. Hans Fest blev först stiftet i det 5te, men först almindelig paabuden i det 9de Aarhundrede, og indfalder netop i den Tid da Nordboerne holdt deres Höstgilder, hvorved de, efter denne Sang, især synes

Vi saae i det Foregaaende at de Gamle havde forskjellige Beretninger om Udfaldet af denne *Thors* vidtberömte Kamp med Verdens-Slangen. *Husdrapa* og de Billedværker som besanges deri, forestilte Tordneren som dens fuldkomne Overvinder, der skilte dens Hoved fra Kroppen. *Hymisqvida* anförer Mythen paa en tvetydig Maade, da den blot siger os at Thors tunge Hammerslag traf Slangens Hoved, hvorefter den sank i Havet, uden at lade os vide enten den da var död eller levende. Den prosaiske Edda anförer begge Meninger, og erklærer den sidste for den rigtige. (See Valas Spaadom Str. 50.)

Det er let at indsee, at *Midgaardsſlangen* egentlig var en Personification af det rasende Ocean, *) som mentes at omgive Jorden. Da

---

at have erindret Thors Kamp med Verdensflangen. Ellers kaldte de kristnede Nordboer Engelen for *Mikill, Mickel,* nemlig *den Store;* de lönlige Hedninger have da vel, ligesom för, tænkt sig *den store Tordner* ved den tilbedede Genius — og det er vist, at lige indtil vore Dage har man i Tydskland havt Levninger af denne Höjtids Helligholdelse paa hedensk Maade. *Den förste Sommerdag* helligedes *Thor* i Norden (s. 1, 211); men i de katholske Tider indviedes den til *St. Georg (Jörgen, Göron, Jöron)* der ogsaa tilbades som *Dragens* eller *Slangens Overvinder,* og maaske i visse Henseender traadte istedet for *Sigurd Fafnesbane* eller den store *Sigfried.*

*) Söens Bevægelse maa forekomme Naturens udannede Börn som foraarsaget af et i Dybet boende levende Væsen; helst da en uhyre Hvalfisk eller Havslange. Saaledes udtrykker ogsaa en af vore nyere Digtere sig:

Tordneren *Thor* fredede Luft og Hav ved sin vaarlige Kamp mod hele Jætteslægten, sagdes han at have ombragt den rædsomme Verdens-Slange, saa at Söfarten igjen blev sikker for Menneskene. Saaledes opstod den hele Digtning, men i Tidens Længde blev vel dens rette Betydning ubekjendt for andre end de Indviede, og Mythen udpyntedes da med nye, den i Förstningen uvedkommende Tillæg. Saaledes har man formodentlig indklædt Fortællingen om Thors Fiskerie, hvormed han trak Midgaardsormen op paa en Krog, i en Digtning, som havde Hensyn til en stor Naturrevolution i de ældste Tider, hvorved Oceanet oprörtes paa en usædvanlig Maade, og Havet kort efter,

---

Som en Slange rundt om Jord
Bugte sig de dunkle Vande.

Den yngre Edda siger "at Guderne dannede det uvejbare "Verdenshav (Oceanet)" af (den ældre) "*Ymers* Blod, og "lagde det i en Kreds uden om Jorden" — samt paa et andet Sted at "Slangen *Jormungand* (*Lokes* og Jætinden *An*-"*gerbodes* Afkom) blev kastet ud i det dybe Hav, som "omgiver alle Lande. Der voxer den saa meget, at den, "liggende i dets Midte, omslynger hele Jorden og bider i "sin egen Hale." Af samme Aarsag er det sikkerlig, at Indernes Verdensslange, der forestilles paa samme Maade, kaldes *ananda* (isl. *ùnenda*), ɔ: uden Ende, den Uendelige, thi Cirkelen siges ellers ingen Ende at have. Den blev saaledes, tilligemed Slangen der bider i sin Hale, Evighedens Sindbillede. *A. W. v. Schlegel* (o. fl.) har sammenlignet *Ananda* med Ægypternes *Uraios*. S. Ind. Bibl. I, 85. Leviathan har man i gamle Islandske Bibeloversættelser, oversat ved *Midgaardsorm*, og Rabbinerne forestille den undertiden paa samme Maade.

ved det at *Hymers* Kjedel borttoges fra ham ved Tordnerens Kraft, indtrængte i Fastlands-Bugterne (som det middellandske Hav, det sorte Hav, Östersöen o. s. v.) og saaledes kom i *Ægers* Besiddelse.*) Hertil troer jeg at nærværende Digts Forfatter har sigtet, skjönt jeg ingenlunde kan paastaae at denne min Mening er rigtig; den synes dog at bekræftes deraf, at den underste Afgrund kaldes *Hver-gelmer* eller den gamle *Kjedel*, saa at det jordiske Havs Afgrund da let kunde nævnes *Hver*, uden videre Tilsætning.

Dr. *Stuhr* har en anden Gisning om den her omhandlede Mythes Betydning. Den er virkelig sindrig, og jeg skylder derfor mine Læsere at gjöre dem opmærksomme derpaa; han siger nemlig**): "Hvad *Hymisqvida* angaaer,

*) Saaledes have Inderne ogsaa en Mythe om *Sagaras* Sönner, der gjennemgrove Jorden for at söge efter en Hest, som var borttaget fra deres Fader, hvorved de jordiske Have opstod. Dog synes Digteren för at have givet tilkjende, at *Oceanet* var blevet til i Forvejen. Slige Digtninger kunde gjerne enes med deres, saavelsom og de gamle Grækers og Nordboers mythiske Geographie, som var bygt paa den selvsamme Grundvold. See *Die Herabkunft der Göttinn Ganga* (Episode af *Ramayana*) i *A. W. v. Schlegels Indische Bibliothek* 1ste Bind. En anden indisk Mythe omhandler *Indras* (vor *Indredi's*, o: *Thors*) Kamp med Havslangen *Vaeughi*, hvorved Öen *Ceylon (Selan)* opkom af Havet. Det nordiske Sagn lod *Gefion* opplöje det danske *Sjælland (Sælund, Seland)* af *Mælersöen* i Sverrig, med hendes otte Trold-Öxne.

**) *Von dem Glauben, dem Wissen und der Dichtung der Scandinavier.* Kopenh. 1815. S. 55; ogsaa i hans Ab-

"saa kan ingen Strid opstaae over Udtydningen "af dette Qvad, der umiskjendelig er en Tak-"kesang for Tordenveiret og den derved op-"kommende Frugtbarhed, som vistnok er mere "poetisk end hine Hyrdefeste, gjennemflettede "med Tordenbyger, som i vore Dage ere blev-"ne opförte paa Orgelværkerne. Hist holde "Guderne Raad, og erkjende at intet Gjæste-"bud kan beredes for dem og intet Offer, da "*Ægir*, der ellers forekommer som det frugt-"bargjörende Vands Herre*) manglede Frugt-"barhedens Kar. *Thor* vandrer ud for at brin-"ge det til Veje, og da han nærmer sig, öjner "han ved den fjærne Horizont den gamle Olde-"moder, dunkel og mörk. *Thors* Kast i Væd-"destriden mellem ham og *Hymer* lade sig let "hentyde paa de mangfoldige Lyn, da det ene "uhyre Kast mod Midgaardsormen er det mæg-"tige Tordenslag som söger Havet, naar den "oprörte Natur stormer vild, og synes at ville "styrte sammen i den uhyre Kamp, men Vand-"floder og brusende Bölger fra Dybene frem-"kalde Havets Uhyrer." Vi ere saaledes enige i at Digtets Hovedgjenstand er en *Naturmy-*

handlungen über nordische Alterthümer. Berlin 1817. S. 80. o. f.

*) Dette er dog især Tilfældet med Vand- og Hav-guden *Njord*, skjönt det og er muligt, at *Æger* (som vel var en Jætte, men dog ofte i Forbindelse med Asaguderne) blev af Nogle tillagt en saadan Værdighed.

*the,**) og efter hvad jeg forhen har anfört er det sandsynligt, at det er især bleven afsjunget ved Höstfesten til Tordengudens Ære. At det ogsaa er blevet brugt af Præsterne ved at undervise deres Lærlinge i den hedenske Troe og Sagnlære, synes at være indlysende af disse mærkelige Udtryk i den 38te Strophe:

För hört I have —
Hver Gudkyndig
Kan om sligt
Mere vide o. s. v.

Endelig anmærker jeg, at et i Oldtiden almindeligt, samt endnu i de nordiske Riger brugeligt Egennavn synes oprindelig at være hentet fra den her berettede Mythe. Det er nemlig Mands-Navnet *Þór-ketill* ɔ: *Thors Kjedel,* siden sammendraget i Islandsk til *Þorkell*, i Dansk til *Thorkild, Thorkel, Torkel* o. s. v.

Af særskilte Oversættelser af nærværende Digt kjender jeg kun tre tydske, nemlig en af *Gräter* i hans *Nordische Blumen,* en af *Mayer* i hans *Skandinavische Dichtungen,* og end en (hvis jeg erindrer ret), som nylig er indfört i det Würtembergske *Morgenblatt für gebildete*

*) Den kunde endog först blot have sigtet til Opkomsten af en *Malström* (der ligner en kaagende Kjedel) eller og en *Vulkan i Havet.* En Digter kunde let falde paa at kalde et saadant Sted *Ægirs* Bryggers eller Bryggerkjedel. Saaledes har Almuen endnu i de nordiske Riger visse Talemaader naar de see Taage eller Jordrög, at et eller andet mythisk Væsen da *brygger* eller *kaager* o. s. v.

Stände. Det samme Blad for 1812 indeholder en vidtlöftig Bearbeidelse af Fortællingen i 12 Sange (No. 125-130). Jfr. fölgende Stykker af Oehlenschlægers episke Digt *Nordens Guder: Thor besöger Jætten Hymer* S. 115, og *Thors Fiskerie* S. 131.

Udsigt over Indholdet af Hymisqvida.

I. Aserne ere til Gjæst hos Jætten *Ægir*, hvor de beværtes med Vildt eller Fisk, men de mangle Drikke, og udfinde ved Spaadomskunster Aarsagen dertil, den nemlig, at Verten fattedes Bryggerkjedler. (1) *Ægir* fryder sig [over Gudernes ærefulde Besög]. men hans Glæde afbrydes ved Thors Befaling: at han skulde skaffe dem nok at drikke. (2) Verten beder da *Thor* at skaffe sig en Kjedel, hvori han kunde brygge til dem alle sammen. (3)

II. Guderne gjöre sig forgjæves Umage for at tilvejebringe en saadan Kjedel, indtil *Tyr* giver Thor den gode Underretning, (4) at hans Fader *Hymer* i Udgaard ejer en slig Kjedel, (5) som nok kunde erhverves ved List. De drage begge ud fra Asgaard for at bringe den tilveje, og ankomme til Oceanet (eller Jætten *Hymers* Bolig). (6)

III. *Begivenheder i Hymers Fjeldhuler. Tyr* træffer der sin Oldemoder med 900 Hoveder, (7) men ogsaa sin skjönne lyshaarede Moder, som byder ham og *Thor* en styrkende Velkomstdrik. (8) Hun skjuler Gjæsterne under Kjedler, da *Hymer*, hendes Elsker, tidt er ugjæstfrie og vredladen. (9) Hans sildige Ankomst fra Jagten. (10) Konen modtager ham venlig og lader ham de Fremmedes Komme vide. (11) Stötter og Bjelker briste for Jættens Blik; otte Kjedler faldt ned med det

samme, og kun een af dem blev heel. (12) Gjæsterne komme frem; Jætten betragter sin Arvefiende med tunge Anelser. (13) Tre Stude slagtes og kaages til Aftensmad. (14) Thor fortærer ene de to af dem. (15) *Hrungner* forundrer sig derover og siger, at de en anden Aften maae leve af Vildt eller Fiskemad. (16) *Thor* tilbyder sig at ville roe med ham paa Fiskefangst hvis Jætten skaffer ham Madding. (17) *Hymer* anviser ham en Oxe af Hjorden dertil. (18) *Thor* slider Hovedet af en Tyr i Skoven. (19) *Hymer* yttrer sin Misfornöjelse derover. (20)

IV. *Thors* og *Hymers Fiskerte.* Guden vil roe længere ud paa Dybet, men Jætten har ingen Lyst dertil (21) *Hymer* trækker tvende Hvale, mens *Thor* snoer en vældig Fiskersnöre i Bagstavnen. (22) Tordneren bruger Oxens Hoved som Madding og lokker derved Midgaardsflangen til at bide paa Krogen, (23) trækker den op til Kanten af Baaden, og slaaer (eller knuser) dens Hoved med sin Tordenhammer. (24) Bjergene styrte, Hulerne gjenlyde og hele Jorden ryster, i det Verdensslangen synker i Havet. (25) Jætten bedröves herved, og mæler ikke et Ord, indtil de atter naae Land. (26) Nu opfordrer han *Thor* til enten at före Baaden eller de fangede Hvale hjem. (27) *Thor* bærer Fartöjet ind i (eller gjennem) Jættens Klippehule. (28)

V. *Nye Tildragelser i Hymers Hule.* Jætten siger at *Thor* ikke har godtgjort sin overvættes Styrke blot ved rask Roening, og opfordrer ham til at brække en stærk Kalk (eller Bæger) i to. (29) *Thor* kaster Bægeret gjennem adskillige Steenstötter, men det gaaer dog ikke i Stykker. (30)

Hymers Kone (eller Medhustrue) raader *Thor* at kaste det mod Jættens egen haarde Pande. (31) Det skeer; Panden bliver heel, men Bægeret brydes i sönder. (32) Jætten beklager sig over dets Tab. (33)

VI. *Kjedelens endelige Bortförelse.* Jætten opfordrer *Tyr* og *Thor* til at bære den store Kjedel ud af hans Hule, for saaledes at give overtydende Pröver paa Styrke. (34) *Tyr* forsöger to Gange forgjeves derpaa, men kan ikke engang löfte Kjedelen. (35) *Thor* sætter den paa sit Hoved [og förer den bort]. (36) Han og *Tyr* forfölges af *Hymer* med en stor Flok af Jætte-Uhyrer. (37) *Thor* dræber dem alle med Hammeren *Miölner*. (38) Hans ene Buk halter og styrter paa Reisen. (39) Henvisning til en Fortælling i et ældre eller för reciteret Digt, som bör være Gudelærens Dyrkere bekjendt. (40) *Thor* ankommer med *Hymers* Kjedel til Gudernes Forsamling; nu kan *Ægir* give dem aarlig, i hver Hörhöst, et herligt Drikkegilde. (41)

&

QVAD OM HYMER.

I.

1. Fordum Val-Guder [1])
[2]) Fangsten nöde,
Meget de drak [3])
För mætte de bleve [4]) —
Tenene de rysted,
Saae paa Offerblodet, [5])
Fandt at *Ægir* havde
Mangel paa Kjedler.

2. Bjergboen sad
Som Barnet [6]) glad,
Lig den mulmblændende

---

1) See Anmærkningen.
2) Eller: Nærtes af Fangst (ɔ: Vildt eller Fisk); toge en saadan Næring til sig. Kan og oversættes: övede Jagt eller Fiskerie.
3) Besögte gjerne Gilder; drak og spiste meget.
4) Naar man læser *saddir*; andre foretrække *sadir*, ɔ: *sannir*, da man maatte oversætte: *för de bleve forvissede* (om skjulte eller tilkommende Begivenheder).
5) See Anmærkn.
6) Andre: Björnen (saa munter som en Björn).

Thurses [7]) Afkom;
Ham saae *Odins* [8]) Sön
Stivt i Öjne:
"Tit skal du yde
Aserne Drik!" [9])

3. Haardtalende Helt
Voldte Jætten Kummer,
Snart han pönsed paa
Hævn mod Guderne.
Sifas Mand han bad
Sig den Kjedel bringe,
Hvori han Öl til dem
Alle brygge kunde. [10])

II.

4. Ej den kunde
Herlige Guder,

---

7) Andre oversætte: lig Kattens Sön (o: en Kattekilling) hvis Overgivenhed er noksom bekjendt. Jeg troer (med *Rask*) at Afskriverne have læst *Miscor-blinda* feji for *Mistor-blinda* (da Forskjellen paa Membranernes *c* og *t* er her ubetydelig); men da *Köttr* (Kat) ogsaa hörer til Jætternes Benævnelser, vilde Betydningen i alle Tilfælde blive den samme.

8) I Originalen *Yggs*, den Frygteliges (et af *Odins* Navne).

9) Eller:
Tit du skal for Guder
Gilder holde.

10) Egentlig:
Hvori jeg öl til Eder
Alle brygge kan.

Hellighöje Magter[11])
Finde[12]) nogensteds;
Til af trofast Hu
Tyr Hlorride[13]) gav,
Og kun ham ene,
Vigtigt Venneraad.

5. "Östen for
Elivaga boer
Höjvis[14]) *Hymer*,
Ved Himlens Ende.
Min kjække Fader
En Kjedel ejer,
Et rummeligt Kar,
En Rast[15]) er dets Dybde."

THOR.

6. "Troer du at vi naae
Den Saft-Varmer."[16])

TYR.

"Ja, Ven! hvis med Klogskab
Vi det forsöge."[17])

---

11) Efter Ordene: herlige Guder eller store (höje) Magter. See *Gin-regin* i Ordbogen.

12) El. bekomme, tilvejebringe.

13) o: *Thor*.

14) I Texten: *hund-vis*, som kan oversættes: *a)* klog som en Hund, *b)* hundredfoldig klog, o: höjvis.

15) Et Slags Mile. See *Vafthrudn.* 18 (S. 104).

16) El. Drik-syder.

17) El. hvis vi hitte paa listige Anslag dertil.

Rask de fore
Den hele Dag,
Fra *Asgaard* til
Jættens Bolig. [18])

III.

7. Hornprydede Bukke
Han til Stalden förte, [19])
Saa til *Hymers*
Hall de ginge;
Tyr [20]) sin Oldemoder
Traf, ham meget leed,
Havende Hoveder
Hundrede ni.
8. En anden gik
Guldskinnende [21]) frem,
Lyshaaret, [22]) for Sönnen
Kraftig Drik at byde.
9. "Jætters Slægtning!
Eder jeg vil,
Uforsagte to

---

18) El. til Havet.
19) El. *a)* forvarede, *b)* töjrede dem.
20) I Texten: Slægtningen (hvorved *Tyr* her öjensynlig menes).
21) Efter Texten *al-gullin*, ɔ: gylden (guldprydet eller guldskinnende) overalt.
22) Blond, havende lyse Öjenhaar.

Under Kjedler sætte.
Min Elsker er
Mangen Gang
Nidsk mod Gjæster,
Hengiven til Vrede." [23])

10. Sildig kom
Frygtelig [24]) *Hymer*,
Haard i Hu,
Hjem fra Jagten.
Ind han gik i Salen,
Isfjelde gjenlöde,
Stivfrosfen Skov
Stod paa Gubbens Kind.

11. "Hil være dig Hymer!
Lad dit Hjerte glædes! [25])
Til dine Sale
Sönnen nu er kommen,
Han, hvem fra lange
Rejse vi vented.
Navnkundig Fiende [26])
Fölges med ham,
Den Menneskers Ven
Som *Veor* [27]) heder. —

---

23) El. til ondt Sind; Ondskab.
24) Efter Ordet: farlig eller ustadig sindet.
25) El. vær ved got Mod; i muntert Lune.
26) Andre: Jætters Fiende (naar man læser *hródis* for *hródurs*).
27) See Anm.

See hvor de sidde
Ved Salens Gavl,
Saa de sig bag
Stötten skjule." —

12. Stötten sönder sprang
For Jættens Blik,
Men Bjelken [28]) för
Brast i to.
Otte Kjedler faldt
Ned fra Stötten, [29])
Kun een haardhamret
Heel befandtes.

13. Frem de ginge,
Men den gamle Jætte
Syned grant
Sin Modstander;
Intet godt han aned
Her ved at see
Troldes Bedröver
Frem paa Gulvet komme. —

14. Trende Stude
Strax man tog,
Dem Jætten böd
Snart at kaage;

---

[28]) Eller Mönningstræet.
[29]) Eller Bjelken.

Hver af dem blev
Ved Hovedet skilt,
Og siden over
Ilden sat. [30])

15. Ene *Sifas* Mand
För til Sövn han gik,
To af *Hymers* Öxne
Heelt fortærte.

16. *Hrungners* [31]) graahaarede
Ven da tyktes,
Hlorrides Maaltid
Være lidt for dröjt.
"Vi tre en anden
Aften maae
Leve af
[Vor egen] Fangst." [32])

17. *Veor* sig sagde
Paa Söen ville roe,
Hvis bolde Jætte
Maddingen gav.

18. "Gaae du til Hjorden
Hvis dit Mod du troer,
Bjergfolks Knuser!

---

30) Efter Ordet: De gjorde enhver af dem et Hoved kortere og bare dem siden paa Ildene.

31) Jættens eller Jætternes.

32) El. af Vildt eller Fiskemad.

Madding at söge.
Vist jeg venter
At du vil
Den af en Stud
Let bekomme."

19. Svenden hastelig
Svæved til Skoven,
Hvor kulsorte
Oxe stod;
Thursers Ödelægger
Af Tyren bröd
Tvende Horns
Höje Sæde. — —

20. "Dine Værk mig tykkes
Meget værre,
Kjöles [33]) Hersker! end
Om stille du sad."

IV.

21. Bukkes Herre bad
Abers Slægtning
Længer ud paa Dyb
Baaden at före;
Men den Jætte
Sagde sig kun have

33) D. e. Bjerges eller Skibes. See Anmærkningen.

Liden Lyst
Til længer at roe.
22. Kjek og modig
Hymer paa een Gang
Trak med Krogen op
Tvende Hvale,
Mens i Bagstavnen
Odins Frænde
Veor en Snöre
Snoede med List.
23. Folkenes Frelser,
Slangens Overvinder
Satte paa Angel
Oxens Hoved.
Gabet da opsperred
Den Guder forhadte,
Som ombelter i Dybet
Alle Lande. [34])
24. Djærvelig trak
Daadrige *Thor*
Edderslimet [35]) Orm
Op til Borde;
Ulvens Broders
Fæle Hoved

34) Egentlig: Alle Landes Guderne forhadte Gjord (eller Omgiverinde) opspærrede Gabet neden fra.
35) Ell. Edderspraglet.

Höjt som Fjelde, han
Med Hammeren slog.

25. Klipperne [36]) styrted,
Hulerne tuded,
Hele den gamle
Jord foer sammen, —
Saa den Fisk
Sank i Havet.

26. Uglad var Jætten
Mens tilbage de roede,
Ej den raske *Hymer*
Mæled da et Ord,
Drejed kun Aaren
Hen mod Vinden. — —

27. "Vil du halvt mod mig
Værk dig paatage,
Enten hjem
De Hvale före,
Eller binde
Baaden fast?"

28. Gik da *Hlorride*
Greb til Stavnen,
Oplöfted ene Skibet
Uden at pompe, [37])

---

[36]) Maaskee ogsaa: *a)* Isfjeldene, *b)* Rensdyrene eller Elsdyrene. See Anm. til dette Sted i den store Udgave.

[37]) Efter Ordene: Han oplöftede Skibet med Kjölvandet.

Med dets Aarer
Og Ösekar;
Til Jættens Bolig
Bar det hele
Gjennem Bjergets höje
Hvalte Klöfter. [38])

V.

29. Siden Jætten,
Stedse trodsig,
Trættedes med
Thor om Styrke; [39])
Nægted han var stærk;
Skjönt roe han kunde,
Mægted han ej kraftig
Kalk [40]) at bryde.
30. Men *Hlorride*
Naar til ham den kom,
Lod oprejste Steen [41])
Briste snart i to.
Siddende han den [42]) kasted

---

38) Originalen bruger her tydeligen Ordet *Hver* om Jættens hvalte (en Kjedel lignende) Klippehule.

39) o: Hvo af de to var stærkest.

40) o: Bæger. See Anm.

41) Efter Ordet: den steile Steen; Egentlig vist en Steen-stötte.

42) o: Kalken.

Gjennem Stötterne,
Dog for *Hymer* siden
Heel man den frembar.

31. Til den skjönne
Veninde lærte,
Hvad hun vidste,
Et Venneraad:
"Slaae (Bægret) kun mod *Hymers*,
Vel-mædsket[43]) Jættes, Skall,
Haardere den er
End hver en Kalk."

32. Bukkes stærke Herre
Reiste sig paa Knæ,
Ifförtes gandske
Asa-Kraften. —
Heel forblev
Gubbens Pande,
Men rund Viin-förer
Revnede i to.

32. "Meget godt jeg veed
Er gaaet fra mig,
Da Kalken er kastet
Bort fra mit Skjöd.
Gubben gav sit Ord,
Det jeg aldrig kan

---

[43]) *Kost-mödr* er egentlig *Kost-mættet* eller mödig af nærsom Föde.

Kalde tilbage —
Den Drik er for heed! [44]) — — —

VI.

34. "End maae I pröve,
Om I kunne bringe
Ölkarret ud
Af min Hall."
35. *Tyr* det at löfte
To Gange pröved,
Stille dog
Stod den Kjedel.
36. *Modes* Fader
Fatted den i Randen,
Og Salens Gulv
Gjennemstamped;
Sifas Mand oplöfted
Kjedlen paa sit Hoved,
Men ved hans Hæle
Klingred dens Ringe.
37. Længe de fore
För en Gang
Odins Sön
Saae tilbage.
Han saae af Huler

44) Efter Ordet *Drik! du er for heed!* ligesom man nu siger: *den Dosis var for bitter!*

Med *Hymer* fra Östen
En mangehovedet
Mængde komme.

38\. Kjedlen sig af Skuldre
Staaende han löfted,
Svinged mordlysten
Miölner frem;
Knused alle
Klippe-Uhyrer, [45])
Som östen fra
Foere med *Hymer*.

39\. Ei de længe fore,
Förend *Hlorrides*
(Ene) Buk styrted
Halvdöd foran,
Skaglerne den skyede
Skiæv i (Tömmens) Baand;
Dette listig
Loke voldte.

40\. Men I hört have
Hver Gudkyndig
Kan derom
Mere vide, [46])

---

[45]) Efter Ordet: Klippe-Hvale (Bjerg-Riser).

[46]) Eller: Hvo som er kyndig i Gudelæren, forstaaer sig bedre herpaa. See Anm.

Hvad ham [47]) Bjergboen [48])
Böde maatte,
Som begge sine
Börn hengav.

41. Mægtig ved Styrke
Kom *Thor* til Guders Raad [49])
Og havde med den Kjedel
Som *Hymer* ejed för;
Aarlig nu de skulle
Hos *Ægir* nyde
Et herligt Drikkegilde
I Hör-Höstens Tid. [50])

---

47) Nemlig *Thor.*

48) Eller Bjergstrækningens, Klippe-Egnens Indvaaner.

49) Eller Ting, Forsamling.

50) Efter Ordene: Nu (fremdeles) skulle Guderne, hver Hörhöst, vel nyde et Drikkegilde hos *Ægir.*

ANMÆRKNINGER.

1. Her tales, efter min Mening, om et Maaltid eller Gjestebud hos *Ægir* hvor Guderne manglede Drik. De vilde udforske den sande Aarsag hertil, og derfor synes de at have *rystet Tene eller kastet Spaadomsstave* samt *betragtet Offerblodet*. De overbevistes herved om at *Ægir* manglede *Orakelkjedler* eller (slet og ret at tale) *Bryggerkjedler.* *) Jfr. Anm. i den store Udgave.

2. *Ægir* kaldes en *Bjergboe* da han hörte til Jætteslægten og mange *Klippehuler* ogsaa befindes i *Havet*, som tillige hörer til *Dybet* og Underverdenen. Her beskrives han ung og munter som et Barn, Tordenguden saae ham stivt og truende i Öinene, samt forkynder ham den Befaling at han skal skaffe Aserne den fornödne Drik. *Sif* eller *Sifa* var som bekjendt *Thors* Hustru. Det var i gamle Dage en af Lænspligterne at Vasallerne skulde beværte Lænsherrer ved store Gilder. Aserne vare ogsaa Havets Overherrer; derfra hin Befaling til *Ægir*.

3. *Store Kjedler* vare i Oldtiden en kostbar Fornödenhed; endnu ere de i höj Pris og Anseelse blandt de kaukasiske o. fl. Folkeslag. End större

*) Cimbrernes store Offer- eller Orakel-Kjedel er bekjendt. Slige stode ogsaa i stor Anseelse hos de græske Pelasger. See derom *Creutzers Symbolik* 2den Udg. II. 474-75. hvori den mærkelige Formodning fremsætter at *Kjedelen* var en Efterligning af den naturlige *Flod-* eller *Vand-Kjedel*. At Hedningerne tildels spaaede af Offerblodet i Offerkjedelen (ligesom ellers af Vandet, eller Ymers Blod, i Fosfen eller Flodkjedelen) er bekjendt nok. Mærkværdigt er det at Oraklet i *Dodona*, hvor den hellige Kjedel især agtedes höjt, tilskrives, af nogle lærde Forskere, den indiske *Buddha eller Boda*, som atter muligen blive identisk med Nordboernes *Odin- (Audon-) Voda*. Jfr. Odins Ravnesang Str. 1.

Pris sætte Janitscharerne paa deres *Feldtkjedler*, da de tjene dem for Faner, og betragtes som Helligdomme, som æres paa en overtroisk Maade og maa forsvares til det yderste. Ellers fremförer *Ægir* her en Undskyldning for at afvende Befalingens Fuldbyrdelse; men tilbyder sig at opfylde den, naar *Thor* skaffer ham en tilstrækkelig Bryggerkjedel.

4. *G. Magnæus* mener at denne *Tyr* er forskjellig fra Guden af dette Navn; da hin her siges at være Sön af en Jætte. Jeg troer at Digtets Forfatter virkelig taler om Guden, men fölger et, fra de sædvanlige, afvigende Sagn om hans Herkomst. *Loke* var ogsaa Sön af en Jætte, men blev dog optaget i Asagudernes Selskab. Ellers er det bekjendt at de alle oprindelig nedstammede fra Jætterne.

5. *Elivaga* bestaaer egentlig af Underverdenens Floder, som vare til förend Verden blev skabt — men især gives dette Navn undertiden til Oceanet eller det store Hav som omgiver Jorden og hvori Midgaardsslangen opholder sig. Paa den anden Side deraf ligger *Udgaards* uhyre Fjeldstrækning, i hvis östlige Deel *Hymer* opholdt sig. Det er ingen Modsigelse i Eddaerne (eftersom Gunnar Paulsen troede at have fundet) naar Jætternes Rige snart siges at ligge *östen* snart *norden for Elivaga* (eller Ishavet) thi det sattes især paa begge disse Kanter fordi *Norden* er Kuldens Sæde men *Natten* og *Mörket* fremglide over Jorden fra *Östen*. Saaledes finder man som oftest Frostjætterne med Mörkets Thurser, Trolde og Uhyrer i disse Egne. Naar den heromtalte *Hymer eller Ymer* var en Hovedarving efter den bekjendte Urjætte af samme Navn, fra hvem alt det jordiske nedstammer, er det ikke at undre over, hvis hans miledybe Kjedel betyder *Havet*, eller en Deel

deraf, hvis Stilling Digteren da vil at Tordenguden har forandret.

6.-7. Vi see her at Digtet afviger deri fra den yngre Edda, at *Thor* gik ud af eller over *Midgaard* eller Jorden, i en Ungersvends Skikkelse, uden at have Vogn eller Forspandsbukke med, da Skjalden derimod lader ham og *Tyr* kjöre ud af *Asgaard* (eller *Himmelen*), med Bukkene; De behövede altsaa ikke at vade eller sejle over Oceanet. *Tyrs* Bestemoder (formodentlig *Hymers* Moder) med de 900 Hoveder er vel den gamle *Jættinde i Jernskoven*, Jætters og Troldes Stammemoder. (See *Valas* Spaadom Str. 36). Man har bebreidet den nordiske Mythologie dette Træk, ved at sammenligne den med Grækernes — uden at erindre sig dennes Briareus med de hundrede Arme og 100 ildsprudende Hoveder, Typhoeus med de 100 Dragehoveder &c. &c. Ingen gammel Fabellære er vel fri for slige mythiske Vanskabninger.

8. Der gaves ogsaa skjönne Jættinder, f. Ex. *Gerde*, Nordlysets Nymphe, der vel kunde kaldes *lyshaaret og guldskinnende overalt*, som det heder her i Texten. See Forklaringen over *Skirners Reise*. Denne Digtning er vel af lignende Art. Disse Væsener eller deres Stammemödre hörte da maaske oprindelig til de bedre *Diser*, skjönt de vare formælede med eller avlede af Jætter. Den som omtales her, synes at være bleven bortranet af *Hymer*, da hun kaldes hans Frille (Str. 31) og hans Fæller tit beskyldtes for slig Udaad, hvorved da ogsaa hendes Adfærd i det hele lettelig forklares. At hun var *Tyrs Moder* synes her udtrykkelig at fölge af Ordene og Digtets övrige Sammenhæng. Da han slægtede Moderen mere paa end Faderen har han afsondret sig fra Jætterne og hengivet sig til Aserne.

9. De *Kjedler*, som omtales her, ere vel egentlig *hvælvede Klippehuler* (som undertiden endnu kaldes i Island med dette Navn, i Overensſtemmelse med det Tydske: *Berg-Kessel*) hvilket man ogsaa kan slutte af det Fölgende.

10. Denne Strophe indeholder en karakteristisk Beskrivelse over denne Egn af *Udgaard* med de gjenlydende Isfjelde — og over Hymers Person, da hans stivfrosne Skjæg lignede en Skov paa en Bjergskrænte; (*Kinn* i Islandsk har baade Betydning deraf, og af det danske *Kind*, hvorimod det tydske *Kinn* maa oversættes ved Hage.)

11. I denne Strophe tiltales *Hymer* af hans skjönne Veninde. Hun synes at föle sig overbevist om, at hendes förste blide Hilsen, og Efterretningen om Sönnens Hjemkomst, vil være tilstrækkelige til at hemme Udbrudet af hans Vrede over *Thors* Besög, da denne dog, som bekjendt, var Jætternes Arvefiende. *Veor* eller *Veorr*, der her tillægges *Thor* som et Egennavn, synes i *Valas* Spaadom (Str. 50) i Sammensætning med *Midgaard* udtrykkelig at være det forlængede *Ver, Verr* ɔ: *Værge*, *Forsvarer*. Sættes det derimod, ligesom her, som et afsondret Egennavn, saa synes det at komme af *Ve*, först *Ild* (især *Himmelilden*), siden *Helligdom*. Af samme Aarsag kaldtes da Guderne overhoved, i Fleertallet: *Vear*.

12. Hvad Mythens Ophavsmand har sigtet til ved disse *otte Kjedler*, maae jeg tilstaae at jeg ikke nu kan driste mig til at give nogen Forklaring derover, end ikke ved Gisninger — ej heller kan man sige for vist om den ene, som blev heel, var den som *Thor* siden satte sig i Besiddelse af, skjönt det er at formode af Sammenhængen.

15. At *Thor* kunde *fortære meget* fölger natur-

ligvis af Begreberne om *Torden-Ilden* og dens Guddom. *Herakles* eller *Hercules* stod i samme Rygte for sin Graadighed blandt Græker og Romere.

16. *Hymer* tykkes at for meget vilde gaae med naar han for tit skulde slagte sine Öxne til Spise for sine Gjæster, og siger derfor at næste Aften maatte de alle behjelpe sig med Vildt eller Fisk, som de selv skulde fange. *Hrungner* hed en bekjendt af *Thor* fældet Jætte. Jfr. det 5te Brudstykke af *Brages* Digt i Indledningen.

18. Jætten henviser sin Gjæst til Studeflokken, for at faae Madding, da han ventede Tyrene skulde være for vilde til at overmandes af ham, og maaske give ham et farligt Stöd.

19. *Hornenes Sæde* er Tyrens Hoved i Skjaldenes Sprog.

20. Mellem denne og de foregaaende, ligesom og de efterfölgende Vers, synes Stykker at være bortkomne af Digtet. At de ikke ere erstattede med nye poetiske Tilsætninger er, her som paa flere Steder, det beste Bevis for Edda-Digtenes AEgthed. Samleren har nemlig afskrevet dem, saaledes som de bleve reciterte for ham, som gamle Hedenoldsfange. Verset indeholder ellers Jættens Ord til *Thor*, hvorved han yttrer sin Misfornöjelse over Oxens Drab. Udtrykket *Kjöles* er her noget tvetydigt. Ofte betegner det *Skibe* (og *Thor* dyrkedes naturligvis meget af Skibsfolk), men her menes dog mueligen höje og lange Bjergkjeder, hvoraf flere (især i Norge og Island) bære Navn af *Kjöl*. Tordenguden *Thor* kunde ellers, ligesaa vel som *Zeus*, *Siva* o. fl. kaldes (af de samme Aarsager) *Bjergenes Hersker*.

21. *Bukkenes Herre* kaldes *Thor* vel især fordi han plejede at age med slige Dyr. Desuden söge

Bukke og Steenbukke gjerne Höjder og Bjerge. Ægypter o. fl. helligede ogsaa Himmelguden Bukke. *Abers Slægtninge* kaldes Jætterne, rimeligvis paa Grund af Almuens Indbildninger om deres Faune- eller Abe-agtige Udseende. Ordet *Api* er maaskee hidbragt fra Österlandene af vor Folkestamme; vist er det at det hverken er taget af Græsk eller Latin, ligesaalidet som det oldnordiske *Fil*, Elephant, som gjenfindes i de asiatiske Tungemaal.

22. Vi kunne lægge Mærke til at Jætten her trækker *Hvale*, men i den yngre Eddas Fortælling kun *flade Fiske*. See Indledningen. De ældste Digtningers gigantiske Forestillinger forringes saaledes ofte i de yngre og i de senere Folkesagn. Saaledes lader det skrevne Sagn *Thors Næver smække mod Baadens Kant* medens Skjalden, *Einar Valdason*, af hvis Qvad det vel er taget, lader dem *stöde mod Jordens Udkant* (eller *yderste Fjeldmuur*) o. s. v. Vore yngste Folkesagn blive ofte, skjönt bygte paa slige ældgamle Natur-Myther, meget groteske, fordi deres ældste Betydning har tabt sig i Almuens Tankegang.

23. Man lægge her Mærke til de Udtryk, *Folkenes Frelser, Slangens Overvinder*, som siden brugtes saa meget om Christus, men havde, allerede i Hedenold, ikke været Nordboerne fremmede, skjönt de da brugtes om *Thor*, Odins ypperste Sön, som meentes at beskytte Jorden og Menneskene mod Jætternes Anfald og Ödelæggelser. Derfra det Ordsprog som endnu bruges overalt i de nordiske Riger: "Var ikke Torden, lagde Trolde Verden öde." Oversatte efter Ordene vilde hine Udtryk dog lyde saaledes: "Han som frelser Folkene, Ene Slangens Drabsmand (eller Overvinder)."

24. *Midgaards-Slangen* (det rasende Ocean) var Broder til *Fenris-Ulven* (den underjordiske Ild).

25. Her have vi en kort og fyndig Beskrivelse over et vældigt Jordskjælv, foraarsaget af det Slag hvormed Tordneren *knuste Slangens Hoved.* Tvende Skildringer af en lignende Scene indeholdes i tvende Prisdigte over det norske Bjerg *Horneelen* (af Brödrene C. og P. H. Frimann); hvortil *Thor* (efter det gamle Sagn) siges at have forvandlet en uhyre Trold ved Slag af sin Hammer. *)

Her heder det blandt andet:

Tungt faldt et Slag paa Troldets bistre Pande;
Som brölende i Dödens Svælg sig vred;
Forvildede löb Skovens Dyr afsted
At söge sikkert Skjul i fjerne Lande.
Opjaget flöj hver Fugl om Höjene,
I Jordens Skjöd en langsom Rysten hörtes,
Af Bölgerne den stille Söe oprörtes
Og Tegn om Storm hver Söemand varslede.

Strophens sidste Udtryk:

Saa den Fisk
Sank i Havet

lade os ellers blive i Uvished om den vigtige Omstændighed, om *Slangen* blev virkelig *dræbt* eller blot *nedslaaet til Dybet*, hvorom forskjellige Meninger havdes af de Gamle. See vi hen til Mythens förste Oprindelse rörer *Verdensflangen* sig hver Vinter paa ny og oprörer Havet, ligesom *Thor* hvert Foraar dæmper dens Raserie med sin Tordenhammer. Nogle have vel sagt at han slog Midgaardsormen ihjel, fordi den ikke kom mere til Syne; andre derimod (og dette synes især at have hört til den hemmelige Lære) at den skulde fremkomme paa

*) De findes begge i Forsög i de skjönne og nyttige Videnskaber, 6te Bind. Kbh. 1777. Det her anförte Sted er af Hr. Geheimelegationsraad P. H. Frimanns Digt.

ny i den sidste Kamp, og vel overvindes af *Thor*, men dog foraarsage hans eget Fald ved udspyede Giftströmme. Atter andre kunne have meent, at ligesom visse Ormes Ledemod krybe sammen, og de oplives paa ny; skjönt Hovedet er skaaret af dem, saa var Midgaardsormen (ligesom Grækernes *Hydra*) af samme Natur, hvorfor den vel holdt sig stille; af Frygt, i Afgrunden, men dog skulde vove en Dyst paa ny mod sin Fiende, naar hele Jættemagten anfaldt Guderne i den sidste Kamp ved Verdensaarets Fylde o. s. v. Imidlertid vare vel alle enige i, at *Thor* ved sin Heltedaad havde fredet det jordiske Hav mod hint mythiske Uhyres ödelæggende Raserie, hvorfor saa mange Hedenoldsſkjalde udbröde i Lovsange til dens Forherligelse.

26. Da Midgaardsſlangen hörte til Jætteslægten, var dens Frænde *Hymer* meget sörgmodig over det den tilstödte store Vanheld.

27. Denne Strophe indeholder *Hymers* Ord til *Thor*.

28. Her forekommer igjen Ordet *Hver* eller *Kjedel* for en hvælvet Klippehule.

29. Da de Gamle ansaae *Styrke* for en af Mandens vigtigste Egenskaber, saa gav den ogsaa Anledning til mangen Tvist og Kappestrid. — Nogle have meent at Ordet *Kalkr* var nyt, draget af det Tydske *Kelch*, Danske *Kalk*, samt disse igjen af det Latinske *calix*, nu i Islandsk *Kaleikr*. Ligesaavel kunde det islandsk-danske *Sol* siges at være kommet af Lat. *Sol*, *Fader* af *Pater*, *Moder* af *Mater* o. s. v., da dog alle disse Ord kun ere beslægtede som Södskende, og nedstamme tilsammen fra et asiatisk Ursprog. Hvoraf denne meget stærke Kalk eller Bæger har været, kunne vi ikke sige; rimeligvis dog af meget

haard Steen, f. Ex. Demant (efter Digternes Ideer). G. *Magnæus* anmærker, at *Plinius* og *Petronius Arbiter* tale om Glas som ikke kunde brækkes,*) hvilket det dog ikke var sandsynligt at vore Forfædre have kjendt. Det sidste kan jeg heller ikke paastaae; hvorimod det dog er vist, at mange herlige Glasfager ere fundne i vore Hedenolds-Begravelser.

31. *Den skjönne Veninde* er *Tyrs* förommeldte lysfavre Moder. Hoved-Ordet vilde vel nu af de Fleste oversættes ved *Frille* efter Originalens *Frilla*, egentlig *Fridla* ɔ: Elskerinde, Veninde af *Fridill*, Elsker (her ovenfor Str. 9 simpelt hen *Fri*) — af *Fridr* Elskov, Venskab — tilsidst *Fred*, og dette igjen af *Fria* elske, hvoraf det danske *frie*, tydsk *freyen* — men *Freya* var, som bekjendt, *Kjærlighedens Gudinde*. See Glossariet til den store Udg. 2den T. S. 628.

32. Man brugte det Udtryk om *Thor* (vel og om flere Guder), at han *iförtes Asa-Kraften* naar han forenede Gudestyrken, undertiden og sit rette guddommelige Udseende, med den menneskelige Skikkelse, som han da paatog sig ved at vandre om paa Jorden, f. Ex. her, efter den yngre Eddas Fortælling.

Hymers steenhaarde Pande erindrer om visse Jætters klippeagtige Natur i det hele, og om de persiske Trolde i *Schah-Nameh* især, som forvandlede sig selv til Klipper eller Steen-Kolosser.

33. *Hymer* beklager Kalkens Tab, de to förste Ord maatte oversættes efter Bogstavet: *Mange Kostbarheder*. Muelig ansaa han den for et Amulet, Spaadoms- eller Troldoms-Bæger, hvis mangefoldige Nytte nu var tabt for ham i Fremtiden. Maaskee tog han ogsaa ved denne Klage, Hensyn til den

*) At forfærdige saadant Glas betragtes nu af de Fleste som en nye engelsk Opfindelse.

Utroskab som hans Elskede havde vist at röbe den Hemmelighed, der voldte Bægrets Forlis. Linien: Gubben *gav sit Ord* eller *sagde de Ord*, angaa hans egen Opfordring til *Thor* om at sönderbryde Kalken hvis han kunde

34. Den enfoldige Jætte opfordrer sine Gjæster til at bringe den attraaede Kjedel ud af Hulen, som en ny Pröve paa deres Styrke. Muelig laa et Veddemaal, Forbund eller Löfte til Grund for disse Forsög, hvorom Digtets nærværende Ufuldstændighed formener os Kundskab.

36. *Mode* var en af *Thors* Sönner.

37. *Rask* beholder den af *Gunnar Paulsen* foreslagne Læsemaade *fórud*, *fóruþ*, som forandrer Meningen saaledes: *Længe de ej fore.*

I Strophens sidste Halvedeel omtales Jætter og Trolde, som havende *mange Hoveder;* saaledes beskrives de og i Grækers og Inders Digtninger.

38. Tordenhammeren Miölner gjör her en Ende paa Troldenes Forfölgelse.

39. Denne og den næste Strophe sigte til fölgende Fortælling i den yngre Edda: "*Thor* og *Asa-*"*Loke* agede med Bukkene (til *Jotunheim*). De "kom om Aftenen til en Mand (eller Bonde) og fik "der Natteleje. Om Aftenen tog *Thor* sine Bukke, "slagtede dem, lod dem flaa og komme i en Kjedel. "Da de vare kogte satte *Thor* og hans Rejsefælle sig "til at spise Nadver. Han böd Manden at spise "med sig tilligemed hans Kone og Börn. Mandens "Sön hed *Thialfe* og hans Datter *Roska*. Siden "lagde *Thor* Bukkeskindene noget uden for Arneste-"det, og sagde at Manden og hans Husfolk skulde "slænge Benene hen paa Skindene. Mandens Sön "*Thialfe* havde et Laarbeen af den ene Buk, som

"han slog i to med sin Kniv, for at komme til Mar-"ven.*) Thor blev der Natten over. Om Morgenen "tidlig for Dag stod han op, klædte sig paa, tog "Hammeren *Miölner*, löftede den i Vejret og tryl-"lede **) dermed Bukkeskindene. Bukkene reiste sig "da, men den ene var halt paa det ene Bagbeen. "Dette mærkede *Thor* og sagde, at enten maatte "Manden eller hans Folk have handlet uforsigtig med "Benene, eftersom det ene Laarbeen var brudt. ***) "Det behöves ikke at fortælle thi det maa enhver "kunne vide, hvor forfærdet Manden blev da han "saa at *Thor* slog vældige Rynker paa Panden, og "hans Blik blev saa bistert, skjönt det meste af Öj-"nene var skjult, at Manden var færdig at styrte om "Kuld for Synet allene. *Thor* tog saa haardt paa "Hammerskaftet, at Knoerne paa hans Fingre bleve "hvide. Manden og hans Huusfolk gjorde hvad man "kunde vente; de skreg af alle Kræfter og bad om "Fred, tilbydende til Erstatning alt hvad de ejede. "Da *Thor* saae deres Rædsel forsvandt hans Heftig-

*) Neppe har dette været *Asa-Lokes* Skyld, da han stod *Thor* trolig bi paa den hele Reise — men derimod kan det have hört til de Kneb, hvormed *Udgaards-Loke* sögte at hindre dette Tordnerens Tog til *Udgaard*. Han synes altsaa at menes i nærværende Digt.

**) Egentlig heder det i Originalen: *Viede*. *Vigia* (vie) kommer af det ovenanförte *Ve* Ild, Helligdom — men *Ilden* brugtes i de ældste Tider til de helligste Ceremonier, f. Ex. ved Bryllupper (hvorfra de saakaldte Brudeblus), Begravelser (ved det tændte Liigbaal) o. s. v. Thors Vielse, ved Tordenhammerens Lyn, havde her den vidunderlige Kraft, at Bukkene derved kom igjen til Huld og Liv. Jfr. *Thrymsqvida* Str. 32.

***) Finlapperne tage sig i Agt for at bryde Offerdyrenes Been; de henlægge dem paa Offerstedet og sige at Guderne kunne beklæde dem med Kjöd og Hud paa ny. See ovenfor S. 237 o. f.

"hed og han blev formildet. Til Forlig modtog han "Ægteparrets Börn *Thjalfe* og *Roska*. De bleve da "hans pligtige Tyende og fölge ham siden bestandig."

40. Heraf sees at enten den samme, eller og en anden Hedenolds-Skjald har (ligesom *Oehlenschlaeger* i vore Dage) besjunget de nysomeldte Begivenheder, skjönt disse Digtninger (og vistnok mange flere af samme Art) nu ere ganske tabte for os, paa de prosaiske Uddrag nær som findes i den yngre Edda. Originalens Udtryk *Godmálugr*, som jeg her har oversat ved *Gudkyndig*, kan neppe gjengives ved et dertil aldeles svarende dansk Ord, da det derimod kan antages for en bogstavelig Oversættelse af det græske Θεολογος, vort nu brugelige Theolog. At Præsternes eller de hellige Digteres Lærlinge, eller de som havde lært de hellige Myther og Sange, bör forstaaes derved, er vistnok upaatvivleligt. Jævnför Indledningen til Digtet. Ved *Bjergboen* menes her *Thjalfes* og *Roskas* Fader.

41. Digtet sluttes med den Beretning: at Guderne aarlig skulde, i Hörhöstens Tid, fryde sig ved et herligt Drikkegilde hos Havherskeren *Ægir*. Dette holdtes vel henimod Begyndelsen af den Maaned (Vægtens Himmeltegn) som tilegnedes Havguden *Njord*, og den store Höstfest paa Jorden som siden helligedes *Michael*, Dragens Overvinder, saa at nærværende Sang, efter al Sandsynlighed (i Fölge det i Indledningen anförte) er bleven afsjungen, til Tordengudens Ære, ved det store aarlige Efteraarsgilde, som holdtes i Anledning af Höstens Slutning.

THRYMSQVIDA

ELLER

HAMMERENS HENTELSE.

Indledning.

Digtets Titel *Thrymsqvide* eller Qvadet om *Thrym* sigter til den deri omhandlede Jættes Navn *Thrymer* (*þrymr*) ɔ: dundrende. Det handler især om Tordenguden *Thors* Reise til *Jotunheim*, for at gjenvinde med List Hammeren *Mjölner* eller Tordenkilen, som Riimthursen eller Frostjætten *Thrym*, her uden Tvivl *Vinterens Herre*, havde frastjaalet ham, og forvaret otte Mile dybt nede under Jorden. Da *Thor* vaagner (efter den lange Vintersövn) mærker han det lidte uhyre Tab og udsender forelöbig sin Ven og Staldbroder *Loke* (Ilden) for at udspeide det Sted hvor Hammeren er kommet hen.*) Den Efterretning bringes ham da at den er i Jættekongens Vold, men at denne ikke vil give den tilbage med mindre han erholder *Freya* (her vel Fuldmaanens Gudinde) til ægte. Flere eddiske Fortællinger melde om lignende Begjæringer fra Jætterne til Aserne om Sol, Maane og især den skjönne

*) *Lyn* sees ofte uden Torden, især om Vinteren.

Gudinde *Freya*, som maatte være det dunkle og kolde *Jotunheim* kjærest, samt at disse Herligheder virkelig ere blevne afstaaede ved Löfter, hvis Fuldbyrdelse maatte afvendes eller forebygges ved listige Paafund. Disse blive ophittede af *Loke*, men den stærke *Thor* slog gjerne Hovedet paa Sömmet med sin vældige Tordenhammer, og reddede saaledes baade Guder og Mennesker fra truende Ödelæggelse. Disse Fabler have været saa rodfæstede i det gamle Norden, at svenske og norske Almuesagn have beholdt dem lige til vore Dage, kun med den Forandring (hvortil Kristendommens midlertidige Indförelse blev Aarsag) at det især var den nordiske Helgen eller katholske Skytsgud *St. Oluf* som reddede den bortlovede Sol og Maane fra at falde i Jætternes Vold ved at bedrage, udrydde eller forstene disse.*) Ogsaa i Öster-

*) Til ham (og flere Helgene) kan man med Vished sige *Mutato nomine de te fabula narratur*, thi i Kjæmpeviserne har han arvet *Thors röde* (d. e. flammende) *Skjæg*, f. Ex. i Nyerups og Rahbeks Udgave LVII. (2, 13) hvor Troldkjærlingen siger til ham:

Sancte Oluf med dit *röde Skjæg*
Hvi seiler du gjennem min Klippevæg?

og en anden i LVIII. S. 18:

Monne han ikke den *Rödskjæg* være
Som os haver længe hödt,
Komme vi ud med vore *Jernstange*,
Han bliver lidet af os bödt.

Troldqvindenes *Jernstange* ere de *Jernkjöller* hvormed de truede *Thor* i *Harbards Sang*. I Kjæmpevisens næste Vers berettes at *deres Rygge gik i Stykker* — og dette stemmer

landene, mest blandt Inder og Mongoler har man lignende Sagn, indrettede efter det lokale Troesfystem. *) Sandsynligvis er Grækernes Mythe om *Venus* eller *Aphrodite apaturia* (Forförende) den selvsamme da hun netop dyrkedes især af vore Forfædres AEtlinge ved det sorte Hav, og sagdes at have lokket Giganterne eller Jætterne ind i en Hule hvor de bleve slagne ihjel af *Herakles* eller *Hercules*. **)

---

nöje nok overeens med *Thors Bedrift* mod *Geirrods* Jættinder i *Thorsdrapa* og *den yngre Edda*.

For at bygge Tronhjems Domkirke siges Trolden *Skälle* der i Egnen at have betinget sig Sol, Maane og andre anseelige Ting, men St. Oluf ombragte ham med List. Lignende fortælles om Trolden *Find* og Lunds Domkirke; som den hellige Laurentius reddede ved at forvandle ham til Steen. Endvidere haves samme Sagn om en Kirke i de svenske Nordlande samt Jætten *Vind och Väder, Blåst* eller *Slatt* og den hellige Oluf. Alle tre og end flere slige Fortællinger ere vistnok oprundne fra den eddiske om Jætten, som blev lovet Freya med Sol og Maane, for at opföre en Befæstning omkring Asgaard, men hindredes fra Fuldförelsen ved Lokes List, og blev derfor dræbt af den vrede *Thor*.

*) Saaledes stemmer f. Ex. en indisk Mythe, anfört af *Polier* (I, 222) aldeles overeens med Hovedindholdet af nærværende Digt, i det Tordneren *Visnu*, der paatager sig den skjönne Himmelgudinde *Parvadis* Skikkelse, for at ödelægge en Jætte, til hvem hendes Ægtemand *Shiva* havde maattet afstaae hende. En anden Gang forvandlede *Visnu* sig til den skjönne *Mahmoni*, for at bedaare Jætterne og skille dem ved Naturens störste Kostbarheder, hvoriblandt saavel Skjönhedens og Lyksalighedens Gudinde, som Sol og Maane vare. (Ssteds S. 252 o. f.)

**) I *Phanagoria* stod et berömt Tempel for denne *forforende Venus* (Αφροδιτη ἀπατοῦρος). Creuzer fremsætter (i sin

Man maa ved förste Öjekast finde det uforklarligt, at *Thor* kunde siges at forklæde sig som *Freya* i et Digt eller Sagn der havde Hensyn til Elementernes Kamp. Ved nöjere Overvejelse ville vi finde den mythiske Digtning saare naturlig. Der gives visse *skinnende Luftsyn* (i Almindelighed kaldte *Ildkugler*) som have Fuldmaanens Udseende, men som tilsidst briste sönder med forfærdeligt Brag, flammende Skin og knusende Steenregn. Her kan *Thor* siges at have paataget sig *Freyas* eller *Tordnerens Fuldmaanens* Skikkelse paa en særdeles træffende Maade, og det er da ved en slig Explosion at Skjalden lader *Thrym* og hans Jætteslægt finde sin pludselige Undergang. Vi maa ikke glemme, at de Gamle ansaa usædvanlige Luftsyner og andre dem uforstaaelige Phoenomener for Guders eller Dæmoners virkelige Aabenbarelser, og disse aabnede saaledes Præster og Digtere en vid Mark for Indbildningskraften til physisk-theosophiske og mythologiske Sammensætninger og Skildringer.

Symbolik 2den Udg. III. 523) den Formodning, at hin Mythe indeholder et gammelt Astrologumenon, omtrent af fölgende Indhold: "hvorledes *Solens Kraft* (Hercules) i Forening med *Maanen (Venus)* d. e. efter Maane-Perioder, vinder efterhaanden, ved List, Sejer i Dagetallet (ligesom i Ægypten) over Jordens og den vinterlige Nats mörke Kræfter." Denne Forklaring har da en paafaldende Lighed med min over Indholdet af Thrymsqvida.

Andre Fortolkere ville at Tordneren her egentlig har paataget sig *Freyas*, som Foraarsgudindens Skikkelse, og saaledes bedraget Jætterne, medens hans skjulte Kraft udvikledes i Jordens Skjöd til deres Undergang. Saaledes mener *Stuhr**) at *Thrymsqvida* er en Hymne ved Foraarets Gjenkomst, og det forekommer mig meget sandsynligt at den er bleven afsjungen ved en af Vaar-Festerne. "Digtets Idee" vedbliver han "er Gjenerhvervelsen af Hamme-"ren, hvem de köldstivnende Elementers Herre "(thi saaledes nævnes Jætten i denne Sang) havde "faaet i Besiddelse. Men da Naturen kun fat-"tes Tordenen i Vintertiden, og *Thor* altsaa "kun kunde savne sin Hammer i denne Aarstid, "saa er *Thrymer* sikkerlig ikke andet end *Vin-"terens Herre*, som holder Naturens Liv fangen "ved sin stive Kulde. Naar *Thrymer* begjærer, "hvis han skal give Hammeren tilbage, *Freya* "til Kone, saa er Blomsterdronningen *Freya* "her Foraarets herlige Munterhed og Glæde, og "naar *Thor*, paa sin Rejse til *Jotunheim*, smyk-"ker sig med *Freyas* Pynt saa kunde vel den "gamle Digtning ikke mene andet, derved, end "den vaagnende Naturs Pragt, som *Thor* paa-"tager sig ved Aarets Gjenkomst naar hans vel-"görende Kraft betvinger Vinterens stive Kulde. "Vilde man nu forfölge Udtydningen i det En-

*) I foranförte Skrifter S. 54 og 80.

"kelte saa maatte man og være berettiget til at "paastaa at Nordlændingens begjærlige Sinde-"lag har ved *Thors* Graadighed forestilt sig Sæ-"den, som man i Vaartiden maatte vie til Jor-"den." Vel forekommer det sidste Billede mig temmelig unaturligt, men i Hovedsagen er jeg dog enig med Dr. *Stuhr* og det er især med Hensyn til Mythens förste Oprindelse at jeg har min egen Mening.

Intet af de eddiske Digte er bleven saa tit og paa saa mange Maader overdraget i de nyere nordiske Sprog som det her omhandlede. En gammel Bearbeidelse deraf findes i *Peder Syvs* Danske Kjæmpeviser 1ste Part No. 22. Men neppe skulde man drömme om at den indeholdt en fri Oversættelse af en eddisk Sang, saa besynderlig ere Navnene og Ideerne forvandskede her. Almuen i de nordiske Riger maatte ej heller, i den kristne Middelalder, besynge de hedenske Guddomme under deres egentlige Navne.*) Imidlertid kunne vi, ved Hjelp af Originalen, restituere de gamle i Kjæmpevisen

*) Himmelen havde nu, i Folkets Forestillinger, faaet ganske andre Beboere, som ingenlunde kunde enes der med de gamle. Derfor maatte Odin og hans Aser ikke mere betragtes som Himmelguder, men forvistes til Helvede som Djævelens Paafund og Afkom. Derimod kunde Jætter, Riser og andre Vætter blive hvor de vare, da de för ikke vare Gjenstande for Tilbedelse, men tvertimod for Frygt og Afskye — saa at de kun tjente til at bekræfte den kristne Lære om Djævelen og hans Aander. De beholdt saaledes deres gamle Navne i Fred.

saa löjerlig omdannede Benævnelser. Dette sees best af den gamle Indholdsliste, saaledes lydende: "*Tord* af *Hafsgaard* (nemlig *Thor* "af *Asgaard*) sender sin Broder *Lokke Leje-* "*mand* ɔ: *Legemand**) (*Loke* Löjvejes Sön og- "saa kaldet Loke Lævise udtalt *lajvise*) over "til *Norge* (rettere *Nordens Fjeld* som det he- "der i Visen efter Eddas Aand) til *Tosse-Gre-* "*ven* (Thurse-Fyrsten), om sin Hammer som "han haver funden — hvilken han ingenlunde "vil antvorde fra sig paa andre Vilkaar, end "at de skulde give hannem deres Söster Jomfru "*Fridlefsborg***) (*Freya*) til AEgte. Men de "skuffe hannem og sende deres Fader i hans "Sted, saa at der holdes et sælsomt Bryllup, "at Bruden slaar Brudgommen og Gjæsterne "ihjæl, og drager saa derfra med Hammeren." Ellers synes det som om Forfatteren af denne Omarbejdelse, har havt en endnu ældre for sig, som igjen har taget Hensyn til en Original, der afveg noget fra den eddiske vi nu have (skjönt Forskjellen vel tildeels bestaar i yngre Tilsætninger eller Forandringer). Saaledes lægges

---

*) ɔ: Spillemand eller Gjögler. Ved visse Lejlligheder viste *Loke* sig som Gudernes Hofnar.

**) Det kunde maaskee være mærkeligt her at *Fridr* betyder Kjærlighed i vort ældste Sprog, men *Leifr* kjær, elsket (Plattydsk *lev* eller *leew*, Tydsk *lieb* o. s. v.) Heraf Navnet *Fridleifr (Fridlef)* Höjtelsket, Allerkjæreste. *Fridlefsborg* er altsaa de Elskendes Borg eller Værn, og dette var, som bekjendt, Gudinden *Freya*.

Thors Fader her til, ligesom Digteren havde antaget Forskjellen mellem *Asa-Thor* og *Oko-Thor* (eller Age-*Thor*) eller og han skulde have meent at det var *Odin* der forklædte sig, for at skaffe hans Sön Hammeren tilbage. Ellers er der adskilligt i Omarbejdelsen, som röber den gamle Digters sunde Sands for de ældste Myther, f. Ex. i de tre förste Stropher, hvor *Thors gyldne* (nemlig guldstraalende, flammende) *Hammer* siges at være tabt, i det han red (kjörte eller svævede) over de grönne Enge og at den maatte söges i *Nordens Fjelde* (*Udgaard*) *paa hin Side af det salte Hav.* En paafaldende Idiotisme (henkastet efter Tidernes Lejlighed) træffes derimod i 12te Strophe da Fæstemöen siger (i *Freyas* Sted).

"I give mig heller en kristen Mand
End denne Trold saa leed."

Men vi maa da heller ikke glemme at det Hele er og skulde være en ny Omarbeidelse. Vi have ellers heri et indlysende Exempel paa hedenske Digtningers Forvandskning, thi paa selvsamme Maade har man i Middelalderen indflettet kristelige Navne og Begreber i det angelsaxiske Digt om *Skjoldungerne* og det tydske *Nibelungenlied* som egentlig kun ere Omarbeidelser af ældre hedenske Digte — det sidste især af vore eddiske Sange eller deres jævnaldrende Sidestykker.

Den herommeldte Danske Kjæmpevise stod allerede i *Vedels* Samling, udkommen 1591. *Peder Syv* som forögede den med det dobbelte Antal, beholdt ogsaa denne Sang*) men anförer kun Begyndelsen af en norsk Vise paa 20 Sangvers, af samme Indhold, nemlig:

"*Torekal* kom af Skogie hiem
Trætte var han og mode,
Tiuvan har stole bort Hammeren hans,
Han viste ikke hvem det gjorde.
Torekal, som maa Folen sin med touma."

Syv har meget rigtig anmærket herved at begge Sangene (eller deres Indhold) ere tagne af Edda eller et dertil hörende for længst forkommet Digt, samt at *Torekal* (Gubben *Thor*) er den gamle Tordengud — hvortil kunde föjes at de Svenske endnu sige om ham naar det tordner: *Thor Gubben akar*, samt at vor Almue ofte kalder Gud (efter kristne Begreber) *den Gamle*, hvilket og er Tilfældet i mange andre Lande, ligesom de kristne Kunstnere ofte have forestilt ham under Billedet af en Olding. Endvidere anmærker *Syv* at *Asgaard* kaldes *Asgaalen***) (*Asgaard*) i den norske Vise; at *Lokes* Binavn der heder *Lagenson* men Tosfegreven *Jotulen*

*) Den blev udeladt i Nyerups og Rahbeks Samling, men er nu af den Förstnævnte optaget i det nylig udkomne *Udvalg af danske Viser* 2den D. (1821) S. 188.

**) Da de nyere norske Herreds-Dialekter ofte sætte *l* for det ældre *r*.

ɔ: Jotunen eller Jætten. I *Syvs* Dage kaldte man i Danmark en taabelig Selle en *Tosſe-Greve* eller *Tosſe*, og det sidste Ord, der vistnok kommer af det gamle *Thusſe*, er bekjendt nok.*) Vi maa, inden vi betragte flere af Danmarks hertilhörende gamle Kjæmpeviser, især bemærke en svensk, som netop ogsaa er en Bearbeidelse af dette gamle Æmne og findes i tvende Haandskrifter paa det Kongelige Bibliothek i *Stockholm*. Prof. *Rask* har först gjort os opmærksomme derpaa, ved at anföre dens tre förste Sangvers, i Fortalen til hans *Angelsaxiske Sproglære* (Stockholm 1817. S. 29) især for at bevise, at de Svenske i Middelalderen brugte Rimbogstaver efter oldnordisk Maade. De lyde saaledes:

"*Tår-kar* sitter i sina Säte
Rimmer om sin Werldh,
Trolle-Tram har hans Hammer stuhlet,
Däth var en usel ferd;
Thorer tämjer fåhlen sin i tömme.

Hör du *Locke Löye*
Legedrengen min!
Du skall flyge all Land omkring
Och lete mig Hammarn igen.

---

*) See om dette Ord Glosſariet til den store Udgave I, 711. II, 861.

Däth var *Locke Löye*
Han låtte sig giöre Guldvingar,
Flyger han i Trolle-trams Gård
Trolle-trammen stodh och smidde.

Tår-kar sættes her istedenfor det islandske *Thor-Karl* eller det förommeldte norske *Tore-Kal*, og betyder Guden *Thor*. *Loke* kaldes her *Locke Löye**) (ligesom *Lejemand* i den Danske, *Lagenson* i den norske Vise). *Trolle-Tram* skal være *Trolden Thrym*, en af Hovedpersonerne i det eddiske Digt, hvorfra *Lokes Guldvinger* ogsaa synes at være laante. Omqvædet, som hörer til Balladestilen, stemmer derimod overens med den norske Vise. Jeg kan ikke afholde mig fra at anföre *Rasks* Betænkning over dette Brudstykke. Han siger nemlig, om det og et andet af den Danske Rimkrönike (angaaende Kong *Gorms* Tog til *Udgaard* m. m.): "Jeg har med Flid valgt disse "Exempler efterdi de tillige bevise at de mythi-"ske Fortællinger i begge de islandske Eddaer "ogsaa have vedligeholdt sig hos Almuen i Skan-"dinavien lige til nu, altsaa igjennem et kriste-"ligt Tidsrum af 800 (ja tildeels henved 900) "Aar. At de imidlertid ere blevne lidet for-"vandskede, kan ikke forundre nogen billig

*) Eller, af den syngende Almue *Lewe* (uden Tvivl en Forkortning af *Lævise*).

"Tænkende. De bevise saaledes paa engang "den gamle Digtekunstes og Gudelæres Almin"delighed over hele Norden, samt hvor dybt "begge have været rodfæstede i de nordiske Na"tioner." Den hele svenske herommeldte Folkesang er siden udgivet i Tidsſkriftet Idunnas 8de Hefte (Stockholm 1820) som Bilag til en meget mærkelig Afhandling kaldet *Anmärkningar om Edda-Mythernas fordna Allmänlighet i Norden; med Anledning af en her meddelad gammal svensk Folkwisa om Thor och hans Hammar* (af S-R) *). I Visen kaldes *Freya* (svensk *Fröya*) *Fröyen-borg*. Nu bestaar den kun af 16 Sangvers, men för öjensynligen af flere, da nogle sees at være udeladte.

Vi maa vende tilbage til vore egne Kjempeviser, da der blandt dem gives endnu en poetisk Efterligning af Mythen om *Thors* falske Bryllupsfærd, men vistnok meget yngre og langt

*) Heri forekommer dette mærkelige, ogsaa af Nyerup især bemærkede Sted: "Denne Folkevise er et levende Bevis paa at alle Toner af Eddamythernes ældgamle Cyclus ikke aldeles ere forstummede i Norden, men at tvertimod disse betydningsfulde Digte have været her som i deres Hjem, og gjennem Aarhundreders Löb levet fort, hvorvel de samme, da de i en senere Tid optegnedes, alt have overlevet sig selv, og saaledes ej kunnet undgaae at faae noget Præg af yngre Restauration. Den Grund, hvorfra de udsprang, er dog kjendelig, og de ere ikke blandt de ubetydeligste Beviser, mod den oldnordiske Literaturs Angribere, for Eddamythernes ældgamle selvstændige Liv i Norden."

mere forqvaklet, end de övrige her nævnte. Det er nemlig Visen *om Greve Guncelin* (den 6te i 1ste Part af *Syvs* Samling og optaget i Nyerups og Rasmusſens Danske Almue-Viser II, 138) som handler om et Kjempebryllup, hvor Bruden spiste endnu langt mere end den forklædte *Freya*, og hvorledes Brudgommen forundrede sig derover. Ellers synes Slutningen at mangle af denne Vise, som neppe er videre Omtale værdig i nærværende Anledning.

En yngre fri Bearbeidelse af den eddiske Sang om *Thrym* og *Hammerens Hentelse* indeholdes i de to Episoder af *Nordens Guder*, under Titel: *Lokes Svig* (S. 345) og *Hammeren hentes* (S. 365).

En anden Dansk Bearbeidelse (men ikke i tragisk eller alvorlig Stil) kaldet *Hammervisen* have vi af *Grundtvig*, som det sidste Stykke af hans *Qvædlinger* (trykt 1815). Over dette samme Æmne gives der og en komisk Fortælling af *Langbein*, oversat fra det Tydske ved *C. Hansen (Lange)* under Titel *Thors Hammer eller Freyas Frier*. Khavn. 1807.

Foruden *Sandvigs* Oversættelse have vi en særskilt og langt bedre af *Rask* i *Idunna* en Nytaarsgave af *Nyerup* (for 1812). Adskillige Linier deraf har jeg optaget hele og holdne i nærværende Fortolkning. Tvende tydske Oversættelser haves, af *Gräter* og *Mayer*, i begge deres forommeldte Værker. — Den tredie (al-

litereret paa oldnordisk Vis) ved *Ferdinand Wächter* er nylig udkommet i *Journal für Literatur, Kunst und Mode, Januar* 1821, og den fjerde, i samme Maneer, i *Morgenblatt für gebildete Stände, April* 1821, forfattet af *Adelbert v. Chamisso.* En fransk Oversættelse af Consul J. Wolff findes ved hans *Recherches sur la Mythologie et la Literature du Nord.* Paris 1820. Foruden den engelske af *Cottle* i hans samlede Edda-Sange, udkom en anden, i rimede Vers, af *Herbert* i hans *Icelandic Poetry.* Den er atter meddelt os i dansk Oversættelse ved Rahbek, i Tilskueren for 1821 (N. 17 og 18).

Udsigt over Indholdet af Thrymsqvida.

I. *Thor* vaagner af Sövne, og savner sin ham frastiaalne Tordenhammer Miölner (1). Han betroer *Asa-Loke* denne Hemmelighed (for at udbede sig hans Medvirkning til Hammerens Gjenerhvervelse) (2).

II. De gaa hen at besöge *Freya*. *Thor* begjærer hendes Fjederham af hende til Laans, at den kunde bruges paa et Tog for at opsöge Hammeren (3). *Freya* overlader den meget beredvillig (4). *Loke* iföres Fjederhammen og flyver til *Jotunheim* (5).

III. Ved *Lokes* Ankomst sidder *Thrym* paa sin Kongehöj, snoer for Tidsfordriv gyldne Halsbaand til sine Hunde og klipper sine Hestes Manker (6). Hans og *Lokes* Samtale (7-8). *Thrym* giver tilkjende at han har skjult *Thors* Hammer dybt under Jorden, men at den ikke skal gives til nogen, uden til den, der bringer ham *Freya* som hans Fæstemö (9).

IV. *Loke* flyver tilbage til *Asgaard*. (10) Paa Vejen möder han *Thor*, (11) som spörger om Udfaldet af hans Reise, og beklager sit stillesiddende Liv (12). *Loke* besvarer Spörgsmaalet (13).

V. *Thor* og *Loke* begive sig atter til *Freya*. En af dem (formodentlig *Loke*) anmoder *Freya* om at paatage sig Brudeslöret, og reise med ham til *Jotunheim* (14). Hun afslaar denne Begjæring med megen Heftighed (15).

VI. *Aser* og *Asynier* holde en stor Raadsforsamling i Anledning af denne vigtige Begivenhed (16).

Heimdall, en Asa-Gud, og dog af de vise *Vaners* Slægt, giver det Raad (17) at klæde *Thor* i *Brudedragt* og lade ham bære *Freyas* store Smykke (for at skuffe Jætten) (18). *Thor* forkaster dette Raad, af Frygt for Asernes Bebrejdelser (19). *Loke* forestiller ham at Jætterne snart vilde sætte sig i Besiddelse af *Asgaard*, hvis han ikke beqvemmer sig dertil (20). *Thor* lader sig da taalig iföre Brudeklæderne (21). *Loke* tilbyder sig at kjöre med ham til *Jotunheim* som hans Kammerpige (22).

VII. Bukkene spændes for *Thors* Vogn. Bjergene revne og Jorden staaer i Lue, da han ager til *Jotunheim* (23). Ved de Fremmedes Ankomst befaler Jættekongen *Thrym* sine Hoffolk at rede Bænkene og modtage hans Brud (24). Han priser sin Rigdom og Overflod; kun *Freya* manglede ham til hans Lykke, og nu var ogsaa dette Önske opfyldt (25).

VIII. Bryllupsgildet holdes om Aftenen. Brudens dröje Maaltid (26). *Thrym* forundrer sig derover (27). Ternen angiver Aarsagen dertil (28). *Thrym* vil kysse sin Brud, men forfærdes for hendes flammende Blik (29). Ogsaa her hitter Ternen paa en Undskyldning (30). En Jættinde fordrer Brudens Ringe til Gave, som Venskabs Pant (31). *Thrym* befaler at Vielsen skal foretages ved at lægge Hammeren *Miölner* i Brudens Skjöd (32). *Thor* frydes ved dette Syn — men forsömmer ikke at benytte sig af sit gjenfundne Værge. Han slaaer *Thrym* ihjel med hans hele Slægt (33) og den gridske Jætinde. Saaledes kom Tordneren atter til sin Hammer (34).

QVAD OM THRYM.

I.

1\. Vred blev *Ving-Thor*
Da han vaagnede
Og han sin
Hammer savned.
Skjægget han krysted [1])
Hovedet rysted,
Sögte Jordens Sön
Sig rundt omkring. [2])

2\. Og han af Ord
Allerförst det sagde:
"Hör du nu *Loke!*
"Hvad jeg mæler,
"Hvad slet ingen
"Veed paa Jorden
"Eller oppe i Himlen,
"*As* er ranet sin Hammer." [3])

---

1) Egentlig: *rystede*; — jeg forstaaer Udtrykket saaledes at han rystede Skjægget, ved tillige at kryste det i Haanden.

2) Egentlig: fölte sig for omkring sig (om han ikke kunde gribe Hammeren).

3) Egentlig: Hammeren er bortstjaalen fra Asa-Guden.

II.

3. Gik de til *Freyas*
Favre Bolig,
Og han af Ord
Allerförst det sagde:
"Vil du mig *Freya!*
"Fjederham laane,
"Om jeg min Hammer
"Maatte hitte."

FREYA svarede:

4. "Give jeg dig den vilde
"Om af Guld den end var,
"Og dig den overlade
"Om end den var af Sölv."

5. Flöj da *Loke*,
Fjederhammen suste,
Indtil han kom uden
Asernes Volde, [4])
Indtil han kom inden
Jætternes Land.

III.

6. *Thrym* sad paa Höjen,
Thursers Fyrste,
Halsbaand af Guld [5])

4) Ell. Egne, Regioner.

5) Efter Ordet: Guldbaand; Gyldne Baand,

Til Hundene fletted,
Jævned sine
Hestes Manker.

THRYM spurgte:

7. Hvor gaar det *Aser?* [6])
Hvor gaar det *Alfer?*
Hvi kommer Du ene
til *Jætternes* Land?

LOKE sagde:

8. Ilde gaar det *Aser,* [7])
Ilde gaar det *Alfer.*
Har du *Hlorrides*
Hammer gjemt?

THRYM svarede:

9. Jeg har *Hlorrides*
Hammer gjemt
Otte Mile [8]) dybt
Under Jorden;
Ingen skal faa den
Atter tilbage,
Uden han förer mig
Freya til Brud.

IV.

10. Flöj da *Loke,*

[6]) Efter Ordet: Hvad er der blandt Aser o. s. v.
[7]) Efter Ordet: Ondt er der blandt Aser o. s. v.
[8]) Egentlig: Raster. See *Hymisqv.* Str. 5.

Fjederhammen suste
Indtil han kom uden
Jætternes Land,
Og han kom inden
Asernes Volde [9]).

11. Mödte han *Thor*
I midie Gaarde [10])
Og han af Ord
Allerförst det sagde:

12. "Udretted du noget
"Med al din Möje? [11])
"Sig mig fra Luften
"Lang Fortælling;
"Hvo gjerne sidder
"Til Sagn har ej Æmne
"Og den liggende
"Lögn opspinder." [12])

LOKE svarede:

13. "Möje jeg havde
"Meget jeg udretted. [13])

---

9) Ell. Boliger, Egne.

10) Maaske i *Midgaard*; det bestod tildels af Gudernes yderste Fæstningsværker, og hörte for saavidt, samt som *Thors* Eiendom, til deres Rige.

11) Efter Ordene: svarer dit Ærendes Udförelse til din havte Möje?

12) See Anmærkningen.

13) El. Vel har jeg havt megen Möje, men har ogsaa udrettet mit Ærende (nemlig ved at opdage Hammerens Ransmand).

"*Thrym* har din Hammer
"Thursers Fyrste;
"Ingen skal faa den
"Atter tilbage
"Uden han förer ham
"*Freya* til Brud."

V.

14. Gik de med favre
Freya at tale
Og han af Ord
Allerförst det sagde:
"Bind om dig *Freya!*
"Brudelinet.
"Age skal vi sammen
"Til Jætternes Land."
15. Vred blev da *Freya,*
Og fnyste saare,
Hele *Asa*-salen
Under hende skjalv.
Brast da det store
Brisinge-Smykke.
"Kald mig den kaadeste [14])
"Blandt Qvinder alle
"Om med dig jeg ager
"Til Jætternes Land."

[14]) Efter Ordet: Den mest mand-lystne; den mandgaleste.

VI.

16. Sammen kom *Aser*
Alle paa Tinge
Og *Asynier*
Alle til Stævne.
Monne derom raadslaa
De mægtige Guder,
Hlorrides Hammer
At hente tilbage.

17. Det qvad da *Heimdall*,
Den hvideste *Ase*,
Vel forudvidende
Som *Vaner* andre:

18. "Om *Thor* vi da binde
"Brude-Linet,
"Bære han det store
"*Brisinge*-Smykke;
"Klingrende Nögler
"Vi knytte til hans Belte, [15])
"Lade Qvindeklæder
"Om hans Knæer falde.
"Brystet vi ham smykke
"Med brede Ædelstene, [16])

---

15) Efter Ordet: vi lade Nögler nedfalde eller klingre ved ham (hans Side).

16) Efter Ordet: brede Stene.

"Og med et zirligt
"Sæt hans Hoved.[17])"

19. Det qvad da *Thor*
Den tappre [18]) Gud:
"Aserne skulde
"Mig skjelde for en Qvinde,
"Hvis jeg lod mig binde
"Med Brude-Linet."

20. Sagde det da *Loke*
Lövöes Sön:
"*Thor* med slig Tale
"Ti du kun stille.
"Snart skulle Jætter
"*Asgaard* beherske [19])
"Uden du din Hammer
"Henter tilbage."

21. Bandt de da om *Thor*
Brude-Linet,
Bar han og det store
Brisinge-Smykke.
Klingrende Nögler
De knytted til hans Belte,
Lode Qvindeklæder
Om hans Knæer falde:

---

17) El. smykke ham med et net Hovedtöj.
18) El. og, den Stærke, Modige.
19) Egentlig beboe.

Brystet de ham smykked
Med brede Ædelstene
Og med et zirligt
Sæt hans Hoved.[20])

22. Sagde det da *Loke*
Lövöes Sön:
"Vil jeg nu med dig
"Være som din Terne,
"Lad os age sammen
"Til Jætternes Land."

VII.

23. Strax bleve begge
Bukke drevne hjem,
Spændte til Skagler
Skulde löbe rask;
Bjergene revned,
Brændte Jord i Lue,
Aged *Odins* Sön
Til Jætternes Land.

24. Det sagde da *Thrym*
Thursers Fyrste:
"Reiser Eder Jætter!
"Reder Bænke,
"Förer mig nu
"*Freya* til Brud,

---

20) See foran i 18de Str.

"Datter af *Njord*
"Fra *Noatun.*

25. "Gange hid til Gaarde
"Guldhornede Kjöer
"Kulsorte Öxne
"Jætten at moere.
"Nok har jeg af Skatte,
"Nok af Smykker,
"*Freya* allene
"Fattedes jeg end."

VIII.

26. Tidlig i Qvælden
Kom der Gjæster sammen,
Blev da Öl for Jætter
Baaret frem.
Aad saa *Thor* [21]) en Oxe,
Otte Laxe,
Alle de Kraase
Qvinder bydes skulde,
Törsten han slukked
Med trende Boller [22]) Mjöd.

27. Sagde det da *Thrym*
Thursers Fyrste:
"Hvor saa man Brude

---

21) Efter Ordet: *Sifs* Mand.
22) El. store Kar, som holdte et vist Maal.

"Bedre for sig tage,
"Aldrig saa jeg Brude
"Bedre faa sig Mad!
"Aldrig mere Mjöd
"En Mö jeg drikke saa."

28. Den lille snilde Terne [23])
Sad foran,
Snart fandt hun Svar
Til Jættens Tale:
"Freya fik ej Mad
"Fire sidste Dögn, [24])
"Saa rased hun af Længsel
"Efter Reisen hid." [25])

29. Han luded under Lin [26])
Lysted at kysse,
Men snart forfærdet
Foer han gjennem Salen [27]).
"Hvi er vel *Freyas*
"Blik saa skarpt?
"Ild mig tykkes
"Af Öjnene brænde."

---

23) Efter Ordet: den meget nette (eller sindrige) Slavinde (Terne eller Kammerpige).

24) Efter Ordet: Nætter.

25) Efter Ordet: til *Jotunheim.*

26) D. e. böjede sig og löftede Brudeslöret.

27) Efter Ordet: Langs efter hele Salen (Gulvet i Salen).

30. Den lille snilde Terne
Sad foran,
Snart fandt hun Svar
Til Jættens Tale:
"*Freya* Sövn ej fik
"Fire sidste Dögn,
"Saa rased hun af Længsel
"Efter Reisen hid." —
31. Ind kom den arme
Jætte-Söster
Og voved at bede
Om Brudepenge: [28])
"Ræk mig de Ringe
"Saa röde af din Haand,
"Hvis du vil vinde
"Mit Venskab helt,
"Mit Venskab helt,
"Min Hyldest tilfulde."
32. Det sagde da *Thrym*
Thursers Fyrste:
"Bærer ind Hammeren
"Bruden at vie,
"Lægger *Mjölner*
"I Möens Skjöd

---

[28]) El. Brudegaven; Medgiften.

"Os *Vara's* Haand
"Vie sammen!" [29])

33. *Hlorrides* Hjerte
Lo i hans Bryst, [30])
Da den haardmodige
Hammeren kjendte.
Thrym slog han först
Thursers Fyrste,
Knuste Jættens
Hele Slægt.

34. Slog han og den usle
Jættesöster,
Som havde bedet
Om Brudepenge;
Smek hun fik
For Skillinger
Og Hammers-Hug
I Ringes Sted. —
Saa kom *Odins* Sön
Atter til sin Hammer.

---

29) Efter Ordet: Vier os sammen med *Varas* Haand (eller i *Vara's* Sted.)

30) Efter Ordet: Tanken (el. Sindet) lo *Hlorride* i Brystet.

ANMÆRKNINGER.

1. Oprindelsen til Navnene *Ving-Thor* og *Vingner* (hvilket sidste snart tillægges *Thor* og snart *Odin*) er meget dunkel, og muelig af asiatisk Oprindelse. Rimeligvis er det af Vintersövnen at *Thor* opvaagner her, da han savner sin Tordenhammer, som endnu er i Frostjætten eller Vinterfyrsten *Thryms* Gjemme, begravet dybt nede i Jorden (hvorfra de Dunster komme, som give Tordneren Kraft). Ogsaa Inderne kalde en vis Aarstid *Visnus* eller *Gudernes Sövn*. Det kan anmærkes her, at den danske Kjempevise begynder saaledes:

> *Det var* TORD *af* HAFSGAARD
> *Rider over de grönne Enge,*
> *Der tabte han sin Hammer af Guld*
> *Og borte var den saa længe.* —
> *Saa vinder man Sverkind.*

2. Saalænge *Asa-Loke* ikke var falden fra Guderne, maatte han især være *Thors* Ven, da begge forestode Ilden paa forskjellige Maader. *Ass* (eller Asa-Gud) kaldes *Thor* her og paa flere Steder κατ' ἐξοχήν; undertiden kaldtes vel ellers *Odin* saa, efter forskjellige Sekters Begreber.

3. 4. De Gudinder, som gjennemfore Luften eller viste sig stundum der paa Reiser, sagdes at have en *Fjederham* eller *kunstige Vinger*, da de saaledes mentes at betjene sig af Fuglenes Flyveredskaber. Ved *Freyas gyldne* eller *sölverne Fjederham* har Digteren maaske tænkt paa Maanegudindens skinnende Udseende. Ægypternes *vingede Kugle* (maaske et Emblem for Himmellegemerne) er bekjendt nok af deres Mindesmærker. Ellers er det ikke utroligt, at de gamle Nordboer kunne have kjendt Flyvemaskiner, da islandske Bönder virkelig have i nyere Tider opfun-

det og brugt kunstige Fjederhamme. Jfr. *Qvadet om Völund*. Om slige Fjederhamme har man lige til vore Dage gamle danske Almuesagn; see f. Ex. et fra Jylland (om en Adelsmand som flöj bort i en saadan fra et tyrkisk Fængsel) i *Thieles* Samling III. 63.

5. Herom heder det i Kjæmpevisen:

Det var Thor af Hafsgaard
Han taler til Broder sin:
Du skal fare til Nordens Fjeld
Og liuse efter Hammer min.

Saa var Lokke Leyemand
Sætter sig ud i Fjederham,
Saa flyver han til Nordens Fjeld
Alt over *salten Vand.*

Læser man end *Nordnes* (for *Nordens*) med *Vedel*, er *Udgaard* dog vistnok ligeledes ment ved dette Udtryk. Ved *Asernes Volde* mener Edda Asgaards (Stjernehimmelens) Udenværk eller Befæstning: *Midgaard* (som Skyluften) hvilken *Thor* havde at forsvare mod Jætterne med sin Torden, at de ikke skulde opstige derover til Ætheren og fordrive Aserne. *Loke* flyver först *med sine Guldvinger* (efter den svenske Kjæmpevises Udtryk) gjennem *Asgaards* rene Luft, dernæst gjenuem *Midgaard* eller Dunstkredsen, indtil han kom til *Udgaard* eller *Jotunheim*, ved Jordens yderste Grændser. Jfr. Str. 10. 11.

6. Navnet *Thrym* (den Dundrende) synes især at sigte til *Vinterstormen;* dens Yndlingssteder ere Höje og Bjerge. Ellers var det i Oldtiden Fyrsters og Hövdingers Skik, gjerne at opholde sig paa visse Höje, hvor de pleiede at lade sig see af det forsamlede Folk, samt forkynde det Befalinger eller Domme. Jætterne forestilles tit som rige paa Guld, da de vare

de underjordiske Skattes Herskere.*) *Jætternes Hunde* og *Heste* vare vel, efter de ældste Ideer (siden udpyntede af Digterne) luftige Phoenomener, hörende til Vinterens Magt og Pragt, tildels af samme Art som de senere Tiders *vilde natlige Jagt*, efter Almuens Overtro.

7. *Aserne* som Himlens höje Guder og de bedre *Alfer* som dem underordnede Natur-Aander, omtales ofte i Fællig. I Kjæmpevisen lyder Jættens Spörgsmaal saaledes:

Hvor stander til udi Hafsgaard
Og hvor stander Landet der?

8. I den svenske Vise (4de Str.) anföres *Lokes* Spörgsmaal saaledes:

Hör du gamle Trolle TRAM!
Hvad jag siger dig:
Hafwer du Thor-Kars Hammar tagit
Så dölj det icke for mig.

9. I Vintertiden kan Tordenen siges at ligge forvaret dybt nede i Jorden. I den mest udstrakte Bemærkning hörte hele *Jotunheim* til Underverdenen. I den svenske Sang (5. 6.) siger Trolden:

THOR-KARS *Hammar hafwer jag tagit,*
Jag döljar icke ett Ord;
Femtan famnar och fyratio
Ligger han under Jord.

Säg nu THOR-KAR *Svar igen:*
Han skall aldrig Hammaren få

*) Ogsaa i den föranförte Kjæmpevise (No. LVII.) siger Trolden til den hellige Oluf (da "han seglede over de blaa Fjelde"): "Hvo segler over mit Guld saa röd?" Jævnfr. Str. 25.

Förr än jag får Jungfru Fröyenborg,
Den wäna Solen t.

Jfr. Kjæmpevisen Str. 6-8.

10. 11. Her synes *Loke* paa sin Tilbagereise til *Stjernehimmelen (Asgaard)* at have mödt *Thor* i hans egentlige Rige *Skyeluften (Midgaards* Befæstning). Jfr. Str. 5.

12. Strophens sidste Deel kunde muelig ogsaa oversættes saaledes: "De som sidde stille höre sjelden noget Nyt, og ofte höre de Liggende kun Lögne" (da de selv ikke deeltage i nogen Daad, hverken som Tilskuere eller Handlende). Efter den her beholdte, og sandsynligere Oversættelses-Maade er Meningen denne: "Reisende kunne fortælle meget Nyt og Sandt, hvorimod den, som gjerne sidder hjemme, har intet interessant at fortælle, og endnu mindre den, som ligger aldeles stille, da han ikke kan underholde Folk med andet end opdigtet Lögn."

13. Svenskeren har her Fölgende:

Trolle Tram *sender dig Svar igen:*
Du kan ej Hammaren få
Förr än han får Jungfru Fröyenborg,
Den wäna Solen tå.

14. Her er enten *Thor* eller *Loke* den talende, dog rimeligvis snarere den Sidstnævnte. — *Brude-Linet* var vistnok etslags Slör af fint Linned, hvormed Bruden udmærkedes fra andre Qvinder. Det var og er ellers bekjendt blandt mange andre gamle Folk (f. Ex. Romerne som *Flammeum* eller *Velum nuptiale*) og blev hos nogle et bestandigt Klædebon for Konerne. Det bæres endnu af Brudene i visse Egne af Sverrig. Jfr. Str. 29.

15. Efter de ældste Myther var *Freya* ingenlunde saa lösagtig, som Munkefablerne siden beskyldte

hende for at være. Derfor havde *Gräter* ogsaa ret i at give en Afhandling om hende (i Idunna und Hermode) 1814 denne Titel: *Freya, die Göttinn der Treue und Liebe.* Det berömte *Brisingamen* eller Brisinge-Smykke tilhörte oprindelig hende. *Brising* er et af Ildens eddiske Navne, og saaledes kaldes endnu de (forhen vistnok hellige) Lystilde, som tændes i Midsommersnatten, i det nordenfjeldske Norge. *Men* betyder vist i Förstningen et rundt Smykke, af Maanens Skikkelse, da det kommer af *Máni* (Gr. μήν) ligesom *lunula* af *luna*. Efter det senere Sprogbrug har *Men* ogsaa betegnet et Halsbaand, hvorved slige Smykker ofte hængte. Man kan saaledes gjætte at dette Klenodie enten hentydede til den glimrende *Maaneskive*, eller og de forskjellige Arter *lysende Ringe* eller *Straalekredse* hvoraf Maanen undertiden omgives. Jordiske Stores berömte Guldsmykker ere undertiden blevne opkaldte efter dette himmelske, f. Ex. *Brosinga-men* i det angelsaxiske Digt om *Skjoldungerne.**) De som vare besatte med Juveler (straalende eller flammende Stene) kunde ogsaa benævnes saaledes. *Freyas* Smykke havde *Dvergene*, eller *Dybets virkende Naturkræfter*, forfærdiget, efter forskjellige mythiske Beretninger, (hvorom den i *Olaf Tryggvesons Saga* er den mest forvandskede. See den mythologiske Ordbog). Udtrykket *brast* kan her maaskee ogsaa betyde: *sprang af (Halsen)* ved det *Freyas* Bryst opsvulmede saa stærk, af Vrede over den uanstændige Anmodning. Noget anderledes udtrykker den svenske Digter sig (8):

Det war wäna Fröyenborg
Hon blef så illa derved,

*) See Thorkelins Anmærkning derom til Registeret S. 240.

Det sprack af hvar Finger Bloden ut
Och rann på iorden ned.

Da siger Thor, for atter at tröste hende:

Hör du kära Syster min!
Hwad jag säger dig,
Huru mycket Guld ger du mig
Att jag blifver Brud för dig.

17. Jeg har för anmærket at *Heimdall* kaldes den *hvideste* eller *lyseste Asa*, *som Maanedsgud*, fordi han modtager Herredömmet ved Sommersolhverv, i det Öjeblik da Solen gaar höjest og Himlen er lysest. *Som Regnbuens Natur-Aand* kan han derimod regnes til *Vanerne* eller *Skyluftens Guder*. De vare meget *vise* (efter den förste Betydning *vidtseende*) da Udsigten endvidere stod dem aaben baade til *Æther*, *Jorden* og *Havet*. Det er mærkeligt at da *Heimdall* her kaldes baade en *Asa* og en *Vaner*, saa synes de Gamle i Almindelighed kun at have betragtet disse som en Gren af hine — efter at de havde sluttet varigt Forbund i en af de kosmogoniske Feider.

18. Denne ældgamle Beskrivelse over nordisk Brudeklædning er meget mærkværdig. *Brudelinet* (her kaldet *Lin*; ligesom i Rigsmaals 29de Str. *Lina*) er det Slör eller Klæde hvormed Brudene fordum tilhylledes saavel i Orienten (hvor det endnu bruges) som blandt Romerne og flere Oldtidens Folk. (See Rosenmüller altes und neues Morgenland I, 115). Endnu bruges det (efter Sjöborgs Beretning) af Almuen i Skaane og kaldes der med det gamle Ord *Pell*, en Benævnelse for det fineste Linned. *Nögleknippet ved Beltet* var her fra Arildstid Husmoderens Kjendemærke, og er det endnu i visse Egne. At *Ædelstene* have været brugte til Smykker i de

hedenske Tider, derpaa have vi erholdt flere Beviser ved Eftersögninger i Gravhöjene (hvorfra dog saa meget er borttaget for mange Aarhundreder siden). Jfr. *Qvadet* om *Völund* og flere eddiske Digte. Af Qvindernes *zirlige Hovedtöjer* ommeldes mange forskiellige i Sagaerne.

19. Vore Forfædre ansaa det for meget uanstændigt at paatage en Klædedragt, som ikke passede til Kjönnet. Saaledes var det i det hedenske Island en tilstrækkelig Aarsag til at paastaa Skilsmisse, naar Manden bar en saadan Dragt at man kunde see hans Brystvorter, eller Konen paa den anden Side brugte Beenklæder. De österlandske Folk ansaa det for den största Forhaanelse, naar en Mand nödtes til at gaa i Qvindeklæder.

20. Med *Tordenhammeren* var det at *Thor* skulde forsvare baade *Asgaard* og *Midgaard*. Blev den ikke skaffet tilbage, vilde de uhyre store og stærke Jætter snart sætte sig i Besiddelse af Himmelen (fölgelig ogsaa af Jorden og den hele Verden).

21. Det hele beskrives meget kort i den svenske Sang (10):

Det war THOR-KAR *sjelfwer*
Han lät Bröllopskläder skära;
Saa drager han i Trolle TRAMS *Gård*
Der skulle han Brud wara.

22. *Loke* omklæder sig ogsaa her som en Qvinde men efter Mytherne var hans Natur ellers temmelig hermaphroditisk, saa at han ikke behövede Slöret for at tildække sit Aasyn.

23. Her have vi en af Eddaernes mærkelige Beskrivelser, som bevise at *Thor* betragtedes som den i Naturen aabenbarede Tordengud. Det strider derfor imod al sund Sands at antage, at hans Fader *Odin*

(*Jordens* Ægtemand) var blot en jordisk Helt eller Fyrste. At *Tordenen* derimod er avlet af *Himlen* og at denne i visse Maader kan siges at være i ægteskabelig Forbindelse med Jorden (som *Al-fader* og *Al-moder*) fölger af Naturens simple Betragtning.

24. *Freya* siges at være Datter af Havguden *Njord*, der egentlig raader for *Noatun* ɔ: *Skibenes Egn* eller det *sejlbare Hav*, da *Maanen* synes at opkomme af Söen og saaledes kan siges at være dens Afkom. Derfor kalde Mongolerne den *Vandenes Datter*. See foran 198-220.

25. Baade Inder, Græker og Skandinaver have undertiden ziret Kjöernes Horn med Guld (gyldne eller forgyldte Ringe). Den latinske Oversætter har anmærket at denne Skik, endda i vore Dage, ikke er aldeles uddöd i Norden, da den Oxe, som blev givet Almuen til Pris ved *Christian den Syvendes* Kroning, havde forgyldte Horn.

Hvad *Thryms* Qvæg angaar, saa vare ogsaa baade de græske og indiske Jætter tit berömte Qvæghyrder. Deres Hovedlande ved Jordens Udkanter, mentes i Almindelighed at være vel skikkede til Qvægavl, men ikke til Agerdyrkning. Deraf kom det vel og, at de mere civiliserede Folk, som dyrkede Jorden, kaldte sig *Gudernes Folk*, men derimod de mere raa, som allene levede af Jagt eller Qvægavl, samt boede i kolde og golde Egne mod Jordens Udkanter *Jætternes Folk*, ja da de tildeels mentes at boe i *Jotunheim*, endog, Jætter, Riser, Halv-Riser o. s. v. Erindringen om *Jætternes sorte Hornqvæg* vedligeholdes endnu i Island ved det almindelige Navn paa Insektet *Staphyllinus maxillosus* nemlig *Jötun-Uxi* ɔ: *Jætte-Oxe*. Almuen troer at det er giftigt, og kan ikke dræbes, om det end akjæres i to, da Styk-

kerne krybe sammen igjen. Paa samme Maade kalder Nordmanden adskillige formentlig skadelige Dyr og Insekter efter *Troldene*, og anseer dem da for at være giftige og onde. — *Thrym* roser sig af megen Rigdom, da Jætterne vare, som Afgrundens og de vilde Fjeldes Beherskere, rige paa ædle Metaller eller Stene. Jfr. foran Sr. 6.

26. See *Hymisq.* Str. 15. Overhoved har man fordum troet, at meget stærke Folk behövede megen og kraftig Föde. Udtrykket *Kraas* betyder i det gamle Sprog alle slags fine eller lækkre Retter; deraf Adjektivet *kræsen.* I den svenske Vise (11) siger Bruden til Brudgommen:

Hör du gamla Trolle-Tram!
Om her skal Bröllop stå,
Så kasta de små Bägarn bort,
Bär in med ämbar och så.

27. Bruden i *Grev Guncelins* (i Indledningen ommeldte) Vise gjorde dog et dröjere Maaltid. Hos Svenskeren heder det (12):

Det war gamle Trolle Tram
Han war henne inte huld:
Her må wara en Fahners Brud,
Som ej kan blifwa full.

Jfr. Kjæmpevisen 14-19.

28. Dette udtrykkes saaledes i den svenske Vise (13):

Svarade Loke Lewe,
Han mente winna pris:
Hon har ej ätet i fjorten Dagar
Så har hon längtat hit.

Og i den Danske:

Svarede det liden Lokke,
Og smiler han under Skind:

I otte Dage haver hun ej ædt
Saa saare da stunded hun hid.

29. Det *flammende Blik* passer særdeles vel til Tordenguden.

31. Det er uvist, om denne Jættinde var *Thryms* ypperste Hustru, Söster eller Moder. I sidste Tilfælde vilde det være mærkeligt at det er en almindelig Skik i Österlandene, at Mandens Moder förer Herredömmet over hans Hustruer og hele Husholdning. Ellers er hendes Anmodning, hvis den (som det lader til) er stilet til Bruden, særdeles uforskammet, og modstridende de i det gamle Norden herskende Sæder. Ellers kunde man og antage, at Jættinden her taler til *Thrym* i *Freyas* Navn, og fordrer Brudegaven af ham som Elskovspant. Det er endnu Skik i Island og paa enkelte Steder i Norge at en Kone, selve Bryllupsaftenen, tinger paa Brudens Vegne med Manden, angaaende Brüdegaven eller Morgengaven, og söger at formaa ham til at lade den blive saa stor som mueligt. Indtil den er endelig bestemt, tilstedes Brudgommen ikke Adgang til Brudesengen.

32. Angaaende Ordet *vie* og dets Oprindelse af *Ve* Ild har jeg handlet paa et andet Sted; Jfr. Anmærkningerne til *Ægers Gjestebud*. Hos alle gamle Folk forrettedes Brudevielsen ved *Ilden* (mest i Skikkelse af Fakler eller Blus). Denne Skik var vel en Levning af den ældste almindelige Ild-Dyrkelse, og beholdtes tildels som en symbolisk Ceremonie, sigtende til *Kjærlighedens Varme*. Jfr. 1ste D. S. 220. *Thrym* vil her ret vise sig ved at lade Brudevielsen skee over den *blussende Tordenkile*, Gudernes störste og vigtigste Helligdom, nu i Jættekongens Værge. Over den skulde Brudeparret give hinanden Hænder,

i det de aflagde giensidigt Troskabslöfte, efter Ægteskabsgudinden *Vara's* hellige Forskrift. See 1ste D. S. 224. *) Mærkeligt er det ellers, at ogsaa *Baldurs* Ligbaal (hvorved *Ilden* ligeledes var en væsentlig Fornödenhed) blev viet med Hammeren *Miölner;* den var dannet som et *Kors,* men dette Tegns Hellighed blev siden meget naturligen overfört til Krucifixet. I de hedenske Tider flygtede Jætter, Trolde og onde Vætter for *Thors korsdannede Hammer,* ligesom Djævle og Spögelser i de kristelige for *Korsets hellige Tegn.* Derfor sees vel ogsaa *Korset* baade paa hedenske og kristelige Ligstene i de nordiske Lande. Ogsaa gjorde man af de samme Aarsager, *Korsets Tegn* over höjtidelige Skaaler, baade i Hedendommen og i Kristendommen. Dets Hellighed i det gamle *Ægypten* og andre hedenske Lande er det her ikke Lejlighed til at omhandle.

Den svenske Sangs 14de Strophe lyder saaledes:

*Det war gamle Trolle-*TRAM
Han gladdes wid det Ord;
Så snart kom THOR-KARS *Hammar frem*
Och lades på Brudebord.

53. Svenskeren har Fölgende i 15de og 16de Str.

Femton wara de små Trollen
Som bare den Hammaren in,
Bruden tar honom med ena Hand
Och sticker honom under sit Skinn.
Så snart hon den Hammaren fick
Börjar hon gå omkring;
Femton Troll och fyratio
Så lägger hon i en Ring.

*) Det fortiener at bemærkes herved at *Torden og Lyn* ansaaes af Romerne for vigtige Varsler ved Ægtevielsen. See *Creuzers* Symbolik 2 Udg. II. 948.

34. Ordet *Skilling (Skillingr)* betyder egentlig *klingende, klingrende*, og er meget gammelt i vort Sprog. Det kommer af Gjernings-Ordet *skélla (skiella)* slaa, klinge, og dertil sigter da Textens Udtryk *Skéll* Smek, Slag, klingrende Dask.

Kjæmpevisen ender saaledes (Str. 23-27):

I hente mig ind den Hammer af Guld
Jeg vil den gjerne ombære:
Kand jeg ellers ved Bruden skilles
Enten for Skam eller Ære.

Otte da vare de Kjæmper,
Som Hammeren bare ind paa Træ.
Saa lagde de den saa snildelig
Alt over Brudens Knæ.

Det var da den unge Brud
Tog Hammeren i sin Haand:
Det vil jeg for Sanden sige
Hun vendte den som en Vaand.

Först slog hun Tosfe-Greve,
Den Trold baade lèd og lang;
Saa slog hun de andre smaa Trolde
At Dörren dem gjordes for trang.

Sorgfuld da vare de Gjæste
Og alle de Nordens Mænd.
De finge Hug og dödelig Saar
Deraf saa blegnede Kind.

Det var Lokke Leyemand
Monne sig saa vel omtænke;
Nu ville vi fare hjem til vort Land
Og spone vor Fader en Enke. —
Saa vinder han Sverkind.

HARBARDS SANG.

Indledning.

Dette Digt skylde vi en Forfatter, der allene betragtede de gamle Guder og Jætter, som Natur- eller Elementar-Aander, fiendske mod hinanden og fordrivende hinanden efter Tidens ordnede Kredslöb. En saadan Tænkemaade synes ej at have været ualmindelig blandt Nordens ældste Skjalde og Troeslærere, af hvis hemmelige Læredigte nærværende Sang rimeligvis er en mærkværdig Levning.

At *Thor* var den oldnordiske Tordengud er fuldkommen bekjendt. Han er den ene Hovedperson i dette dramatiske Digt, hvor han, stædt ved Bredden af et Sund, söger forgjæves at formaa Færgemanden *Harbard*, der staar paa den anden Side, at sætte sig over Vandet. Denne viser ham tilsidst som vi udtrykke os ordsprogsvis, Vintervejen, og *Thor* maa vende tilbage for at naa sin Reises Maal ved en lang og besværlig Omvej. Fortolkerne have stedse været meget uenige om vor *Harbards* Person og Betydning. Nogle gjöre ham til *Odin* (som paatager sig en ringe Færgemands

Person) paa Grund af et enslydende Ord blandt denne Guddoms Binavne i *Skálda.* Andre nedværdige ham til en Jætte. Begge Meninger have noget for sig og kunne paa en Maade forenes, naar man seer hen til Mythens Tendenz og förste Oprindelse. Navnet *Harbard (Hárbardr* eller *Hardbardr)* ɔ: den *haar-skjæggede, skjæg-rige* eller den *haardskjæggede* tillægges vel ellers *Odin* som Himmel- og Luft-Gud, da de Gamle have sammenlignet visse Arter af Skyer eller Luftsyner med hans Skjæg,*) samt tillige af andre Aarsager.

Saaledes betegne flere af *Odins* Binavne *Vinterhimmelen,* men efter andre Anskuelser forestodes *Vintertiden,* ligesom Mörkets og Kuldens Rige overhoved, af *Jætter,* især de saakaldte *Frost-* eller *Riim-Thurser.* Til en af disse physisk poetiske Personificationer hörer uden Tvivl nærværende Digts *Harbard,* der saaledes bliver at betragte som *Vinterens Dæ-*

---

*). Om slige Guder er den samme Talemaade almindelig blandt Græker og Inder. Derfor kaldtes Odin *Grani* (Skjægget) *Sidskjæg* o. s. v. (Jfr. *Alvismaal* 7de Strophe.) Den siciliske og syriske o. fl. Folks *Apoll* var skjægget, hvorfor Hallenberg mener at *Grannus* (et af hans Tilnavne) er det samme som det nordiske *Grani. Simmias* fra Rhodus tillægger Guddommen disse Ord: See paa mig, Jordens Konge, Himlens og Havets Skaber — frygt kun ikke, skjönt min Hage bedækkes med tykt og stivt Skjæg. Saaledes kalde Inderne og *Visnu* den *stridhaarede, langhaarede, Shiva* den *stridhaarede,* *Budha* den *skjæggede Gamle* o. s. v.

mon, fiendtlig sindet mod *Tordenguden*, hvis Herredömme, efter Naturens sædvanlige Orden, egentlig kun varer om Sommeren. Digtets Handling foregaaer da i Efteraaret; det Sund hvorover *Thor* vil fare bliver Vinterluften, Baaden Skyerne men Overfarten forbydes ham af *Harbard* dens Styrer, der saaledes forestilles her som en Færgemand. Paa denne Maade betragter Digteren öjensynlig andre mythiske Væsener. *Thors Moder* og Nærerinde, den frugtbare Jord siges saaledes *at være död* (skindöd eller hendaanet) i Efteraarstiden, hvorimod *Fjörgyn*, hans Bedstemoder, *der forestaaer Jordens Inderste*, skulde modtage ham i Dybet og mod Foraarstiden, vise den fra hendes Skjöd tilbagevendende Tordengud Vejen til *Odins* Lande, nemlig Luft- eller Himmel-Egnene. *Sif*, Sifa (Germaners og Venders *Siva* eller *Siba*) den græs- og löv-begroede *Jord*, eller dens *Overflade*, var egentlig *Thors Kone*, men *Harbard* beskylder hende for at holde til med en Boler (i Vintertiden); rimeligvis *Harbard* selv, uden at hendes strænge Ægtemand, som da holdtes bortfjernet, kunde forhindre det o.s.v. Disse Gaaders rigtige Oplösning har vel ellers kun været Præsterne og de i deres Mysterier indviede Vismænd eller Digtere bekjendt i Hedendommen. Digtet forringer, snarere end det ophöjer, den ellers saa frygtede og höjprisede Tordenguds Hæder og Vælde, og hörte altsaa

til de Oldtidsſange som uden mindste Forargelse kunde læres og bevares af Kristne, ja endog bruges som et Bevis mod den hedenske Troeslære*). Dog er det vist ikke forſattet i Kristendommen. Dette sees især af det forældede, usædvanlige og uregelmæsſige Versemaal, ej at tale om öjensynlig udeglemte Vers samt forskjellige obsolete Ord og Talemaader. Vi vide at der gaves Fritænkere i det hedenske Norden, hvorfor dette ogsaa gjerne kunde have sine *Lucianer* og *Aristophaner*. Men desuden maa vi erindre at tvende Hovedsekter have hersket her, hvoraf den ene dyrkede *Odin* den anden *Thor*, som den överste Guddom. Partiaanden har vel undertiden forledt dem til vexelvis at fornedre hinandens Yndlings-Guder. Saaledes er det skeet ved *Thor* i dette Digt, og saaledes er end i Dag en lignende Fremgangsmaade sædvanlig blandt *Indiens Brahmaner* og *Bodaister*, *Shivaiter* og *Visnuviter* o. s. v.

Ligesom *Thrymsqvida* (o. fl.) vel var en *vaarlig*, *Valas Spaadom* en *sommerlig*, *Hymisqvida* en *til Hösten henhörende Höjtidssang*, saaledes var maaske ogsaa denne især bestemt til at afsynges ved *Vinterens Komme*. Mueligt er det endog, at den er bleven offent-

*) De förommeldte mange Digte om *Thor*, hvoraf Brudstykker anföres i *Skalda*, vare af en ganske anden Natur, som öjensynlige Lovsange, for hans store Bedrifter til de onde Væseners Udryddelse.

lig afsjungen, eller forestilt paa en dramatisk Maade, skjönt den synes at være fornærmelig for en af Hedningernes ypperste Guddomme. Til denne Formodning ledes vi især ved at kaste et Blik til lignende Digte og offentlig opförte Skuespil blandt Græker og Inder, skjönt disse ellers viste en stor Ærbödighed for de af dem dyrkede Guddomme, ej at omtale Katholikernes Narre- og Esels-fester (selv celebrerede i Hovedkirkerne af Middelalderens Præster og Munke) med de dertil hörende forargelige Sange og Optoge.

Ellers synes dette Poëm at have en paafaldende Lighed med de Vexelsange mellem *Vinter* og *Sommer* som endnu afsynges i visse Egne af Tydskland og Schweitz, ved Foraarets eller Sommerens Indtrædelse, af Personer der forestille disse Aarstider, og ere, tilligemed et talrigt Fölge, klædte i dertil passende Dragter, samt forsynede med forskjellige allegoriske Attributer. Undertiden forestilles *Vinteren* under Navn af *Döden*, og maa udstaae en vældig Kamp mod sin sommerlige Fiende.*)

---

*) Adskillige ret mærkelige Efterretninger om disse Festligheder findes i *Büschings wöchentliche Nachrichten* (&c.) f. Ex. I, 183. (fra Schlesien); der kaldes Vinteren eller Dödens Fader *Jöde* eller *Jöden* (efter min Mening oprindelig *Jötun* o: Jætten). [I Danske Folkesagn er derimod *Odin* bleven til *Jöden* (o: Guden) fra *Upsal.*] Den brændte eller druknede *Straamand* var vel ellers den i *Asgaard* op-

Af særskilte Oversættelser kjender jeg kun een, nemlig en tydsk, af *Gräter*, i hans *Nordische Blumen.* Noget af dette Digt om Færgemanden *Harbard* og hans Tale forekommer i *Nordens Guder* S. 271-72.

---

brændte *Thiasse* eller *Vinterjætte.* Med Tiden blev han paa sine Steder til *Paven* eller *Luther* (efter Landenes forskjellige Tro) og endelig i Storbritannien til en eller anden af Almuen hadet *State-Minister!* Andre slige theatralske Forestillinger som finde Sted ved Jul, Fastelavn o. s. v. ere opkomne paa lignende Maade i de hedenske Tider.

Udsigt over Indholdet af Harbards Sang.

Samlerens korte prosaiske Overskrift. Vandreren *Thor* kalder over Vandet til Færgemanden. (1) *Harbard* svarer blot med et andet Spörgsmaal. (2) *Thor* begjærer Overfarten, og lover en Dags Kost i Færgelön. (3) *Harbard* siger Vandreren den Tidende, at hans Moder er död, og at Hjemkomsten slet ikke vil blive lystelig for ham. (4) *Thor* udtrykker sin Sorg herover. (5) *Harbard* bebreider ham hans usle Dragt. (6) *Thor* gjentager kun sin Begjæring og spör om Færgens Ejer. (7) *Harbard* besvarer Spörgsmaalet, men fortsætter sine Skoser og spör om Vandrerens Navn. (8) *Thor* svarer omstændelig og fremsætter siden det samme Spörgsmaal. (9) *Harbards* Svar. (10) Ordvexling i den Anledning. (11-14) — I det Fölgende opregne *Thor* og *Harbard* vexelvis nogle af deres mærkværdigste Bedrifter, *Thor* nemlig α] hans sejerrige Kamp med *Hrungner*, (15) β] med *Thiasse*, (19) samt γ] Jætteslægten overhoved, til Menneskeslægtens Vedligeholdelse; (23) δ] *Svarangs* Sönners Overvindelse (29) og ε] Jætteqvindernes paa *Samsöe*. (37-39) *Harbard* bryster sig derimod af Fölgende: α] Daadfuldt og lystigt Ophold paa Öen *Algrön* i fem Vintre, (16) β] Sejer over syv tryllekyndige Söstre (18) og γ] over flere af Mörkets Nympher, samt δ] Jætten *Hlebard*; (20) ε] Krigsbedrifter i *Valland* (24) ζ] heldig Kjærlighed i Österland (30) η] Hærfærd mod *Thors* eget Rige. (40)

Andre herimellem indskudte Stropher indeholde andre Brudstykker af deres Ordstrid og Samtale. (17, 21, 22, 25-28, 31-36, 38) Denne Ordstrid fortsættes uafbrudt, (39-52) Endelig foreslaaer *Thor* Forlig og gjentager sin förste Begjæring om Overfarten. (53) *Harbard* nægter den endnu i bestemte Udtryk. (54) *Thor* beder ham da at vise sig en anden Vej. (55) Denne Bön synes *Harbard* at opfylde paa en Maade, — men henviser *Thor* for övrigt til *Fiörgyn,* hans Bedstemoder. (56) *Thor* spör om Vejens Længde. (57) *Harbard* svarer paa en gaadeagtig Maade. (58) *Thor* ender Samtalen med Trudsler (59) og *Harbard* med onde Önsker. (60)

HARBARDS SANG.

Thor færdedes fra Österled [*] og kom til et Sund; paa den anden Side deraf var Færgemanden med Fartöjet. [1])

THOR raabte:

1. Hvo er den Svend blandt Svende
   Som staaer hist ved Sundet?

HARBARD svarer:

2. Hvo er den Karl af Karle
   Som kalder over Vandet?

THOR sagde:

3. För mig over Sundet,
   Da föder jeg dig i Morgen,
   Madkurv har jeg paa Ryggen,

---

1) Nogle Exemplarer tillægge denne Strophe, der muelig er taget af et andet gammelt Digt over samme Æmne, som nu for Resten er aldeles tabt:

Thor foer tilbage
Fra Österled,
Kom sildig til et Sund;
Hisset var Færge
Og Færgemand,
Til ham raabte *Thor*.

Mad gives ingen bedre; [2])
I Mag jeg fortærte
För Hjemmet jeg forlod
Sild og Havre,
Mæt er jeg end deraf.

HARBARD sagde:

4. Du noget tidlig
Priser det Maaltid; [3])
Fremtiden seer du ej grant;
Sörgelig er nu din Bolig,
Jeg mener din Moder er död.

THOR.

5. Det fortæller du nu
Som falder enhver tungest [4]) at höre,
Min Moders Död!

HARBARD.

6. Ej seer du ud [5]) som du

---

2) El. Ej bedre Kost du faaer.

3) El. Du roser dit tidlig nydte Maaltid. Meningen er vel: Du praler for tidlig af det Maaltid hvormed du agter at beværte mig. Ogsaa den Mening kan ligge heri: at *Thors* Mættelse af den nydte Kost, ikke vil vare meget længe, og at han vil komme til at mangle Næring, da hans Moder *Jorden* nu var död.

4) Efter Ordet: Mest at vide. Andre saaledes:

— Mest at vide
Harm i Sind,
Da du siger min
Moder er död —
Faa glædes ved Forældres Död

5) El. Det seer ikke ud til.

Tre Hovedgaarde [6]) ejed,
Barbenet du staar
I Betleres [7]) Dragt —
Har ej din Braag engang.

THOR.

7. Styr du hid din Ege, [8])
Jeg skal dig Landingen vise. —
Hvem ejer vel den Baad
Som du ved Bredden holder?

HARBARD.

8. *Hildolf* han heder
Som den mig holde böd,
Den raadkloge Mand
Som boer i *Raadsö* Sund.
Ej bad han mig Kjeltringe [9]) före
Eller Hestetyve,
Kun gode Folk
Og dem jeg nöje kjendte; —
Sig mig dit Navn,
Vil du over Sundet fare.

THOR.

9. Mit Navn vil jeg sige

---

6) Efter Ordet: Gode Gaarde.

7) Egentlig: Landstrygeres.

8) ɔ: Baad, lidet Fartöi, Kanoe. Ordet bruges endnu i forskjellige Provindser af Danmark.

9) El. Röyere, Voldsmænd.

Skjönt fredlös jeg er — [10])
Mit hele Slægtskab med:
Jeg er *Odins* Sön,
Meiles Broder
Og *Magnes* Fader
Guders stærke Fyrste. [11])
Med *Thor* du her kan tale. —
Nu spör jeg dig hvad du heder?

HARBARD.

10. *Harbard* heder jeg,
Mit Navn jeg sjelden dölger.

THOR.

11. Hvi skulde du dit Navn dölge
Hvis du ej i Feide laa? [12])

HARBARD.

12. Laa jeg end i Feide
Mit Liv jeg hytte skulde
For slige som du er — saalænge
Min visse Dödsstund ej er kommen.

THOR.

13. Det tykkes mig en slem Fortred
Til dig at vade over Vandet
Og saa min Bylt at væde;
Jeg sandelig skal lönne

10) See Anmærkningen.
11) El. Gudernes Styrkes Vogter eller Herre.
12) El. Du er skyldig i nogen Bröde.

Din Pusling [13]) dine spidse Ord
Naar först jeg kommer over Sundet.

HARBARD.

14. Her vil jeg staa
Og her [14]) dig forvente,
Ej fandt du en haardere Karl
Efter *Hrungners* Död.

THOR.

15, Det vil du nu mindes
Da jeg stred med *Hrungner*
Den stormodige Jætte;
Af Steen var hans Hoved,
Dog lod jeg ham falde
Og for mig segne. —
Hvad gjorde du *Harbard!* imedens?

HARBARD.

16. Jeg var hos *Fiölvar*
Fem hele Vintre,
Paa den Öe
Som *Algrön* heder;
Stride vi der kunde,
Lode Kjæmper falde,
Mange Ting vi pröved,
Pigerne vi favned.

---

13) Efter Ordet: *Fryndse-Dreng* (som Skoesvend o. s. v.) Maaskee en saadan Dreng som bar Fruers eller Fyrsters Slæb ved höjtidelige Optog.

14) Efter Ordet: Herfra.

THOR.

17. Hvorledes gik det Eder
Da med Eders Qvinder? [15])

HARBARD.

18. Raske havde vi Koner
Var de kun saa tamme,
Kloge havde vi Koner [16])
Var de kun os hulde.
De af Sandet
Snoede Strænge, [17])
Og af dyben Dal
Grove Jorden op.
Ene jeg dem alle
Overvandt med List,
Hvilte hos de Söstre syv
Nöd al deres Elskov og Gammen. —
Hvad gjorde du imedens *Thor!*

THOR.

19. Jeg dræbte *Thiasse*
Den overmodige Jætte,
Alvaldes Söns
Öjne op jeg kasted
Paa den klare Himmel,

---

15) El. Hvor föjelige bleve Eders Koner jer da?
16) El. Spaakyndige havde vi Koner,
Var de kun saa vise;
Kjönne havde vi Koner o. s. v.
17) El. vunde Kredse.

De störste Mindesmærker
Og mine Bedrifter,
Som alle Folk
Siden kunne see. —
Hvad gjorde du *Harbard!* imedens?

HARBARD.

20. Med mangen Elskovs-List
Jeg Mörkets Döttre [18]) lokked
Fra egne Mænd.
Jeg troede *Hlebard* var
En haardför Jætte;
En Tryllestav han mig gav —
Hans Vid jeg trylled bort. [19])

THOR.

21. Af ondt Hjerte du
Da gode Gaver lönned.

HARBARD.

22. Et Træ har got af det [20])
Som fyger fra det andet;
Enhver er om sig i sligt. —
Hvad gjorde du imedens *Thor!*

THOR.

23. Jeg var öster paa
Slog de Jætters

---

18) Efter Ordet: de i Mörket svævende eller farende; Mörkets Nympher.
19) Efter Ordet: Jeg trylled ham fra Forstanden.
20) Efter Ordet: beholder det.

Harmvoldende [21]) Brude
Som til Bjerget ginge;
Vidtlöftig var Jætternes Æt
Hvis de alle leved;
Ej et Menneske da
Meer under *Midgaard* boede. —
Hvad gjorde du *Harbard!* imedens?

HARBARD.

24. I *Valland* jeg var
Og Krigene fulgte,
Jeg hidsed Fyrster sammen
Men aldrig dem forligte.
Odin ejer Jarle [22])
Som i Kampen falde —
Thor ejer Trællenes Slægt.

THOR.

25. Ulige vist blandt *Aser*
Folk du skifte vilde
Hvis du havde Magt dertil. [23])

HARBARD.

26. *Thor* har Styrke nok
Men ikke Hjerte,
Af Feighed og af Frygt
Du lod i en Handske dig putte

---

21) Efter Ordet: Kloge i Ondskab eller til at volde Hævn.
22) El. Ædlinge, Ædle.
23) Maaske Textens overflödige *Vilgi* betyder *Usling*. — Hvis du *Usling!* o. s. v.

Og troede selv ej *Thor* at være,
Da var du saa bange
At hverken du torde
Hoste [24]) eller nyse
Saa Jætten det hörte

THOR.

27. Du forvorpne [25]) *Harbard!*
Ihjel jeg skulde dig slaa
Hvis jeg kunde række over Sundet.

HARBARD.

28. Hvi skulde du strække dig ud over Sundet
Da jeg intet Ondt har gjort [26]) —
Hvad (stort) forretted du vel *Thor?*

THOR.

29. Jeg var österpaa,
Aaen [27]) jeg forsvarte
Da de *Svarangs* Sönner
Mig angrebe;
Med Stene de mig sloge
Dem selv til liden Baade, [28])

---

24) Her har Texten et andet, i det nyere Danske, men nu ikke mere i det Islandske brugeligt Udtryk, som forekommer mig alt for Aristophanisk til at oversættes her. Isteden for *hniosa* (nyse) siger man nu i Island *hnerra*.

25) El. fejge, qvindagtige.

26) El. da ingen Aarsag er dertil.

27) Aabredden eller Overgangen dertil.

28) Efter Ordet: De glædedes kun lidt ved Fremgang eller Sejer.

För de maatte mig
Om Fred anraabe. —
Hvad gjorde du *Harbard!* imedens?

HARBARD.

30. Jeg var österpaa,
Talte med en vis Qvinde,
Legte med den linhvide
I lange Stævne-möde, [29])
Glædede den guldfavre,
Det Gammen mored hende.

THOR.

31. Da havde I med Piger skjönt Bekjendtskab. [30])

HARBARD.

32. Da behöved jeg *Thor!* [31])
Din Hjelp for at beholde
Den linhvide Mö.

THOR.

33. Den skulde jeg dig yde
Hvis jeg havde Tid dertil. [32])

HARBARD.

34. Jeg skulde dig og tro
Naar du ej som Ven mig sveg.

---

29) El. Samtaler, Omgang.

30) El. da havde I med föjelige Piger at gjöre.

31) Maaske ogsaa en Benægtelse indeholdes i Ordet *ver-a*. Saa at Meningen blev; Da behövede jeg ikke o. s. v.

32) El. hvis Lejligheden tillod det.

THOR.

35. Ej er jeg slig Hælbider
Som gammel Sko [33]) i Vaar. [34])

HARBARD.

36. Hvad gjorde du imedens *Thor?*

THOR.

37. Berserkers Brude
Jeg paa *Læsfö* slog;
Værst Gjerning havde de gjort,
Forgjort [35]) det hele Folk.

HARBARD.

38. Skjændig [36]) handled du da *Thor!*
Naar du prygled Qvinder.

THOR.

39. Ulvinder vare de
Men neppe Qvinder,
De knuste [37]) mit Skib
Som jeg fortöjet havde,
Trued mig med Jernkjöller

---

33) El. Lædersko.

34) Andre lægge til:

Ej er jeg saa flædig
som Fluen paa Vandet
I klare Sols söde Varme.

Om de obsolete Ord *Flædie* og *flædig* el. fledig; (af det ældgamle *fleda*) see Videnskabernes Selskabs danske Ordbog.

35) Eller: forledt, bedraget.

36) Efter Ordet: Du begik en Udaad, en skammelig Handling.

37) El. forslog, knugede.

Men forjoge[38]) *Thialfe.* —
Hvad gjorde du *Harbard!* imedens?

HARBARD.

40. Jeg var i Hæren
Som hid sig rusted,
Banner at reise
Spyd at svinge. [39])

THOR.

41. Det vil du nu mindes
Da du uddrog for os
Haarde[40]) Kaar at byde.

HARBARD.

42. Det skal dig da erstattes
Ved en Hansels Ring, [41])
Som Voldgiftsmænd vinde[42])
Der ville os forlige.

THOR.

43. Hvor lærte du
De spidse Skoser, [43])
Aldrig hörte jeg
Mere spidse.

---

38) El. forfulgte.

39) Efter Ordet: röd-farve (o: Blod-farve).

40) Efter Ordet: ukjære, ubehagelige, umilde.

41) See Anmærkningen.

42) o: bestemme. *Vinde* er endnu et Lov-Udtryk for at erklære, forklare, bekræfte med Eed til Tinge.

43) Egentlig Ord.

HARBARD.

44. Dem lærte jeg
Af de gamle Folk [44])
Som Skovene have til Hjem. [45])

THOR.

45. Du med got Navn
Grav-Dysfer betegner,
Naar du kalder dem
Boliger i Skove.

HARBARD.

46. Saa taler jeg om saadan Færd. [46])

THOR.

47. Din Ordklögt vil dig
Ilde bekomme
Hvis jeg over Vandet mon vade;
[47]) Meer end Ulven
Skal du tude,
Hvis du faar af Hammeren Hug.

HARBARD.

48. *Sif* har en Boler hjemme
Ham vil du vel treffe,

---

44) El. Mænd.

45) Udtrykket *Heimis skógar* kan ikke ret vel oversættes efter Ordene; i Latin vilde det nærmeste vel være: *habitaculi sylvæ*, eller, som *G. Magnæus* vil: *umbræ* (Skygger.)

46) Slige Ting eller Æmner,

47) Efter Ordet: höjere.

Forret det Arbeid kun[48])
Det vil dig bedre sömme.[49])

THOR.

49. Du taler som du tænker[50])
Hvad tykkes værst mig kunde
Du fejghjertede Usling!
(Dog) troer jeg du lyver.

HARBARD.

50. Sandt troer jeg mig sige
Seendrægtig er din Færd;
Langt var du nu kommen *Thor*
Havde du dit Legem forvandlet.[51])

THOR.

51. Du feige *Harbard!*
For længe har du opholdt mig.

HARBARD.

52. Aldrig jeg troede
At en Hyrde[52]) skulde
Standse *Asa-Thors* Fart.

THOR.

53. Raad vil jeg dig raade
Ro kun hid med Baaden,

---

48). El. det store Værk vil du vel udföre.
49) El. Det er snarere din Skyldighed.
50) Andre: Du taler hvad der falder dig paa Tungen.
51) Paataget dig Skikkelse af Fugl eller Fisk, og saaledes gjennemfaret Luften eller Vandet.
52) Efter Ordet: Qvæg-Hyrde.

Lad os ej længer kives [53])
Kom til *Magnes* Fader.

HARBARD.

54. Gaa kun bort fra Sundet
Min Færge nægtes dig. [54])

THOR.

55. Vis du mig da Vejen
Siden du ej vil före
Mig over Vandet.

HARBARD.

56. Lidet er (det) [55]) at nægte,
Langt er at fare, [56])
En Stund det er til Stokken, [57])
Til Stenen [58]) en anden.
Hold dig saa til venstre Vej [59])
Til *Ver-land* du treffer,
Der vil *Fiörgyn*
Finde *Thor* sin Sön,
Og vil hun lære hannem
At hitte Ætmænds Vej
Til *Odins* Lande.

---

53) El. lad os holde op med Trudsler.
54) Efter Ordet: Dig Færgen nægtes skal.
55) o: den Begjæring.
56) El. Lang bliver dog Reisen.
57) El. Stötten, Pælen.
58) Klippen.
59) El. Side.

THOR.

57. Kan jeg naa derhen i Dag?

HARBARD.

58. Med Nöd du naaer derhen
Og med Anstrængelse
Naar den opgaaende
Sol sig nærmer. [60])

THOR.

59. Kort skal vor Tale nu vorde
Da [61]) du kun med Spot mig svarer;
For nægtet Overfart [62]) jeg skal betale
Dig, hvis en anden Gang vi mödes.

HARBARD.

60. Far nu kun hel og holden
I onde Vætters Vold! [63])

---

60) See Anmærkningen.

61) El. Naar.

62) Efter Ordet: Færgens eller Overfartens Nægtelse.

63) El. Gaa du kun derhen, hvor de Onde tage dig med Hud og Haar.

ANMÆRKNINGER.

[*]. I Österled (paa Jordens östre Kant) især i *Udgaard* paa hin Side *Verdenshavet*, er Troldenes fornemste Opholdssted; deden kommer ogsaa Mörket over Verden. Det kunde og være mærkeligt nok, at man i Danmark stedse har anseet Östenvindene for de mest gjennemtrængende og skadeligste, saavel for Jorden som for Menneskene. *Thor* drager derfor gjerne *österpaa* i hans Krigstog mod Jætteslægten. Da han nu kommer tilbage (maaske til Oceanet) har den mörke og kolde *Vinter* faaet Overhaand i Vesten, og formener ham Adgangen til Jordens Athmosphære, hvor han hersker i Sommertiden. Herpaa grunder nærværende Digts Indhold sig i det Helo.

---

1. *Svend* er et Udtryk som undertiden brugtes for en Dreng eller Tiener; det forekommer *Harbard* foragteligt og han svarer strax i samme Tone, da:

2. *Karl* ofte betegner en ringe Bondemand eller en gammel Stakkel. Begge Talemaader (efter Ordene *Svendenes Svend* o. s. v.) indeholde ellers paa Österlandsk Viis en forstærket Bemærkning af Benævnelsen.

3. *Thors Madkurv* antyder maaske den gamle, endnu især i Norge gjængse Tro, at Tordenen medbringer Frugtbarhed og Gröde, som give alle Dyr Föde og Næring. At han siges at have *fortæret Sild og Havre*, sigter dog vel til hans bekjendte, paa Land og Hav yttrede Virkninger. Nogle mene at Ordet *Hafra* her skal betyde *Bukke* (ikke Havre), og da burde henföres til *Thors* bekjendte Maaltid paa Reisen til *Jotunheim*; — denne Gang kunde de maaske ikke oplives, og *Thor* da ej heller age gjennem Luften paa sædvanlig Maade, fordi hans Herredömme nu

var forbi i Naturen. Af samme Aarsag kunde han ikke komme over Sundet, enten saa Oceanet eller Vinterluften her menes derved.

4. *Thors Moder* er, som bekjendt *Jorden. Hun* siges at være död i sin hendaanende ufrugtbare Tilstand, der tager sin Begyndelse ved Vinterens Nærmelse. Da mister Tordneren ogsaa selv sin Kraft, men hans Bolig bliver sörgelig, efter *Harbards* Udtryk.

5. *Thor* maatte höre en slig Tidende med Forfærdelse, da den *sommerlige Jord* ikke alene er *Tordenens Moder*, men ogsaa dens *Nærerinde* (ved uddunstede Dampe).

6. Ved Thors *tre Hovedgaarde* eller ypperste Boliger mener Jætten vel *Thrudheim* eller *Thrudvang, Bilskirner* og *Midgaard*, eller ogsaa hans tre fornemste Opholdsfteder: i *Ætheren* (hos Aserne, ved den ham helligede Planet) i *Skyluften* og paa *Jorden.* Hans nu iværende *Nögenhed* og *Uselhed* sigter vist ellers til hans *svundne Herlighed* og *Kraft*, da det ikke mere staaer i hans Magt at frembringe Lyn eller Torden. Her fattes han Vogn, Forspand, Styrkebelte, Fölge o. s. v.

8. Navnene *Hildolf (Hild-Álfr)* og *Raadsö* (*imperii insula vel regio*) sigte til en Herre eller Guddom som har en stor Magt, og betyder vel *Aarstidernes överste Behersker* efter Digterens skjulte Mening. Han lader den fiendtlig sindede *Harbard* skielde *Thor* ud for en Voldsmand og Hestetyv, fordi Tordenen tit skiller Folk af med deres Ejendomme, og slaaer undertiden Heste ihjel.

9. Da *Thor* mærker at *Vinteren* har faaet Overherredömmet paa Jorden, tilstaar han, at han nu er

fredlös eller *landsforvist*. Om *Meile* og *Magne*, see den mythologiske Ordbog.

10. Om Navnet *Harbard* m. v. — see Indledningen.

11. Har En begaaet en ond Gjerning eller træffer paa mægtige Fiender, saa dölger han gjerne sit Navn og skjuler sig saa vidt mueligt.

12. I de sidste Ord fremskinner de gamle Nordboers græsk-österlandske Tro paa Skjæbnen, især om Dödstimens og Dödsmaadens uforanderlige Bestemmelse.

13. *Vagin* kan ogsaa oversættes *Bugten* for *Vandet, og Sundet*, men det sidste giver sandsynligvis her den rigtige Mening.

14.-15. Fortællingen om Hrungner og hans Kamp med Thor, findes i den yngre Edda, Rasks Udg. S. 107 o. fl. Nyerups Overs. 115 o. fl. Han synes der at være en personificeret Vulkan eller Alpetind (med Hoved og Hjerte af Sten) nedstyrtet for Tordengudens knusende Vaaben.

16. Her omhandles en Mythe som nu er ellers aldeles tabt, saa at vi ej kunne fremsætte nogen Gisning om dens Mening. Kun synes jeg at Udtrykket "*fem Vintre*" her er værdt at lægge Mærke til. — Hvad der her og i det Fölgende siges om den megen Omgang med Qvinder, sigter muelig tildeels til sædvanlig Stillesidden i Vintertiden, som giver megen Anledning dertil.

18. Den her forekommende Digtning er blot physisk. De heromtalte syv Söstre ere vel de af *Ægers* ellers *Rans* (Hav-jættens og hans Hustrues ni) *Döttre*, som egentlig ere avlede af det vaade Element. *Bölger og Elve suoe Strænge eller Strimler af Sandet og opgrave Jorden* til eller af *dybe Dale*. Dog

overvinder *Vinteren* dem med sin List, nemlig ved uformærkt at binde dem med Frostens Lænker, og faa dem saaledes ganske i sin Vold.

19. Om Jætten *Thiasfe*, see den mythologiske Ordbog; jfr. 1ste D. 210 o. f. Fortællingen om hans Drab findes i *den yngre Edda* l. c. S. 80 o. f. Overs. S. 102. o. f. Baade hans og *Hrungners* Fald ere besjungne af *Thiodolf* fra *Hvin* i Digtet *Höstlöng*. *Thiasfes* Öjne bleve af *Thor* forvandlede til Stjerner; — efter den yngre Edda var det *Odin*, som gjorde det, for at tröste hans efterladte Datter *Skade*. I *Skalda**) (Side 122) anföres et herombandlende Vers af *Brage* (rimeligvis af Æredigtet til *Thor*, som da vel ogsaa menes her) — nemlig:

Han som paa Vindes vide Hvælving
Opkasted Öinene
Af Skielöberindens Fader — over
Den Jord hvor Menneskene vrimle.

20. Her menes vel de personificerede Sneeskyer, kolde Storme og andre slige Phoenomener, som lokkes af Vinteren til Jorden fra deres rette Hjemsteder i *Udgaard* eller *Jotunheim*. Jætten *Hlebard* er vel den samme som *Hler* eller *Æger*, nemlig Havet, især for saavidt det grændser til Landet (*Bard*, *Bord*, Strandbreden). Han kan siges at miste sin Sands eller Forstand, naar Söen forvandles til Is, eller bedækkes dermed, af Vinterkulden. *Gambantein* betyder en Tryllekjep eller Trolddoms-Vaand, hvormed Oldtidens Mager og Spaaqvinder gjerne vare forsynede. Ogsaa Fyrsternes *Sceptre* have rimeligvis denne Oprindelse, da de i de ældste Tider tillige vare Guder-

*) Dog ikke i *Thors Benævnelser*, som det hedder i Anmærkningen til denne Eddas store Udgave I, 99.

nes Præster. Jfr. *Skirners* Reise Str. 32. — Om Nutidens animalske Magnetiseurer virkelig kunne bruge slige Vaande eller Grene (Baguetter) ved deres Operationer til at *trylle Forstanden bort*, eller *give* den en forandret Retning, kan jeg ikke indlade mig i at bedömme. Den som her omtales er vel ellers blot allegorisk, ligesom den der tillægges en af de ypperste Frostjætter i *Odins Ravnesaug* Str. 13, hvis Virkninger ogsaa udbrede sig fra *Elivaga* (Ishavet eller Oceanet).

22. Strophens förste Halvdel indeholder vist et meget gammelt Ordsprog.

23. De Jættinder her omtales ere især de skadelige Fjeld-Orkaner og Östenstorme. *Midgaard* er her, som paa flere Steder, Skyeluften eller Dunstkredsen. I *Skalda* (S. 105) findes Brudstykker af Lovsange til *Thor* ved *Veturlide* og *Thorbiörn Disarskald*, hvori syv Jættinder nevnes som ombragte af ham. Et Folkesagn i *Oluf Tryggvesöns Saga* tillægger ham ogsaa AEren for at have dræbt de Jætteqvinder, som engang næsten havde udryddet alle Mennesker i Norge, indtil de formildede *Thor* ved Offringer. Jfr. Str. 37-39.

24. Medens Nordboerne havde Sommer og *Thor* forfulgte Jætteslægten, var Vinterens Dæmon *Harbard* i *Valland* eller de sydlige Lande. Der bryster han sig af at have opvakt Krige blandt Menneskene, maaske til Erstatning for at han ikke kunde herske der paa anden Maade. Ligesom det physiske Onde især udledtes fra Mörkets og Kuldens Herskere, saa tilskrev man dem og med Tiden det ethiske eller moralske. Ellers synes Digteren ogsaa at have taget Hensyn til de Ideer hvorved Begrebene om Himmel- og Luft-guden *Odin* smeltede sammen med dem om *Harbard* som Vinterhimmelen. Forfatteren af Digtet har rime-

ligvis hört til dem som ansaa *Odin* for den ypperste af Jordens egentlige Guder, men agtede *Thor* mindre. En anden Sekt havde den modsatte Tro. Jfr. Indledningen. Oprindelsen af den Mythe at *Ædlinge* og *Tappre* kom til *Odin*, laa vel deri at *de* ædle Sjæle opsvingede sig til deres förste Udspring *Ætheren*, hvorimod de Feige og Lavttænkende (hvortil Trællene hörte) maatte nöjes med Herberge hos Thor i *Skyluften* og *Jordens Dunstkred*. Lignende Ideer forekomme i *Osians* Digte. Ogsaa bliver det mærkeligt at den græsk-ægyptiske *Hercules* (som i visse andre Henseender kan sammenlignes med den nordiske *Thor*) ligeledes ansaas for Trællenes Skytsgud og Herre; see derom *Creutzers* Symbolik 2den Udg. II. 217. o. f.

25. *Thors* Eventyr med Jættens fremgjöglede *Handske* (paa hans Reise til Jotunheim) fortælles i den y. E. l. c. S. 50, o. f. Overs. S. 61. Jfr. *Ægisdrecka* Str 60. Jeg troer at Digtningen sigter til den *Handske* eller *Vante* som betegner *Vinterens Begyndelse* paa de Norske Primstave*), da Tordenen (eller Tordneren) kan paa en allegorisk Maade, siges at indsluttes deri.

29. Fortællingen om *Svarangs* Sönner hörer ogsaa til de nu glemte og ubekjendte. Kun nævnes han som en Jætte blandt disses Benævnelser i *Skalda*. Skulde den vel have havt nogen Lighed med den indiske (af *A. W. Schlegel* oversatte) Fortælling om *Sagaras* Sönner, som angrebe *Visnu?*

---

*) Denne Hieroglyphe er vel meget gammel, da Ordet *Vöttr* (Vante) sandsynligvis kommer af *Vetr* (Vinter) eller er beslægtet dermed — da den betegner et Klædningsstykke som kun bruges (for Kulde) om *Vinteren*, og saaledes forkynder dens Komme. Det andet eenslydende Ord, *Hanzki* (*Handske*) kommer af *Hand*, *Hönd* (Haand) — det Lem som beklædes dermed.

30. Her mener *Harbard* maaske sin egen Omgang med *Thors* Hustrue, *Sif.* Jfr. Str. 32. 48. *Sif* betegner ellers den löv- og græs-begroede Jord, som omfavnes af Tordenguden i Sommertiden, men kommer ved hans Bortgang i Vinterhimmelens eller Frostjættens Vold.

32. Ved denne spottende Bemærkning synes min Formodning om den 30te Strophes Indhold at bekræftes.

33. *Thor* forstaar ikke *Harbards* Spot, da denne ikke vilde nævne sin Veninde.

34. *Harbard* vil heller ikke ret til at betroe *Thor* denne Hemmelighed — men synes endnu at frygte for hans Hævn i det Tilfælde. Udtrykket *som Ven* kunde og oversættes *mod givet Löfte.*

35. Denne Talemaade er vist taget af et Ordsprog, som sigtede til den Omstændighed, at Fodtöi indkrympedes ved Foraarets Solvarme*), og kom derved til at skjære eller knibe Foden. Det er vel bleven brugt om Personer, der skadede dem som de skulde gavne.

Ved Enden af denne Strophe er Sammenhængen öiensynlig forstyrret, og her maa altsaa noget mangle i det gamle Digt.

36.-39. *Hlésey* ɔ: *Havets Öe* blev et særegent Navn for *Læsöe* i Kattegattet, men betegnede vel i Förtsningen Hav-Dæmonens mythiske Residenz. Ved de her omhandlede Troldqvinder menes sikkerlig voldsomme og skadelige *Havstorme* eller *Brændinger.* I de ældste Tider ansaa man disse Væsener som besjælede og henhörende til Jætteslægten; — siden troede man at Hexeqvinder indhylledes i slige Naturens Phoenomener for at afstedkomme Ulykker. *Thor* var baade Jætters og Troldfolks sorne Fjende.

*) *Varmi* (Varme) kommer vel af *Vár* (Vaar).

Hin Overtro vedvarede paa mange Steder, skjönt tildeels i forandret Indklædning, lige til vore Dage. Forblindede Folk af alle Stænder, (ja endog berömte Lærde, især Theologer, i det 17de Aarhundrede) troede saaledes fuldt og fast at Hexene kuude forvandle sig til Ulve, Katte m. m., samt frembringe Hagl, Uvæir og andre naturlige Ulykker. Ved *Jernkjöllerne* sigter *Thor* maaske til Haglbyger eller derved nedfaldende Isklumper; i Kjempeviserne benytte Jættinderne sig (som föranmærket) af Jernstænger. Om *Thjalfe*, see Anm. til *Hymisqv.* Str. 59.

40. Her omtales Vinter-Dæmonen *Harbards* og hans Fölges forrige Ledingstog mod *Thors* sommerlige Rige (hvor han nu igjen har faaet Fodfæste).

42. *Harbard* svarer paa *Thors* Bebreidelse med tvetydige og spidsfindige Ord. — *Munda-baugr* betyder nemlig α) dels en Ring af meget ringe Værdie som tjente til Haandfang paa et Skjold — dels vel og β) etslags Forlovelsesring, givet Bruden af Brudgommen (af *Mund* Haand*) eller *Mundr*-Fæstensgave); Heri ligger det da at Thor udskjeldes for en *Qvinde* paa en ligesaa tvetydig som nærgaaende Maade.

44-46. I disse Stropher hersker en Dunkelhed, som jeg ikke tröster mig til at opklare paa en fyldestgjörende Maade. Kun bemærker jeg at Ordet *Heimi* synes i *Odins Ravnesang* Str. 10, at betyde *Underverdenen* og her da maaske *Dödningernes Boliger* overhoved. Det vilde da være mærkeligt at:

*) Heraf kommer den ellers uforklarlige Besynderlighed i det Danske, ved det bekjendte Ordsprog:
Morgenstund har Guld i Mund,
fordi vi (for Rimets Skyld), have beholdt det oldnordiske Ord — da man fordum sagde:
Morgunstund hefr' Gull i Mund, ɔ:
Morgenstund har Guld i *Haand.*

Himin. *Heimir.* *Heimi.*
er: Himmel. Verden, Jorden. Under-Verdenen.

Paa *Visdom* eller *Tryllekunster* som læres af Dödninge fra deres Grave forekomme Exempler i *Groas Tryllesang, Vegtamsqvida* o. s. v. (for ej at anföre det af Bibelen om Troldqvinden i *Endor*).

48. Denne Boler synes at være *Harbard* selv. See ovenfor Str. 30. 32. 34.

50. *Thor* mentes vistnok at fare i Luften med sine Bukke, men nu var ogsaa deres Liv eller Förlighed borte. *Thor* siges vel at have forklædt sig som *Freya*; som en vandrende Yngling o. s. v., men jeg mindes ikke at have seet nogen gammel Beretning om at han har forvandlet sig til noget Dyr, som *Odin* eller *Loke*. Ellers ansaaes slige Kunster, for at kunne udöves af Finner og andre Troldfolk.

52. Ligesom Grækernes Cycloper, ejede Norden gamle Jætter store Qvæg- og Faare-Hjorder. *Vinteren* driver ei heller nogen Agerdyrkning, men Faar og Heste maa dog da söge deres Næring paa Marken, endog i visse nordiske Egne. Jfr. Anm. til Thrymsq. 35te Str.

56. Meningen af de heromtalte Mærker er vel ikke let at forklare. — Om der ved *Stokken, Stötten* eller Træet menes den nordlige Hovedstamme af *Yggdrasill*; ved *Stenen* eller Klippen derimod *den Udgaardske Fjeldkreds*. — *Salens Sten eller Klippe* som ommeldes i *Valas Spaadom* (Str. 13) — maa da altsaa höre til löse Gisninger. Overhoved omtales her *Thors* (eller Tordenaandens) allegoriske Fart ned i Jorden, gjennem Havet (*Ver-land* ɔ: Hav-Egnen)*) da han endelig skulde hitte *Fjörgyn*, sin

*) Af *Ver* Hav. Et Ord som meget brugtes af de Gamle; og nedstammede fra Asien. See min Ordbog til den store Udgave 2den D. S. 833.

Bestemoder (Moder til *Frigga* eller den frugtbare Jord) altsaa formodentlig den Gudinde der herskede for Jordens Indre*), hvoraf Jordfladen er frembragt. Meningen af det hele er dog vel denne: at *Thor* nu maa, som Landflygtig fra *Midgaard*, söge sin Tilflugt i Dybet, hvorfra hans Stammemoder, vil vise ham den Vej, hvorpaa han, endelig skal atter ankomme (i Foraarstiden) til *Odins Lande*, nemlig *Luft- og Himmel-Egnene*. Gjennem disse (og ligeledes op af Havet) gaae *Thors Ætmænds* eller *Slætningers* nemlig *Asernes* (Himmelens og Himmellegemernes) Veje**).

58. Ved den opgaaende og (Jorden) sig nærmende Sol betegnes her *Foraarstiden*, da Thor igjen kommer til sit *Luftrige* og begynder at herske paany.

59. Naar Vinteren maa vige for den lynende Vaar, opfyldes denne Trudsel.

60. Her synes Vinterens Dæmon at mane Tordneren ned til Underverdenen eller Jordens Afgrund, hvor denne maa forblive saalænge hans Herredömme varer.

---

*) *Fiörgyn* betyder vel den Liv- eller Kraft-givende; fra hende kom de stærke Malme og *Friggas* Livskraft, hvorved alle jordiske Væsener næres. Undertiden kaldes Jorden overhoved med hendes mythiske Navn. See videre den mythologiske Ordbog.

**) Ellers synes de her mest uforklarlige Udtryk at være beholdte i en svensk Signeformular, optegnet af *Linné*, som vel synes at være reen katholsk, men kan dog være omstöbt af en hedensk Trolddomsvise. Deri siger nemlig vor Herre eller Sanct Peder til et Gjenfærd, som drager ud for at skade Mennesker:

Ja ska lägga dek under ståk och stöyn
Så at du skal göra Ingen skada möjn.
(Reise til Öland og Gottland, Tydsk Overs. S. 34).

SKIRNERS REISE.

Indledning.

Den Mythe, som behandles i nærværende Digt, fortælles saaledes prosaisk af den yngre *Edda*: "En Mand" (rettere "Jætte, Dæmon") "hed *Gymer*; hans Kone hed *Aurboda*" (udtalt "*Öjrboda*"), hun var af Bjergriseslægten. "Deres Datter var *Gerde*, som er smukkest af "alle Qvinder. En Dag da *Freyr* gik hen i *Lid-"skialf* og saa ud over alle Verdener [eller alle "Jordens Dele] fik han i Norden Öje paa en "Bye, hvori der var en stor og skjön Gaard "[Hus eller Pallads]; derfra gik en Kone ud, af "hvis Haar baade Luften og Havet opklaredes*) "og alle Verdener [eller Lande] oplystes af det "Skin som udgik fra hende. Den Straf fik *Freyr* "for sin store Hoffærdighed, at han havde sat "sig i det hellige Sæde [som *Odins* Höjsæde], "at han gik bort fuld af Veemod [Elskovslæng-

*) Saaledes har den Upsalske Codex. Den Wormske derimod: "Til det Hus gik en Qvinde og da hun löftede Ar-"mene og oplukkede Dörren, da gav baade Luft og Hav "Gjenskin deraf o. s. v." Her synes da Digtets Udtryk i 6te Strophe at være beholdt, som uddraget deraf.

"sel]. Da han kom hiem, mælte han ikke, sov "ikke, drak ikke, og Ingen vovede at tale til "ham. *Njord* [*Freyrs* Fader] lod da *Skirner* "hans Skosvend [Tiener, Vaabendrager] kalde, "bad ham gaa til sin Herre og spörge ham, "hvem han var saa vred paa, siden han ikke "vilde tale med Folk. *Skirner* sagde han skulde "gaae, men var dog ikke meget derfor, da det "var at vente han vilde faa et slemt Svar. Da "han kom til Freyr og spurgte ham, hvorfor "han var saa bedrövet, at han ikke vilde tale, "svarede denne: at han havde seet en skjön "Qvinde, og var derved bleven saa betaget af "Veemod, at han ikke kunde leve hvis han ikke "fik hende i sin Vold. Du skal, sagde han til, "strax drage hen og bejle til hende paa mine "Vegne, og före hende med dig herhid, enten "det er hendes Fader med eller imod; "din Umage skal blive dig vel belönnet. *Skir-"ner* svarede at han nok vilde paatage sig den-"ne Reise, hvis *Freyr* flyede ham sit Sværd, "der var saa kunstigt at det fægtede [eller "dræbte] af sig selv. *Skirner* tog afsted og bej-"lede for *Freyr* til Qvinden, og fik det Löfte "af hende, at hun ni Nætter derefter skulde "komme til det Sted som heder *Barey* og der "holde Bryllup med *Freyr*. Da *Skirner* kom "tilbage og berettede Udfaldet, da qvad *Freyr* "dette:

"Lang er Nat,
"Lange ere to,
"Hvor skal jeg tre udholde;
"Tit mig en Maaned
"Kortere var
"End en halv af de Længselens Nætter*)."

For saavidt omhandles denne Fortælling i Digtet *Skirners Reise.***) Derimod have vi nu intet Oldtidsdigt tilbage hvorpaa dette Tillæg af den yngre Edda grunder sig: "Her have vi "Aarsagen hvorfor *Freyr* var saa vaabenlös da "han sloges med *Bele* og dræbte ham med et "Hjortehorn. Da erindrede *Ganglere* at det "var et stort Under, at en Hövding som *Freyr* "vilde give saadant et Sværd bort, uden at have "Mage dertil; — det blev ham ogsaa til slem "Fortred da han kjæmpede med denne *Bele;* "han har paa min Tro dengang fortrudt sin "Gave. Da svarede *Har:* Mödet med *Bele* "var slet ikke saa farligt; ham kunde *Freyr* "have dræbt med den blotte Haand; men den "Tid vil komme, at Sværdets Savn vil gaa *Freyr* "mere til Hjerte, naar *Muspells* Sönner drage "ud at stride."***)

---

*) Digtets 42de Strophe. Det nævnes dog ikke i den yngre Edda.

**) Kaldet *För Scirnis* eller *Skírnis*-För i Originalen.

***) "Og han kiæmper med dem" tillægger den Upsalske Edda — som ellers sammendrager den hele Fortælling fra Ordene "sov ikke."

Det lider ingen Tvivl at *Freyr* oprindelig betydede *Solen* eller rettere: *dens bestyrende Aand eller Guddom*; — derom henviser jeg til 1ste D. S. 115. 196. 232. o. fl. St. samt til den myt'ologiske Ordbog.*) Dette forudsat fölger det af sig selv at de övrige mythiske Væsener i dette ældgamle Digt, som paa en eller anden Maade have med ham at gjöre, ogsaa ere *physisk-allegoriske Personificationer*, samt maa forklares efter de selvsamme Regler og Grundsætninger. Den hele Mythes Oplösning falder saaledes aldeles ikke vanskelig i Hovedposterne (allermindst hvad *Freyr* og *Gerda* angaar) — og maa da skee paa fölgende Maade:

Solguden *Freyr* viser sig, mod Naturens bekjendte Orden, i *Lidskialf* eller *Zenith* (egentlig Himmelgudens Throne eller Höisæde) — ved en Bisol, eller et skinnende, Solen lignende Luftsyn. — Skjönt det var paa en Tid, da So-

*) Jfr. mine *Bidrag til nordisk Archæologie* S. 31. 153. o. f. Höjst mærkeligt er det at *Solen* eller *dens Guddom* kaldtes af de ældste Ægypter ΦΡΗ, *Fre* eller *Frej*, *Frey* (som det og undertiden skrives i de nordiske Skrifter). Dette berettes aldeles uden noget Hensyn til den skandinaviske Guddom, af *Jablonsky* i hans *Pantheon Ægyptiacum* T. I. pag. 137–139, — og i Verkets *Prolegomena*. Mange beslægtede og hertil hörende Ord (betegnende Sol- og Elskovs-Ilden) som *Voh-Freian* o. fl. findes i de ældste Persers religieuse Digtninger. Den berömte Orientalist v. *Hammer* bemærker, at man derved ikke kan andet end tænke paa den nordiske *Frej* eller *Freia*.

lens Blik eller Lys ellers ikke rakte til det *nordlige Udgaard* eller *Jotunheim* — seer han dog nu *en skinnende Luftnymphe* vise sig i den Egn, men forsvinde hastig. Hun var en Datter af *Gymer*, ellers et Navn paa Oceanet*) (her især det Jætterne tilhörende Ishav) — og hed *Gerde* (*Gerda, Gérdur*) enten af hendes Hjemsted (*Gardar***); *Ut-Gardar*) eller og: den *omgjordende, ombeltende*, enten fordi hendes Föde-Egne omgive Jorden, eller fordi hun selv kan siges at omgjorde eller omkredse Himlen. Denne *skinnende Jættedatter i Norden* er sikkerlig Ingen anden end den saakaldte *nordiske Aurora*, almindelig bekjendt under Navn af *Nordlys*. I sin deilige glimrende Skikkelse og svarende til Navnet *Gerda*, har hun tit vist sig i vore Egne,***) ja undertiden i andre langt sydligere Lande, som dog kun sjelden nyde dette yndige Skue. Digtere, som see hende förste

*) See ogsaa f. Ex. *Skálda* S. 125. *Æger* kaldes ogsaa *Gymer* efter Indledningen *Ægisdrecka*, men han regnes der til Jætterne. Sst. S. 209, samt kaldes ogsaa her en Jætte.

**) Et saadant Ordspil benyttede *Harald Haardraade* sig af i Viserne om Prindsessen af *Gardar* eller *Garderige*: *Þó lætr Gerdur i Górdum — Gullrings* maatte lægges til efter Poesiens Regler, da Talen var om en jordisk Mö — men uden Tvivl har Digteren dog tillige tænkt paa den skjönne Gudinde fra det mythiske *Garderige*.

***) Det er mærkeligt at Nordlyset har fordum været et langt hyppigere Phoenomen i Danmark og tilgrændsende Lande, f. Ex. i det 18de Aarhundredes Midte. Dette sees f. Ex. meget tydelig af *Horrebows Efterretninger om Island*: S. 250 og 51.

Gang i al sin Pragt, ville let kunne forestille sig, hvorledes hendes Skjönhed maatte henrykke den nordiske *Apollo.* Steder af selve Digtet ville nærmere bevise denne Fortolknings Rigtighed. *Nordlyset* maatte, som Digtervæsen betragtet, ansees for at være af Riimthursernes eller Frostjætternes Slægt, födt og baaret i deres Rige ved Nordpolen, uden Solens ellers Himmelvarmens Tilvirkning, men desuagtet var det skjönt nok til at indgyde Asernes Lysgud en dyb Kjærligheds-Fölelse. *Freyr* beklager sig over at den attraaede Forbindelse dog var mod de höje Asers og Lys-Alfers Villie — ligesom *Gerdas* Slægt, paa den anden Side, modsætter sig den af lignende Grunde. Da *Freyr* ikke, for det förste, selv kunde besöge sin Elskede (eller rettere: eftersom Solen paa den Tid ikke vel kunde trænge frem til de nordlige Strækninger) udsender han sin Fostbroder og Fölgesvend *Skirner* (efter Ordet: *den Opklarende*) nemlig: *den klare Luft (Luftning)* og medgiver ham en Ganger, der kan före ham igjennem *Mörkets omflagrende* eller *flammende Lue* (atter en digterisk Beskrivelse over Nordlysets Phoenomener) og sit eget *spidse* men *skinnende Sværd,* nemlig *Solstraalen.* Siden den Tid har *Skirner* beholdt Sværdet, thi Solstraalen viser sig kun i den klare Luft. Derfor kan *Freyr* ikke bruge Sværdet til sit Forsvar i den sidste Kamp, da Jorden og Himlen formörkes af Uvæirsskyer,

Havets oplöste Dampe, samt Underverdenens frembrydende Mulm og Rög*). Da er *Skirner* ombragt eller drevet paa Flugten, og *Freyr* altsaa uden Hjelp og Vaaben. Efter Digtet kommer Skirner til Gerdes Hjem, og vil overtale hende til at antage *Freyrs* kjærlige Tilbud men hun nægter det, paa Grund af hendes titaniske Natur, eller Oprindelsen af Jætternes Stamme, og af Frygt for sine Frænders Vrede. De Trudsler og Besværgelser som *Skirner* bruger for at tvinge *Gerde* til Elskovslöftet, sigte vel til Mythens physiske Grundæmne, nemlig: *Foraarslysets smaalig men jævnlig tiltagende Virkninger til Vintermörkets Fordrivelse fra de nordlige Polar-Egne.***) — Det virkelig paafulgte Kjærligheds-Stævne *om ni Nætter* paa Öen (eller Landet) *Barey*, (ellers kaldet Lunden *Barre*, nemlig: der, hvor Træerne skyde Knopper) — erindrer om det gamle Folkesagn, at Sommerens (her Sommersolens) egentlige Herredömme begynder först, efter at Dagens Skin ikke ganske er forsvundet af Himmelhvælvin-

*) Loke hebreider ogsaa *Freyr*, i Ægisdreeka 42de Str. den daarlige Handling at han solgte sit gode Sværd for Gerdes Skyld saa at han vorder vaabenlös i Kampen mod *Muspells* Sönner.

**) Det er altsaa ikke usandsynligt at det er bleven afsiunget, eller endog dramatisk forestilt ved Folkefester eller höjtidelige Sammenkomster paa denne Tid af Aaret. De indskudte prosaiske Stykker synes virkelig at sigte til den sidstommeldte Behandlingsmaade, for at tilkjendegive Scenernes Forandring.

gen i ni Nætter. Dette er endnu en almindelig Mening blandt Almuen i Island. Saaledes omfavner *Freyr* den skjönne *Gerda*, naar Solen ret har fremtrængt med sit Skin til Nordlysets egentlige Himmelegn, ved Frostjætten *Gymers* Boliger eller Ishavets evig frysende Örkner.

I Prof. *Sandals Cosmogoniæ antiqvitatis primæ lineæ* Part. I. (Havn. 1811) et Skrift som indeholder mange skarpsindige Ideer og Bemærkninger, fremsættes den Mening (S. 145), at *Gerda*, boende i Nordpolens Taage, betyder Naturens andet eller qvindelige Princip, betragtet som Jorden — og at *Plato* paa samme Maade antager, at Jordens Princip især var nöje forenet med Nordpolen, eller havde der sit Hovedsæde. Naar de gamle Digtere betragtede Jorden paa en saadan Maade, kunde de let falde paa at mene, at dens Aand aabenbaredes i *Nordlyset*, som synes at være uafhængigt af Himmelens eller AEtherens Lyskilder, men derimod opstaa af Jord og Hav i de hemmelighedsfulde Polar-Egne, hvor visse nyere Philosopher söge Jordens magnetiske Sjæl, som de antage for at have en vis Indflydelse paa den organiske Natur, ligesom Nordlyset paa Magneten. — Den nordiske *Aurora* er her et qvindeligt Væsen, der viser sig aldeles ufrugtbart og umoderligt for vor Klode, med mindre den mandlige AEther (eller Solguden) befrugter den med sin himmelske Varme, hvorved Livsstoffet kun kan ud-

vikles i det yderste Nordens ellers öde og ubeboelige Strækninger.

Grundtvig har, især i Digtet *Freys Kjærlighed**) betragtet Mythen med et ethisk-philosophisk Blik, saaledes: at Asa-Guden *Freyrs* Forbindelse med Jættinden *Gerda,* mod *Odins* og de övrige Asers Villie og mod Naturens Bud (som adskilte de himmelske Guder fra Afgrundens Slægt) samt kjöbt af den uforsigtige Gud med hans Sværd og Styrke — var en af de Begivenheder som drog Gudernes, Himlens og Jordens Fald efter sig. Denne Behandlingsmaade er virkelig grundet paa de i den yngre Edda til Fortællingen föjede Tillæg og Betragtninger — men her skues Mythen dog ikke fra den Hoved-Synspunkt, som Forfatteren af *Skirners Reise* valgte sig, og som det fölgelig maatte blive Hovedsagen for mig at vise. Jeg tilstaar gjerne, at Valget af disse forskjellige Betragtningsmaader, som hver for sig afgive et rigt poetisk Stof, maa være lige hiemmelt for vore Tiders Digtere. Den ethiske vinder og i Styrke ved den Omstændighed, at *Skirners* Frierie paa *Freyrs* Vegne, tilsidst kun lykkes ved voldsomme Trudsler, hvorved Naturen tvinges, men Læsers eller Tilhörers Fölelse for Ret og Dyd saares, samt bringes til at önske Hævn over For-

*) I Nordens Mythologie (1815) S. 74 og i Qvædlingerne (1815) S. 47. I denne Digtning er en stor Deel af den eddiske Sang oversat efter Ordene.

nærmeren, som heller ikke udebliver efter Digtningen om Sværdets Afhændelse og dens Fölger, hvorved baade Daarskabet og Voldsomheden i *Freyrs* ulovlige Elskov, fremstilles som tilstrækkelig straffede.*)

Prof. *Jens Möller* var ellers den förste som i Dansk gav en fri Bearbeidelse af det samme Æmne i *Ny Minerva* for Maj 1806, under Titel *Skirners Reise eller Kjærlighedsgudernes Straf.* Det gav Anledning til adskillige Bemærkninger af *Grundtvig* i det paafölgende September-Hefte. *Oehlenschlaegers* Behandling af Mythen, læses i hans episke Digt: *Nordens Guder* fra S. 250 til 310.

---

*) Angaaende Fortællingens Slutning i den prosaiske Edda, som ikke indeholdes i vort Digt, vil jeg her tilföje: at *Bele* (den brölende, tudende) her synes at være *Vinterstormen*, eller *Vinteren*; — maaske er han den Broder af *Gerda* som ommeldes i Digtets 16de Str., som fældet af *Skirner*, i Fællig med *Freyr* (eller Solen). Dette forudsat var *Bele* ogsaa en Sön af *Gymer* eller *det nordlige Ishav*, men det kunde *Vinteren* vel siges at være. Det *Hjortehorn* hvormed *Freyr* siges at have dræbt *Bele*, kan vel nærmest henföres til *Himmel-Hjorten Eikthyrner* (see *Grimnersmaal* 26de Str. med Anm.) og fölgelig til et eller andet Meteor f. Ex. Zodiakallyset, naar det forkynder Foraarets Komme. Mulig er det og en blot Allusion dertil, at *Hjortene fælde deres Vier ved Foraarets Nærmelse*, der tilskrives Asagudens (*Freyrs*) sejerrige Kamp mod Vinterens Frostjætter. Ellers finder der en paafaldende Lighed Sted mellem *Freyr* som *Belis* samt den Indiske *Visnu* som *Balis* eller *Belis* Overvinder (hvoraf begge have visse poetiske Benævnelser eller Ærestitler) — som det her ikke er Sted til at udvikle.

Af egentlige særskilte Oversættelser af Eddadigtet i fremmede Sprog maa först erindres en i det Græske af Philologen og Eddagrandskeren *Gräter*, udkommet i Schwabisch-Hall 1811, under Titel: Ποίημα Ἐδδικον Σκιρνηρου̃ ὁδοπορία ἢ ὁ Θεος Φρεῖρ μνηστήρ. Εκ του̃ πρωτοτυπου της Γερμανικης διαλεκτου εις τὴν του Ὁμήρου διαλεκτον μεταφρασθέν &c. Forhen havde han, 1789, oversat Digtet paa Tydsk i *Nordische Blumen*, samt udgivet et det angaaende Program 1810. Endnu en Tydsk Oversættelse udkom i Mayers Dichtungen der Skandinaven 1818, — og en fri Bearbeidelse af den hele Mythe af Steckling under Titel: *Gerda, oder das verhängnissvolle Schwerdt* i hans *Germanische Edda* 1ster *Th.* 1817.

Udsigt over Indholdet af Skirners Reise.

I. Kort prosaisk Forerindring. *Skade* opfordrer *Skirner* til at söge at faa den sörgende *Freyr* til at tale. (1) *Skirners* Svar. (2)

II. *Skirner* adspörger *Freyr* om Aarsagen til hans Ensomhed. (3) Solgudens Svar (4). *Skirner* gjör Fordring paa hans Fortrolighed. (5) *Freyr* betroer ham da at han elsker en skinnende Mö i *Gymers Gaarde* (og *Jotunheim*) af sit ganske Hjerte, men at alle Aser og Alfer satte sig imod deres Forening (6-7). [Her synes en Deel af Samtalen at være tabt eller bortkommet af Digtet, nemlig *Freyrs* Begjæring til *Skirner* at bortföre *Gerde*]. *Skirner* udbeder sig (til en saadan Reise) en Hest som kan vade over Flammer, og et Sværd, som kan fægte af sig selv mod Jætterne (8). *Freyr* tilstaar ham denne Begjæring (9). *Skirner* tiltaler Hesten, ved Afreisen (10).

III. Et lidet indskudt prosaisk Stykke, angaaende *Skirners* Reise og Ankomst til *Jotunheim*. Hans Spörgsmaal til en Fæhyrde (11) og hans Svar, som truer *Skirner* med Döden for hans Forvovenhed (12). *Skirner* udtrykker sin Uforsagthed i hvad der end maatte paafölge (13).

IV. *Gerdes* og hendes Ternes Samtale (14-16).

V. *Gerdes* og *Skirners* Ordvexling. Hendes förste Spörgsmaal til den Fremmede (17). Hans Svar (18). Han frier for *Freyr* til *Gerde*, og tilbyder hende elleve gyldne Æbler (19) men faar Afslag

(20). Nyt Tilbud om *Baldurs* Ring (*Draupner*) til Fæstensgave (21) og nyt Afslag (22). Nu griber *Skirner* til Trudsler, α) om hendes egen voldsomme Död ved Sværdet (23) — hvoraf *Gerde* ikke lader sig skræmme, men stoler paa Undsætning af sin Fader *Gymer* (24), β) om hendes Faders Död (25), δ) om Slag af en Tryllevaand, andre magiske Besværgelser m. m., samt mangfoldige deraf flydende Ulykker og Gjenvordigheder (26-36). Endelig lader *Gerde* sig bevæge til at give efter, og bringer *Skirner* et fuldt Bæger til Forlig (37). Han begjærer endeligt Svar og vis Berammelse af et Kjærlighedsſtævne (38). Hendes indvilgende Svar (39).

VI. Det tredie korte prosaiske Stykke, beretter *Skirners* Reise og Ankomst til sit Hjemsted. — *Freyrs* Spörgsmaal om Udfaldet (40). *Skirners* Svar (41). *Freyr* udtrykker sin inderlige Længsel efter Opfyldelsen af *Gerdes* Löfte (42).

SKIRNERS REISE.

I.

Freyr, *Njords* Sön, havde sat sig i *Lidskialf* og saa ud over alle Lande.[1]) Han saa ogsaa hen til *Jotunheim*, og fik der Öje paa en skjön Möe, da hun gik fra sin Faders Sal[2]) til sit Jomfrubuur. Derved blev han meget urolig i Sindet.[3]) *Freyrs* Fölgesvend[4]) hed *Skirner*. *Njord* bad ham om at faa *Freyr* til at tale. Da sagde *Skade*[*]:

1. Staa kun op *Skirner!*
Gaa hen for at faa
Vor Sön[5]) i Tale,
Og ham at spörge

1) El. alle Verdener; hele Verden.
2) El. Værelse.
3) E. O. fik megen Sindsfyge; mange Bekymringer.
4) E. O. Skosvend; disse vare ogsaa Vaabendragere og daglige Fölgesvende.
5) El. Slægtning. See Anm.

Hvem vel den vise[6])
Helt[7]) er saa vreed.

SKIRNER.

2\. Onde Ord kan jeg vente
Af Eders Sön,
Hvis jeg gaar for ham at tiltale
Og spörger ham
Hvem vel den vise
Helt er saa vreéd.

II.

SKIRNER.

3\. Sig du mig det *Freyr!*
Fyrste[8]) blandt Guder,
Hvad jeg vilde vide,
Hvi du sidder ene
I de lange[9]) Sale,
Herre! den hele Dag.[10])

FREYR.

4\. Hvi skal jeg sige dig
Du unge Mand![11])
Megen Hjertesorg;

---

6) Angaaende den af mig formodede förste Betydning af Ordet *Frédr* — see Anm. til *Vafthr. m.* Str. 33
7) Maaske ogsaa: Frænde, Mand.
8) El. Folkestyrer, Hærförer.
9) El. *store*
10) E. O. om Dagene, (alle Dage).
11) Maaske *Taler*, efter Ordets förste Oprindelse.

Thi Alfers Bestraaler[12])
Lyser[13]) alle Dage
Men fryder ej mit Sind.

SKIRNER.

5. Din Kummer jeg mener
Er neppe saa stor
At mig du den ikke kan sige;
Tilsammen vi leved
I Barndommens Morgen.[14])
Vi to burde troe hverandre.

FREYR.

6. I *Gymers* Gaarde[15])
Jeg gange saa
En Möe som jeg attraar;[16])
Hendes Arme skinned
Derved oplystes
Den hele Luft og Hav.

7. Hedere elsker jeg Möen
End nogen Yngling kan,[17])
I Dagenes Vaar;
Af *Aser* og *Alfer*

---

12) See Anmærkningen.
13) El. skinner.
14) E. O. Vi levede unge sammen i de förste (tidligste) Dage.
15) Boliger; Egne. (En Deel af *Ud-Gaard* eller *Ud-Gaarde*).
16) E. O. som jeg tit tænker paa (el. seer efter).
17) El. Meere end nogen Yngling elsker jeg den Pige.

Dog Ingen vil
At sammen vi leve.

SKIRNER.

8. Giv du mig da den sikkre
Ganger[18]) som mig kan bære
Gjennem dunkel flagrende Flamme,
Og det Sværd som svinges
Ved egen Kraft
Mod Jætters Æt.

FREYR.

9. Dig giver jeg den sikkre Ganger
Som bære dig kan over dunkel
Flagrende Flamme
Og det Sværd som svinges
Ved egen Kraft,
Er den kun rask som det fører.

SKIRNER (til Hesten).

10. Mörkt er det ude
Tid for os at fare
Over taagede Fjelde
Over *Thursernes* Folk[19])
Begge hjemkomme vi
Eller os begge
Fanger hin mægtige[20]) Jætte.

18) El. kloge. Jeg læser: *visan mar.*

19) Naar Þyri antages for et Gjerningsord bliver Meningen: *Flyve* eller fare *hastelig* over Folkene eller Jorden.

20) El. overhaands stærke.

III.

Skirner reed til *Jotunheim* og til *Gymersgarde*;[21]) der vare glubske Hunde bundne foran Porten af den Gaard[22]) som omgav *Gerdes* Sal. Han reed derhen hvor en Fæhyrde[23]) sad paa en Höj og talte ham til [*]:

11. Sig du det Hyrde!
    Som paa Höjen sidder
    Og vogter alle Veje,
    Hvor jeg kan i Tale
    Faae den unge Möe
    For *Gymers* Hunde.

HYRDEN.

12. Er du Döden nær?
    Eller alt en Dödning? —
    Aldrig skal dig
    Undes at tale
    Med *Gymers* gode Datter.[24])

SKIRNER.

13. Kaar gives bedre
    End Klynken for ham
    Som villig gaar Döden imöde;[25])

---

21) *Gymersgaarde*; her Stedets Egennavn.
22) Plankeværk eller Befæstning.
23) El. Qvæghyrde.
24) E. O. Möe.
25) E. O. som villig er at fare (heden) o: döe.

Kun til et Dögn[26])
Blev min Alder bestemt
Og Livet af Skjæbnen beskjæret.

IV.

GERDE.

14. Hvilket Skraldenes Skrald[27])
Skralde hörer jeg nu
Her i vore Haller;
Jorden derved
Bæver og alle
Gymers Gaarde[28]) skjælve.

TERNEN.[29])

15. En Mand er her ude
Stegen af Hest
Lader den i Græsfet bide.

GERDE.

16. Bed du ham komme
Ind i vor Sal
Og drikke den klare Miöd.
Dog det mig aner[30])

26) I Texten *Dægr*, et halvt Dögn; o: til en vis Dag eller Time.
27) o: Dundrende Lyd (som et Torden-Skrald).
28) El. Hele Landet *Gymersgaarde*; maaske og: de Udgaardske Fjelde.
29) En livegen Pige i *Gerdes* Tjeneste.
30) El. jeg frygter for.

At min Broders Bane
Stander derude.

V.

GERDE.

17. Hvo er du af *Alfer*
Eller *Asers* Sönner
Eller vise *Vaner?*[31])
Over rasende Flammer
Hvi kom du ene hid
At see vore Sale?

SKIRNER.

18. Ej er jeg af *Alfer*
Fller *Asers* Sönner
Eller vise *Vaner;*
Dog jeg ene kom
Over rasende Flammer
At see eders Sale.[32])

19. Æblerne elleve
Har jeg al-gyldne[33])
Dem vil jeg *Gerde!* dig give
Som Kjærligheds Lön,

---

31) El. Hvo er det af Alfer o. s. v.

32) Denne Strophe, hvis Begyndelse ogsaa er noget mistænkelig, mangler i Universitetets Membran. See Anm.

33) Nl. enten a) af skjæreste Guld eller b) saa favre som Guld.

Naar villig du lover
At leve med *Freyr*.[34])

GEREE.

20. Æblerne elleve
Jeg aldrig modtager
For nogen Mand at föje,
Ej heller skulle vi *Freyr*
Saa længe vor Kraft[35]) lever
Begge boe tilsammen.

SKIRNER.

21. Da jeg dig giver
Den Ring[36]) som brændt er bleven
Med *Odins* unge Sön;
Otte lige svære
Dryppe fra den
Hver niende Nat.

GERDE.

22. Den Ring jeg ej modtager
Skjönt den brændt er bleven
Med *Odins* unge Sön,
Guld jeg ej fattes
I *Gymers* Gaarde;
Min Faders Gods jeg deler.[37])

---

34) E. O. At kjöbe din Elskov, at du erklærer Freyr for at være den som var dig den behageligste at leve med.
35) El. Liv.
36) El. Smykke, Skioldplade. See Anm.

SKIRNER.

23. Seer du denne Klinge Mö!
Spids, skinnende blank
Som jeg har i Haanden her;
Hovedet af din Hals
Jeg hugge skal
Hvis du ej til Föje falder.[38])

GERDE.

24. Tvang jeg aldrig
Taale vil
For nogen Mand at föje;
Dog hint jeg spaaer
Hvis I *Gymer* mödes,
Kamplystne begge
I komme til at fægte.

SKIRNER.

25. Seer du denne Klinge Mö
Spids, skinnende blank,
Som jeg har i Haanden her,
For disse Egge
Falder den gamle Jætte,
Finder din Fader Döden.

---

37) El. α) at dele min Faders Guld β) at jeg skulde d. m. F. G. ɔ: skille ham af med Guld til mit Udstyr.

38) El. giver mig (paa *Freyrs* Vegne) Forligelses-, Venskabs- eller Kjærligheds-Löfte.

26. Med tæmmende Vaand[39]) jeg dig slaar,
Men jeg dig tæmme skal
Mö! efter min Ville;
Did skal du gange
Hvor dig Menneskers Sönner
Siden aldrig see.

27. Paa Örnens Höj
Du hele Aar[40]) skal sidde,
See ud fra Verden
Vendt imod *Hel;*
Mad vorde dig ledere
End hin glimrende[41]) Slange
Er Mennesker alle!

28. Til Under-Syn[42]) du blive
Naar ud du kommer;
Hrimmer dig begloe!
Paa dig alle Væsener stirre!
Meer kjendt[43]) skal du vorde
End Vægteren[44]) blandt Guder —
Vend gabende Ryggen til Gittret.

29. Svimlen, Vaklen
Lænker og Utaal[45])

---

39) El. Tvangs-Kjep.
40) El. tidlig, i Morgenstunden.
41) El. spraglede, glatte.
42) o: Vidunder.
43) E. O. Meer vidtbekjendt.
44) El. Skildvagten.
45) Utaalmodighed.

Din Graad og Sorg formere. —
Sid kun ned,
Jeg dig sige[46]) vil
Harmbölgers brusende Drön
Og dobbelte Jammer.
30. Rædsler[47]) dig skulle
Den hele Dag omspænde
I Jætters Gaarde;
Til *Riim-thursers* Hall
Skal du hver en Dag
Vanke udtæret,
Vanke Fryd berövet;
Graad da for Gammen
Vorde skal din Lod
Og Taarer din Smerte Iedsage.
31. Med trehovedet *Thurse*
Skal du Livet henslide
Eller mandlös være;
Fra Morgen til Morgen
Dig gribe[48]) dit Sind;
Som Tidslen du vorde

---

46) Ordet *segia* (sige) er maaske oprindelig det samme, eller i det mindste beslægtet med *sigia, sia* (sie, lade Vædske flyde gjennem Noget) — med Hensyn til Talens Flyden gjennem Munden, saaledes er ῥέω ogsaa i Græsk baade tale og flyde.

47) El. Plager (maaske ogsaa: Trolde, onde Aander).

48) o: henrive dig til lidenskabelig Heftighed.

Der trængt henvisner
I Mönningens Fuger!

32. Til Bakken jeg gik
Til duggede Skov[49])
Tryllevaand at söge,
Tryllevaand jeg fik.

33. Vreed er dig *Odin*
Vreed er dig *Asers* Fyrste,[50])
Dig skal *Freyr* skye
För du onde Mö!
End du rammes kan
Af Guders vældige Hævn.[51])

34. Höre det Jætter!
Höre *Riim-Thurser*,
Suttungers Sönner,[52])
Selv *Asernes* Venner![53])
Hvor jeg forbyder,
Hvor jeg formener
Mands Selskab Möen!
Mands Nyden Möen!

35. *Riimgrimner*[54]) heder Thursen
Som dig have skal

---

49) El. den raa Ved.
50) See Anm.
51) El. forfærdelige Vrede.
52) See Anm.
53) El. Fæller, Staldbrödre, Krigere.
54) o: *Frostgrum* eller *Isbedækket*.

Bag Dödninges Volde[55]) dernede,
Hvor Jammerens Sönner[56])
Ved Træets Rödder
Giedevand dig give!

36. Aldrig du bedre
Drik skal nyde
Mö! efter din Villie,
Mö! efter min Villie,
Thurs jeg dig skjærer[57])
Og tre Stave[58])
Kraftlöshed,[59]) *Galskab* og *Utaal.* —
Saa jeg det afskjærer
Som jeg det paaskjar,
Hvis det gjöres Behov.

GERDE.

37. Vær da heller hilset Svend!
Og tag imod Is-kalken,[60])
Fuld af den gamle Mjöd,
Dog havde jeg det troet

---

55) See Anm.

56) El. Trælle, Uslinge.

57) Egentlig: rister (som Runer).

58) Karakterer (magiske Hieroglypher).

59) G. Magnæns oversætter: *impotentiam veneream* — og dette synes virkelig at være Meningen; de fölgende Ord antyde derimod Nymphomaniens Plager.

60) See Anm.

At jeg aldrig skulde
Ynde vel en *Vaner*.[61])

SKIRNER.

38. Endeligt Svar
Jeg vide maa
För jeg rider heden hjem, —
Naar du den raske
Sön af *Njord*
Huld vil omfavne.[62])

GERDE.

39. *Barre* heder
Som vi begge vide
Den lune Lund;[63])
Der efter Nætter ni
Njorders Sön vil *Gerde*
Favne med Lyst.

VI.

Da reed *Skirner* hjem. *Freyr* stod ude og hilsede ham og spurgte hvorledes det havde gaaet:

---

61) I Texten: *Vaninge;* En som er fra *Vanaheim* eller af *Vanernes* Slægt.

62) E. O. Naar du vil, i Möde med *Njords* raske Sön, hengive dig til ham.

63) Andre *loga fara* for *logn-fara* d. e. f. Flammefarternes (de svævende Flammers) Lund. Denne Beskrivelse vilde passe meget vel til Nordlysets Opholdssted.

40. Sig du mig det *Skirner!*
För du tager Saddel af Hest
Eller gaar et Fjed frem,
Hvad du udretted
I *Jotunheim*,
Dig eller mig til Villie?

SKIRNER.

41. *Barre* heder
Som vi begge vide
Den lune Lund,
Der efter Nætter ni
Njorders Sön vil *Gerde*
Favne med Lyst.

FREYR.

42. Lang er Nat
Lange ere to,
Hvor skal jeg tre udholde!
Tit mig en Maaned
Kortere tyktes
End en halv af de Længselens Nætter.

ANMÆRKNINGER.

I. [*]. *Skade* var, som Njords Hustrue, *Freyrs* Stedmoder. Ellers indsees den her fortalte Mythes Betydning best af fölgende Paraphrase: "*Solguden (Freyr)*, Sön af *Luft-* og *Havguden (Niord)* havde, som et lysende Meteor, sat sig i *Zenith (Lidskialf)* og saa ud over alle Lande. Han saa ogsaa hen til *det yderste Norden*, Opholdsſted for Kuldens og Mörkets Dæmoner *(Jotunheim)* og fik der Öje paa *en skiön Luftgudinde (Nordlyset)* da hun svævede hurtig fra et Sted til et andet. Da Lige elsker Lige fattede Lysets Gud Kjærlighed til den lyse Möe. Solgudens Fölgesvend hed *Opklarer (Skirner)* ɔ: Klarhed eller Klaring, klar Luft. Havguden bad ham om at faa Solguden igjen til at vise sit glade blide Aasyn. Da sagde Foraarsvindenes Gudinde (o. s. v.)"

Str. 1. *Skade* kalder *Freyr* sin Sön, uagtet hun, som gift med *Njord*, kun var hans Stedmoder. *Freyr* og *Apoll* vare begge vise da Solens Straaler gjennemtrænge Mörket og opdage det skjulte. Ordet *Afi* betyder kun i det nyere Islandske *Bestefader*, ligesom det latinske *Avus*; hos de Gamle har det ogsaa betegnet *Fáder* og sættes af dem undertiden ligefrem for *Mand* eller *Slægtning*.

2. *Opklareren* frygter for at nærme sig *Solguden*, hvis Hu nu stod til det taagede sludfulde Nord.

3. *Fólk-valdi* betyder egentlig *Hærförer* eller *Folkestyrer*, altsaa i visse Maader *Gudernes Statholder*, som *Saxo* kalder sin *Frö (satrapa Deorum)* — maaske blot paa en saadan digterisk Authoritet. Saaledes siges *Freyr* ogsaa i *Husdrapa*, at *anföre Hærene* (i Procesſionen ved Baldurs Ligbegjængelse) ligesom Solen i alle Folks Myther er Formand for Himlens Hærskarer. Solguden sad eensom i den

store Himmelborg (eller vexelvis i dens Solhuse), da Taage og Tykning fordunklede de övrige Himmellys ved det han ikke tilstedede *Opklarerens* Nærværelse.

4. *Klarheden* er yngre end Solen, da hin först blev til efter at denne begyndte at oplyse Mörket. Ogsaa tiltaler *Opklareren*, i næstforegaaende Strophe, *Solguden* som sin Herre. *Alfrödull*, den her givne Benævnelse for den Straaleklode, hvis Behersker *Freyr* var, kan forklares paa to forskjellige Maader, da man havde to Slags Alfer eller Genier, hvoraf nogle forestode *Lyset* andre *Mörket*, eller boede i disse Elementer. Sol-Guden *Freyr* havde, ligesom vi see af *Grimnersmaal*, faaet Lys-Alfernes Boliger, det himmelske *Alfheim* til Tandfæ eller Faddergave af Guderne; naar vi nu antage at *raudull* eller *rödull* ligefrem betyder *Straalende*; saa omtales *Freyr* her som *Alfernes Straalekilde* eller *straalende Behersker*. Derimod har Solens Lys en ödelæggende og forstenende Virkning for *Sortalfene* nemlig Mörkets eller Underverdenens Alfe og Dværge. Med Hensyn hertil har man antaget, at *Alfrödull* betegner *Alfernes Ödelægger*; men denne Forklaring er (i det mindste hvad nærværende Stèd angaar) mere tvungen og mindre indlysende end den förste. Ordene *þegi at minum munum* kunne og forklares: *men beskinner ikke min Kjærlighed*, ɔ: min Kjærligheds Gjenstand. *Freyr* beklager sig her da over at hans Sol vel hver Dag oplyser den störste Part af Jorden, men dog ikke dens nordligste Egne, hvor hans nye Kjæreste opholdt sig. Fra Zenith saae han hende vel för, men kun for en saare kort Tid, da det ellers var ham forment at opholde sig der.

5. *Klarheden* fordrer venskabelig Fortrolighed af *Solen*, da de fra deres Födsel eller tidligste Barn-

dom af vare uadskillelige Selskabsbrödre. Solen viser sig ogsaa til alle Tider kun i den klare Luft.

6. *Gymer*, Nymphens Fader og Herre for hendes Boliger, er (efter det i Indledningen anförte) en Personification af det *vilde nordlige Ishav*. Jætterne vare stedse de mörke, kolde og skadelige Naturkræfters Aander; Asernes Betydning er lige den modsatte. Den senere Deel af Strophen (jævnfört med den yngre Eddas Beretninger) afbilder *Gerde* ganske tydelig som Nordens og Nattens *Aurora*. De Udtryk at *hendes Haar oplyse Verden*, pasfe fuldt saa vel paa Nordlysets skandinaviske som Morgenrödens græske Gudinde.

7. *Aser* og *Lys-Alfer* (Himlens og Dagslysets Guder og Aander) modsætte sig Solens Kjærlighed til Nordlyset, da dette egentlig havde sin Oprindelse fra Frostjætternes Stammeland, samt Nattens og Kuldens Dæmoner. Naturen viser os hvorledes det modstrider dens Orden, at Solen og Nordlyset sees paa en Gang eller boe sammen. Efter de fleste nyere Naturforskeres Meninger frembringes Nordlyset ogsaa virkelig af fine Snee- eller Is-Partikler.

8-9. Denne *sikkre Ganger* er sandsynligvis intet andet end Stormen, eller *den stærke Vind*, som sædvanligen er Klarhedens Befordrer i Luftens Regioner; — *Sværdet* derimod *Solstraalen*, som synes, spids og blank, at svinge sig selv i Kampen mod Mörkets Hær. — Her beskrives ellers nogle af Nordlysets Phoenomener paa en meget pasfende Maade, som en *dunkel*, *flagrende* eller *omsvævende Flamme*, og Udtrykket *Vafur-logi* er saaledes saare vel anbragt paa dette Sted. Nogle Nordlys ere saa dunkle, at Naturforskerne kalde dem *sorte*; andre derimod blusfe som den lyseste Flamme.

10. Ordene: *Mörkt er det ude* o. s. v. give det tydelig tilkjende, at Scenen snart hensættes til Nattens eller Nordens Mörke. Opklareren *Skirner* skulde paa Stormens Vinger bane sig Vej gjennem de nordlige Fjeldstrækningers Taage. Han og hans Ganger skulde have den samme Skjæbne; enten skulde de trænge gjennem Skyer, Mulm og isnende Luftströmme frem og tilbage, eller ogsaa overvindes af Vinterens og Mörkets vældige Herskere.

III. [*] De glubske Hunde i *Gymersgaarde* (Nordhavets vilde Egne) betegne vel ligesom Grækernes Havuhyrer, Söhunden *Scylla* o. s. v. de tudende og rasende, men til Stedet lænkede Malströmme. *Hyrden paa Höjen* er vel ikke andet end en af Polarstjernerne — thi saaledes bleve Stjernerne personificerede i Oldtiden. Nordamerikanerne og Grönlænderne see endnu, i visse af dem, Jægere Hvalfangere o. s. v. ligesom man i Island kalder endnu enkelte af dem Rygteren eller Hyrden *(Fjósamadr)* Fiskeren *(Fiskikall)* Malkepigerne o. s. v.

14. Dette Skrald eller Drön, den Lyd som opstod af Lufthestens tunge Trin eller vældige Gang, udtrykker Stormens Rysten og Tnden, da *Skirner* ankom til Jætteborgen i en Orkan eller Hvirvelvind, hvorved Mörke og Taager bleve adsplittede og opklarede.

15. Ved Ternen (eller Tienestepigen) menes vel en *Gerde* underordnet Luftnymphe. *Skirner* siges at være steget af sin Hest, da Stormen, som tilvejebragte hans Nærværelse, havde ophört, og rolig Klarhed herskede i Luften.

16. Den mythiske Jætte hvem Opklareren *Skirner* havde fældet (eller været med at fælde) i Fællig med *Freyr* (ligesom Loke i Ægisdrecka roser sig af

at have dræbt Jætten *Thiasſe)* — var maaske *Bele* (Vinteren) overvundet af *Freyr* (efter det i Indledningen anförte). Ellers kan *Klarheden* siges at være *Mörkets* Drabsmand; det derimod Broder til *Nordlyset* o. s. f.

17. *Aser* og *Lys-Alfer* hörte til Ætherens, *Vanerne* til *Skyluftens* Beboere. De *rasende Flammer* betegne atter *Nordlysets Luer* paa en særdeles passende Maade. "Hvor kunde en Ase eller Alf fra Himlens höje, sydlige Egne, eller en af deres Bundsforvandte *Vanerne*, vove sig ene gjennem Nordpolens Mörke, kun oplyst af Nattens omgivende frygtelige Flammer!" — er vel Meningen af *Gerde's* Tale.

18. *Skirner* synes dog at maatte have henhört til *Aser*, *Lys-Alfer* eller *Vaner* — og det er derfor mærkeligt, at denne Strophe er udeladt af Universitetets Membran.

19. Den latinske Oversætter har i de hertil hörende Anmærkninger anført et Sted af *Virgils Ecloger* hvori Hyrden lover sin Elskede 10 *gyldne (d. e. guldfarvede) Æbler* fra Skoven. *Guldæbler* ere ogsaa *Skjönhedens Hæderslön* i de græske Myther. At *Æbler* antydede de forskjellige Aarstider, blandt Österlændinge og Græker (de gyldne dog Solen især) *) viser *Creutzer* udförlig i sin *Symbolik* 2den Udg. II. 220. Her ere (maaskee de 11 Guldæbler 11 Maanedssole som *Skirner* lover *Gerde* til Ejendom hvis hun vil forenes med Solguden, samt dele hans Herligheder i hans varme og skinnende Rige i Sönden. Endvidere har *Gudmund Magnæus* anmærket af *Ari-*

*) Derfor var det vel og at *Guldæbler* bares paa Landsespidser, foran de gamle persiske Konger, af visse Hofbetjente som kaldtes Μηλοφοροι (eller Æblebærere) af Grækerne.

stophanes, at Æblet var helliget *Venus*; — dette vide vi af flere Grunde, men det fortjener at lægges Mærke til, at Nordboerne antoge det (især et sligt som gaves af Odin) for at være et Lægedomsmiddel mod den qvindelige Ufrugtbarhed. Ellers sigter *Loke* i Ægisdrecka 42de Str. muelig til disse Guldæbler da han bebreider *Freyr* at han kjöbte Gymers Datter med Guld.

21. *Baldur* (som her menes ved *Odins unge Sön*) er *den fejreste Sommersol,* og hersker saaledes især over den Maaned der endes med Sommer-Solhverv — eller over Tvillingernes Tegn. See 1ste D. S. 212. o. fl. Det er bekjendt, at Sydlændingernes Digtninger om *Hercules,* der opbrændte sig selv, om Fuglen *Phoenix* o. s. v. antydede Sollysets aarlige Aftagende, hvortil de antoge det at være Aarsag, at Solen paa en Maade var udbrændt engang om Aaret. Heraf kom ogsaa Digtningen om *Baldurs Brand.* Den Ring eller Smykke *(Baugr)* egentlig *Kreds, rund Skjoldplade,* som blev opbrændt med *Baldur* og kom med ham til *Hel* eller Underverdenen; men blev sendt derfra igjen op til Odin eller *Himmelen,* er vel intet ander end *Maanen;* hvis trende synlige Hovedskikkelser forestilles i Mythen som Kredse eller Halvkredse *(orbes, lunulæ)* hver bestaaende af ni andre, som voxe eller aftage, hvilket Antal beteguer tilsammen 27 Dage, eller en periodisk Maaned, (som antages for at bestaa af 27 Dage og 7 Timer). Smykket kaldes *Draupner* eller *den Dryppende.* Det er bekjendt at de Gamle især tilskreve Maanen Duggen og andre over Jorden dryssede Vædsker. *Skirner* (paa *Freyrs* Vegne) tilbyder altsaa *Gerde* saavel *Solen* som *Maanen* (der ellers attraaedes saa stærkt af Jætterne) i begges forskjellige

Skikkelser, til Ejendom, hvis hun vil forenes med *Freyr.* I den yngre Edda tilskrives dette mythiske Klenodies Forfærdigelse de kunstrige Sort-Alfer (Jord-Dværge eller dannende Naturkræfter) *Ivaldes* eller *Yvaldes* Sönner. See den yngre Edda S. 130 o. fl. Nyerups Overs. S. 124-126. samt her foran 1ste D. S. 268-69.

22. *Gerde* fattedes ikke *Guld* i *Gymers Gaarde*, da Nordlyset, som bekjendt, spiller med guldfarvet Glands, og de gamle digtede at Havets Guder eller Dæmoner vare især rige paa Guld, der tjente til at oplyse deres Vaaninger. Denne Mythe er reen physisk, og taget af de gyldne, lyslignende Phoenomener som hyppig vise sig i Söen, i klart og stille Vejr — undertiden endog saaledes at Kjölvandet af et sejlende Fartöj synes at staa i lys Lue, eller glimre af det klareste Guld. Jfr. 1ste D. S. 232.

23. Den spidse, skinnende Klinge hvormed *Skirner* her truer *Gerde*, er vistnok ikke andet end Solstraalen — enten fra Solen selv eller en af de ved den formeentlig oplyste Stjerner.

24. Naar *Opklareren* er ledsaget af *Storm*, kjæmper han med *Havet.*

25. Naar *Gymer* betegner *Ishavet*, er det tydeligt, at *Skirner* truer dets Magter med Undergang, ved Solstraalens Kraft.

26. Denne Tvangs- eller Trylle-Kjep har vel i Grunden den samme Betydning som det förommeldte Sværd. Ægypternes *Solstav* er bekjendt. Solens Straaler og Dagens Skin forjage Nordlyset til Polens yderste Mörke, som beskrives i de fölgende Stropher.

27. *Örnens Höj* betyder her sikkerlig Jætte-Örnen *Hræsvelgs*, Vinterstormenes Frembringers,

ophöjede Sæde ved Nordpolen. Det ommeldes ogsaa i *Valas* Spaadom 38te Str. jævnfört med den 44de; see Anmærkningerne dertil I. 65-66. Den heromtalte Slange er *Midgaardsormen*, eller det usejlbare Ocean, som skyes af alle Mennesker.

28. Ved det herommeldte *vidunderlige Syn*, sigter Digteren vel til en eller anden rædsom Aabenbarelse af Nordlysets Meteor som mentes at forkynde Verden Sorg og Ulykker. *Hrimner* (Rimner) er et Thursenavn, som udtrykker Frostjætternes Egenskaber og Oprindelse (af *Hrim* Riimfrost). *Vægteren blandt Guder* er *Heimdall* som maatte sees af dem alle naar han stod överst paa Himmelbroens Spidse; See 1ste D. S. 215 o. fl. Det *Gitter* eller *Port* som ommeldes her er sikkerlig den saakaldte *Helgrind* (eller *Helgrindur*) der adskiller *Helheim* (eller Underverdenen) fra den övre Sphære. Jfr. 35te Str.

29. Gjerningsordet *vaxa* (voxe) synes her at tage Betydningen af at formere *(augere)* da Konstruktionen ellers ikke bliver rigtig, med mindre de fire förste Substantiver betegne kun afbrudte Navne paa Runer eller Tryllekarakterer, som Skirner rister for at tvinge *Gerde*. Deraf kan *Topi* ogsaa betegne en vaklende eller svimlende Stilling paa et höjt Sted; *Opi* Vigen, Flygten, hvis det ikke skal læses *Ópi* lydelig Jamren. Om Oprindelsen til Ordet *segia* (sige) see Varianten 45.

31. Her og paa flere Steder skildres Thurserne saaledes, at selv en Jættedatter maatte afskye dem; til dem hörte Riim-thurserne. Jætterne vare vel som oftest Menneskene fiendske, men omtales dog undertiden som anseelige, endog skjönne Væsener; saaledes f. Ex. *Gerde* og *Skade*. Thurserne derimod forekomme paa de fleste Steder som gruelige Uhyrer

(jfr. Indledningen til *Thrymsqvida*). Dog forvexles Thurser og Jætter ofte, da begge Arter vare af gigantisk Slægt samt hörte til Asagudernes og Jordens Fiender.

32. Slige *Tryllevaande* eller *Hexekjeppe* ere bekjendte i alle Folks Myther og Overtro. Ved dens Hjelp skulde alle de efterskrevne Besværgelser og Forbandelser opfyldes. *Gamban* er ellers et ældgammelt dunkelt Ord, som allevegne, hvor det forekommer, antyder noget guddommeligt eller fortryllende. Druidernes *Mistel* var en Art af slige hellige Vaande, og toges af det Træ, hvorpaa den voxte, med mange höjtidelige Ceremonier. Hvor stor en Kraft *Misteltenen* havde i *Hödurs* Haand, er bekjendt af Mythen om *Baldur*. Fra Oldtidens Tryllevaande nedstammer ellers den bekjendte *Önskevaand* eller *Pegestikke* (Tydsk *Wunschelruthe* o. s. v.) hvis Virkninger vel höre til den naturlige Magie og maaske endnu ikke ere tilstrækkelig oplyste paa videnskabelig Maade (See f. Ex. *Linnés Skånska Resa* S. 170). Jfr. Anm. til *Harbards Sang* Str. 20.

33. *Åsa-Bragr* eller *Asers Fyrste, den fornemste* blandt Aserne (*Odins* Sönner) kaldes vel *Thor* her, da han efter den yngre Edda, er den ypperste af disse. *Skirner* önsker alle Forbandelser over *Gerde* fra *Odin* (den höje Himmel) og *Thor*, (den undre Luft) — men de skulde dog ikke træde i Kraft, förend Solguden *Freyr* havde forkyndt hende sin Unaade. Det lader til at det endnu er uafgjort blandt Naturforskere om Nordlyset hörer til Æther eller Skyluften. Digteren ommelder begge disse Elementers ypperste Guddomme, som dem paa hvilke *Gerdes* Skjæbne især beroede.

34. Her adskilles atter *Jætter* fra *Riimthurser*, og begge igjen fra *Suttungernes Sönner*. Ved de sidste forstaaes uden al Tvivl de gigantiske Dæmoner, som mentes at boe i Afgrunden eller dybe Huler under Jorden, og at være i Slægt med den *Suttung* fra hvis underjordiske Huler *Odin* fremdrog Digterdrikken, da han nemlig med Hjelp af den befrugtende og varmende Luft, fremavlede den Sæd og Planter der indeholde Stoffet til de begeistrende Drikke. *Aslidar* (Asernes Venner o. s. v.) synes at betegne her overhoved alle Beboere af de höjere og blidere Egne, saavel i *Midgaard* (paa Jorden) som i *Asgaard* (eller Himmelen).

35. I denne Strophe truer *Skirner Gerde* uden Tvivl med *Nastronds* Qvaler. *Någrindur* Dödningernes Gitter, Volde eller Porte, före nemlig fra *Helheim* til det koldeste og nederste Plagested, *Nastron* eller *Ligkysten*, der ligger omkring Afgrundens Væld *Hvergemler*. *Vilmegir* bör vistnok læses (eller udtales) *Vilmegir* ɔ: Sorgens eller Jammerens Sönner, og betegner da her de onde eller fordömte Aander. Ordene *ved Træets Rod* sigte til den af *Yggdrasils* Stammer, der var rodfæstet i *Hvergemler* (der omgaves af Dödningkysten *Nastron*); det var altsaa her, dybest i Afgrundens Dyb, at *Gerde* skulde fængsles, og kun næres af Gjedevand, hvorved Digteren rimeligvis har tænkt paa Himmelgeden *Heidrun* (ved hvis Melk Einherierne næres) som dets Frembringerinde. I det mindste falder denne Fiction fuldt saa naturlig som den i *Grimnersmaal*, at de himmelske Vande neddryppe af Hjorten *Eikthyrners* Vier.

36. *Thurs* er et virkeligt Navn for et af Runebogstaverne, nemlig for þ (det Engelske *Th*). De övrige tre magiske Karakterer have skullet frembringe

den Virkning som Ordene tilkjendegive. *Gerde* skulde nemlig, efter den nærmeste Fortolkning, anfaldes af den styggeste af alle Sygdomme, Nymphomanien, uden noget Haab om muelig Lindring. Denne Trusel har da ogsaa endelig den tilsigtede Virkning.

37. *Hrim-kalkr* maatte, efter Islands nærværende Sprogbrug, oversættes ved en Kalk eller Bæger af Riim-frost eller ogsaa omgivet deraf. Da *Hrim* overhoved i Eddaerne antyder Kuldens Grundstof eller Væsen i det hele (altsaa Riimfrost, Frost, Is. o. s. v. overhoved) saa oversætter jeg her med *Grundtvig: Iskalken*, især da et saadant Bæger var saare naturligt for en gigantisk Luftnymphe i det yderste, evig frysende Nord. Ellers kan man og, med den lærde og skarpsindige *Gunnar Paulsen* antage, at Bægre af Glas eller Krystal undertiden betegnedes med et sligt Navn: i vort gamle Sprog da Grækerne kaldte baade Isen og Stenen Κρυσταλλος. Man har ellers fundet meget skjönne Glasbægere, som Urner, i vore hedenske Forfædres Gravhöje. Endvidere kan man tænke sig at *Hrimkalkr* betyder lignelsesvis et Sölvbæger, dels formedelst Arbejdets eller de graverede Prydelsers Lighed med Riimfrost og frossen Snee, deels af den Aarsag at *Sölvet* kaldtes Haandens *Is* o. s. v. i det poetiske Sprog. *Gerde* bringer ellers *Skirner* det fyldte Bæger som Tegn til Fo lig, og til Bekræftelse paa det Löfte hun nu strax vilde give.

39. Stedet kaldes i den y. E. *Barey* (Væxternes Öe eller Land) her Lunden *Barre*, ɔ: den som begynder at skyde Knopper eller Blade *) eller giver slige af sig — og betegner uden Tvivl en Skov eller Krat som grönnes i Vaartiden ved Solens Nærmelse og

*) See Glosfariet til den store Udgaves 2den D. v. *Bar*.

Indflydelse. Der vil *Gerde*, Nordpolens skjönne, lysaende Nymphe, favnes af Solguden *Freyr* og blande sit Skin med hans. Terminen af de ni Nætter tilkjendegiver Tiden maaske endnu nærmere, naar man antager, at de sigte til det ældgamle Sagn i Lande paa Islands Polarbredde, at ni Nætter för *den förste Sommerdag* (efter oldnordisk Regning i Island fra 19de til 25de April) kunde Dagens Lys sees paa Himmelen (som en smal skinnende Stribe i Vest) den hele Nat igjennem. Angaaende Læsemaaden *Logafara*, see Varianterne.

42. *Hý-* (*Hýg-nótt*) eller *hi-nótt*, ɔ: Længsels-Nat er maaske, i den förste Stavelse, beslægtet med det nydanske *hige* (hige efter, længes stærkt).

Ved disse Bemærkningers Slutning maatte det tillades mig at henpege til Digtets Grund-Idee fremstillet i en bibelsk Sang i Österlandenes poetiske Sprog, som er saa nöje beslægtet med det oldnordiske. Den hellige kongelige Digter *David* udbryder begeistret i denne digteriske Skildring af Solen, i Psalmernes 19de Kap. 6te og 7de V. som jeg anförer efter *Hornemanns* skjönne Oversættelse:

Solen er sat som en Konge blandt Himmelens Kloder *).
Yndig gaar den op og udbreder sine milde Straaler,
Som en Brudgom af sit Kammer gaar sin Brud imöde.
Glad iler den frem og modig oplöber sin Bane,
Fra Öst til Vest fuldender den sit Löb
Intet skjules ganske for dens varmende Lys.

*) Jevnför foran Str. 8.

ODINS RAVNES SANG

ELLER

FORTALE-DIGTET.

Indledning.

Anledningen til Digtets tvende Overskrifter er indhyllet i en synderlig Dunkelhed. Vi maa formode, at et Stykke af Sangen, som handler om *Odins Ravne*, nu er tabt for os. Ellers vare disse Ravne *Tanke* og *Hukommelse* (*Hugin* og *Munin*) der mentes at være udsendte fra *Himlens*, *Luftens* og *Aandens Gud*, fra hvem ogsaa Menneskets Aand udgik. See *Grimnersmaal* Str. 20 med Anm. (I, 243. o. f.) Hin Titel kunde altsaa fortolkes simpelt hen for *Phantasiens Tryllesang* eller *digterisk Indbildnings Sammenspind*. Den anden Benævnelse *Fortale-Digtet*, (poetisk Prolog) sigter vel som *Gunnar Pausen* vil, til det fölgende Poëm *Vegtams-Qvida*, der sandsynligvis er af samme Forfatter og en Fortsættelse af dette — samt mueligen til en heel Række af mythiske Digte, der nu forlængst ere tabte. *Gudmund Magnæus* vil oversætte denne Titel ved *Forudsigelsens* eller *Spaadommens Sang* og jeg tör heller ikke modsige denne hans Forklaring

ganske, skjönt jeg mere helder til den nysanförte.

Jeg tvivler aldeles ikke om dette Digts AEgthed og AElde. Det vise först og fremmest dets ældgamle Ord, samt tillige dets fragmentariske Væsen, og især dets ægte mythiske Aand samt den Omstændighed, at det kun har saare faa Hentydninger til de ellers af Eddaer eller Sagaer bekjendte Fortællinger,*) og synes endog, ved förste Ojekast, at være visse af dem modstridende. *Gudmund Magnæus* har fremfört ugrundede Indvendinger mod dets Authentie, f. Ex. at det ikke fandtes i de Magnæanske Haandskrifter, da det dog er bekjendt at deriblandt ikke fandtes nogen af de fuldstændigere Codices af den ældre *Edda*, skjönt Samlingen besidder et herligt Bidrag dertil i nogle Pergamentslevninger af en ypperlig, men for Resten ödelagt Bog, som indeholder (blandt andet) det mærkværdige *Vegtamsqvida*, der ellers maatte have mödt de selvsamme Indvendinger som de nysommeldte. Desuden er det vist, at det heromhandlede Poëm fandtes i mange Haandskrifter som vare ældre end *Arne Magnusen*, Sam-

*) Det sidste er derimod öjensynlig Tilfældet med det apokryphiske Digt *Gunnars Slagr*, forfattet i nyere Tider, for at efterligne Eddasangene. Vistnok er det ogsaa hvad Sproget angaar, et Mesterstykke, men dog forekomme deri enkelte nyere Ord som ikke vare de Gamle bekjendte, skjönt det var forfattet af en af Islands lærdeste og skarpsindigste Oldgrandskere.

lingens Stifter. At *Gudmund Magnæus* kunde indbilde sig, at *Sæmund Frode* eller en anden enkelt Skjald, havde — paa denne nær — digtet alle den ældre Eddas Sange, som dog ere saa höist forskjellige i Indhold, Aand, Sprog og Stil, samt bære aabenbare den nöjagtige Samlers eller Opskrivers Præg — det falder mig höist ubegribeligt. Den af en saa ugrundet og uhjemlet Forudsætning dragne Indvending finder jeg derfor ingen videre Besvarelse værdig, og forbigaar altsaa de övrige, som i Grunden ikke ere synderlig vægtigere.

Jeg er enig med den lærde og sindrige *Gunnar Paulsen* i den Mening, at Digtets Begyndelse handler om Asernes især *Baldurs* eller *Nannas* svære Drömme i Anledning af dennes forestaaende Död og Verdens deraf endeligen fölgende Undergang. *Aserne*, som nu ikke, formedelst *Urdes*, Skjæbnens ypperste Gudindes Beslutning, kunde udgrunde den skjulte Fremtids Löndomme, henvende sig til tvende Væsener af en anden Art, som det synes *Dverge*. Deres Forklaring giver vel betydelige Oplysninger, men findes dog ikke tilfredsstillende. Nu fölger en vidtlöftig, men i Henseende til Oprindelsen meget dunkel Episode om en *Idunna*, jeg troer den samme som *Brages* bekjendte Hustru. Hun siges at være af Alfernes (sandsynlig især Lys-Alfernes) AEt. Nu er hun nedsiunken til Afgrunden, til Bredden af *Mimers*

dybe Kilde under Roden af *Yggdrasils* eller Verdenstræets nordlige Stamme. Om hun er ranet did af Jætterne (eftersom det beskrives i den yngre Edda og et andet bekjendt hedensk Digt) eller sendt did af Guderne, er ikke klart af nærværende Sang, men efter den sendte Guderne hende nu en Ulveham (som ofte sagdes at paatages af Troldfolk) for deri ret at kunne udforske Afgrundens Hemmeligheder.*) Dernæst udsender *Odin Heimdall*, samt *Brage* og *Loke*, for at adspörge hende og bringe hendes Svar troligen tilbage, De nedfare gjennem Luften til Underverdenens Porte, men deres AErende mislykkes ganske, da de forefinde *Idunna* i en Tilstand, som synes fuldkommen at ligne den nu saakaldte magnetiske Sövn, paa den Omstændighed nær, at Udsendingerne ikke paa nogen Maade kunde faa hende til at give mindste Ord eller Lyd fra sig, og de to af dem maatte derfor drage tilbage paa Vindenes Vinger med uforrettet Sag — men *Brage* blev tilbage for at bevogte Nymphen eller Stedet.

*) Ogsaa Grækernes *Here* forvandlede *Latona* til en *Ulvinde*, som overhoved er et Dyr der spiller en stor Rolle i Ægyptiske, Græske og Romerske Mythen. Desuden var *Ulven* (Apolls Ledsager) ogsaa et Sindbillede for *Solen* eller Aaret efter hvad *Creutzer* vidtlöftig har udviklet i den nye Udgave af hans *Symbolik der alten Völker*. (II. 130. 152 o. f.) Jfr. nærværende Værks I. 208 og 240 Overtroen om Menneskers Forvandling til Ulve, paa nogen Tid ommeldes allerede af Herodot (IV. 105). Herfra den til vore Dage vedvarende om *Varulve* m. m.

Heimdall og *Loke* ankom til Himmelslottet *Vingolf* hvor alle Guderne vare samlede til et Gilde. Der forkynde de Efterretningen om det mislykkede Tog, og fortie ikke deres Anelser om Umuelighbeden af Hensigtens Opnaaelse fremdeles. *Odin* bad da, at alle Guderne skulde, hver især, overtænke det vigtige Anliggende den hele Nat igjennem, for om mueligt at ophitte et got Raad. Her synes Poëmet at mangle et vigtigt Stykke (med mindre Digteren ikke har villet beskrive den tause Grublen i mindste Maade) thi strax herpaa fölger en sindrig og mythiskrigtig Beskrivelse over Dagens Frembrud, Nattens Flugt og Solens Opgang — hvormed Sangen sluttes.

Digtets mange obsolete Ord og flere Omstændigheder have gjort det hartad uforstaaligt for de fleste Fortolkere. *Gudmund Magnæus* beretter det Sagn, at den ikke uberömte islandske Digter *Erik Hallsen* (der levede omtrent 1650) har sögt at udgrunde *Odins Ravnesang* i hele ti Aar, men, da de vare forlöbne, havde kastet den bort, med den Tilstaaelse, at han endda kun forstod lidet eller intet deraf. Havde denne lærde Mand ikke været overbevist om Digtets Ægthed og höje Alder, vilde han vist ikke have gjort sig en saa uhört Umage. *Magnæus* siger om sig selv at han, uagtet han havde *Gunnar Paulsens* Oversættelse og Anmærknin-

ger for sig, har anvendt hele fire Maaneder til sin nye Bearbeidelse. At disſe Forarbeider (især Haandskriſternes Jævnförelse og de afvigende Læsemaaders Optegnelse) have meget lettet min Umage, erkjender jeg gjerne og taknemmeligen, ligesom jeg og tilstaar, at jeg flere Gange har overtænkt Betydningen af de i denne Sang forekommende Ideer, med Hensyn til rigtig Anskuelse af de eddiske Myther overhoved. Dog vil jeg ikke fortie den Sandhed at det samme Digts egentlige Oversættelse med Anmærkninger, neppe har kostet mig et Par Dages Tid i det hele. Det er ingenlunde for at anbringe nogen Selvros at jeg anmærker dette (især da jeg dog ikke har formaaet at löse alle de her forekommende svære Problemer), men kun for at gjöre mine Læsere opmærksomme paa den Lethed, hvormed saa mange af de vanskeligste Eddasteder kunne oplyses og forklares, naar man först har overskuet vore Forfædres mythiske System fra den rigtige Standpunkt. Dette Held, som jeg troer at have opnaaet, vejledet af de mythologiske Kundskabers senere betydelige Fremskridt i exegetisk Henseende, var ikke bleven mine Forgjængere til Deel, skjönt *Gunnar Paulsens* herlige Genius ofte tilfældigvis har ledt ham til de sindrigste og rigtigste Forklaringer, hvilke den ellers lærde *Gudmund Magnæus* dog tit har sögt at bestride.

Jeg kjender kun en særskilt Oversættelse af dette Digt, nemlig paa Tydsk af *Gräter,* forsynet med flere ypperlige Aumærkninger, og indrykt i hans antiqvariske Tidsskrift *Idunna und Hermode* for 1816.

Udsigt over Indholdet af Odins Ravnesang.

I. Digterens theosophisk-mystiske Indledning (1). Aserne betages af sörgelige Anelser; men öve forgjæves de sædvanlige Spaadoms-Kunster da *Urde* eller den strænge Skjæbne bevogtede Visdommens Kar (2). De raadspörge tvende Dverge som Drömme-Fortolkere (3). Deres Svar udgjör Resten af denne Afdeling — handlende om Verdens Undergang (4-5).

II. *Idunnas, Ivaldes* Datters Nedfart fra *Yggdrasill* til Dybet (6). Hendes Sorg i dette Fangenskab (7). Hun iföres en Ulveham for at kunne udforske Underverdenens Löndomme (8). *Odin* udsender *Heimdall, Brage* og *Loke* for at indhente hendes Orakelsvar (9). Deres Nedfart til Afgrunden. *Odin* lytter i *Lidskjalf* eller Zenith til den forventede Samtale (10).

III. *Heimdalls* Spörgsmaal til *Idunna* (11). Hun svarer kun med hyppige Taarer (12). Lignelsesvis paafölger her en mythisk Episode om Mörkets og Sövnens Fremkomst og Fölger; tillige synes den at hentyde til Misteltenen og dens Virkninger (13.14). Alle Udsendingernes Forsög mislykkes (15). *Heimdall* og *Loke* vende tilbage, men *Brage* bevogter sin hendaanede AEgtemage (16).

IV. *Heimdall* og *Loke* fare, paa Vindenes Vinger, til *Vingolf*, hvor Aser og Asynier ere forsamlede til et Gilde (17). De hilse *Odin* og Guderne (18). Gjæstebudets Beskrivelse (19). Samtaler over

Bordet om Reisens Udfald, og de beste Midler til at naa de attraaede Spaadoms-Svar (20.21). *Odin* udsætter Raadsforsamlingen til næste Morgen, da enhver imidlertid kunde, i Nattens Stilhed, overveje Sagen (22). Solens Nedgang. Gildet hæves. Natten bryder frem (23).

V. Digterisk Skildring over Dagens, Morgenrödens og Solens Fremkomst (24). Mörkets Aanders hastige Flugt til Afgrunden (25). Heltene reise sig, Natten forsvinder og *Heimdall* bestiger Gudebroen (26).

ODINS RAVNESANG.

I.

1. *Alfader* virker,[1]
Alfer skjelne,[2]
Vaner vide,[3]
Norner vise,
Jættinden[4] föder,
Mennesker[5] lide,
Thurserne længes,
Valkyrier sörge.[6]

2. Anelse ond
Aser[7] bespendte.
De blegnende speided

---

1) El. formaar, udretter.
2) El. forstaa.
3) El. see (efter den ældste Bemærkning).
4) El. Dryaden. See Anmærkningen.
5) El. Folkene.
6) El. Thurserne vente. Valkyrier længes (o: efter Kampen).
7) E. O. Aserne fik en ond Anelse eller Formodning.

Forvildrede Runer;
Urde skulde Visdoms
Kar [8]) bevogte,
Mægtig til
Mængden at gjenne. [9])

3. Tanken [10]) da viger,
Tyer til de andre,
Guderne [11]) ane
Nöd hvis den dvæler.
Thrain tykkes:
"Tung er den Dröm"
Dain mener:
"Drömmen er mörk."

4. Kræfter blandt *Dverge*
Svinde: Verdner [12])
Synke ned
Mod Svælgets Mörke. [13])
Tit *Albrænderen* [14])
Styrter dem ned,

---

8) Visdoms-Karrets eller Kjedelens Egennavn *Odrœer* staaer i Texten. See Anm.
9) E. O. stærk nok til at forsvare (den) for den störste Mængde.
10) See Anm.
11) Egentlig: De Beskyttende eller Bestyrende (Guder).
12) El. Himle.
13) El. paa Högens Sönner o: Luftens Beboere.
14) See Anm.

Tit han de Faldne
Samler igjen.

5. Ej længere staa [15])
Jord eller Sol,
Luften omtumles
Af luende Strömme: [16])
Mimers klare
Kilde dölger
Vished [om Skjæbnen] —
Vide I end eller hvad?

II.

6. I Dalene dvæler
Nyfigen Dise, [17])
Fra *Yggdrasils*
Ask nedsegnet;
Af *Alfes* Æt
Idunna man kaldte
Den yngste af *Ivaldes*
Ældste Börn.

7. Ilde hoved
Hun Nedfarten

---

15) El. Ej stedse staa.

16) El. Strömmen standser ikke i at omtumle Luften med (el. til) Svig (eller Fordærvelse).

17) Gudinde, Nymphe.

Under Lövtræets [18])
Stamme fangen;
Mindst hun sig mored
Hos *Nörves* Slægt [19])
Vant til gladere
Dage hjemme. [20])

8. Sejerguder [21]) saa
Qvinden [22]) sörge;
Til Dybet [23]) de sendte
En Ulveham;
Hun den iførtes,
Forandred sit Sind,
Leged med List, [24])
Forvandled sin Krop.

9. *Veirgiveren* [25]) valgte
Himmelbroens [26]) Vogter
Til hos Qvinden [27])
At udfritte

---

18) El. det haarde, stærke Træes. Jfr. Vales Spaadom Str. 17.
19) El. Datter.
20) o: Vant hjemme til fornöjeligere Kaar.
21) El. salige Guder.
22) El. *Nanna* (som Egennavn). See Anm.
23) E. O. til Jordens (underjordiske) Boliger. S. Anm.
24) El. snedig Falskhed.
25) I Texten *Vidrir*; et af *Odins* almindeligste og betydningsfuldeste Navne.
26) Dens Egennavn *Bifröst* staar i Originalen.
27) See Anm.

Hvad hun vidste
Om hver en Verden. —
Brage og *Lopter* [28]) skulde
Bære Vidne.

10. Tryllesange gole;
Paa Uhyrer [29]) rede
Guden og Guder [30])
Til hvælvede Dyb; [31])
Oppe i *Lidskjalf*
Lytter *Odin*;
Lod dem bortrejse
Lange Veje.

III.

11. Den Vise [32]) spurgte
Hende som forynger [33])
Gudernes Afkom
Og samvandrende Helte,
Hvad hun vidste
Om Dybets Himmels

---

28) o: *Loke* (*Asa-Loke*).

29) Magiske Gangere (som siden anvendtes til Bloksbjergsfarten o. s. v.).

30) El. Herskerne og Herrerne (Magterne) — da Heimdall maaske udmærkes ved hint Ord som den egentlige Gesandt eller Formand for de andre. See Anm.

31) See Anm.

32) Jfr. Thrymsqv. Str. 17.

33) El. hende som skjænker Vin for o. s. v. See Anm.

Varighed, [34]) Alder,
Undergang.

12. Intet Ord hun talte,
Intet Svar hun kunde
Begjærlig (Spörger) yde,
Ei mindste Lyd engang.
Taarer fra Hiernens
Kilder [35]) nedrulled,
Skjulte med Flid
De flyde paa ny.

13. †) Som fra Östen op
Fra *Elivaga*
Den Torn [36]) fremstödes
Af iskold Jætte,
Hvormed alle Folk
Bedöveren [37]) beröver
I herlige *Midgaard*
Hver en Nat. [38])

---

34) El. Begyndelse (men dette synes ikke at passe her). Siden sattes Ordet for Dödsdagen eller dens Afmindelsesdag.

35) E. O. Hjernens eller Pandens Skjolde (ɔ: Öjnene).

†) Denne Partikel udelades i Originalen, men er tilsat i den store Udgave. Derimod heder det egentlig: *Og* (ogsaa) fra &c. See 15de Str.

36) El. Gren, Stav, (Tryllestav). See Anm.

37) I Originalen *Dáin*. See Anm.

38) Egentlig "med hver Nat" ɔ: hver Aften, ved Nattens Begyndelse.

14. Da slöves hver Daad,
Hænderne segne,
Svimmel betager den hvide [39])
Sværdbærende *As;*
Tankens Forvirrerinde [40])
Paa Flugten snarlig jager
Sindets Sorger,
(og) Sysler alle.

15. Saa tyktes Guder
Svulmet af Harm
Qvinden [41]) hendaanet
Da Svar de ci finge,
Desmere de forsked
Som vægret det blev;
Dog al den Tale
Intet hjalp.

16. Da Frittereisens
Formand og
Odins skingrende
Horns Bevogter
Med *Naals* Frænde

39) El. lyse,

40) Andre: Vanvid (*örvit* for *drunn*).

41) Dette Ord udtrykkes her ved *Jórunn*, et ellers bekjendt qvindeligt Egennavn, som kan betyde *Hestevæninde* (*Philippa*) m. m. Maaske Afskriverne, for at föje Rimbogstaverne, have dannet det af Forfatterens *Idunna*-

Foer tilbage, [42])
Skjalden [43]) det mörke
Land bevogted.

IV.

17. *Vidars* Venner [44])
Vingolf naade,
Förte paa Vindes
Vinger begge; [45])
Ind de ginge
Aserne hilste
Ved *Yggs* [46]) muntre
Drikkegilde.
18. *Odin* [47]) de bade
I höjeste Sæde
Lyksaligst blandt *Aser*
Gildet bestyre,
Guderne Vinen

---

42) E. O. tog *Naals* Frænde til Fölge.
43) Andre *Grimnis-greppr*: ɔ: *Odins* Skjald bevogtede Stedet eller Landet (at ingen onde Vætter skulde nærme sig til *Idunna* og forstyrre Oraklet). Jeg læser *Grimisgrund*.
44) Egentlig Mænd (Underhavende). Jfr. *Vidrir* her foran Strophe 9.
45) E. O Förte af *Fornjots* Frænder begge.
46) ɔ: *Odins*.
47) E. O. De hængendes (el. alt det Svævendes) Gud.

Glade nyde,
Evig den Höjes [48])
Salighed dele.

19. Ordnet paa Bænke
Som Herskeren [49]) böd,
Heltenes Flok
Tærte *Sörimner.*
Skögul ved Borde
Skjænked af Boller
Med *Mimers* Mjöd
Hornene fulde. [50])

20, Over Maaltid
Om meget spurgtes
Hejmdall af höje Guder,
Loke af Gudinder:
Om Spaadom eller Visdom
Qvinden dem lærte. —
Til Spisetidens Ende
Da Mörket frembröd.

21. Ilde, de sagde,
Var det gaaet,
Ærendet urögtet,

---

48) E. O. Den Frygteliges, Ærværdiges.

49) I Texten *Bölværk* (et af Odins Navne).

50) El. skjænked Mjöd i *Mimers* Horn o. s. v.

Uden Hæder,
Vanskelig Raad
Vilde findes
Til af den Qvinde
Svar at bekomme.

22. *Ome* [51]) svarte,
Alle lytted,
"Nat bör vælges
Til nye Raad,
Overtænke dem
Til i Morgen,
Hvo som kan
Til Hjelp for *Aser*!"

23. Havets Sletters
Dybe Strömme
Jordens Nærer
Gjennembröd [52]) —
Ginge fra Gildet,
Guderne hilsende [53])
Odin og *Frigg*,
Rimfaxe sig nærmed. [54])

---

51) ɔ: Den höjtlydende (höjtalende) ɔ: *Odin*
52) See Anm.
53) ɔ: Til Afskeed.
54) Kan og oversættes: fjærnede sig.

V.

24. *Dellings* Sön frem
Drev sin Hest,
Herlig besat
Med skinnende Stene;
Vidt over *Mannheim* glimrer
Gangerens Manke,[55]
Den Dverges Bedaarer
Trak i sin Vogn.[56]
25. Gjennem Jordens
Nordlige Port[57]
Under Ur-træets
Yderste Rod,
Ginge til Hvile
Jættinder og Thurser,
Dödninge, Dverge[58]
Og Mörk-Alfe.
26. Helte[59] sig reiste,
Alfers Bestraaler[60] opstod,
Nord ad mod *Niflheim*

---

55) El. Af Gangerens Manke lyser det over *Mannheim* ɔ: Menneskenes Boliger.

56) See Anm.

57) See Anm.

58) Kan og oversættes: Nærboende (eller nærbeslægtede) Dverge.

59) El. Fyrster.

60) ɔ: Solen. See Skirners Reise 4de Str.

Natten flyede;
Tidlig glandsende Bro [61])
Ulvrunes Sön besteg,
Som Hornets höje Klang
Fra *Himmelbjerg* udsender. [62])

---

61) I Texten (ved et Binavn) *Argiöll.*
62) See Anm.

ANMÆRKNINGER.

1. Denne Strophe er vistnok meget dunkel, og dens Mening kan vel nu ikke udvikles ganske tydelig, i Overensstemmelse med Forfatterens Begreber. Ved *Alfader* menes enten *Odin, Himlens Gud*, eller ogsaa den ældste Alfader *Surtur, Empyræets* og tillige i visse Maader *Universets Hersker.* Ved *Alfer* forstaaes her *Elementar-Aanderne*, maaske, mod Sædvane, alle overhoved. *Vanerne* ere *Luftguderne*, ellers kaldte *de Vise.* Ved *Nornerne* forstaaes her vel *Tidens Gudinder*, som vise Begivenhederne.*) Ogsaa antoge Spaaqvinder i gamle Dage undertiden deres Navne. *Ividia* kan forklares for *Skovbeboerinde* (hvorfor den latinske Oversætter har valgt Ordet *Oreade*), men her menes vel den gamle Jættinde i Skoven, der beskrives i *Valas Spaadom*, som saa mange Uhyrers og Ulykkers Moder, rimeligvis identisk med den berygtede *Angurbode*, hvorfra saa mange rædsomme Plager (Död, Vulkaner, Havets Ödelæggelse) udgik over Jorden og Menneskeslægten. Derfor heder det her: *Jættinden föder* (hvorved) *Menneskene lide, Thurserne glædes, men Valkyrierne sörge* (ved Forventningen om Verdens Undergang, hvorved ogsaa selve *Valhall* forstyrredes). Man kan og tænke sig at *Ividia* betyder det Træe, hvorpaa *Misteltenen* voxte, da den ogsaa kan siges (ved *Baldurs* Död) at frembringe de derved foraarsagede Uheld.

2. *Aserne* anede en forestaaende Ulykke uagtet de ikke egentlig vidste, hvori den bestod. Spaadoms-

*) Maaske ogsaa Himlens eller Stjernernes Löb hvoraf man udgrandskede tilkommende Begivenheder (i det mindste for Aarets og Aarstidernes Gang, og alt det Vigtige som deraf maatte fölge).

Runerne, blandede ved Lodkastning,*) eller udforskede paa anden Maade, forvildredes ganske. "Af Angest herover skiftede Aserne Farve" vil Originalens korte, men udtryksfulde Udtryk *verpir* (eller *lit-verpir*) sige. **) *Urde*, Skjæbnens höjeste Gudinde eller den ypperste Norne, under hvis Herredömme selv Asa-guderne staae, bevogtede nu *Odrærer*, Visdommens Kar eller Kjedel, saa at Fremtidens Bog var fuldkommen lukket for dem. See Ordbogen under *Odrærer*; om Orakel-Kjedler overhoved see Anm. til *Hymisqvida* Str. 1.

3. I denne Strophe fortælles, hvorledes Guderne satte Mistillid til deres egen Visdom, og besluttede, uden Ophold at tye til Andre, som de ansaa for klogere, nemlig Dværgene *Thrain* og *Dain* (Alfernes eller Dværgenes ypperste Runemester efter Runekapitlet i *Havemaal*). Jfr. herefter Str. 13. De forklare Gudernes Anelser eller Drömme, paa en noget utydelig, men dog overhoved sörgelig Maade. Deres hele Svar synes at indeholdes i de to fölgende Stropher.

4. Drömmetydernes Forklaring er denne: "(De fire) Dverge (som bære Himlen) skulle tabe deres Kræfter; Verdenerne (eller Himlene) nedsynke da mod det chaotiske Svælgs, *Ginnunga*-Gabets, Mörke (at *Ginnunga nidi*)." Jfr. Varianterne. Tit vil *Alrænderen* (*Alsvidr*) her, efter min Mening, *Surtur* (ikke Solens Hest) nedstyrte dem, men tit ogsaa opsamle, eller opreise dem igjen. Denne Forklaring

*) See min Indledning til *Havamaal* og *Odins* deri indeholdte Runesang.

**) Hvis det ikke tillige betyder *rynkede* eller *sammenkrympede*, thi Aserne bleve *graahærdede* og *gamle* efter den foryngende *Idunnas* Bortförelse af *Thiasfe*. See den yngre *Edda* S. 81. Nyerups Overs. S. 104.

vilde stemme paa det nöjeste overens med Stoikernes og Indernes (især Bodaisternes) Systemer, hvormed jeg troer at det eddiske overhoved har en radikal Forbindelse.

5. Her beskrives Hovedscenerne af Verdens Undergang; dog vilde Spaamændene ikke udtrykkelig tale om Gudernes egen Undergang, men undskylde sig med, at den övrige Videnskab om Fremtidens Skjæbne ligger saa dybt begravet i *Mimers Kilde*, at de ikke kunne udgrunde den. De formode halvvejs at Aserne kunne selv slutte sig til Resten.

6. Her begynder en ny men ikke ret forstaaelig Episode om *Idunna*. Hun synes at være den bekiendte Gudinde af dette Navn, men nedsegnet fra *Yggdrasils Ask* (Himmel og Jord under Et) til Afgrunden. Ellers siges hun her at være af *Alfe-Æt*, og en Datter af *Ivalde* (rettere *Yvalde*, udtalt paa samme Maade), denne Dværgenes Stammefader, Kabir eller jordiske Natur-Aand. See om begge den mythologiske Ordbog. *Idunna* maatte være klog som den vise *Brages* Hustru. Hun synes derfor at være bleven sendt til Underverdenen, for at udforske den i *Mimers Kilde* skjulte Visdom — hvis hendes Ophold der ikke var det som omtales i andre Myther, da hun bortförtes med Vold til Jotunheim af Jætten *Thiasse*; og holdtes der fængslet, indtil *Loke* hentede hende tilbage. Her siges hun at dvæle i *Dalene*, nemlig *i den dybe Afgrund.* I Plattydsk betyder *Dal* ned, nede o. s. v., og synes at være beslægtet med lignende Ord i de kaukasiske Asers eller Oszeiters Sprog. Veien til *Helheim* siges ogsaa at gaae (over Egnene ved *Mimers* Brönd) gjennem *dybe og dunkle Dale.*

7. *Idunna* fanges, formodentlig af de underjordiske, Guderne fiendske Magter, og hensættes under Verdenstræets nordlige Stamme, hvor hun aldeles ikke befinder sig vel hos Jætten *Nörves* Datter, nemlig *Natten*, vant til et meget bedre Liv og skiönnere Boliger i det himmelske *Asgaard*.

8. Ordet *Nanna* er maaske her Egennavnet for *Baldurs* bekjendte Hustru. Muligvis ville da Strophens förste Linier sige saa meget, at Guderne saa hende sörge over ulykkelige Anelser om hendes Ægtemands forestaaende Död — men Ordet (betragtet som en *hálfkenning*) betegner ogsaa, ligesom jeg her har oversat det, en Gudinde eller Qvinde, samt synes da at svare bedre til det foranstaaende og efterfölgende. *Vigg* kan vel tages paa selvsamme Maade, men her betegner det dog sandsynligvis *Jordens**) *Helligdom*, dens *inderste* eller *underste Steder* eller *Boliger*, altsaa *Dybet* eller *Underverdenen*. Til *Ulve (Var-Ulve)* forvandlede Trodfolk sig for at udöve deres Kunster, som ikke forsmaaedes selv af *Odin* eller *F..ya*. Da den hvide Magie ikke hjälp Aserne længer, maatte de til at udspeide Underverdenens mest forborgne Hemmeligheder; til dette Öjemeds Opnaaelse tilsendte de *Idunna* en *magisk Ulvèham*, ved hvis Iförelse hun ganske forandrede Sind og Skikkelse.

9. *Vidrer* eller *Vœir-giveren* kaldes *Odin* som *Himmel- og Luft-gud*. *Himmelbroens* Vogter er Guden *Heimdall*. Efter den almindelige Maade har jeg vel oversat *Giallar-sunnu-gátt* (som en poëtisk Omskrivning) ved *Qvinden*, — men jeg troer dog at disse Ord her betyde *den skinnende Giallas Bevog-*

---

*) *Vigg* (fæm.) betyder nemlig *den Bærende*, *Opholdende*, og dette Navn kan da passe ret vel til *Jorden*.

terinde, da *Gioll* eller *Gialla*, denne Underverdenens Flod, hvorover Vejen til *Helheim* laa, havde en skinnende Guldbro. Jfr. 1ste D. S. 176. *Loptur* (den luftige, Luftfarende) er et af *Lokes* Navne.

10. Udtrykket *Gandr*, som jeg har oversat ved *Uhyre* (maaske især af Sphinxernes eller Cherubernes Art) kan ellers betyde baade en Ulv og en Drage eller Slange. Det brugtes siden om de levende eller fortryllede Dyr (ogsaa visse Redskaber eller andre Ting) hvorpaa Troldfolk mentes at fare gjennem Luften; deraf *Gand-reid*, en saadan Luftfart. Paa slige, muelig dog ikke andet end *Stormene* (efter 17de Strophe, da ogsaa de kaldes Ulve eller Drager i Digtersproget) rede eller svævede *Heimdall*, *Brage* og *Loke* til Underverdenen (jfr. *Harbards Sang* Str. 44. 45) efter min Oversættelse, da *Heimdall* ogsaa kan kaldes *Herskeren*, som den *höjeste* af de *tolv Maanedsguder* (see 1ste D. S. 215. ó. fl.) De latinske Oversættere have anseet denne Strophens Hælvte for at handle om *Odins* og de övrige Guders Luftfart til et af Himlens Slotte, især *Vingolf* (ommeldt Str. 17), da *Odin* menes ved *Herskeren* (*Rögner*, et Navn som ellers tillægges ham), de övrige ham fölgende Guder ved Ordet *Regin*. Denne Mening har ogsaa meget for sig. *Odin* begiver sig til *Lidskjalf* eller Zenith (hvorhen Lyden virkelig samler sig) og lytter derfra til sine Udsendingers forventede Samtale med *Idunna* i Dybet.

11. *Veigaselia* er, efter den förste Bemærkning, den, *som giver ungdommelig Kraft*, men *Idunnas* Æbler forynge Guderne. Siden forstodes det, meget naturlig, ved *Vin-giverinde* eller *Skjænkerinde*, da *Idunna* vilde svare til Grækernes *Hebe*. *Veigr* er Kraft, Styrke, men *Veig* Vin, stærk Drik; uden

Tvivl af samme etymologiske Oprindelse. Jfr. det latinske *Vigor, vegere* o. s. v. *Gudernes samvandrende (Helte)* ere *Einherierne;* maaske sigtes her ogsaa til Menneskene overhoved. *Dybets* eller *Dödningverdenens Himmel eller Dække* er naturligvis *Jorden.* G. *Paulsen* har bemærket, at *Virgil* kalder Jorden *den höje Æther* med Hensyn til Underverdenens Beliggenhed (*Æneid.* VI. 436).

12. Om *Idunna* manglede Mælet formedelst hendes forvandlede Skikkelse, Jætiernes Ondskab eller Skjæbnens Beskikkelse — sees ikke af Digtets Udtryk. Det sidste er det sandsynligste, naar 2den og 5te Str. jævnföres hermed. Maaskee hendes hyppige Taarer antyde, ikke allene de, i *Baldurs* Död, forestaaende store Ulykker, men ogsaa den eneste Maade, hvorved de kunde afvendes, som netop bestod i Naturens almindelige Graad.

13. *Elivaga* bestaaer dels af Afgrundens chaotiske Vande, dels af det ubefarlige Ocean, der mentes at omgive Jorden, og have sit Udspring fra hine. Den derved boende *iskolde Jætte* er vel især *Udgaards-Loke*, Mörkets Hersker. Den *Torn* eller *Vaand* som han fremstöder derfra hver Nat og hvormed (Dvergen eller Alfen) *Dain**) ɔ: *den Bedövende*, nemlig *Sövnen*, berörer alle Mennesker, er *Mörket*, der voxer op over Himmelen af *Yggdrasils* Stamme. I Mythen om *Baldur* spille *Hödur* og hans *Mistelten* den selvsamme Rolle, men der gjelder det om *den lyse Aarstids*, her om *Dagens Fordrivelse.* I visse Fjeld-Egne fremkommer *Uvæirets Mörke* först i Skikkelse af en *skydannet Vaand* eller *Gren.* Som

*) Han nævnes her foran Str. 3 samt i *Odins Runesang* eller *Havamaals* 146de Strophe, som Alfernes Runemester.

et indlysende Exempel anförer jeg en Beretning fra Præsten Hr. *Vigfus Benedictsen* i Island (aldeles ikke given med Hensyn til Oplysningen af dette eller noget andet eddisk Sted, men fremsat i et officielt Dokument): "Ovenfor *Öster-Myrdalen*, oppe til Fjelds, "ligger der en Række af Dale, som kaldes *Sofnda-"lene*. Naar man seer en mörkagtig Sky trække der-"fra op paa Luften, i Skikkelse af en *Gren* eller "*Vaand*, siger man det er et vist Tegn til langvarigt "Uvæir. Denne Tro er almindelig i fire vidtlöftige "Böygder, hvorfra Phoenomenet kan sees. Det er be-"kjendt under Navn af *Sofndals-Vaanden* eller *Gre-"nen*." Lignende Beskrivelser gives os af Reisende over visse forfærdelige Uvæirs Begyndelse fra smaa, men idelig voxende Skyer, i de hede sydlige Lande. Ellers sigter hin eddiske Digterskildring ogsaa til den ældgamle Overtroe om *Sövntornen*; hvorved Menneskene bragtes til at daane eller falde i Sövn, — og den er endnu, skjönt i en anden Skikkelse, vel bekjendt, saavel blant Almuen i Island under dette gamle Navn, som i Danmark under Benævnelsen *Sövnpryn*. *Midgaard* er her enten Jordens af Menneskene beboede Kreds, eller den derover udbredte Skyeluft, hvorigjennem hin mythiske Gren fremstödes af Mörkets Dæmon.

14. Heri indeholdes en skjön allegorisk Beskrivelse over Nattesövnens stærke Kraft. *Den Sværdbærende hvide eller lyse Asa* er *Heimdall*, Gudebroens Bevogter. Jfr. *Hyndlas Sang* Str. 36. Som Maanedsgud forestaaer han ellers Krebsens Himmeltegn, der begynder med Sommersolbverv, da hans Sövn er kortere end de övrige Zodiakalguders. Dog betages han selv af Svimmel og Nætterne forlænges

paa ny. Strophens sidste Deel sigter til Sövnens almindelige Virkninger.

15. *Heimdalls Gjallarhorn* (som nævnes i Texten) siges der at höre *Odin* til (som Asa-hærens Anförer) og *Heimdall* da at bevare denne skingrende Trompet. *Naals* Frænde eller Afkom er *Loke*. See Indledningen til *Ægers Gjestebud*. Skjalden *Brage* blev tilbage hos sin fortryllede Ægtemage *(Idunna)* i det mörke Land.

17. *Vingolf* er ellers det Himmelslot hvori Gudinderne siges at have deres Bolig; det betyder vel den undre Deel af den ætheriske Himmelhvælving. Her siges Guder og Gudinder at være forsamlede der til et höjtideligt Gilde. Ved *Forniots* Frænder eller Aander mener Originalen öjensynlig *Vindene*, hin mythiske Jættes Sönner. Jfr. Str. 10.

19. Om Galten *Sörimner* see 1ste D. S. 238 og om *Mimers* Mjöd S. 61. Ellers vil Nogle, at ogsaa Odin bærer Tilnavnet *Mimer*. *Skögul* var en af de skjænkende *Valkyrier*. See *Grimnersm.* 36te Str.

20. De höje Guder talte helst med den höjtboende eller höjhjertede *Heimdall*, Gudinderne derimod med den pæne, listige og muntre *Loke*. Ellers anmærker jeg at Textens *ofram* er det samme som *of-fram (of fram)* og saaledes fuldkommen forstaaeligt (ɔ: *fram yfir Undorn)* hvorfor de latinske Oversætteres sögte Gisninger reent maa bortfalde.

22. Natten er Eftertankens Veninde; dette bevidnes ligeledes af forskjellige græske og latinske Ordsprog og Talemaader.

23. Jeg fölger denne Orden i Strophens förste Deel, hvorom Udgiverne have skrevet og gjættet saa meget: *Rindar födur-lardr rann med röstum, fenrisvalla módur. Lardr (lardur)* er her egentlig det

dunkle Ord. Det findes dog endnu i det Islandske, ligesom Udgiverne have anmærket, og betyder der uden Tvivl, *Kraft, Styrkens Æuvne*, eller, hvad man sædvanlig kalder *Saft og Kraft* tillige. Det synes at være beslægtet med det latinske *Lardum* Spek, Flesk, der overhoved ansaaes af de Gamle som en særdeles nærende og styrkende Föde. Jfr. det græske λαρινος mædsket, λαρος söd, velsmagende o. s. v. Da Ordet *Fódur* (her *Foder*) er forbundet med *Lardr*, er Bemærkelsen ganske utvetydig. Her tales altsaa, efter disse Læsemaader, om den som *nærer Jorden*, nemlig *Solen*. Antager man derimod en anden Orden, nemlig denne: *Fenris fódur-lardr rann. módr med röstum Rindar valla*, kan Strophen oversættes saaledes: *Fenrers* (ɔ: *Fenris-Ulvens* eller Dybets Uhyres) *Nærer* eller *Næring*, *randt mödig ned til de Jordens Sletter omgivende Strömme*, ɔ: Oceanet. Her vilde Talen være enten ligefrem *a)* om Sol eller Maane; som begge engang skulde opsluges af Dybets Uhyre, og ellers forekomme som *Freyrs* eller *Freyas* Galt, i de mythiske Afbildninger; eller *b)* om *Tyr*, som i *Skálda* kaldes *Fenrers* eller Fenrisulvens Fosterfader eller Nærer, fordi Ulven, som bekjendt, opslugte *Tyrs* Haand. Anseer man denne Læsemaade for den rigtige, er det mærkeligt, at Talen her er om *Tyr* som et Himmel-Legeme, altsaa enten som den hornbærende Maane, eller som Planeten *Tyr*. Udtrykket *renna (rann)* bruges ellers om Solens, Maanens eller en Stjernes Op- ellet Nedgang. Udtrykket *mödig* synes her at tilkjendegive den sidste. *Hropt* betegner her vel *Odin* (eller ogsaa Hallens Dörvogter). See 1ste D. S. 209. *Rimfaxe* er, som bekjendt, Nattens Hest, der fremdrager hendes Vogn over Himmel og Jord.

24. Denne Strophe indeholder en herlig Beskrivelse over Dagens og Morgenrödens Frembrud. *Dellings Sön* er *Dagen*, *Mannheim* Menneske-Verdenen. *Dverges Bedaarer* kaldes Dagslyset eller Solen, især med Hensyn til *Mörk-Alferne*, der sagdes at forsvinde eller forstenes ved Dagens Komme eller Solens Straaler. See 1ste D. S. 78 og Indledningen til *Alvismaal*.

25. Nogle mene at disse to Linier höre til foregaaende Strophe, og at Talen er om *Solens Port* (efter Ordet *Heste-Port*, ɔ: tjenende til dens Gjennemkjörsel). Det er heller ikke usandsynligt, — men da dette er Digtets eneste Sted, hvor Strophernes regelmæssige Inddeling afbrydes, fölger jeg her den sædvanlige, som og kan give en sammenhængende Mening. Her skildres ellers *Nattens og dens Uhyrers Flugt for Lyset* til det fjærne Nord og til de dybe Huler under Adel- eller Ur-træet *Yggdrasils* der fremskydende yderste Stamme. Man seer af dette Sted, at de her opregnede Væsener alle egentlig höre til *Mörkets* og *Kuldens* Rige.

27. Ved de *Helte* eller *Fyrster*, som reiste sig (fra Lejet) menes her enten de menneskelige paa Jorden, eller de guddommelige i Himlen. *Alfers Bestraaler* kaldes Solen af förommeldte Aarsager. Nu fordrives Natten selv til det yderste og underste *Niflheim* (den evige Taageverden). Den *tidlig glandsende Bro* er *Bif-röst* eller Regnbuen, hvorpaa *Heimdall*, *Ulvrunes* Sön, opstiger. (See *Hyndlas Sang* Str. 35, o. f.) Det er ogsaa ham som ellers throner paa *Himmelbjerg* eller Himmelens Spidse, ved Sommer-Solhverv, samt sammenkalder Guderne ved sin Basuns höje Klang, der da ogsaa efterlignedes af Gudernes Præster eller Folkets Hövdinger, ved den be-

kjendte store Sommerfest, som endnu fejres af de nordiske Folk, endog af Kjöbenhavnerne (i Dyrehaugetiden) med vedbörlig Sang og Klang, selv af gjaldende Trompeter. Vel er Asagudernes egentlige Dyrkelse forlængst glemt; dog er den selv i Döden liflige *Baldur*, og den lyse men stöjende *Heimdall*, endnu tilstede ved den af dem stiftede Höjtid, uden at deres Nærværelse anes af den glædedrukne Mængde. — Snart vil den dog föle de sörgelige Virkninger af *Baldurs* Hedenfart; de besynges prophetisk i det næstfölgende Digt, ikke allene som aarlig gjentagne ved *de brændende Hundedage* og *den dræbende Vinterkulde*, men endog som *Verdens sidste Brand og Undergang* i det Store.

VEGTAMSQVIDA

ELLER

QVAD OM VEJTAM.

Indledning.

Jeg troer at nærværende Sang virkelig er en Fortsættelse af den næstforegaaende, men begge kun Brudstykker af et helt Epos, bestaaende af adskillige slige Afdelinger, hvoraf Resten da er tabt. Hovedpersonen i Digtet, skjönt selv ikke handlende deri, er den skjönne og elskværdige *Baldur, Odins* (Himlens) og *Friggas* (den blomstrende og frugtbare Jords) kjæreste Sön. I 1ste D. S. 214 o. fl. har jeg vist at han antegner *den lyseste og behageligste Aarstid*, og forestaar, som Maanedsgud, Himmeltegnet *Tvillingerne*. Forsaavidt han ogsaa betyder *Vaar-* eller *Sommer-solen* (ligesom hans Navn *Baldur* kan forklares *den blusſende*, efter andre den *höje, vældige* o. s. v.) er det aldeles ikke usandsynligt at han i Grunden er identisk med Asiaternes *Bal, Baal, Bel, Bali;* Celternes *Beal, Belen;* Slavernes *Bel*, maaskee ogsaa Boeotiernes Πελτιος o. s. v. Hans Död var intet andet end den lyse og yndige Aarstids Undergang, som forkyndte Hundedagenes qvælende Hede, samt Naturens og Jordens derpaa föl-

gende Vinterdöd. Af samme Natur ere Ægypternes Myther om den myrdede *Osiris*, Syrernes om *Adonis*, Phoeniciernes om *Thammuz*, Indernes om *Krischna*, *Bali* o. s. v. Paa en lignende Maade have de ældste Digtere forestilt Verdens fire store Perioder, i Efterligning af Aarstiderne, og saaledes bliver da *Baldur*, i nogles Tanker, et Billed paa Guldalderen eller Uskyldighedsſtanden, veget fra Jorden ved det onde Princips (eller Ur-Væsens) svigfulde Rænker, — hvorimod de tröstede sig ved, at ligesom Naturen forynges og oplives paa ny hvert Foraar, saaledes vil det og i sin Tid være Tilfældet med den af physiske Ulykker og ethiske Laster ödelagte Verden, da den, efter en slig Forstyrring, vil opstaa omdannet i en langt herligere Tilstand end för, hvoraf da Spaadommene om slige Begivenheder og *Baldurs* Tilbagekomst, efter hvad der allerede er fremfört i Forklaringen over *Valas Spaadom*. Eddaerne bevidne at den blinde *Hödur* dræbte *Baldur* med *Mistelten;* det bliver allerede klart af det ovenanförte at han maa betyde *den mörkere Aarstid* i det Hele, og at hin ulykkelige Vaand enten betegner *Mörket* eller ogsaa (efter Nogles Tanker) en Ulykke varslende *Komet*. Navnet *Hödur* (ogsaa skrevet *Haudur*) betyder efter min Mening *den Skjulende* (da *Haudür* den skjulende dybe Jord er etslags *Neutrum* deraf) og er beslægtet med Ordene *Hüd* (Hud)

Hydi Hie ɔ: en Björns Vinterhule, det Engl. *hide* skjule o. s. v. Vil man med Andre antage at *Hödr* kommer af *Hæd* Höjde, modstrider dette ikke min mythologiske Forklaring, da ogsaa hans Mörke indtager den höje Himmel, efter at have fordrevet *Baldurs* Lys.

Digtets Indhold er kortelig dette. I Gudernes forhen berammede Raads-Forsamling (Odins Ravnesang 22de Str.) hvorved Oraklet*) raadspurgtes, erfare de *Baldurs* forestaaende Död, hvorover de alle höjlig bedröves. For at forebygge dette frygtelige Uheld, tager *Frigga*, hans Moder, ved Asernes Udsendinge, alle Væsener i Eed at de ikke skulde skade Baldur; da dette er skeet, aner *Odin* at det ikke er gaaet rigtig til ved denne vigtige Forhandling, og at en Fejl deri vilde drage det Heles Ödelæggelse efter sig. Efter at et nyt Raad er bleven holdt, nedrider han til Afgrunden paa *Sleipner*, for ret at udforske Sagens Sammenhæng. Paa Vejen möder han Dödsgudinden *Hels* glubske Hund, som dog ikke mægter at hindre hans Reise, samt standser endelig uden for den östlige Port af *Hels* underjordiske Borg ved en *Vala's* eller klog Qvindes Gravsted.**)

*) Sandsynligvis Nornernes Orakel efter *Odins Ravnesangs* 1ste og 2den Strophe.

**) Om de Gamle meente at denne *Vala* var Forfatterinden til den bekjendte efter en slig Spaaqvinde opkaldte Eddasang, kunne vi ikke mere vide. Derimod er hendes Gjen-

Han opvækker denne Prophetinde fra Döde ved Besværgelser og Trolddoms-Sange. Nödig vaagner og nödig taler hun, men giver efter for Magiens overnaturlige Kraft. Under det paatagne Navn af *Vejtam* eller *Vandreren* (hvoraf Digtet har sin Overskrift) udfritter han Dödningen om *Baldurs* forestaaende Död og Nedfart til Underverdenen, om hans Banemand *Hödur* og den Hævn *Vale* skulde udöve paa ham, samt endelig om de stolte Qvinder der ikke vilde begræde *Baldurs* Död, og derved udfrie ham fra *Hels* Vold. Nu mærker Spaaqvinden at det er *Odin* som taler med hende og hans Trolddomsmagt synes da at være forsvunden; han vredes derover og haaner Spaaqvinden, men denne slutter Samtalen eller Digtet med etslags Forbandelse hvorefter *Loke* eller den *ödelæggende Ild* engang skulde bryde lös af sit Fængsel i Dybet, men alle Guderne og hele Verden forgaa. Vi maa ved dette Sted lægge Mærke til: at det var en gammel almindelig Overtroe, at naar en Döende bandte en Levende ved hans rigtige Navn, vilde Forbandelsen skrækkeligen opfyldes. I det Spaaqvinden, saa at sige, döer den anden Död, önsker hun ondt ej allene

---

færd bleven raadspurgt af *Odin*, enten fordi hun i levende Live var Nornernes fortrolige Præstinde samt besjælet af deres Aand og Visdom — eller fordi hendes Sjæl opholdt sig i *Hels* Borg og kjendte Underverdenens Guderne forborgne Hemmeligheder.

over den gjenkjendte *Odin*, men ogsaa over hans hele Slægt, saa at Digteren har anseet det for en vigtig Omstændighed, at han da ikke længer skulde dölges for hende under det paatagne Navn. *)

Eddadigtenes egentlige Forklaring optager allerede et saa stort Rum i dette Værk, at dets Udstrækning befrygtes at overgaa Planens Forskrift, hvis den herefter skeer med en saa stor Udförlighed som jeg önskede. Jeg maa derfor her forbigaa den yngre Eddas lange Fortælling om *Baldurs* Död, og dens Jævnförelse med andre Oldtids Digte.

Mærkeligt er det at nærværende Digt ikke findes i den berömte Kongelige Codex. Dets Ægthed vilde derfor sikkerligen have mödt almindelige Indvendinger, hvis det ikke fandtes i det ypperlige Brudstykke af en ellers tabt Codex i Qvart, forvaret i den magnæanske Samling af Haandskrifter ved Universitets-Bibliotheket. Disse gamle forskjellige Visebögers Skrivere synes altsaa ikke at have holdt sig til en eneste Bog, med Hensyn til Digtenes Valg, men de kunne dog begge nedstamme fra den store af Sæmund foretagne Samling.

---

*) Af en lignende Oprindelse var vel tildels og den Skik at skjule visse Steders eller Folks egentlige eller hellige Navne; see herom *Münters* Afhandling: de occulto nomine urbis Romæ.

Vegtamsqvida fik allerede i det 17de Aarhundrede en latinsk Oversættelse af *Bartholin*, eller rettere *Arne Magnusen* (*Magnæus*) i hans *Antiqvitates Danicæ*. Af andre særskilte Oversættelser haves en paa Svensk i *Idunnas* 1ste Hefte; fire paa Tydsk, nemlig α) af *Herder* (i *Volkslieder*) 1779. β) *Denis* (i *Osſians und Sineds Lieder*) 1784. γ) *Gräter* (i *Bragur*) 1792. og δ) Mayer (i *Dichtungen der alten Skandinaven*) 1818. Ogsaa findes (foruden Cottles engelske) en saadan af *Gray*, i hans samlede Værker, fuldstændiggjort af *Herbert* (i *miscellaneous Poetry* Vol. 2. 1806).

Udsigt over Indholdet af Qvadet om Vejtam.

I. Asernes almindelige Raadsforsamling for at udforske Betydningen af *Baldurs* svære Drömme (1). Jætter, Sortalfer eller Dverge adspörge Oraklet desangaaende (2). Dets Svar forkynder *Baldurs* forestaaende Död, til Gudernes store Hjertesorg (3). Efter deres Bön love alle Naturens Væsener *Baldur* Fred og Venskab; *Frigga* modtager disse edelige Löfter (4). *Odin* aner, at en Fejl har indsneget sig i disse Forhandlinger, og sammenkalder en ny Raadsforsamling af Guderne (5).

II. *Odin* nedrider paa *Sleipner* til Dödens Skyggerige og möder *Hels* glubske blodbestænkte Hund, som forgjæves söger at hindre hans Reise ved Gjöen og Hylen (6-7). Han standser sin Fart östen for *Hels* Borg ved en *Valas* eller Spaaqvindes Gravsted (8). Med Tryllesange, Runer og Besværgelser fordrer han Spaadomsord af Dödningen, til hun reiser sig og taler (9).

III. *Odins* og Spaaqvindens Samtale. Hun spörger om Manerens Navn, og beklager sin ængstelige Opvaagnen fra den lange og trygge DödsSövn (10). *Odin* nævner sig *Vejtam* eller Vandrer samt adspörger Prophetindens Skygge: hvem de zirlige Bænke og forgyldte Hvilesteder ere beredede (i *Hels* Haller (11)? *Vala* svarer at herlig Mjöd her er bleven lavet for *Baldur*, over hvis forestaaende Bortgang Aserne fortvivle (12). *Vejtam* spörger om *Baldurs* Drabsmand (13) og Svaret

betegner *Hödur*, bærende den (siden) navnkundige Gren (Misteltenen) (14). *Vejtam* spörger om *Baldurs* Hævner og *Höders* Drabsmand (15). *Vala's* Svar nævner *Rinde's* Sön (Vale) som fuldförer Hævnen i sit Livs förste Dögn (16). *Vejtam* spörger om de Möer eller Qvinder som ikke ville græde (over Baldurs Död) men trodse Himlen med overmodig Færd (17). *Vala* mærker nu at Spörgeren ikke er *Vejtam* men *Odin* (18). Den röbede *Odin* udskjælder Spaaqvinden for en Jættinde (19). Hun vredes, og viser ham bort, samt nægter at modtage nogen slig Hjemsögelse, indtil den fængslede *Loke* bryder sine Lænker og Verden ödelægges ved Gudernes Tusmörke.

QVAD OM VEJTAM.

I.

1. Sammen [1]) vare *Aser*
Alle paa Tinge
Og *Asynier*
Alle paa Stævne; [2])
Derom raadsloge
Mægtige Guder
Hvad *Baldurs* svare
Drömme betyded. [3])

2. [4]) Urolig Slummer
Guden plaged,
Held [5]) i sövne
Syntes bortveget;
Jætter adspurgte
Spaadomme kloge [6])

1) El. Snart.
2) Egentlig: Tale, Samtale.
3) Egentlig: hvorfor *Baldur* havde svare Drömme.
4) Egentlig: tung eller gjenvordig Sövn.
5) El. gode Varsler.
6) Egentlig: vise Orakler eller Spaadoms-Kunster.

Om det skulde
Ondt bebude.

3. Oraklet forkyndte
Döden bestemt
For *Ullers* Frænde,
Yndigst [7]) af alle;
Det bedröved
Frigg og *Odin*,
Alle [8]) Guder —
Raad de funde. [9])

4. Bud skulde sendes
Væsener alle
At bede for *Baldur*
Om Venskab og Fred. [10])
Alle Slægter [11])
Sore derpaa,
Frigg tog mod alle
Löfter og Eder.

5. *Valfader* frygter
At Fejl sig indsnege,
At bort sig listed [12])

---

7) El. behageligst.
8) E. O. Andre.
9) El. aftalte, besluttede.
10) E. O. at udbede Fred for *Baldur* og at de ikke skulde skade ham.
11) E. O. alleslags (Væsener).
12) E. O. At forsvundne vare.

Lyksaligheds Norner;
Aser han kalder
Atter til Raad [13])
Og paa det Möde
Meget omtaltes.

II.

6. Opstod *Odin*
Folks [14]) Bevogter,
Og han paa *Sleipner*
Sadel lagde.
Ned derfra han reed
Til Dödens Skyggerige; [15])
En Hund han mödte
Kommende fra *Hel*. [16])

7. Med Blod besudlet
Paa Brystet den var,
Om glubske Kjæft
Og Kjæven for neden.
Mod Sangens [17]) Fader
Fælt den gjöede,

---

13) El. fordrer en endelig Beslutning af dem.

14) El. Tiders.

15) I Texten: *Niflhel*, maaske saa meget som: til *Niflheim* og *Helheim*, der begge hörte til Underverdenen og grændsede til hinanden.

16) fra *Hels* Verden eller Rige.

17) El. Tryllesangens, Trolddommens.

Gabed vidt,
Hylte længe.

8. Frem reed *Odin*,
Jorden [18]) rysted
Han kom til *Hels*
Höje Borg.
Og han reed
Østen for Porten
Hvor en Vala
Laa begravet. [19])

9. Qvad han for den kloge
Dödninge-Sange, [20])
Saa mod Norden
Danned Trylleskrift, [21])
Besværgelser han nynned
Fordred Spaadomsord
Til den Döde nödig
Reiste sig og talte. [22])

---

18) Egentlig Jordvejen el. den skjalte Vej.

19) E. O. Derhen, hvor han vidste (eller saa) at en *Valas* eller Spaaqvindes Gravhöj var.

20) El. Dödninges Tryllesange (Nekromantiske Oder).

21) E. O. lagde Stave paa ɔ: Runestave eller Charakterer — eller kastede Spaadomsqviste; see Od. Ravnesang 2den Str.

22) E. O. Til hun reiste sig nödig og talte Dödning-Ord.

III.

VALA.

10. Hvo er den Mand
Mig ukjendt
Som min Aands
Ro forstyrrer?[23])
Indhyllet af Snee,[24])
Bestænket af Regn,
Vædet af Dug
Længe laa jeg död

VEJTAM.

11. *Vejtam*[25]) jeg heder
Valtams[26]) Sön jeg er,
Sig mig Nyt fra *Hel*,
Jeg siger dig fra Verden —
For hvem ere redte
Prydede[27]) Bænke,
Det herlige Leje
Svömmende i Guld?

---

23) E. O. Som har forögel (eller paaført) mig besværligt Sind.

24) E. O. Besneet jeg var med Snee,
Slaget af Regn,
Overöst med Dug.

25) o: Vandrer.

26) See Anm.

27) Egentlig *ringprydede Bænke*; jfr. Grimnersmaal Str. 9 men Anm. — Meningen kan og være *forgyldte* eller prydede med gyldne Zirater.

VALA.

12. Her brygget Miöd
For *Baldur* staar,
Klareste Drik
Et Skjold den bedækker.
Asernes Slægt
Alt fortvivler —
Nödig jeg talte,
Nu vil jeg tie.

VEJTAM.

13. Ti ikke *Vala!*
Dig vil jeg spörge
Indtil alt jeg kjender,
Meer jeg vide vil; [28])
Hvo skal volde
Baldurs Död
Og *Odins* Sön
Livet beröve?

VALA.

14. *Höder* bærer hisfet
Navnkundige Green
Han skal volde
Baldurs Död
Og *Odins* Sön
Livet beröve

---

28) El. Indtil alt jeg veed
Meer vil jeg erfare.

Nödig jeg talte
Nu vil jeg tie.

VEJTAM.

15. Ti ikke *Vala!*
Dig vil jeg spörge
Indtil alt jeg kjender,
Meer jeg vide vil;
Hvo skal paa *Höder*
Hævn udöve
Og *Baldurs* Bane
Paa Baal lægge?

VALA.

16. En Sön föder *Rinda*
I vestlige Sale, [29])
I Livets förste Dögn [30])
Han *Odins* Sön skal fælde;
Ej sin Haand han toer
Ej sit Hoved kjæmmer
För paa Baal han bærer
Baldurs Modstander. —
Nödig jeg talte
Nu vil jeg tie.

VEJTAM.

17. Ti ikke *Vala!*
Dig vil jeg spörge,

29) El. i vinterlige Sale. See Anm.
30) E. O. Kun en Nat gammel.

Hvilke ere de Möer
Som ej ville græde [31])
Men höje Hoved-Slör [32])
Mod Himlen flagre lade?
Sig du dette ene
Du sover ej för.

VALA.

18. Ikke er du *Vejtam*
Som jeg tænkte för,
Snarere er du *Odin*
Folks [33]) Bevogter.

ODIN.

19. Ej er du en *Vala*
Eller vis Qvinde,
Snarere er du trende
Thursers Moder.

VALA.

20. Rid du hjem *Odin!*
Ros dig kun (af Toget) [34])
Saa skal ingen mig
Meer hjemsöge

---

31) El. Som græde efter (sin egen) Lyst (eller Villie).
32) E. O. som kaste (sine) Halses Slör over Himlen. *Skaut* kan ogsaa oversættes ved *Toppe*, etslags höj Hovedpynt som bruges i Island, i Norge, af Czeremisferne o. fl.
33) El. Tiders.
34) El. og: vær kun kry (stolt).

Til *Loke* lös
Af Lænker udbryder, [35])
Og Guderne segne
I sorteste Mulm. [36])

35) E. O. *(lidr.)* glider, svæver (et Udtryk, der passer sig for *Loke* som den personificerede Flamme).

36) El. Til Gudernes o: det Guderne ödelæggende Tusmörke kommer (eller falder paa).

1. Dette Poëms Handling synes at begynde netop da *Odins Ravnesang* eller *Fortaledigtet* slipper, saa at Aserne, efter *Odins* der ommeldte Bud, vare forsamlede, for at fremkomme med de i Natteriden overtænkte Fortolkninger over *Baldurs*, eller og de övrige Guders ham angaaende Drömme, rimeligvis de samme som ommeldes i Ravnesangens 2den Strophe.

2. Da *Dverge* eller *Sort-Alfe* hörte til Jætte-Verdenen i udstrakt Forstand, er det mueligt, at hine tvende Dverge *(Thrain* og *Dain)* bör forstaaes ved disse Jætter, som adspurgte Nornernes eller Afgrundens Orakel efter Gudernes Forlangende eller tvingende Befaling.

3. *Ullers* (Vintertidens og især dens förste Maanedsguds) yndige Frænde eller Broder er den lyse *Baldur*, Sommerens, og især dens behageligste Maaneds, Guddom. See 1ste D. 194. o. f. *Uller* var en Sön af *Jorden*, personificeret som *Sif*, *Baldur* derimod af det samme Natur-Væsen under Benævnelsen *Frigga* (den frugtbare). Begge Brödres Fader var vistnok Himmelguden *Odin*, som udsender baade *Vinter* og *Sommer*. Over *Baldurs* Död sörge baade hans Fader og Moder med de övrige gode Guddomme. Jfr. 1ste D. S. 196. *Odin* kaldes her i Texten *Svafner* ligesom i *Grimnersm.* Str. 53.

4. Den hele herommeldte Forhandling berettes i den yngre Edda S. 64. Nyerups Overs. S. 77.

5. *Hamingiur* (i Enkelttal *Hamingia*) ere egentlig de Skytsgudinder, der höre til de höje Norners Underhavende, og fölgelig menes her ved dem *de lykkelige Tider*. Om selve Navnet see Glossariet til den store Udgave 2den D. S. 532 og 652. *Odin* troer, vil Digteren sige, at Lykken er veget fra *Baldur*,

fordi Eeden ikke var rigtig taget af alle Væsener i Naturens store Rige. For at forebygge den heraf muelig flydende Skade sammenkalder han Aserne til en ny Raadsforsamling.

6. Hesten *Sleipner* med otte Födder (efter de 8 Verdens Kanter) hvorpaa *Odin* (efter Udtrykket i *Heidreks Gaadelösning*) svæver over Landene, betegner sandsynligvis Luftens farende Skybedækning, undertiden maaske ogsaa den fremgaaende Himmelsphære. *)

7. *Hels* Hund eller Hunden fra *Helheim* (den nordiske *Cerberus*) er rimeligvis den samme som kaldes *Garmur* i *Valas Spaadom* Str. 40 o. f., og er vel her intet andet end Nordpolens tudende Orcan, stundum betegnet med blodröde Nordlys — især da *den skadelige Storm* ofte kaldes *Ulv* eller *Hund* (endog ved Udtrykket *Garmur)* af vore gamle Digtere.

8. Vejen til *Helheim* gik ellers mod det yderste Norden, og derfra, over de dybe Dale paa Ydersiden af *Udgaard* eller den Jorden omgivende Fjeldkreds, samt *Giallarbroen*, til Dödsgudindens Borg i det hvælvede Dyb eller den underste Hemisphære. I Östen er Nattens Skjöd og Troldenes mythiske Land; der var den hensovede Spaaqvinde jordet. Huu synes at have selv været af Jætteslægten efter den 19de Str. Forfatterinden til *Valas Spaadom* var opfostret af Jætterne, efter Digtets 2den Str., og det samme siges vel om de store Norner i *Vafthm.* Str. 49. Jfr. 1ste D. S. 123.

11. *Vejtam (Vegtamr)* det Navn som *Odin* giver sig, betyder egentlig En, som er vant til *Veje* eller *Rejser*, altsaa *en Vandrer* (ligesom *Gangraad*,

---

*) *Henneberg* vil at den ottefodede *Sleipner* betegner Stjernen *Arcturus* i *Bootes*, som sagdes at have otte Straaler.

Ganglere o. s. v.), et Navn som Nordboer, Inder, Romere og fl. hyppig have tillagt Himlens, Luftens og Vindens Guddomme. *Val-tamr* er den som er vant til Runding eller Hvælving (maaske ogsaa Omdrejning) altsaa *den hvalte Himmel* for hvis Sön Luftguden eller Himlens Aand her udgiver sig.

Underverdenen har og sin Pragt; fra Nordens Udkanter komme de skinnende Nordlys, ligesom Jordens dybe Skjöd er rigt paa Guld, Sölv, Ædelstene o. s. v.

12. Her maa man tænke paa den *guldröde Miöd i Mimers Kilde*, nemlig Havets nordlige Udspring, som omtales i *Valas Spaadom*. Det *Skjold*, som hvælver over den klare Drik, er vel enten Sol- eller Maane-Skiven, medens den dvæler i Havet eller Underverdenen. Did skal *Baldur* vandre og forblive der i den lange mörke Vinter. Derover ere Aserne eller Himlens Guder i stor Fortvivlelse.

13. *Baldurs* Banemand, *Hödur*, er, efter hvad *Bastholm* allerede havde udfundet, *Mörket* eller *den mörke Aarstid*, som kan siges at være *blind*, men meget *stærk*. Det Træ eller Gren, som han bærer, er *Misteltenen*, som voxte *östen for**) *Valhall* eller Himmelhvælvingen (ligesom Nattens og Vinterens Mörke) og blev sikkert af de gamle Digtere regnet til den samme Art, som den i *Odins Ravnesang* besiungne *Vaand* eller *Gren*, som fremspirer hver Nat over Jorden og formörker den ganske. Efter det foranförte betegner *Yggdrasill* den hele Verden, og dets överste Deel især Himmelen. Ligesom *Mistelen* er en Snylteplante paa Egen og andre Træer, samt hö-

*) I Nyerups Oversættelse og visse Afskrifter som den har fulgt, heder det: *vesten for* &c.

rer egentlig ikke dertil, skjönt den stundum rodfæstes der — saa kommer Mörket i selvsamme Forhold til Verdenstræet; især gjelder dette om Jordens nordlige Egne ved Sommer-solhvervs-tiden. Det var om Dagen eller i den lyseste Sommertid, at *Frigga* tog alle Væsener i Eed at de skulde skaane *Baldur*. Hun saa ikke *Mörket* (som synes at voxe over Himlen, samt sammenlignes derfor med en Væxt) og det blev da glemt, thi selv den yngre Edda nævner det ikke blandt de Sværgende, men det fremkom siden med ustandselig Fart og drev Lysets eller den lysere Aarstids Gud ned til den dunkle og kolde Underverden. Da *Taagen* er en Art af Mörke, men *Mist*, *Mistur* betyder Taage, saa er det vel muligt, at Ordet *Mistelten* tillige sigter hertil ved et allegorisk Ordspil. Derimod synes *Misteltenen*, efter *Valas Spaadom* 29de Str., ogsaa at kunne forklares ved en Komet. See 1ste D. S. 62. Dette er ogsaa *Hennebergs* Gisning. *Baldur* eller *Sommeren* kan siges at *lægges paa Baalet i Hundedagenes rasende Hede*, som hos alle Folk tjente til Forbillede paa *Verdensbranden*; thi strax derefter tage *Mörket* og *Kulden* kjendeligen til, men den blomstrende Natur henvisner og daaner efterhaanden. Jfr. 1ste D S. 16, 201 o. f., samt Slutnings-Anmærkningen til *Ægers Gjestebud*. Den ældgamle Mythe om *Misteltenen* synes ellers at ligge til Grund for Fortællingen i *Schah Nameh* om *Asfendiar*, sammenlignet med Solen og ellers skildret som *Baldurs* Lige, det Iranske Folks Lyst og Haab. Ved et himmelsk Underværk modstod hans Legeme alle Vaaben, og intet kunde döde ham uden en Gren af et Æske- eller Ulme-træ ved Verdenshavet. Med Trolddomskunster blev dette udforsket, Grenen afbrækket i Nattens Mörke og hærdet ved Ilden til et

dræbende Spyd.*) Saaledes faldt *Asfendiar;* hele *Iran* og hans egen Morder sörgede over hans Död, men en Forbandelse hvilede over Drabsmanden, og *Hödur* lig, fandt han snart sin Undergang ved sin egen yngre Broders Haand.**)

15. *Höder* skal fældes igjen til Hævn for *Baldurs* Död, og selv lægges paa Baalet; med andre Ord: *Mörket* skal atter overvindes af *Lyset* og opbrændes ved dets Glands Ligesom *Baldur* blev lagt paa Baalet ved den store *Sommerfest*, da Blus tændtes overalt i Landene, saa erfarede *Höder* og samme Skjæbne ved *den vinterlige Fakkelfest*, da en lignende Skik iagttoges. See 1ste D. S. 63, 201, 214.

16. Denne Hævner er *Hödurs* (ligesaavel som *Baldurs*) egen Broder *Vale*, egentlig i Særdeleshed Gud for den Maaned som de Gamle kaldte *Lysbringer*, og som svarer hos os til Vandmandens Himmeltegn, da Vinterdagene forlænges og blive kjendeligen lysere. Her forekomme tildels de samme Udtryk som i Valas Spaadom 31te Str. See 1ste Deel S. 63. 201. *Vale* er en Sön af *Rinda* (eller den ufrugtbare Jord) da han er födt i Vintertiden. Derfor er maaske Læsemaaden: *i Vintersale,* den rigtigste, thi da disse Mythers rette Betydning glemtes eller skjultes, har man maaske villet, ved at tillægge et eneste Bogstav, rette det til *Vestens* eller *vestlige*

---

*) Denne Omgangsmaade maa og synes at være bleven brugt ved Misteltenen (skjönt det ikke berettes i Eddaerne). Den besynges derfor meget naturlig baade af *Evald* og *Oehlenschläger* i deres dramatiske Digtninger over *Balders Död.* Jfr. Anm. til *Ægers Gjestebud* 28de Str.

**) See *das Heldenbuch von Iran aus dem Schah Nameh des Ferdussi von J. Görres.* Berlin 1820. 2ter Th. S. 324 o. f. *Desthan* svarer her til Eddas *Loke*, i at befordre Drabsgjerningen ved Forræderie og Troldom.

Sale. — Strax ved sin Fremkomst, tidlig i sit Livs förste Morgen, overvinder Lysguden Vintermörket, til Hævn for Sommerens Fald. Baade *Lyset* og *Mörket* kunne siges at fremkomme *af* eller *paa* Himmelen. Derfor kaldes baade *Baldur* og *Höder Odins Sönner* — men ogsaa *Vale* var deres Broder. Mythen om *Odins* og *Rindas* Elskovsfærd er ellers tabt for os, undtagen for saavidt den er bleven latiniseret og historisk bearbeidet af *Saxo*, samt synes ogsaa at ommeldes korteligen i *Havamaal.*

27. Dette yderst vanskelige Sted forklares kun ved at jævnföre den yngre Eddas Beretninger hermed. Da *Baldur* blot kunde befries af *Hels* Vold, eller *Underverdenen*, paa de Vilkaar, at alle Væsener skulde begræde hans Hedenfart — tog *Frigga* nye edelige Löfter herom af alle Væsener (hvoriblandt *Ilden* dog ikke nævnes, ligesaalidet som *Mörket* i den förste Mythe). De gjorde det ogsaa, ligesom alle Ting (efter Mythographens Anmærkning) græde, naar de optö eller komme fra Frost i Varme. Kun traf Udsendingerne i en Bjerghule en Jættinde som kaldtes *Þöck* eller *Þökt* (ɔ: Bedækket, Forborgen), som svarte saaledes paa deres Anmodning:

Thöck vil med törre
Taarer begræde
Baldurs Dödning-Baal;
Hverken i Liv eller Död
Havde jeg got af ham. —
Beholde da *Hel* hvad hun har.*)

"Folk troe — heder det endvidere i den yngre *Edda* — at *Loke Lövöes Sön*, som stiftede mest Ondt

*) Det gamle Digt, hvoraf denne Strophe er tagen, kjende vi desværre! ligesaa lidet til, som mange andre der paaberaabes i Skalda og den yngre *Edda*.

blandt Aserne, har været skjult under denne Forklædning." Vi vide at denne *Loke* som oftest betegner *Ilden*, og maa derfor formode at det var ham, indspærret som *vulkanisk Jordbrand i en Bjerghule*, som kun vilde begræde *Baldur* (Ildens naturlige Fiende, forsaavidt denne mest glimrer og hersker i Vintermörket) med *törre Taarer*, thi saaledes kunne *Gnister*, *Rög* og *Aske* vel kaldes. Her spörges netop om de Qvinder (*Thökt* og hendes Söstre), som ikke ville græde (over *Baldur*), og vi kunne nu svare selv paa Valas Vegne: at det vare *Flammerne* hvis höje Toppes Slör (eller Hovedslör) ɔ: *Rögskyerne* nemlig, opflagre mod Himmelen. Ellers synes Digteren her at mene ved *Baldur* Verdens gyldne Alder i det store Verdensaar, ligesom den blide Vaar aarlig er det for Jorden i det mindre. Jfr. 20de Str. Mærkeligt kunde det og være, at i det *Odin* nævner *Himlen*, er det först at Valaen besinder sig rigtig og gjenkjender dens Hersker.

19. See foran Anm. til 8de Strophe.

20. Her omtales *Loke* sikkerligen som den fængslede underjordiske Ild, der i *Gudernes Tusmörke* skal slippe lös af sit Fængsel for at ödelægge vor Verden og dens Elementar-Guddomme. See Slutningen af Anm. til 17de Str.

ÆGERS GJESTEBUD

ELLER

LOKES ORDSTRID.

Indledning.

Gräter har Ret i at kalde dette Digts Forfatter det gamle Nordens *Lucian*, forsaavidt det synes at være skrevet i samme Hensigt som dennes græske Gudesamtaler, for at afmaskere de af vore Forfædre dyrkede Guddommes Bröder og Svagheder efter hines egne Meninger. For at samle dem saaledes paa et Sted kunde han ikke vælge en heldigere Indklædning til sine Skoser, end at lægge dem i *Lokes* Mund, da der neppe er nogen Tvivl om at vore Forfædre have i de senere hedenske Tider, anseet hin Dæmon for *Lögnens Fader*. Deraf kommer den endnu i Island brugelige Talemaade *Loka-Lygi* ɔ: *Lokes* Lögn om en haandgribelig Usandhed eller et grundfalsk Sammenspind. Ikke desmindre har Digteren været særdeles vel underrettet om de ældste nordiske (om ikke endog asiatiske) Præsters eller Philosophers Lærebygninger, grundede paa Elementaraandernes eller Natur-Principiernes Forgudelse og deres Fremstilling ved menneskelig Skikkelse, Lidenskaber, Tænkemaade og Sæder.

Denne Anskuelse bliver allerede klar af nærværende Dramas Scene som hensættes til Ægers eller Oceanets uhyre Haller,*) hvor Guder og Genier *(Aser* og *Alfer)* komme sammen til en höjtidelig Fest eller Drikkegilde. Vi see endvidere, at der ved Gildets Indretning kun forstaaes naturlige Phoenomener, betragtede med en indviet hedensk Theosophs digteriske Öje. Vi ville saaledes först anföre hvad de prosaiske Eddaværker sige herom. *Brages* Taler give os Underretning om dette Gildes förste Anledning, den nemlig, at Havets Dæmon *Æger* eller *Hler* fra *Hlesey* (Havets Ö eller Land)**) hjemsögte engang Guderne i Asgaard, og nöd

*) Mærkelig bliver os saaledes *Zeus's* og de övrige Guders Reise til Æthiopernes Gjestebud ved *Oceanet*; det varede i 12 Dage efter Homer I Iliadens 1ste Bog. *Macrobius* (Saturnalia I, 23) fortolker Mythen saaledes: Zeus er Solen, som med de övrige Guder, nemlig Himlens Stjerner, beværtes af Bölgerne eller Oceanet. Her og i Forklaringen til Scipios Dröm vil han ellers at Himmellegemerne eller Ætherens Ild næres af Havets eller Naturens Vædsker *(Humor)*, o. s. v. *Cicero* (de natura deorum Lib. 2. Cap. 46) vil ogsaa at Stjernerne ere flammende *(flammeæ)* samt næres af Jordens og Havets Dunster. Jfr. dette Værks I, 239. samt Bastholms *de ældste Folks* (her *Græbernes*) *rel. og philos. Meninger* S. 651-52.

**) Forfatteren siger: Han boede — paa den Öe som nu kaldes *Hlesey (Læsöe)* i Kattegattet — men den er sikkerlig opkaldet efter Havgudens mythiske Residents, ligesom flere Byer (endog islandske Gaarde) efter det berömte *Asgaard* o. s. v. Dog kunne gamle Folkesagn, ved Mythens Forvandskning have givet Anledning til hin Beretning. Jfr. *Harbards Sang* Str. 37. med Anm.

der en herlig Modtagelse (i *Valhall*), skjönt meget af Herligheden (efter Mythographens Udtryk) bestod i *Koglerie* eller *Synets Vildledelse* (eftersom hine naturlige Gjenstande forekomme Menneskene). "Om Aftenen da man skulde til "at drikke lod *Odin* indbære *Sværd* i Salen, "der vare saa blanke at de gave Skin fra sig, "og at man ikke behövede anden Lysning." Efter en Variant skinnede Sværdene som de klareste Luer. *Æger* syntes at det hele var ret herligt at see til. Væggene vare runden om prydede med skinnende Skjolde, istedenfor Tapetserier. Det er vistnok at *Asgaard* er *Stjernehimmelen* og det deri liggende *Valhall* især *Odins Slot*. Ogsaa er det klart at de gamle have sammenlignet Kometer, Planeter, eller andre store Stjerner med blanke Sværd, af en indlysende naturlig Aarsag.*) Overhoved kan Himmelhvælvingen i en stjerneklar og skjön Aften siges at overgaae den herligste Kongesal i sand Pragt og Höjhed. Er man saaledes stædt ude paa det store Hav, vil man finde, at *Æger* der kan siges at være *Odins* og Asernes Gjest. Det var ved hint Gilde at *Brage* skal have fremfört sine af hans Navn bekjendte Fortællinger, for hin berömte Havgud eller Havjætte. Til Gjen-

---

*) Kometerne have stedse en saadan Skikkelse — men de större Stjerner faae den for vort Syn, naar man seer paa dem ved at trække Öjenlaagene noget sammen, da de danne en Straale, lignende en smal blank Klinge.

gjeld for den prægtige Modtagelse indböd *Æger* Aserne hos sig til et Gilde. Det beskrives i *Skalda*, næsten paa samme Maade som i nærværende Digts prosaiske Indledning; kun bruger hin disse Udtryk: "Da Aserne havde sat sig "lod *Æger* indbære i Hallen *lysende Guld*, "som skinnede klart og oplyste den, ligesom "man i *Valhall* havde brugt Sværd isteden for "Lys. I dette Gilde frembragtes Möd og Öl af "sig selv, ligesom alt andet hvad der behöve- "des til Gjestebudet." o. s. v. — "Af denne "Grund kaldes Guldet *Ægers*, Havets eller Sö- "ens Ild eller Lys" o. s. v.

Den rigtige Aarsag er vist den: at i Efteraarstiden, da Nætterne blive mörke, seer man, især i en stille Aften, en utallig Mængde Lys i selve Havet, som skinne med Guldets Glands. De Gamle kaldte disse uden Tvivl, *Ægers eller Söens lysende Guld*, og *Guldet* (lige omvendt) *Ægers eller Söens Lys*. See her foran S. 201. samt I. 232. At man kaldte Guldet Floders eller ferske Vandes Ild eller Lys, er efter selve Skålda, en yngre poetisk Misbrug. En anden Sag er det, at det kaldes *Rhinens* eller andre guldgivende Floders Malm. Her have vi da aabenbare Oprindelsen til Sagnet om *Ægers* Pragt ved det förommeldte Gjæstebud, som han ellers (efter Sagnet i *Hymersqvida*) maatte anrette for Guderne, efter deres Befaling i hver Hörhöst eller Efteraar, og som beskrives nöjere

i de övrige eddiske Beretninger derom, skjönt disse (i det mindste de i *Skalda* og den yngre Edda) vistnok ogsaa ere bygte paa gamle Digtninger og öjensynlig ere af en anden Forfatter end den nævnte Hedenoldsang.

Ved de hedenske Nordboers store Höstfest, har den samtidige Digter tænkt sig Asaguderne eller *Himmelens Hær* tillige med *Jordens* og *Vandenes* övrige Guddomme, som værende til Gilde hos *Æger* eller *det store Havs Hersker*, i en skjön og höjtidelig Aften. Dette er Digtningens Hovedgjenstand — og den grunder sig uden Tvivl paa et ældgammelt, af Præsterne opfundet Folkesagn, men *Lokasennas* Forfatter har, som sagt, benyttet sig deraf for at indföre *Asa-Loke* (den nordiske *Momus*) talende, og med det samme til at udvikle sine egne Forestillinger om Gudernes Egenskaber og Væsen. *Loke* var, efter Eddaerne et fælles Navn for tvende forskjellige onde Væsener. Deraf forestilles *Udgaards-Loke* (Angelsaxernes *Grendel*) *) som *Udgaards* og, som det lader til, hele *Jotunheims* överste Hersker. Ved ham forstaa Eddaerne især det Væsen som forestaar vor Verdens Udkanter eller den Jorden omgivende Fjeldkreds og tillige, i visse Maader, den hele af Jætteslægten beboede Underverden. Det

*) Dette Ord er en Oversættelse af det islandske *Loka*, efter hvad *Thorkelin* har vist. See det af ham udgivne *Poema anglo-saxonicum de Scyldingis* pag. 260-61.

var vist egentlig ham, som efter vore ældste Forfædres Ideer avlede de tre berygtede onde Væsener, *Midgaardsſlangen* (det vilde Ocean) *Fenris-Ulven* (Afgrundens Ild) og *Hel* (Dödens og det yderste Mörkes Gudinde). De senere Beretninger have i denne Henseende forvexlet ham med *Asa-Loke*. Denne saaledes tvetydige Person var af den ældre *Lokes* store Jætte-Familie, og synes som alleroftest at betegne *den jordiske Ild;* selv undertiden, paa en Maade, *Jordens og dens Omgivelsers Elementar-Ild* for saavidt den gjennemfarer Luften i viſſe skinnende Meteorers Skikkelse. Hans Fader var Jætten *Farbaute* (efter Ordet den som slaar eller omtumler Skibene) fölgelig en Havjætte, ligesom Vulkaner ofte opkomme i Havet, — men hans Moder kaldes af nogle *Laufej* (Lövbærende ɔ: et *Træ*) efter andre *Nál* (Naal) som gjerne forfærdiges af *Staal* — men det er bekjendt at baade *Træ* og *Staal give* eller *tænde* Ild.*) Hans Udseende beskrives saaledes i den yngre Edda: "*Loke* er smuk og lys (eller skinnende) "af Udseende, men ond af Tænkemaade og "meget luneſuld eller foranderlig af Skikkelse. "Han udmærker sig frem for Andre ved List og "Snedighed (eller Kunstfærdighed) til alleslags "Gjerninger." — Ogsaa siges han undertiden

*) Dog kunde man gjette at *Laufej* ogsaa kan være en Personification af Jorden, som Moder til den jordiske Ild, baade til Vulkanen, og til den som frembringes af Træer og Stene.

at have gjennemfaret *Luften* eller *Vandet.* Denne hele Beskrivelse pasfer meget got til den, efter de Gamles Mening, besjælede jordiske Ild. *Loki* (Dæmonens Navn) og *Logi* (Lue, Flamme) skrives desuden eens efter Rune-Alphabetet. Ogsaa kan det forklares *a) den Lukkende, Indsluttende* (der bedre pasfer paa *Udgaards-Loke*), og *b) den Endende (som gjör Ende paa noget)* fölgelig tillige en *Ödelægger (destructor)* hvilken Rolle han især spiller ved Verdens Undergang. Endvidere heder det: "at "*Loke* ofte bragte Aserne i Forlegenhed (ved "Ondskab og List) men hjalp dem tit igjen ved "sine Kunster (dog som oftest af Frygt eller "Tvang)." Det selvsamme maa Menneskene saa tit erfare af Ilden, hvorom *Skule Thorlacius* har udtrykt sig saaledes:*) "Saa nyttig og nöd-"vendig Ilden er saalænge den lader sig styre, "saa farlige og skadelige ere dens Virkninger, "naar den tager for sig selv, efter det gamle: "*bene servit, male imperat*, og saadan var "just *Lokes* Karakter." De Exempler han anförer herpaa, og deres sindrige Udtydninger, er det ufornödent at gjentage her. I et andet Skrift**) har den samme Forfatter opregnet end flere Grunde herfor af Folketro og Almuesprog,

*) i sin ypperlige mythologiske Afhandling om *Thor og hans Hammer* m. m. i Scandinavisk Museum for 1802. S. 61 o. f.

**) *Antiqvitatum Borealium Observationes Miscellaneæ* &c. Spec. 7. (1801) p. 42 sq.

samt anmærker i den Henseende det særdeles tydelige gamle Ordsprog: *Loki fer yfir akra,* ɔ: *Loke farer over Agrene,* der netop bruges om *Loke* eller Ilden, som ödelægger Kornmarke, Enge eller Skove; — ogsaa Talemaaderne *α*) *Loka daun (Lokes Dunst)* nemlig svovelagtig Lugt af vulkaniske eller elektriske Frembringelser fra Jord, Hav eller Luft.*) *β*) *Lokaspænir (Lokes Spaaner)* Hövlspaaner, bestemte til Luen m. fl. Ogsaa i Danmark have Ordsprog, dragne af de gamle Meninger om *Loke,* vedligeholdt sig til de nyeste Tider. Almuen i visse Egne siger nemlig om det Phoenomen, som man ellers kalder: *at Solen trækker Regn* eller *Vand* (da dens Straaler danne etslags pyramidalske Figurer, der synes at nedstige til Jorden i vandagtige Dunster) paa en modsat Maade: *Loke drikker Vand.* — Her menes da den *Loke,* som mentes at være fængslet under Jorden, nemlig dens indvendige Ild.**)

Ligesom *Asa-Loke,* i nærværende Digts Slutning, forkynder sig som den underjordiske Ilds Hersker, saa vidne og de eddiske Fortæl-

---

*) Af lignende Grunde kaldte Grækerne Svovlet θεῖον.

**) At man længe i Danmark har havt mange Sagn om *Loke,* vises af den ved *Peder Syv* i hans danske Ordsprog 2den Deel S. 72 anförte Talemaade: *at höre paa Lockes Eventyr* — uden Tvivl beslægtet med den islandske: *Loka lygi* d. e. *Lokes Lögn,* hvorved man dog maa atter erindre, at Loke ansaaes for Lögnens Fader og kaldtes derfor Gudernes Bagvasker m. m.

linger om *Loke's* Fængsling, at de skadelige Vulkaners Indspærrelse i Jordens Dybder menes derved, hvilket især bliver tydeligt deraf, at Jordskjælv foraarsages af *Loke's* heftige Bevægelser. Græker, Ægypter o. fl. have de selvsamme Fortællinger om visse af Guderne, i Jordens Afgrund og under ildsprudende Bjerge fængslede Titaner eller Giganter, som *Typhæus, Typhon* o. fl. Men ligesom Guderne saaledes lænkebandt *Underjordsilden,* maa Menneskene og behandle dens Afkom, *den overjordiske Ild* paa selvsamme Maade, hvis den ej skal volde uendelig Skade, hvorefter den bestandig higer. Ilden holdes saaledes i stedseværende Fængsel af Guder og Mennesker, indtil den endelig, i Tidens Fylde, bryder lös fra Dybets Huler og forstyrrer vor hele jordiske Verden. Intet Under da at *Loke* eller i det hele *Ilden,* som i Begyndelsen var nöje forenet med Asagudernes Væsen og optaget i deres Selskab, men faldt siden derfra til Afgrundens Jætteslægt, for at hige efter deres Undergang — frygtes og afskyes af Guder og Mennesker.*)

*) Da *Iranerne* eller de gamle Perser og Meder, som bekiendt vare paa en vis Maade *Ildens Dyrkere,* saa synes dette oldnordiske Had og Foragt mod *Ildens Dæmon* at nedstamme fra hines Naboer *Turanierne* eller de ældste Turker, hvoraf en Deel udvandrede hertil Norden med Alaner, Sarmater og Gother, der oprindelig vare beslægtede med Medo-Perserne, samt först deres Naboer, men siden tillige deres sorne Fiender. Ellers havde ogsaa Skandinaverne *deres*

Ligesom *Baldur* oprindelig var *den blide Foraarsfol* eller Gud for den lyseste, skjönneste og behageligste Aarstid, kaldtes derfor *den Gode*, og ansaaes i det Hele, ogsaa fra ethiske Synspunkter, som Godhedens og Retfærdighedens Guddom — saaledes blev ogsaa *Loke* (der yndede *Mörket* af föranförte Aarsager) den trolöse, skadelige, *fortærende Ild* til Falskhedens, Lögnens og Ondskabens Dæmon. Vare end de Gamles ældste mythologiske Anskuelser af reen physisk Natur, saa forenedes de dog siden, meget naturligen, med moralske Betragtninger og Digtninger.

Endeligen tilföjer jeg, at ligesom *Loke* siges at have avlet *Fenris-Ulven* og flere Uhyrer af samme Natur, saa kaldes ogsaa *Loge (Ilden)* for sig selv; af vore gamle Digtere, *Skoves og Huses Ulv* (ɔ: fortærende Ödelægger) *Fiende, Morder* o. s. v., men hans Brödre *Æger* eller *Hler* (Havjætten eller det dræbende Hav) og *Kár* (den ödelæggende Storm) da de alle skal nedstamme fra *Forn-jot (Fornjotur* eller *Fornjötun)* ɔ: *den gamle Jætte*, nemlig Urjætten *Örgemler* eller *Ymer*. Paa selvsamme Maade siges Jættesönnen *Loke*, nemlig *Ilden*, at være Broder til *Byleist (Byernes* eller *Husenes* —

---

hellige Ild, men den tilegnedes Tordenguden, eller hörte mere til den himmelske end jordiske Ild.

efter andre *Biernes Fiende)* nemlig *Stormen* og *Helblinde* (den Dödblændende; blinde Död), nemlig *Havet*, *Afgrunden*.

I de kristne Tider er *Loke (Loki)* forvandlet i den Norske Almuetro under det samme Navn *Loke*, *Laake* eller *Lokje*, dels til selve den onde Aand, Djævelen (efter kristne Begreber) dels ogsaa til et djævelsk Nattespögelse.*) Ogsaa i Jylland kjende Bönderne ham som et ondt Væsen under Navn af *Lokke* eller *Lokken*. Saaledes sige Bönderne i *Vensysfel* (efter Hr. Pastor *Lyngbyes* mig givne Beretning) om Urten *Polytrichum commune Linn.* (*juniperinum* og *piliferum* hos de Nyere) som de kalde *Lokkens Havre*, naar den kommer frem om Foraaret i Mængde, hist og her, paa sandige Agre: *Nu saaer Lokken sin Havre.* Den er nemlig et slemt Ukrud, en Mos som endog Dyrene ikke kunne æde. Vore Forfædre synes saaledes i gamle Dage at have tilskrevet *Loke* alt det Onde, ligesom dette tillægges Djævelen af de Kristne.

Særskilte Oversættelser af dette Digt kjender jeg ikke, undtagen en paa Tydsk af *Gräter* i hans *Nordische Blumen.* Enkelte Udtryk,

*) See f. Ex. *Ströms Beskrivelse over Söndmör* 1ste Deel (i Ordbogen) og *Willes Beskr. over Sillejords Præstegjeld i övre Tellemarken* (1786) S. 251.

som han med Ret kalder Aristophaniske, har jeg enten sögt at undgaae eller omskrevet dem paa en anstændigere Maade. Vore Forfædre kunde de ikke her forekomme som særdeles stödende, da de lagdes i Munden paa *Asa-Loke*, hvem de, for hans Trolösheds, Lögnagtigheds og ublu Talers Skyld, kaldte *Guders og Menneskers Skjændsel.*

Udsigt over Indholdet af *Ægers Gjestebud.*

A. Samlerens prosaiske Indledning, indeholdende Fortællingen om *Ægers* Gjestebud og Anledningen til *Lokes* Ordstrid.

I. *Lokes* Samtale med *Ægers* Dörvögter eller Opvarter *Elder*, uden for Gildesalen (1-5).

II. *Loke* træder ind i Drikkesalen og udbeder sig en Lædskedrik, samt en Plads i Gudernes Samqvem (6.7). Det nægtes af *Brage* (8). *Loke* henvender sig til *Odin* (9). Hans indvilgende Svar (10).

III. *Vidar* bringer *Loke* det fyldte Bæger. *Loke* önsker alle Guder Held, undtagen *Brage* (11). Deres Ordvexling i den Anledning (12-15). *Idunna* söger at berolige sin Mage, men anfaldes derfor af *Loke* (16-18). Hans Ordstrid med *Gefion* (19-20), *Odin* (21-24), *Frigg* (25-28), *Freya* (29-32), *Njord* (33-36), *Tyr* (37-40), *Freyr* (41-42), *Beyggver* (43-46). *Heimdall* (47-48). *Skade* (49-52).

IV. *Sif* bringer *Loke* et Sonings-Bæger og taler ham til (53). Han drikker, men anfalder ogsaa hende med skjændige Bebrejdelser (54). *Beyla* forkynder *Thors* Nærmelse (55). *Loke* forhaaner hende (56).

V. *Thors Ankomst.* Hans Ordvexling med *Loke* (57-64). *Lokes* Forbandelser over *Æger*, hans Boliger og Ejendele, til Afsked fra Gildet (65).

B. Samlerens prosaiske Tillæg, indeholdende et Sammendrag af Fortællingen om *Lokes* Flugt, Fængsling og Fængselsstraf, samt Jordskjælvenes Oprindelse.

AEGERS GJESTEBUD.[1])

Æger,[2]) som med et andet Navn kaldes *Gymer*, bryggede Öl til Aserne da han havde faaet den store Kjedel hvorom der för[3]) er bleven fortalt. Til dette Gjæstebud kom *Odin* og hans Hustru *Frigg*, men *Thor* kom ikke, da han var draget til Österled. Der var *Sif*, *Thors* Hustru, samt *Brage* og *Idunna*, hans Kone. *Tyr* var der ogsaa, han var enhaandet, thi *Fenris-Ulven* havde, da han blev bunden, skilt ham ved den anden Haand. Der var *Njord* og hans Kone *Skade*, *Freyr* og *Freya*, *Vidar Odins* Sön. Ogsaa *Loke* var der, samt *Freyrs* Tienestefolk, *Beygver* og *Beyla*. Desuden vare der mange Aser og Alfer.

---

1) I Originalen *Ægisdrecka* (*Ægers* Drikkegilde) eller *Lokasenna* (*Lokes* Ordstrid). Ellers ogsaa *Loka-Glepsa*, Lokes bidske Glafser. Den förste Titel tilkommer den prosaiske Fortælling, de to sidste Digtet allene.

2) Eller *Eger*.

3) Egentlig *nu* — da dette Stykke sættes i de gamle Codices strax efter Qvadet om *Hymer*.

Æger havde to Tienere, *Fimafeng*[4]) og *Elder*[5]). Der brugte man skinnende Guld istedetfor Ildens Lys. Drikken frembares der af sig selv. Der var et höjhelligt Fristed. Gjesterne roste *Ægers* Opvartere meget. Det kunde *Loke* ikke taale at höre, hvorfor han dræbte *Fimafeng*. Da sloge Aserne paa deres Skjolde og forfulgte *Loke* med höje Skrig ud til Skoven, hvorfra de vendte tilbage for at drikke. *Loke* kom snart bagefter, traf *Elder* indenfor, og talte ham saaledes til: [*]

LOKES ORDSTRID
ELLER
LOKES GLUFFER.[6])

I.

LOKE.

1. Sig du det *Elder!*
Uden mindste Fjed
Frem din Fod at sætte,

4) o: Den hurtig Gribende eller Tilbringende.

5) Den Ildtændende eller Lysende.

6) See Varianten 1.

Hvilke Drikke-Taler
Nu her inde more
Sejer-Guders Sönner?

ELDER.

2. Om sine Vaaben
Og Krigsbedrifter tale
Sejerguders [7]) Sönner.
Af *Aser* og *Alfer*,
Som her inde ere,
Ingen er i Ord din Ven.

LOKE.

3. Ind vil jeg gaa
I *Ægers* Haller
For det Samqvem [8]) at see.
Haan [9]) og Had [10])
Bærer jeg Asers Sönner,
Og blander dem saa Meen i Mjöd. [11])

ELDER.

4. Veed du hvis du gaar
Ind i *Ægers* Haller
For det Samqvem at see,
Men Skraal og Skjelden over

---

7) El. salige Guders.
8) El. Gilde.
9) El. Skraal.
10) El. Fiendskab.
11) El. blander saa deres Mjöd med Meen (Ondt).

De milde Guder öser,
De törre det af paa dig selv.

LOKE.

5. Veed du det *Elder!*
Hvis vi ene skulle
Vexle hvasse Ord,
Overvættes rig
Jeg paa Svar vil blive,
Naar du mæler for meget.

II.

Derefter gik *Loke* ind i Hallen, men da de, som vare der inde, saae hvem der var kommen, taug de alle stille. *Loke* sagde:

6. Törstig jeg kom
Til denne Hall,
Lopt[12]) over lange Veje,
Aser at bede
At en Drik de give
Mig af klaren Mjöd.

7. Hvi tier I Guder!
Opsvulmede (af Harm)
At I ej magter at mæle.
Sæde og Sted mig viser[13])

---

12) Ogsaa *Loke's* Navn; maaske antyder det her, at han har faret gjennem Luften.

13) E. O. udvælger.

I Samqvemmet, [14]) eller
Beder mig bort at gaa.

BRAGE.

8. Sæde og Sted
I Samqvem dig
Aser aldrig give,
Thi Aserne vide
Vel hvem [15]) de skulle
Helligt Gilde [16]) berede.

LOKE.

9. Mindes du vel *Odin!*
Da vi i Tidens Morgen
Blanded fælles Blod; [17])
Da lod du som om aldrig
En Drik du vilde smage
Hvis ei man den os begge böd.

ODIN.

10. Reis dig da *Vidar!*
Og lad Ulvens Fader
Sig i Lauget sætte,
At ej *Loke* skal
Med Skjeldsord os anfalde
Her i *Ægers* Hall.

---

14) El. i Drikkegildet.
15) E. O. hvem blandt Födte (el. Folk).
16) El. guddommeligt Gjestebud.
17) E. O. blandede Blod sammen.

III.

Da stod *Vidar* op og skjænkede for *Loke*, men förend han drak talte han saaledes til Aserne: [18])

11. Hil være Eder *Aser!*
    Hil Eder *Asynier!*
    Og alle höjhellige Guder!
    Undtagen den ene,
    Brage som sidder
    Paa Bænken deroppe. [19])

BRAGE.

12. En Hest og et Sværd
    Jeg af mit Gods dig giver,
    Saa dig *Brage* Böder yder, [20])
    At du ej mod Aser
    Avind viser; [21])
    Gjör kun ikke Guder dig vrede.

LOKE.

13. Hest og Armringe
    Skal du bestandig
    Begge savne *Brage!*
    Af *Aser* og *Alfer*

---

18) El. hilsede han Aserne saaledes.

19) I et af de inderste Sæder.

20) E. O. saaledes böder *Brage* dig en Ring (*baug*) en brugelig Talemaade om Böder.

21) El. ypper Strid.

Som herinde ere
Skyer Ingen Kamp
Og Skud som du.

BRAGE.

14. Veed jeg hvis jeg var,
Som jeg nu inde er,
Uden for *Ægers* Hall;
I min Haand jeg skulde
Dit Hoved bære
Og lönne saa din Lögn. 22)

LOKE.

15. Kjæk er du i Sædet,
Ej bör du saa være
Brage! Bænkes Pryd!
Gaa kun hen at kjæmpe
Hvis vred du er;
Ej tænker den Tappre sig om. 23)

IDUNN.

16. *Brage!* jeg dig beder
For fælles Afkoms og
Udkaarne Sönners Skyld,
At du ej *Loke*
Med Haan tiltaler
Her i *Ægers* Hall.

---

22) Eller: Det skulde jeg ikke lyve for dig.
23) El. den Tappre bryder sig da om intet....

LOKE.

17\. Ti stille *Idunn!*
Du af alle Qvinder
Higed mest efter Mand, [24])
Siden du med Arme,
Omhyggelig toede,
Din Broders Drabsmand favned.

IDUNN.

18\. *Loke* jeg ej
Med Haan tiltaler
Her i *Ægers* Hall;
Kun stiller jeg *Brage*
Ophidset af Drik;
Ej jeg vil at I vrede kjæmpe.

GEFION.

19\. Hvi ville I herinde
Aser tvende!
Vexle hvasse Ord?
Lopt det ej veed
At List ham omspænder, [25])
Og at Ulykker ham ægge. [26])

LOKE.

20\. Ti stille *Gefion!*
Det jeg nu vil röbe,

24) E. O. jeg siger dig at være den mest mandlystne af alle Qvinder.
25) E. O. at han er bleven narret, bedaaret.
26) See Anm.

At til Lyst dig lokked
Den lyse [27]) Ungersvend,
Som dig Smykker skjænkte
Og dit Favntag nöd. [28])

ODIN.

21. Rasende er du *Loke!*
Og uden al Forstand [29])
Naar *Gefion* du tirrer til Vrede,
Thi jeg troer hun kjender
Alles Skjæbne saa
Nöje som jeg selv.

LOKE.

22. Ti stille *Odin!*
Aldrig ret du kunde
Dele med Krigere Kamp,
Ofte gav du dem
Du ikke burde,
De mindre modige, Sejer.

ODIN.

23. Veed du hvis jeg gav,
Hvem jeg give ej skulde,
De mindre modige Sejer. —
Otte Vintre var du
Neden for Jorden

---

27) E. O. hvide, blonde.
28) *Verbo-tenus: super qvem tu collocasti femur.*
29) E. O. Gal er du *Loke!*
Og uden al Forstand.

Malke-Ko og Qvinde,
Og födte Fostre der —
Slig er vist et Afskums Art. [30])

LOKE.

24. I *Samsö* man siger
Du segned ned [31])
Og gik som en Kjærling ved Krykke; [32])
Troldkarlene [33]) lig
Hen over Böygden du foer —
Slig er vist et Afskums Art.

FRIGG.

25. Eders Hændelser [34])
Aldrig I burde
Saa fortælle Folk;
Hvad I Aser tvende
I Tidens Morgen [35]) bedreve; —
Fordums Værk ej Mænd bör mindes. [36])

LOKE.

26. Ti stille *Frigg!*
Du er *Fiörgyns* Datter

---

30) Maaske e. O. *qvod ego censebam hermaphroditi (vel mollis hominis) indolem esse.*
31) El. at du haltede.
32) El. drev Trolddom som en *Vala*.
33) El. Troldqvinderne.
34) El. Skjæbne.
35) El. Ophav, i gamle Dage.
36) El. Mænd bör stedse holde sig fra at oprippe gamle Sager.

Mandlysten har du stedse været,
Siden *Vile* og *Ve*
Du, Værgiverens Qvinde,
Begge tog i din Barm.

FRIGG.

27. Vid hvis jeg havde her
I *Ægers* Haller inde
En *Baldur* lignende Sön, [37])
Ud skulde du ej komme
Fra Asers Sönner,
Din Harm blev da stillet med Vaaben. [38])

LOKE.

28. Vil du da *Frigg!*
At jeg flere lede
Ord dig sige skal,
Det jeg volder at du
Herefter aldrig *Baldur*
Seer til Sale ride.

FREYA.

29. Rasende er du *Loke!*
At du saa opripper
Din Udaad ond og fæl.
Frigga troer jeg veed

37) El. en Sön, som var *Baldurs* Mage.
38) E. O. Da vilde du blive anfaldet med Vaaben, i din Vrede.

Fremtids hele Skjæbne[39])
Skjönt hun selv den ej siger,

LOKE.

30. Ti stille *Freya!*
Ret vel jeg dig kjender,
Ej er du fri for Fejl,
Af *Aser* og *Alfer*
Som herinde ere
Enhver har din Boler været.

FREYA.

31. Falsk er din Tunge,
Herefter den, jeg troer,
Galer dig selv til Fortred;
Vrede ere dig *Aser*
Og *Asynier*,
Med Sorrig du heden skal drage.

LOKE.

32. Ti stille *Freya!*
Giftblanderinde
Fuld af Ondt du er;
Med Trolddom til din Side
Vellystige Gudinde!
Din Broder lokked du[40]) — —

---

39) Maaske rettere: jeg troer at *Frigga* kjender alle (skete og uskete) Begivenheder.

40) Originalens sidste Linie har jeg udeladt som uforstaaelig, da der forekommer et ubekjendt Ord, hvilket nogle tillægge en obscoen Mening.

NJORD.

33. Uhört[41]) det ikke er
At Qvinder elske Mænd,
Var de end ej vied sammen.[42]) —
Men det er Under at hid
Du usle *Asa* kom,
Der födte Börn som en Qvinde.

LOKE.

34. Ti stille *Njord!*
Du mod Östen heden
Blev sendt som en Gidsel for Guder.[43])
Hymers Döttre brugte
Din Mund til fælles Trug
For sprudlende Strömme.

NJORD.

35. Det er min Tröst,
For jeg var langt herfra
Sendt som en Gidsel for Guder,
At jeg avled den Sön
Som ingen hader
Og holdes for *Asernes* Fyrste.

LOKE.

36. Hold kun op *Njord!*

---

41) El. meget farligt.

42) Egentlig: *etsi mulieres sibi parent maritum, vel amasium qvemcunqve.*

43) Udtrykket *for (at godom)* kun gjelde enten *til* eller *fra* Guderne.

Dæmp dit Overmod,
Ej vil jeg det længer fordölge
At med din Söster
En Sön du avled
Neppe værre end du selv. [44])

TYR.

37. *Freyr* er bedst af alle
Höjtsvævende (Guder) [45])
I *Asers* Egne. [46])
Ej Mö eller Qvinde
Han bringer til Graad
Men löser Alles [47]) Lænker.

LOKE.

38. Ti stille *Tyr!*
Aldrig du kunde
Bruge begge Hænder, [48])
Siden den höjre,
Som jeg nu mindes,
Fenrer fra dig sleed.

TYR.

39. Jeg fattes en Haand,
Du hæderligt Rygte,

---

44) E. O. og dog ikke saa meget værre end du som man kunde vente (af en slig Beblandelse).
45) See Anm.
46) E. O. Gaarde (Sphærer).
47) Enhver af.
48) See Anm.

Sorg er sligt at savne;
Ej heller har Ulven det godt;
I Lænker han smægter
Til Verden forgaar.

LOKE.

40. Ti stille *Tyr!*
Det hændtes din Kone
At hun fik en Sön ved mig,
Ej Lap eller Skilling[49])
Din Usling fik
Til Böder for sligt.

FREYR.

41. Ulven seer jeg ligge
For Elvens Munding
Til Magterne forgaa.
Ulykkes Stifter!
Hvis du nu ej tier
Saa skal du bunden blive.

LOKE.

42. For Guld lod du kjöbe
Gymers Datter
Og solgte saa dit Sværd,
Men naar *Muspells* Sönner
Over Mulmskoven ride
Du Usle har intet Værge.[50])

49) See Anm.

50) E. O. Veed du ikko hvorledes (hvormed) du skal fægte.

BEYGVER.

43. Vid hvis jeg var ædelbaaren [51])
Som *Inguns-Freyr*
Og havde saa herlig en Borg, [52])
Den onde Krage
Knused jeg,
Bröd dens Been til Marven. [53])

LOKE.

44. Hvad er det lille
Som jeg logre seer
Og snyltende snappe.
Freyr du vel stedse
I Örene hænger, [54])
Naar ej ved Qværnen [55]) du qviddrer.

BEYGVER.

45. *Beygver* jeg heder,
Rask [56]) mig kalde
Alle Guder og Mænd;
Her er jeg med Ære,

---

51) El. af (saa) ædel en Slægt.

52) El. en saa lyksalig Bolig.

53) E. O. Saa knuste jeg den onde Krage mere smaat end Marv og sönderslog alle dens Lemmer.

54) E. O. Du vil stedse være ved *Freyrs* Öron.

55) E. O. Under.

56) El. hastig, ilsindet.

Thi hele *Odins* Slægt[57])
Samles glad til Gilde.[58])

LOKE.

46. Ti stille *Beygver!*
Aldrig ret du kunde.
Dele Mad blandt Mænd;
I Sengehalmen
Skjulte du dig.
Naar Heltene kjæmped.[59])

HEIMDALL.

47. Drukken er du *Loke!*
Saa intet meer du sandser;
Hvi sagtnes du da aldrig *Loke!* —
Fuldskab stedse.
Den behersker,
Som husker ej selv hvad han siger.

LOKE.

48. Ti stille *Heimdall!*
Dig blev i Tidens Morgen
Et hæsligt Liv bestemt.
Med vaaden Ryg
Du være skal,
Og vaage som Gudernes Vægter.

57) E. O. alle *Hropters* Ætlinge eller Mænd. See 1ste Deel S. 209 (da *Hropt* muelig er forskjellig fra *Odin*).

58) E. O. drikke Öl sammen.

59) E. O. Heltene kunde ikke, da de strede, finde dig (fordi du laa) i Sengehalmen.

SKADE.

49. Du morer dig *Loke!* [60])
Ej længe saa du skal
Lege med lösnet Hale,
Til skarpe Spidse dig,
Med iskold Slægtnings Tarme,
Snart Guder binde skulle.

LOKE.

50. Vid, om til skarpe Spidse end
Med iskold Slægtnings Tarme,
Mig Guder binde skulle,
Dog först og fyrigst jeg var
Til Ulivs-Saar at give,
Da vi toge *Thiasſe* fat.

SKADE.

51. Vid, hvis du först og fyrigst var
Til Ulivs-Saar at give,
Da I toge *Thiasſe* fat;
Fra mine Boliger
Og Vange [61]) stedse skulle
Dig komme kolde [62]) Raad.

LOKE.

52. Lettere var din Tale
Mod *Lövöes* Sön

---

60) Du er ret overgiven.
61) *Vogne* er en Trykfeil i den store Udg.
62) d. e. fiendske, skadelige.

Da du mig din Seng tilböd.
Sligt maa vi mindes
Hvis nöje vi skulle
Vore Lyder [63]) opregne.

VI.

Da gik [*] *Sif* [64]) frem, skjænkede *Loke* Mjöd i en [**] Iskalk, [65]) og sagde:

53. Hil være dig nu *Loke!*
Og tag mód Iskalken
Fuld af den gamle Mjöd,
For at du hende ene
Blandt Asers skyldfri Slægt
Sidde lader i Fred. [66])

Han tog mod Hornet, drak det ud og svarede:

54. Ene du var,
Hvis du det var,
Varsom og ivrig for Manden;
Kun een jeg kjender,
Saavidt jeg troer,
Som boler med *Hlorrides* Viv,
Og det er denne listige *Loke.*

63) El. Fejlgreb, slette Handlinger.
64) See Anm.
65) See Anm.
66) See Anm.

BEYLA.

55. Alle Fjelde skjælve;
Paa Farten troer jeg være
Hlorride hjemme fra.
Han Taushed vil lære
Den, som her forhaaner
Alle Guder og Mænd.

LOKE.

56. Ti stille *Beyla!*
Du er *Beyggvers* Qvinde
Og af Ondskab fuld.
Et fælere Udyr
Kom ej blandt Asers Sönner
End du, tilsölede Deje!

V.

Da kom *Thor* til og sagde:

57. Ti uteerlige Væsen!
Dig skal min stærke Hammer
Miölner Mælet betage;
Skuldres Klint
Slaaer jeg dig af Halsen,
Og da dit Liv maa du lade.

LOKE.

58. Jordens Sön
Er her nu indkommen —

Hvi brouter[67]) du saa *Thor!*
Ej tör du det naar
Du skal mod Ulven stride
Og Sejerfader[68]) han sluger.

THOR.

59. Ti uteerlige Væsen!
Dig skal min stærke Hammer
Miölner Mælet betage.
Op jeg dig smider
Mod Österkant,
At siden Ingen dig seer.

LOKE.

60. Dine Öster-Reiser
Aldrig du burde
Folk fortælle om,
Siden i Handsketommen
Einherie! krumböjet du sad
Og troede ej selv at *Thor* du var.

THOR.

61. Ti uteerlige Væsen!
Dig skal min stærke Hammer
Mjölner Mælet betage.
Snart min höjre Haand
Med *Hrungners* Bane dig slaaer
At hvert dit Been skal brydes.

---

67) El. raser, trættes.
68) E. O. hele Sejer-fader. Jfr. Anm.

LOKE.

62. Længe end
Jeg leve agter
Skjönt med Hammers Hug du mig truer.
Haarde dig tyktes
Tornisterets Remmer.
Da *Skrymers* Mad du naa ej kunde
Og pintes sund af Sult.

THOR.

63. Ti uteerlige Væsen!
Dig skal min stærke Hammer
Miölner Mælet betage.
Hrungners Bane
Dig til *Hel* skal kaste,
Og Dödninges Dyb. [69])

LOKE.

64. Jeg sang for *Aser*,
Jeg sang for *Asers* Sönner
Hvad Tanken mig böd;
Men for dig ene
Jeg ud vil gaa,
Thi vist jeg veed at du slaaer. —
65. Öl brygged du *Æger!*
Men du aldrig skal
Siden Gilde give.

---

69) See Anm.

Over alt dit Eje
Som her inde er
Luen lystig flagre
Og brænde dig paa Bagen! —

Derefter skjulte *Loke* sig i *Franangers* Fos, i Skikkelse af en Lax. Der grebe Aserne ham. Han blev bunden med sin Sön *Nares* Tarme, men hans anden Sön *Narve* blev til en Ulv. *Skade* tog en giftig Slange og hængte den op over *Lokes* Ansigt; Gift drypped ned fra den. *Sigyn*, Lokes Kone, sad der og holdt et Bækken under Giften — men naar det blev fuldt, slog hun den ud. Imidlertid dryppede Giften over *Loke*; da foer han saa heftig sammen, at hele Jorden rystede derved — og denne Begivenhed kalder man nu Jordskjælv. [*]

A. [*]. Af Indledningen og flere Steder i Digtet see vi at dette Gjæstebud hos *Æger* blev holdt *i Vesten*. Det er os ogsaa bekjendt, at de skinnende Himmellegemer (*Aserne* nemlig) drage fra Öst til Vest, indtil de der nedstige i det dybe Hav. Ogsaa sættes *Valhall* (samt fölgelig Gudernes Boliger) undertiden i *Vest*, Jætternes derimod i *Öst* (uden for den egentlige Jordkreds). *Thor* drog her ikke egentlig i Asernes Selskab, og det er saare naturligt, da Tordenen ikke egentlig hörer til Stjernehimmelen, skjönt dens Hersker siges at nedstamme derfra, samt regnes til en af Elementernes guddommelige Styrere. Jeg vil stræbe at vise de övrige tilstædeværende Guders og Dæmoners rigtige Betydning. *Frigg* og *Sif* ere begge Personificationer af den frugtbare Jord, den förste som *Odins*, den anden som *Thors* Hustru.*) Den evig jomfruelige *Gefion* er vel derimod enten det bare, *ufrugtbare Jordsmons*, eller og den *vinterlige Jords* egentlige Gudinde. *Tyr* raader sandsynlig for den *halve* (af- og til-tagende *mandlige*) *Maane (Lunus)*, *Freya* derimod for den *fulde (svangre, qvindelige) Maane (Luna)*. *Njord* behersker *Dunstkredsen* og *det seilbare Hav; Skade*, hans Hustru, er *Foraars*- eller *Sommer-Stormen*, som dog opholder sig helst paa de höje istakte Fjelde. *Freyr* er *Solens* ypperste Gud. Om *Brage* og *Idunna* handles i Anmærkningerne. *Vidar* er især det *Meteor* som vi kalde *Typhon*.

*) *Frigg* er dog rimeligvis især den Jorden omgivende og befrugtende Luft, ligesom *Juno-Here* i den romersk-græske Gudelære.

Loke betegner her overhoved den *jordiske*, tilsidst *den underjordiske Ild;* i sin Ungdom var han forenet med alle Elementer, samt roser sig derfor af at have været *Odins* Fostbroder, og at have kjærligen varmet alle Gudinderne.

Af de övrige underordnede Væsener som forekomme her, ere *Beyggver* og *Beyla*, *Freyrs* Tyende, vistnok digteriske Personificationer af de tvende smaa Bisole, der undertiden fölge Solen, og saaledes kunne siges at være dens Opvartere. Ligesaa naturlig falder den Forklaring over *Ægers* Tienere, at *Fimafeng* (den Hurtige, Behændige) der bar Drikken saa net, at den syntes at komme frem af sig selv, er den vævre, virksomme Bölge eller Havets Ström (der undertiden ombringes eller standses af den underjordiske Ilds Omvæltninger). *) *Elder* derimod (den Ildtændende eller Lysende) det Væsen, der frembærer de utallige glimrende Lys, som (efter det föranförte) komme til Syne fra Havets Dyb. Ikke desmindre ere han og *Loke* (den virkelige Ild) dödelige Fiender. — Saaledes kom *Aser* og *Alfer* (de höjere og underordnede Elementar-Aander) til at forsamles i Oceanets Haller.

Str. 1. *Elder* eller Havets *Moor-Ild* lader sig ofte see i dets Overflade, altsaa ved Indgangen til *Ægers* Sale, fra Jorden, hvorfra den flygtige *Loke* kom.

---

*) Saaledes udtrykker ogsaa *Macrobius* sig om de græske Guders Gjestebud hos Oceanet: *Unda Oceani dapes (Jovi vel diis) ministrat.* See den 1ste Anm. til Indledningen.

2. Alle *Aser* og *Alfer* (Guder og gode Aander) hade *Loke* som den skadelige Ild.

4. Den sidste usædvanlige Talemaades Mening er: at Skjændegjæsten gjör sig selv den störste Skam med de uforskyldte Forhaanelser, som han vil udöse over Andre.

5. Den virkelige Ild roser sig ikke uden Aarsag af Overmagten, frem for den blot tilsyneladende eller *Moorilden*. Han baner sig ogsaa selv Vejen, til Trods for den nu krafteslöse Dörvogter.

6. Navnet *Lopt, Lopter (Loptr)* der og tilhörer *Loke*, kommer af *Lopt* ɔ: *Luft*, enten fordi han undertiden mentes at vise sig som *Luftild*, eller fordi *Ilden* kan siges at *opfostres af Luften* og stedse trænge til dens Bistand.

7. Da *Loke* engang var kommen paa ny ind i Salen, var han at ansee som Gjæst, og Guderne vare derfor i stor Forlegenhed, da de ikke vilde krænke Stedets Hellighed eller Gjæstfrihedens Love. Herpaa stoler *Loke* i denne djærve Tiltale.

8. *Brage* er den förste blandt Aserne der svarer, som Talens (Veltalenhedens) og Sangens Guddom. Han var vel Gud for Lyd og Klang i det Hele, og kan for saavidt henregnes til Naturaanderne. Som bekjendt var han en stor Taler og Skjaldenes Beskytter.

9. *Odin* og *Loke* kunne f. Ex. siges *at blande Blod sammen*, efter de Gamles Ideer om Naturen og Fostbroderskabets Ceremonier, ved den ofte blodröde og dog tillige ildfarvede Morgenrödes Fremkomst. — *Blodpagter* (hvortil vel ogsaa Omskjærelsen i visse Maader hörer) vare fra ældgamle Tider af almindelige i Österlandene. Udförligst beskrives en

saadan, ved et Fostbroderskabs Stiftelse i Armenien, af Tacitus Annal. 12, 47. Jfr. Lucians Toxaris (om Skytherne). Flere hertil hörende Efterretninger findes hos Herodot og Mela.

10. Det er et herligt Syn at see *Vidar* eller *Typhon* reise sig (see 1ste D. S. 125). Undertiden viser han sig virkelig i Ildens Selskab, som en Art af tordnende Meteorer. *Skypumpen* er hans magelöse Kalk eller Bæger, hvis rigelige Vædske tit gaar over Bredderne. *Vidar* svarer her til sit Tilnavn *den Tause*, da han ikke tiltaler *Loke;* denne anfalder ej heller *Vidar*, som af Nogle ansaaes for Gudernes vældigste Stötte — maaske da af Frygt (jfr. 64de Str.) Han antaster derimod *Brage*, der ogsaa denne Gang viste sig först som hans Modstander.

12. *Brage* synes her at ville tilbyde *Loke* Böder, for den Fornærmelse han viste ham ved sit förste Svar. (Str. 8).

14. *Brage* forsvarer sig med Husfredens nödvendige Overholdelse.

15. *Loke* kalder *Brage* "Bænkes Pryd" og bebreider ham saaledes hans Forkjærlighed for det stillesiddende Levnet, samt Lyst til at vise sig ved Gilder og Samqvem. Maaske Digteren ogsaa sigter til de prægtige Klæder og Smykker, hvormed Skjaldene tit begavedes af de nordiske Fyrster.

16. *Idunna* betegner, efter min Mening, omtrent det samme hos Nordboerne, som den blaaöjede *Athene* (maaske det samme Ord) efter Andres Tanker hos Grækerne, nemlig *den klare milde Luft*, som bevarer *Gudernes gyldne Æbler* (de lysende Kloder) som forynge dem og hele Naturen. Ved klart skjönt Væir, Solens, Maanens og Stjernernes

Skin, fremvirkes Munterhed og Sang i hele Naturen. Derfor siges *Idunna* at være *Brages Hustru.* *)

17. Den Mythe, som ommeldes i denne Strophe, er ellers ubekjendt, og staaer derfor neppe til at forklare. Især er det tvetydigt, om *Brage* eller *Loke* (som bortförte hende fra *Jotunheim* efter Sagnet om *Thiasse)* menes her ved hendes Broders Drabsmand. — Ellers kunne *Idunnas Arme* siges at være omhyggelig toede eller *rene* og *lyse* efter den nys anförte Udtydning.

18. Det er bekjendt, at baade *Rösten* eller *Sangen*, og selve *Digtergaven* eller *Rundtalenheden*, muntres og tilsidst ophidses over Maade, ved stærke Drikkes Nydelse.

19. 20. *Gefion* heder det i den yngre Edda, var en Mö, og modtog alle menneskelige Möer efter Döden. Sandsynlig betegner hun den ufrugtbare Jords Elementar-Aand. Ikke desmindre roser *Loke* sig af hendes Favntag, da ogsaa Örkenen varmes af den dybtulmende Vulkan. Skulde de omtalte Smykker eller AEdelstene sigte til den Mening, at disse vare smeltede eller smedede af de underjordiske Flammer?

21. Ligesom *Frigg* kjendte Menneskenes og Verdens skjulte Skjæbne, saaledes ogsaa *Gefion.* De Gamles mange berömte Orakler i underjordiske Huler, vilde udyrkede Egne o. s. v. ere bekjendte nok. De vare ligesaa sögte som Luftens Augurier, Stjerners og Meteorers Raadspörgelse o. s. v.

---

*) Dog nægter jeg ikke at *Idunna* undertiden har været anseet af Nogle som *Sommervarmen*, der bringer *de jordiske Æbler* til Modenhed, eller endog for *den gyldne Höst*, som fremavler de *styrkende og frydende Drikke*, der atter qvæge og begeistre hendes elskede *Brage*.

22. *Odin* sagdes i gamle Dage at dele Kampen af lignende Grunde som *Vind* og *Sol* endnu deles i Tvekamp, fordi de virkelig tit have stor Indflydelse paa dens og Slagenes Udfald. — Ved Feldtslag var han og altid tilstede, hvorfor han især mentes at raade for Sejeren.

23. *Lokes* lange underjordiske Ophold sigter vel især til den dæmpede vulkaniske Ild; — at hede mineralske Vande (der undertiden have et hvidagtigt Udseende) betragtedes som visse dæmoniske Dyrs eller Nymphers *Melk*, forekommer mig ikke usandsynligt. Den her tilsigtede Mythe er ellers ikke nöje bekjendt.

24. Det sidste er ogsaa Tilfældet med *Odins* Ophold paa *Samsöe*, der er ligesaa berömt i de gamle nordiske Skrifter, som *Samos* i de græske. Troldfolk troedes til alle Tider at kunne fare i Luften hen over Landene. Ingen udöver denne Kunst mere end Himmel- eller Luft-guden selv, hvorfra *Loke* tildels tager Anledning til hin fornærmende Lignelse.

26. *Frigga*, den frugtbare Jord, siges snart at være en Datter af *Fiörgynr* (som Fader), snart af *Fiörgyn* (som Moder). Det sidste dobbelte Navn betegner vist *Livets* eller *Kraftens Giver* eller *Princip*. I Grunden har vel dette Væsen været en kosmogonisk Hermaphrodit, og til denne sidste Omstændighed sigte vel *Lokes* Udtryk, som her synes at indeholde en Bebrejdelse til *Frigga* om hendes Herkomst. Hendes AEgtemand *Odin* kaldes her meget naturlig *Vidrer* eller *Værigiveren*. Den herstaaende Mythe om *Vile* og *Ve* (Odins Brödre) sigte vel sil *Lysning* og *Ild* i Jordens Inderste, forskjellige fra *Himlens Luftning* og *Himmelvarmen*, som tilskrives hendes AEgtemage. *Ve* var *Ildens* kosmogoniske Guddom; ligesom Romere og Græker (om *Vesta*) synes de gamle

Nordboer saaledes at have tænkt sig den i Jordens Midte. Jfr. Str. 51.

27. *Baldur* er den skjönneste Foraars- og Sommers-tid, eller rettere, dens Naturaand. Da er det at Ilden især fordunkles ved Solens Skin. Herover mentes maaske den eller *Loke* at være misundelig, hvorfor han stræbte atter at frembringe de korte Dage og dunkle Nætter, da Menneskene mest trænge til hans Lys eller Dyrkelse. Efter hans Tilskyndelse gav da *Mörket* eller *den blinde Höder* Baldur sit Banesaar til *Friggas* store Hjertesorg. Om *Friggas* Forudvidenhed jfr. foran Str. 21.

28. Det var *Loke* som forförte *Höder* til at svinge den dræbende Mistelten. Maaske have de Gamle udtrykkelig ment eller sagt at den var *hærdet i Ilden.* See Anm. til *Vegtamsqvides* 13de Strophe. Muelig alluderes her ogsaa dertil, at *Ilden* fortærte *Baldur*, da hans Legeme blev lagt paa Ligbaalet. Endelig skal det have været *Loke* der viste sig som Jættinden *Thöck*, og hindrede hans Tilbagekomst fra Underverdenen. See Anm. til samme Digts 17de Str.

30. Som *Maanens* (især Fuldmaanens) samt tillige Aften- og Morgen-stjernens Gudinde forestod *Freya* tillige Menneskenes Kjærligheds-Anliggender. Ligesom *Venus* har hun da, hos nogle af de hedenske Nordboer, staaet i et slet Rygte. Dog rostes hun af de fleste for Kydskhed og Troskab. *Lokes* Mening var vel den, at udskjelde alle Elskovs-gudindens Dyrkere og Venner for hendes Bolere.

31. Trolddomskunster tilskreves ligesaavel *Freya* som den græsk-romerske Maanegudinde *Hecate*. *Freyas* Broder er vel her Solguden *Freyr*, ved hvis Side Maanen undertiden sees paa Himmelen.

33. *Njord* og hans Börn hörte til *Vanerne*, blandt hvilket, först mythiske siden historiske Folk, vore Forfædre troede at Blodskam ikke havde været forbuden. Det sidste fandt ogsaa virkelig Sted blandt Perser, Meder, Beboerne af *Pontus* o. fl., vore asiatiske Oldefædres Naboer og Stamforvandte, i det mindste i fyrstelige Familier.

34. *Njord* forestiller her det sejlbare Hav, maaske i Förstningen især det *kaspiske* eller *sorte*, da begge laa i Nærheden af det jordiske *Asgaard*, den kaukasiske Bjergstrækning, hvorfra vore Stamfædre udgik. Biergjætten *Hymers* Döttre, som her siges at udgyde Strömme i hans Mund ere tydeligen intet andet end brusende Fjeldströmme, som falde i Havet. Det var ellers i *Asernes* og *Vanernes* (kosmogoniske) Krig af *Njord* blev givet de Förstnævnte til Gidsel.

35. *Njord* eller *Havet* siges at være Fader til Solguden *Freyr*, der synes at opstaa af Söen i de östlige Egne, og er den hans Sön som omtales her. Mange forskjellige Folk have kaldet Solen Konge eller Anförer for Himmelens Hær; derfor nævnes *Freyr* her og paa flere Steder *Asernes Fyrste* eller *Anförer*.

36. Den sidste Linies Mening synes at være denne: *Freyr* er rigtig nok ikke meget værre end du selv er, skjönt man maatte troe det, da han blev avlet af en saa skjændig Forbindelse.

37. *Ball-ridar* kunde, efter Ordet, forklares ved *höjtsvævende Kloder*, da Himmellegemerne tydelig betegnedes derved. *Solguden* löser saavel Jorden og Jordens Gröde, som Mennesker og Dyr af Vinterens, Kuldens og Mörkets Baand.

38. Ligesom *Maanen* ved at nærmes Mörket eller Afgrunden, synes at miste *den höjre Side* i sidste Qvarteer, saa digtede de Gamle, at *Tyr* paa

samme Maade havde mistet *sin höjre Haand* ved at pütte den ind i Gabet paa *Dybets Uhyre (Fenris-Ulven)* som engang ved Afgrundens Ild, Rög og Mörke skal opsluge den hele Himmel.

39. Ligesom *Typhæus* ligger i Lænker under det brændende *Ætna* (o. s. v.) saaledes ogsaa Fenris-Ulven (*Lokes* eller Jordildens Sön) *) i Söen eller Afgrunden *Amsvartner*. Begge sprude de undertiden Flammer, men Ulven slipper ikke lös förend imod Verdens Undergang eller Gudernes Tusmörke.

40. Hvo *Tyrs* Hustru var, er os nu fuldkommen ubekjendt, fölgeligen og denne hele Fabel. Isteden for Ordet *Lap* staar der egentlig i Originalen en Alen ɔ: Klæde eller andet Töj, da Alenmaals Vare i gamle Dage brugtes isteden for en vis Sum i rede Penge.

41. Jfr. Anmærkningen til 39de Str.

41. Her sigtes til den bekjendte Fortælling om *Freyrs* Frierie til *Gerde* i *Skirners Reise*. (See især Anm. til dens 20de Str.) *Muspels* Sönner, de empyræiske Ildaander, kjæmpe med *Freyr* og de övrige Asaguder ved Verdens Oplösning. *Freyr* havde overdraget sit Sværd (Solstraalen) til *Skirner* (Opklareren, den mandlige klare Luft); da denne nu ingen Magt har, ved det Rög og Dunst fordrive den ganske, mangler *Freyr* baade sin Vaabendrager og sit ham fordum overladte Sværd.

43. Navnet *Inguns-Freyr* forekommer ikke i andre mig bekjendte Oldskrifter. En af Sverriges mest berömte Enevoldskonger i dets mythisk-historiske Pe-

*) Jeg har för anmærket, at *Fenris-Ulven* formodentlig maa i de ældste Tider være bleven anseet for en Sön af den ældre (eller *Udgaards*) *Loke*. Dog kan den i andre Maader siges at være en Sön af *Asa-Loke*, da denne betyder *Ilden*, men den skadelige Flamme kaldes *Ulv* i Digtersproget.

riode, forgudet eller tilbedet efter Döden, kaldes ellers *Yngve-* eller *Ingve-Freyr*. Rimeligvis var han tillige Solgudens Ypperstepræst, og bar hans Navn, hvorfor man, i den senere Tid, har sammenblandet disse tvende, i Grunden höjstforskjellige Personer. — En *ond* eller *Ulykker forkyndende Krage* kaldes *Loke* her med Hensyn til denne Fugls formeentlige Spaadomskraft; i samme Henseende var den ogsaa de etrurisk-romerske Augurer meget vigtig.

44. Denne Beskrivelse over *Beyggver* ved *Freyrs* Ören, synes at passe ret vel til en lille Bisol ved Siden af den större. Det var især Trælles Forretning at male Korn; dertil sigter den sidste Bebreidelse. *Havet* sammenlignes ellers med en Qværn eller Vandmölle i vore gamle Myther, og selv i den danske Almues nyere Talemaader.

46. Som *Freyrs* Opvarter kunde *Beyggver* retvel kaldes hans Kjögemester eller Forskjærer. Bisole menes at forkynde langvarigt Uvæir, og spaa fölgelig Uaar og Hunger for Menneskene. Derimod kunne de let skjules af en liden mörk Skye; derfor siges og *Beyggver* at skjule sig naar nogen Fare er paa Færde.

48. *Heimdall* mentes at staa paa Himmelbroens eller Regnbuens Spidse, som Gudernes Vægter eller Skildvagt. Det syntes derfor naturligt, at han tit fik en vaad Tröje, hvilket *Loke* heller ikke glemmer at bebreide ham.

49. Ved *Lokes iskolde Slægtning* menes her hans Sön *Nare*, som ommeldes i de gamle prosaiske Beretninger. Ligesom *Loke* var af Jætteslægten (som Sön af Dybet, paa Fædrenesiden) regnes maaske hans Sön igjen til Riimthurserne. See iövrigt min Slutnings-Anmærkning.

50. *Thiasfe (Vinteren* eller *Vinterstormen) Skades* Fader, blev dræbt af Aserne. *Loke* roser sig af at have (formodentlig ved sin Varme) givet ham det förste Ulivssaar. Dette svarer ogsaa til den mythiske Fortælling i den yngre Edda S. 82 (Overs. S. 105) thi *Thiasfes* Fart standsede ved *Ilden* (tændt af *Lokes* Spaane) og han döde *paa Baalet*. — Originalens Udtryk kunne og maaske oversættes saa: *först* og *sidst jeg var* o. s. v.

51. *Boeliger* kan ogsaa oversættes *Helligdomme, hellige Steder*, da *Ve* betyder begge Dele, af *den hellige Ild*, hvis *Arne* eller *Alter* baade fandtes i *Huse* og *Templer*. Saaledes synes Romernes *Vesta* udtrykkelig at komme af det oldnordiske *Ve*. (Jfr. Str. 26). Det samme som *Creutzer* (l. c. 2den Udg. II, 623 o. f.) udvikler saa ypperlig om *Vestas* huslige og offentlige Helligdomme, gjelder næsten bogstavelig om vore Forfædres *Ve*. Jfr endvidere Anm. til *Thrymsqvida* Str. 32, samt Indl. til *Hymisqvida*.

52. *Loke* roser sig af at *Skade* selv har indbudet ham (til hendes höje Fjeldegne).

IV. [*]. *Sif* bör vistnok staa her efter den Suhmske Afskrift og *Sandvigs* Oversættelse. I den Kongelige Codex staar blot en blank Plads for Navnet, som der mangler. I den store Udgave er *Sif* (rigtignok efter de fleste övrige Afskrifter) forvandlet til *Beyla*.

[**]. Maaske her menes et Krystal- Glas- eller Sölv-Bæger. See Anm. til *Skirners Reise* Str. 37.

53. *Sif* taler i denne Strophe om *Skade*.

54. *Thor* var, som bekjendt, *Sifs* Ægtemage, *Hlorride* et af hans Binavne. Atter sigte *Lokes* Udtryk til Jordens indvendige Varme.

55. Ved Tordengudens Nærmelse bæve alle Jordens Bjerge.

56. *Beyla*, *Freyrs* Terne, er en Bisol eller Meteor efter det ovenanförte; de menes endnu at forkynde Uvæir. *Deigia* betydede i forrige Tider en Qvinde, som lægger Dej, en ringe Tienestepige. Heraf siden *Munke-Deje* i Danmark, *Bu-Deje* i Norge o. s. v.

57. *Skuldres Klint*, *Klippe* eller *Byrde* er *Hovedet*, efter de gamle Skjaldes Talebrug. *Miölner* (den Knusende) er Tordenkilens eddiske Navn.

58. See *Vafthrudnersmaal* 53de Str. med Anm. — *Sigfader* plejer vel at oversættes ved *Krigens* eller *Sejerens Fader*, men jeg troer at man i Begyndelsen har anvendt det paa *Himmelens* formeentlige Natur, at *nedglide med en segnende Bevægelse*, naar den synes at dreje sig om Jordsphæren; ogsaa kunde Himmelen kaldes saaledes, efter hvad man antog, at vorhele Verden var udsprunget eller nedkommet derfra af *siga* (lat. *delabi*) hvoraf det danske *segne* og det isl. *Sig*, en langsom Nedfart i Luften o. s. v. Jfr. Str. 39, 41.

59. *Thor* truer *Loke* med at smide ham op over *Udgaards* höje Fjelde i det östlige *Jotunheim*; ellers kastede han *Thiasses* Öjne og *Örvandils Taa* paa Himmelen og forvandlede dem til Stjerner. At Planeten *Saturn* för har havt Navn af *Loke*, er sandsynligt, men det er vist at *Hundestjernen* kaldes i Island *Loka-brenna* eller *Lokes Brand*. Navnet sigter rimeligvis til Hundedagenes Hede, og tillige maaske til den forestaaende Verdensbrand efter de ældste Meninger.

60. Her sigtes til *Thors* bekjendte, ogsaa af *Oehlenschläger* besjungne Reise til *Jotunheim*, og de

Koglerier som *Udgaards-Loke* bedaarede ham med under Navn af *Skrymer*. Jfr. Str. 62. og *Harbards Sang* 26de Str. med Anm.

61. *Hrungners Bane* eller *Dödsaarsag* er Tordenhammeren *Miölner*. See den yngre Edda S. 108. Nyerups Overs. S. 116.

62. Jfr. Str. 60.

63. Ordene: *til Dödningenes Dyb*, hede egentlig i Originalen: Neden for *Ligenes eller Dödninges Gitter*, *Porte eller Volde* (*Nágrindur*). See herom Anm. til *Skirners Reise* Str. 35.

65. Tilsidst giver *Loke*, i det han gaar bort, *Æger* sin formelige Forbandelse, saaledes at hans hele Bolig med alt hvad der var inde skulde opbrændes ved Ild (*Lokes* eget Element) og styrte sammen over Ejerens Hoved. Her er da Talen om Verdensbranden, hvoraf saavel Havet som Jorden skulde lide.

B. [*]. Aserne vilde af foranförte Aarsager ikke anfalde den forbryderske *Loke* i *Ægers* Hall. Han gik bort af sig selv, men skjulte sig siden for Aserne. Det heder at han dulgtes i Skikkelse af en *Lax*. Denne Fisk har et glimrende Udseende; især menes her vel den i Island saakaldte *Gud-Lax* (efter Ordet: *divinus* eller *deorum salmo*) som kan siges at være guld- og ild-farvet (ogsaa kaldet *Zeus* af de nyere Naturforskere). De Gamle troede, at Guder og Dæmoner undertiden inkarneredes i Dyrs Legemer, især var denne Tro herskende i Ægypten; engang flygtede Guderne saaledes for den forfölgende *Typhon*. — Floden, hvor Guderne grebe *Loke*, kaldes *Franangur* ɔ: *den skinnende*, maaske *brændende*, *Flod*. Hans Sön *Narve*, som blev til en *Ulv*, er sandsynlig den saakaldte Skov-

og Mark-Ild, som undertiden fortærer Skov, Græs og Agre; jeg slutter dette deraf, at den skadelige Ild kaldes af Skjaldene med alle *Ulvens* Navne, dog især med at lægge dertil *Huse*, *Byer*, *Skove*, *Træer* o. s. v., som den fortærer med Ulvens Graadighed. Den yngre Eddas Fortælling om den heromhandlede mythiske Begivenhed er vidtlöftigere end denne.*) Dog kaldes vor *Narve* der *Nare Narfe*, men (Ulven) hans Broder *Vale*. — *Narves* Tarme siges der at være blevne til Jern, da Guderne havde bundet *Loke* dermed over tre skarpe Klippespidser i en Hule. Jernet opgraves af Bjerge og Gruber, samt hærdes ved Ilden — og dertil sigter muelig denne for os ellers utydelige Deel af Mythen. Derimod er dens Slutning tydelig nok i det hele, nemlig forsaavidt *Loke* betragtes som den *fængslede underjordiske Ild*, der frembringer *Jordskjælv*. Den Gift, som nedryppede over *Loke* fra den af Bjerggudinden *Skade* ophængte Slange, er da den Vædske, som mentes at foraarsage de rædsomme Jordrystelser ved at beröre den i Dybet ulmende vulkaniske Glöd. Om *Sigyn* henviser jeg til den mythologiske Ordbog — og anmærker til Slutning, at baade Græker og Asiater havde mangfoldige mythiske Beretninger om slige Fiender af Guderne, som *Loke* — som fængslede til eller under de kaukasiske og andre Fjelde, især dem, hvor Vulkaner have raset, og Jordskjælv vidnet om deres skjulte Nærværelse.

*) See Originalen S. 70, Nyerups Overs. S. 84. Jfr. *Val. Sp.* Str. 32 (I, 44, 36).

Tillæg og Rettelser.

S. 39 L. 10. *siger* læs *siges*
- 120 - 2. *t* l. *tå*
- 146 - 25. *Hævn* l. *Harm*
- 160 - 9. *Dunstkred* l. *Dunstkreds*
- 163 - 17. *Norden* l. *Nordens*
- 183 - 26. *þyri* l. *þyria*
- 189 - 16. *Hrimmer* l. *Hrimner*
- 204 - 17. *Nastrord* l. *Nastrond*
- 212. Ved den herommeldte *Ulveham* kan bemærkes, at *Ulveskind* ansees for at være de allervarmeste og at beskytte best mod den strængeste Kulde.
- 221 - 19. *Vale's* l. *Vala's*
- 223 - 16. *beröver* l. *berörer.*